

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β', τεύχος 312,

Παρασκευή 14 Μαρτίου 1986

Δρχ. 70

«ΚΑΤΙ ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ»!

**Το πιο ωραίο βιβλίο της χρονιάς
κάθε μέρα και πιο επίκαιρο!**

Ένα χρόνο μετά την έκδοσή του, το βιβλίο «**κάτι το ωραίων**» συζητιέται και, φυσικά, διαβάζεται με μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Όχι τυχαία, το «κάτι το ωραίων» είναι το βιβλίο που αποκάλυψε το ελληνικό «**κιτς**» κι έγινε γραπτό σημείο αναφοράς ενός φαινομένου που είναι πάντα ζωντανό και πάντα επίκαιρο! Είναι η πρώτη πολύπλευρη σπουδή της ελληνικής κακογουστιάς. Είναι μια περιήγηση στον κόσμο του φτηνού γούστου που διαμορφώνεται μέσα από την ελληνική καθημερινή μορφή —τη δική μας ζωή. Με κείμενα και φωτογραφίες που παρουσιάζουν ανάγλυφα το «κιτς» όπως ακριβώς είναι «γραφικό» και «επικίνδυνο».

«Κάτι το ωραίων»

Μέσα στις σελίδες του βιβλίου θα δείτε να παρελαύνουν η Πατρίς, η Θρησκεία, η Οικογένεια, η Κοινωνία, η Επικοινωνία, η Πολιτική, η Τέχνη... Το «κιτς» υπάρχει γύρω μας, σ' όλη την Ελλάδα: από το Διδυμότειχο μέχρι τα Φιλιατρά και από τα Γιάννενα μέχρι τη Λάρισα και —φυσικά— την Αθήνα. Ειδικά άρθρα και πάνω από 1000 φωτογραφικά θέματα αποκαλύπτουν, διακωμωδούν και καταγγέλλουν το κιτς δημιουργώντας ένα μοναδικό λεύκωμα ενδιαφέρον, απολαυστικό και επίκαιρο!

«Κάτι το ωραίων»

Και η παρέλαση του «κιτς» συνεχίζεται. Ξεφυλλίζοντας το «Κάτι το ωραίων» θ' ανακαλύψετε το κιτς σε κορνίζες, γκομπλέν, μπιμπλό, χαλκοτεχνήματα, τουριστικά σουβενίρ, εικονίτσες, τάφους, πλαστικά λουλούδια, εκκλησίες, είδη για γάμους και βαφτίσια, φωτιστικά, τηλέφωνα, εξώφυλλα βιβλίων, σε καρτ-ποστάλ, σε ντίσκο, σε «φαγάδικο» σε μαγαζιά, σπίτια, έπιπλα... Αλλά κιτς υπάρχει και στο πορνό, στο αθλητικό ή πολιτικό πανηγύρι, στο τραγούδι, το σινεμά, το θέατρο, την τηλεόραση, τη διαφήμιση... το κιτς υπάρχει παντού και παραμονεύει...

«Κάτι το ωραίων»

Για το «κιτς» σε όλες του τις μορφές γράφουν οι: Χρ. Βακαλόπουλος, Χρ. Γιανναράς, Περ. Γιαννόπουλος, Μαρ. Γιουρσενάρ, Γ. Καλιόρης, Χ. Καμπουρίδης, Λ. Κηλαηδόνης, Α. Κολτσιδοπούλου, Δ. Κούτσικου, Α. Κυριακίδου - Νέστορος, Π. Μαρτινίδης, Μ. Μποστταντζόγλου, Δ. Πικιώνης, Δ. Ραυτόπουλος, Δ. Σκάλος και Ν. Χατζηκυριάκος-Γκίκας. Προλογίζει: η υπουργός Πολιτισμού **Μελίνα Μερκούρη**.

Τι είναι «ΚΙΤΣ»

Η λέξη kitsch έχει γερμανική προέλευση. Προέρχεται από την ιδιωματική φράση «Kitschen» που σημαίνει «πασαλείβω». Το επίθετο kitsch στην τέχνη χρησιμοποιείται για το χαρακτηρισμό του ευτελούς, του φτηνού, του κακόγουστου.

ΕΚΔΟΣΗ:
«ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ANTI»

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

ΠΟΛΙΤΙΣΤΕΣ

Δεινοκράτους 131, Αθήνα 115 21
Τηλ. 72.29.237

«Κάτι το ωραίων»

Όλο το φωτογραφικό υλικό του βιβλίου βασίζεται σε αυθεντικά ρεπορτάζ των Χρ. Βλάχου, Τ. Βρεττού και Λ. Μιαούλη και εμπλουτίστηκε από το αρχειακό υλικό πολλών επαγγελματιών και ερασιτεχνών φωτογράφων.

«Κάτι το ωραίων»

Ένα βιβλίο ντοκουμέντο!

Μια έκδοση των «Φίλων του περιοδικού ANTI»

- 360 σελίδες • 1059 έγχρωμες και μαυρόασπρες φωτογραφίες
- Σε σχήμα 21 x 28 πανόδετο

ΚΑΤΙ ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ

ΜΙΑ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΚΟΓΟΥΣΤΙΑ.

Ωραίο βιβλίο!

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΣΤΕΡΗΣ ΣΤΑΓΚΟΣ	
Αμαλία Φλέμιγκ	9
Δ. ΜΙΧΑΗΛ	
Ουδείς αριστερότερα του Προέδρου	10
ΧΡ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ	
Η παλίσρεια του Ευρίπου	12
ΣΤ. ΛΥΓΕΡΟΣ	
Περιμένοντας τον κ. Σουλτς	16
Α. ΦΩΚΑΣ	
Το τούρκικο λόμπυ στις ΗΠΑ	18
Από τους «εντός» στους «εκτός»	22
ΑΝΔ. ΝΕΦΕΛΟΥΔΗΣ	
Αναβάθμιση, Μετεξέλιξη ή Ανανέωση	22
ΑΣΤ. ΣΤΑΓΚΟΣ	
Το 27ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ	24
Β. ΓΙΑΧΝΗΣ	
Με τη φωτιά φούντωσε... και η εθνική υ- περηφάνεια	26
ΟΛΑ ΤΑ ΑΣΤΕΡΙΑ ΦΕΤΟΣ ΜΑΖΙ	
ΜΑΣ	27-34
Β. ΖΗΣΗΣ	
Ελλάδα - Γαλλία αρματομαχία	35
PIERRE JUQUIN	
Ο κομμουνισμός είναι εφικτός. Αλλά ποιος;	36
ΓΙΑΝ. ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ	
Το συνέδριο του Ιταλικού ΚΚ	38
Π. ΝΤΙΜΑΣΟΥΠΙΑ	
Τα διλήμματα της Στρατηγικής Άμυ- νας	40
Χ.Γ.Α.	
Τα λάθη ενός μικρού γραφειοκράτη	45
ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ	
Τα φεστιβάλ Βερολίνου	46
ΧΡ. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ	
Πώς γλίτωσε η Τζαϊν τι συνέβει στη Νάντια;	47
ΣΠ. ΚΑΒΟΥΝΙΔΗΣ	
Φοιτητική αποκαθίλωση	49
ΠΑΝ. ΝΟΥΤΣΟΣ	
Πρυτανικές εκλογές και αντιφάσεις των ΑΕΙ	50
ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	
ΑΤΗΝΩΡ	
Μια πρόταση χωρίς προοπτική...	4
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	6
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ	
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ	15
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	44
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	54
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	56

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: Τη φωτογραφία του μικρού
μας φίλου Κ.Τ. πήρε ο Γιώργος Νικολαΐ-
δης.

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ: ΑΦΙΕΡΩΜΑ
ΣΤΟ ΒΟΛΟ

ΤΟ ΑΛΛΟΘΙ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

ΚΑΘΕ ΝΕΟΣ τακτικός ελιγμός, κάθε νέα θεαματική ενέργεια του Α. Παπανδρέου κινδυνεύουν πλέον να έχουν τη διάρκεια ενός πυροτεχνήματος; Αυτό θα μπορούσε να είναι το πρώτο ερώτημα από την «επίθεση διαλόγου» που εξαπέλυσε κατά τη 2η Ειδική Σύνοδο της ΚΕ του κόμματός του. Σε ελάχιστες μέρες, «το μέτωπο» ή «η συμμαχία» των κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων της αλλαγής έδωσαν τη θέση τους σε μια μακρόχρονη διαδικασία συζητήσεων που αφετηρία της θ' αποτελέσει ένα κείμενο με κάποια σημεία, το οποίο ετοιμάζει το ΕΓ και θα εγκρίνει ως απόφαση η ΚΕ του ΠΑΣΟΚ. Ενδιαμέσως, και με εξαιρετική σπουδή, δόθηκαν οι αναγκαίες διευκρινίσεις προς όλες τις κατευθύνσεις και ιδιαίτερα προς εκείνες τις κοινωνικές κατηγορίες που ενδιαφέρεται να προσδέσει ο Α. Παπανδρέου στη νέα οικονομική πολιτική του.

Η ΕΠΙΘΕΣΗ διαλόγου, λοιπόν, προς τα δύο ΚΚ εξόκειλε ήδη στα «ήρεμα νερά» της λιτότητας, της αμερικανότροπης εξωτερικής πολιτικής και της αυτοδυναμίας; Είναι ένα ενδεχόμενο που δεν μπορεί να αποκλεισθεί.

ΩΣΤΟΣΟ ΘΑ ήταν λάθος να υποτιμηθούν οι αιτίες που υποχρεώνουν τον Α. Παπανδρέου να επιλέγει αυτή την τακτική. Το ΠΑΣΟΚ, ως μαζικός πολιτικός οργανισμός, για να συντηρείται, απαιτεί την περιοδική αναβάπτιση του στις ιδεολογικές και συμβολικές αρχές που το συγκροτούν. Η αλλαγή πολιτικής γραμμής, οι απανωτές διαγραφές, η όλο και πιο αυταρχική και ανεξάρτητη από την κυβέρνηση και το κόμμα τροχιά του προέδρου, είναι συντελεστές μιας εντεινόμενης κρίσης που οφείλει να απορροφηθεί με πρωτοβουλία του ίδιου του Α. Παπανδρέου. Διαφορετικά, είτε το ΠΑΣΟΚ θα πάψει να είναι φερέγγυος εκλογικός μηχανισμός, είτε η εντεινόμενη δυσарέσκεια θα αποκρυσταλλωθεί επιτυχώς στο πρόσωπο μιας ομάδας που θα ηγηθεί της ανατρεπτικής συνωμοσίας. Και επειδή το τελευταίο εξάμηνο τα φαινόμενα αυτού του τύπου απέκτησαν ενδημικό χαρακτήρα, η αυτοκριτική που άσκησε στο όνομα της ΚΕ ο Πρόεδρός της, έπρεπε να διαθέτει την αντίστοιχη βαρύτητα.

ΑΥΤΗ ΟΜΩΣ η έντονη αυτοκριτική φρασεολογία, παρότι σε κανένα σημείο δεν αναφέρεται στον Πρόεδρο, για να αποκτήσει αντίκρουσμα πρέπει να επικυρωθεί από την Αριστερά. Γνωρίζει, δηλαδή, ο Α. Παπανδρέου ότι απαιτείται και η έξωθεν καλή μαρτυρία για να πεισθούν οι κοινωνικές δυνάμεις που έφεραν το ΠΑΣΟΚ στην εξουσία, ότι το κόμμα του παραμένει πάντα ο συνεπής εκφραστής των μη προνομιούχων.

ΚΙ ΑΥΤΗΝ την εγγυητική μαρτυρία μόνο η ανιστόρητη, δογματική, παραδοσιακή αριστερά, η αριστερά των σαλονιών, η αριστερά που κοιμάται — μόνον αυτή μπορεί να την προσφέρει. Διαφορετικά, ο λόγος του Α. Παπανδρέου θα κινδυνεύει όχι μόνον να μην είναι πειστικός, αλλά —και αυτό είναι το πιο σημαντικό— να μην προσελκύσει την κρίσιμη, οριακή μάζα αριστερών ψηφοφόρων στις προσεχείς Δημοτικές εκλογές.

ΒΕΒΑΙΑ, ΜΙΑ πρόταση για διάλογο όταν συνοδεύεται ακόμα και από ασύνδετες αλλά ορθές διαπιστώσεις, τείνει να δημιουργήσει μια νέα κατάσταση. Τουλάχιστον επιχειρεί να πείσει πως η πρωτοβουλία και η ευθύνη για την πιθανή αποτυχία δεν βαρύνουν τον Α. Παπανδρέου, αλλά τα δύο ΚΚ. Κι αν η όλη υπόθεση πάρει τη μορφή μιας δίκης προθέσεων, είναι μάλλον φανερό πως γύρω από το βάρος της αποδείξεως θα διχαστούν όλα τα καφενεία της χώρας. Και ίσως όχι μόνον αυτά. Πιθανόν, και στο εσωτερικό των κομμάτων οι αντίθετες εκτιμήσεις να γεννήσουν αποκλίνουσες συμπεριφορές.

ΑΠΟ ΑΥΤΗ τη σκοπιά το ζήτημα για την Αριστερά, δεν είναι μόνον τι θα απαντήσει. Αλλά, κυρίως, πόσο σαφής και πειστική θα είναι η απάντησή της. Διότι δεν αρκεί να καταδείξει τις εσωτερικές αντιφάσεις και τους διαφανείς στόχους της τακτικής του διαλόγου. Πρέπει να ανακτήσει την πρωτοβουλία των κινήσεων, και να διεκδικήσει τη δυναμική που της ανήκει. Και αυτό είναι το ζητούμενο.

Μια πρόταση χωρίς προοπτική...

ΚΑΙ ΤΙ δεν είπε —και τι δεν ανέφερε— ο πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου, στην ομιλία του (127 δακτυλογραφημένες σελίδες) στην 18η σύνοδο της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ!

ΑΡΧΙΣΕ με την «ιστορική ρήξη» της 9 Μαρτίου 1985, που «βάθυνε και κατοχύρωσε τους δημοκρατικούς θεσμούς» (αυτό το «βάθος» που μετρούν, από κοινού, σήμερα, οι κ. Σαρτζετάκης και Παπακαρυάς), για να προχωρήσει σε θέματα όπως είναι η ιδεολογική ταυτότητα του ΠΑΣΟΚ, η σχέση ανάμεσα στην πολιτική εξουσία και την «κοινωνία των πολιτών» ή ο «λήθαργος» στον οποίο —φευ!— βρίσκεται, αυτή την ώρα, η οργάνωση του ΠΑΣΟΚ. Και σαν να μην έφτανε ο «λήθαργος», η κυβέρνηση έπρεπε να αντιμετωπίσει —λίγους μήνες μετά τη νίκη του ΠΑΣΟΚ στις τελευταίες εθνικές εκλογές— την κρίση στο συνδικαλιστικό κίνημα, την ανίερη «πολιτική εκμετάλλευση» των οικονομικών μέτρων και την προσπάθεια των «μεγάλων συμφερόντων και του ξένου παράγοντα» να εμπεδώσουν μια κρίση εμπιστοσύνης του απλού πολίτη προς το ΠΑΣΟΚ.

ΠΑΡ' ΟΛΑ ΑΥΤΑ —συνέχισε ο πρωθυπουργός— κάποια πράγματα πρέπει να γίνουν... Πρέπει να θέσουμε τέρμα στην «πολυτέλεια των προσωπικών στρατηγικών»... Πρέπει να ταρρακουνήσουμε το μαζικό κίνημα που φαίνεται να υποτάσσεται σε «συντεχνιακές και παραδοσιακές λογικές»... Πρέπει να χαράξουμε ένα «μεσοπρόθεσμο σχέδιο για την κοινωνία». Και, προπαντός, να δούμε «τι πρέπει ν' αλλάξει σήμερα στο ΠΑΣΟΚ και σε ποια κατεύθυνση»... Πλην όλα αυτά —εξηγήσε ο Α. Παπανδρέου— καθόλου δεν σημαίνουν ότι το ΠΑΣΟΚ «θα υποστείλει τη σημαία του αγώνα για τη ριζική κοινωνική αλλαγή». Πρώτο, γιατί το ΠΑΣΟΚ έχει «συνδέσει τη δημοκρατία με τη σοσιαλιστική μετάβαση». Και δεύτερο —και σπουδαιότερο— γιατί το ΠΑΣΟΚ «ενσαρκώνει» (σήμερα) τη δημοκρατία στην πατρίδα μας», και, φυσικά, «τον πλουραλισμό, την κοινωνική πολυφωνία, την ελευθερία στη σκέψη και στη δράση». (Άλλο αν πας διαφωνών, στους κόλπους του κινήματος διαγράφεται...). Συνεπώς, όλα όσα διαδίδονται, ότι τάχα παίζουμε το παιχνίδι του «δικομματισμού» και του «αυταρχισμού», ότι τάχα απεμπολήσαμε τον Τρίτο δρόμο προς το σοσιαλισμό και κάναμε «δεξιά στροφή» και ότι «τα βρίσκουμε» τότε με την «ιδιωτική πρωτοβουλία», τότε με τον ΣΕΒ, και τότε με τους Αμερικανούς, είναι εκ του πονηρού και διαψεύδονται από την ίδια τη ζωή.

Πρόσκληση προς την «παραδοσιακή Αριστερά»

ΑΥΤΑ ΑΝΕΠΤΥΣΣΕ ο πρόεδρος του κινήματος και πρωθυπουργός (είχε ήδη φθάσει στην 86η σελίδα...), όταν ξαφνικά απηύθυνε «πρόσκληση προς τα κόμματα της παραδοσιακής Αριστεράς, σε ένα ανοιχτό διάλογο, με πλαίσιο την πορεία προς την κοινωνική αλλαγή και τη δημοκρατική συνεργασία»!

Η «ΠΡΟΚΛΗΣΗ» αιφνιδίασε ακόμα και τα μέλη του Εκτελεστικού Γραφείου, αφού στη δική τους εισήγηση (που, τελικά,

δεν διαβάστηκε...) έσερναν στην Αριστερά τα εξ αμάξης. Στο ΚΚΕ λ.χ., η εισήγηση καταλόγιζε «εθελοτυφλία», «περιχαράκωση», «αναπαραγωγή του χώρου του» και απουσία οποιασδήποτε «συγκροτημένης πολιτικής στρατηγικής, μεσοπρόθεσμου χαρακτήρα»... Όσο για το ΚΚΕ Εσωτερικού η εισήγηση του Εκτελεστικού Γραφείου έφθανε μέχρι τον «φορέα» (πρόκειται για «απόπειρα χωρίς προοπτική») και προειδοποιούσε πως «αν το ΚΚΕ Εσωτερικού σπάσει την εκλογική του συμμαχία με το ΠΑΣΟΚ στους δήμους, θα χάσει και τους τελευταίους θύλακες συμμετοχής του στο μαζικό κίνημα», με αποτέλεσμα «είτε την περιθωριοποίησή του, είτε την πρόσδεση τμημάτων του στο ΚΚΕ».

(Αυτά όλα συνέβησαν το μεσημέρι του Σαββάτου, στη Χαλκίδα... Οι δημοσιογράφοι ανακάλυψαν «κάπου» την εισήγηση του Εκτελεστικού Γραφείου —που το περιεχόμενό της είχε ξεπεραστεί από την ομιλία του πρωθυπουργού— και έσπευσαν να μεταδώσουν τα σχετικά αποσπάσματα στις εφημερίδες τους... Φυσικά, στην εισήγηση του Εκτελεστικού Γραφείου δεν υπήρχε πρόταση για διάλογο με την Αριστερά. Και ο «αιφνιδισμός» του πρωθυπουργού —αν οι πληροφορίες είναι ακριβείς— δυσaráστησε ορισμένα μέλη του Εκτελεστικού Γραφείου, μεταξύ των οποίων και τον πρόεδρο της Βουλής, Ι. Αλευρά, ο οποίος αποχώρησε από τη σύνοδο, 24 ώρες πριν από τη λήξη των εργασιών της).

ΠΩΣ ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ, όμως, ο Α. Παπανδρέου θυμήθηκε, ξαφνικά, την «ανιστόρητη», «τυφλή», «παρωχημένη» —δογματική ή ανανεωτική— Αριστερά; Πώς ξέχασε ότι όλοι οι εκτός ΠΑΣΟΚ «παραδοσιακοί αριστεροί» (που δεν ταυτίζονται με το κυβερνών κόμμα) είναι είτε «ελιτιστές» —που «κυκλοφορούν στα σαλόνια»... —είτε αθεράπευτοι δογματιστές «καθηλωμένοι στον "μύθο" της εργατικής τάξης»;

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ερμηνεία συνδέει την «προσφορά» Παπανδρέου (προς την Αριστερά), με τις ανάγκες της ίδιας της συνόδου. Όλοι όσοι είχαν πρόθεση ν' ανακινήσουν θέμα «δεξιάς στροφής» ή διαγραφές σειράς αριστερών στελεχών του κινήματος (περίπτωση Αρσένη, αλλά και κορυφαίων συνδικαλιστών), έπρεπε ν' αποπλισθούν. Και αποπλίσθηκαν! «Κατηγορείτε την κυβέρνηση ότι "τα βρίσκει" με τους βιομήχανους και τους Αμερικανούς, ενώ, την ίδια στιγμή, προσκαλώ τα δύο ΚΚ σε διάλογο και συνεργασία»!

ΜΙΑ ΔΕΥΤΕΡΗ ερμηνεία —οπωσδήποτε βαθύτερη— συνδέει την «πρόσκληση» αυτή με τις προσεχείς δημοτικές εκλογές. Και ήδη τα «μαντάτα» δεν ήταν καθόλου ευχάριστα: αν υποθεθεί —διαμήνυσε στον Α. Παπανδρέου ένα από τα κορυφαία μέλη του υπουργικού συμβουλίου— ότι τα δύο ΚΚ, μαζί με τους δυσάρεστημένους - διαγραμμένους του ΠΑΣΟΚ, υποστηρίζουν κοινό υποψήφιο στην Αθήνα, Πειραιά και Θεσσαλονίκη, τότε, ενδέχεται το ψηφοδέλτιο του ΠΑΣΟΚ να μην περιληφθεί στο δεύτερο γύρο! Αλλά και τα γενικότερα «μηνύματα» δεν ήταν καθόλου ενθαρρυντικά: η εκλογική δύναμη του ΠΑΣΟΚ παρουσιάζει κάμψη... Οι εργαζόμενοι —από τους εργατοϋπαλλήλους, μέχρι τους δημοσιογράφους —μας χρεώνουν για την πράξη νομοθετικού περιεχομένου, για την κατάργηση

Κυκλοφόρησε ο 22ος τόμος του ANTI

Α' εξάμηνο του 1985 - τεύχη 278-293

του δικαίωματος συλλογικών συμβάσεων, για το διορισμό διοίκησης στη ΓΣΕΕ, κοντολογίς για την ανακατανομή του εισοδήματος σε βάρος τους... Όσο για τις νοικοκυρές, δεν κάνουν άλλο τίποτε παρά να μετρούν —κάθε μέρα— πόσο ανέβηκε το ψωμί, η φέτα, ο καφές, το λάδι ή το ξύδι. «Συνεπώς κάτι πρέπει να κάνουμε»...

ΑΥΤΟ ΤΟ «κάτι» —που έπρεπε να κάνει το ΠΑΣΟΚ— βρήκε συγκεκριμένη έκφραση στην «πρόσκληση» προς την Αριστερά, από μέρους του πρωθυπουργού. Στην αρχή (απόγευμα της Παρασκευής), η «πρόσκληση» ήταν κάπως αόριστη, χωρίς όρους. «Η πρότασή σας για συνεργασία —ρωτήθηκε ο πρωθυπουργός— περιλαμβάνει και τις δημοτικές εκλογές;» Απάντηση: «Περιλαμβάνει τα πάντα. Ό,τι μπορούμε να βρούμε»... Την Κυριακή το απόγευμα, όμως η «προσφορά» άρχισε να συρρικνώνεται: ο προτεινόμενος διάλογος —εξήγησε ο υπουργός Προεδρίας Α. Τσοχατζόπουλος— «δεν έχει σχέση ούτε με την κυβερνητική πολιτική (η λιτότητα, λιτότητα, και τα μέτρα, μέτρα), ούτε με τις θέσεις μας, ούτε με τη φιλοσοφία και την ιδεολογία μας». Άλλο τόσο, ο προτεινόμενος διάλογος «δεν έχει σχέση με το εκλογικό σύστημα» (όπως θα ήταν λ.χ. η απλή αναλογική, γιατί, τότε, «θα ήταν διάλογος με όρους»... Οπότε, τι μπορούν να συζητήσουν το ΠΑΣΟΚ και η «παραδοσιακή» Αριστερά; Ο διάλογος —εξήγησε ο πρωθυπουργός— «θα είναι μακρύς, για πολλούς μήνες, με στόχο να δούμε ο καθένας τι πιστεύει»...

Ένας αντιπερισπασμός κατ' όνομα «αριστερός»...

ΟΙ ΑΜΦΙΛΕΓΟΜΕΝΕΣ αυτές διατυπώσεις δεν εμπόδισαν, βέβαια, τον φιλοκυβερνητικό Τύπο να βγει την άλλη μέρα (Δευτέρα μεσημέρι) με τους δικούς του τίτλους και τις δικές του τοποθετήσεις: «ΣΤΟ ΙΔΙΟ ΤΡΑΠΕΖΙ ΠΑΣΟΚ — ΚΚΕ — ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ», τιλοφόρησαν τα «Νέα», ενώ η «Ελευθεροτυπία» βγήκε με πιο συγκρατημένο τίτλο: «ΟΡΟΙ ΣΤΟΝ ΔΙΑΛΟΓΟ». Όσο για το κατ' εξοχήν εκφραστικό όργανο του ΠΑΣΟΚ —την «Αυριανή»...— έχαιρε χαράν μεγάλη γιατί: «ΒΙΗΚΕ ΠΑΛΙ ΑΠΟ ΠΑΝΩ Ο ΑΝΔΡΕΑΣ» (ενώ ήταν —μέχρι χθες— από κάτω...).

ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ του ΠΑΣΟΚ τα δύο ΚΚΕ, αντεδράσαν με πολλή προσοχή, αλλά και με πολλά υπονοούμενα: πρόκειται για «αριστερό» αντιπερισπασμό, στις ογκούμενες αντιδράσεις μέσα και έξω από το ΠΑΣΟΚ... Πρόκειται για «ελιγμό» του Α. Παπανδρέου για ν' αντιμετωπίσει τα αδιέξοδα της πολιτικής του... Επιδίωξη και των δύο ΚΚ, να μην δώσουν λαβή στο ΠΑΣΟΚ να ισχυρισθεί ότι η «παραδοσιακή Αριστερά» απορρίπτει το διάλογο εκ προοιμίου.

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ συγκρατημένο το ΚΚΕ, απέφυγε (μέχρι το μεσημέρι της Τρίτης) να τοποθετηθεί, με ανακοίνωσή του, απέναντι στην πρόταση Παπανδρέου για διάλογο. Οι αντιδράσεις και επιφυλάξεις έτσι, περιορίστηκαν στα σχόλια του «Ριζοσπάστη», που έθεσε ορισμένα ερωτήματα όπως: Ποιος κοροϊδεύει ποιον; Τι είδους «πρόταση» για διάλογο είναι αυτή, όταν συνοδεύεται από κατηγορηματικές δηλώσεις ότι η πολιτική του ΠΑΣΟΚ είναι «δεδομένη» και ότι κανένα σημείο της δεν προσφέρεται για «διαπραγμάτευση»; Όσο για το ΚΚΕ Εσωτερικού, με ομιλίες τριών ηγετικών του στελεχών —του γραμματέα του Γιάννη Μπανιά και των Γρηγόρη Γιάνναρου και Τάκη Μπένα, μελών του Εκτελεστικού Γραφείου— άφησε να νοηθεί (από την περασμένη Κυριακή) ότι η πρόταση του ΠΑΣΟΚ δεν παρουσιάζει εχέγγυα φερεγγυότητας. Σαφέστερος ο Γρ. Γιάνναρος δεν παρέλειψε να τονίσει ότι αν το ΠΑΣΟΚ επιθυμεί ειλικρίνεια, το διάλογο, τότε, θα πρέπει να ξεκινήσει με την κατάργηση της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, με την αποκατάσταση της νομιμότητας στα συνδικάτα, με την κατάργηση του αρ-

θρου «4», με το άνοιγμα της τηλεόρασης, την αναβάθμιση της Βουλής, κτλ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Παρόλον ότι η πρόταση του ΠΑΣΟΚ, για διάλογο, δεν έχει ακόμα αποσαφηνισθεί, δεν φαίνεται να υπάρχουν προϋποθέσεις για την προώθησή της... Η Αριστερά είναι σχεδόν βεβαία ότι, στο στόχαστρο της προτάσης βρίσκεται και πάλι ο αριστερός ψηφοφόρος, τον οποίο το ΠΑΣΟΚ θέλει, από τώρα, να «παγιδέψει» όπως τον είχε παγιδέψει και στις τελευταίες εκλογές, εν ονόματι των «αγόνων γραμμών», της Γυάρου και της Μακρονήσου... (Μέχρι τις 2 Ιουνίου, δεν είχε ανακαλυφθεί ακόμα ο κ. Παπακαρύας, όπως δεν είχε μεταφραστεί —στην πράξη— το σύνθημα: «Εμπρός, για καλύτερες μέρες»!). Όσο για το ΠΑΣΟΚ, επιθυμεί, ασφαλώς, το «διάλογο» υπό τον όρο ότι τα δύο ΚΚ θα «ελογίσουν» την μέχρι τώρα κυβερνητική πολιτική, η οποία δεν υπόκειται σε κανενός είδους «διαπραγμάτευση».

ΚΑΙ ΤΑ ΑΛΛΑ, «τα» γεγονότα που θα πρωτανεύσει στο δελταήμερο που έρχεται, είναι, ασφαλώς, η επίσκεψη Σουλτς στην Αθήνα. Οι τελευταίες πληροφορίες αναφέρουν ότι ο αμερικανός υπουργός Εξωτερικών θα επικεντρώσει την προσοχή του σε δύο κυρίως θέματα: στις βάσεις και στην «τρομοκρατία». Και ότι όλα τα άλλα προβλήματα —Κυπριακό, ελληνο-τουρκικές σχέσεις, κτλ.— έρχονται σε δεύτερη μοίρα. Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ότι ο Γκωρτς Σουλτς θα το παίξει «σκληρά» και ότι —μέχρι στιγμής— δεν έχει αποδεχθεί τις αιτήσεις της εδώ αμερικανικής πρεσβείας και σειράς άλλων αξιωματούχων του Στাইτ Ντιπάρτμεντ, ότι «το 1986 είναι για τους Έλληνες έτος εκλογών» και ότι —συνεπώς— «καποια κατανόηση πρέπει να επιδειχθεί απέναντι στον πρωθυπουργό Α. Παπανδρέου». Τελικά το ποιος θα επιδείξει τη μεγαλύτερη «κατανόηση», εξακολουθεί να είναι αντικείμενο εικασίας και εικαστολογίας.

ΑΝΤΩΝΟΡ

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΩΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Με την αξιωματική αντιπολίτευση να αποχωρεί θεατρικά από την αίθουσα της Βουλής, την κομμουνιστική Αριστερά και τη διαλλακτική ΔΗΑΝΑ να συγκατατίθενται «υπό όρους» και τη συμπολίτευση εδραίως συντεταγμένη, έκλεισε, αργά το βράδυ της Πέμπτης 6 Μαρτίου, ο κύκλος των 362 ημερών της αναθεώρησης του Συντάγματος. Με 11 τροποποιημένα άρθρα, ο πολιτειακός χάρτης του 1975 θα συνεχίσει να οριοθετεί την πολιτική διαδικασία της χώρας τουλάχιστον για άλλα δέκα χρόνια, έχοντας στο μεταξύ αναθεωρηθεί στους κανόνες του εκείνους που αφορούν κυρίως τις σχέσεις εξουσίας των δύο πλευρών του Εκτελεστικού τον πρόεδρο και την κυβέρνηση. Στο εξής, με την περιορισμένη αυτή αναθεώρηση των καθεστωτικών δομών εξουσίας, που πόρρω απέχει των διακηρύξεων του ΠΑΣΟΚ, το 1975, υπέρ ενός «ανοιχτού Συντάγματος» (ή... σοσιαλιστικού), το κύριο βάρος μετατοπίζεται προς την πλευρά του Υπουργικού Συμβουλίου και του ίδιου του πρωθυπουργού.

Διότι, βεβαίως, με την «ιστορική πρωτοβουλία» που πήρε το ΠΑΣΟΚ στις 9 Μαρτίου 1985, το «αυταρχικό» Σύνταγμα της δεξιάς υπερπλειοψηφίας του 1975 όχι μόνο δεν μετασχηματίστηκε εκ βάθρων, έτσι ώστε να «υποδέχεται» τις ανακατατάξεις και τα νέα αιτήματα του κοινωνικού και να μην μεριμνά ολοκληρωτικά για την καθεστωτική προφύλαξη και στατικότητα· όχι μόνον δεν θίχτηκε στην ιδεολογία του κρατικού κορπορατισμού και του υποβιβασμού της αντιπροσωπευσης σε αυταρχικά οργανωμένη διαμεσολάβηση, αλλά και απέκτησε ευρύτερη «δημοκρατική» νομιμότητα και «ευλιγισία» σε διατάξεις του που αφορούν ευθέως τους ταξικούς όρους πολιτικής κυριαρχίας: η κατάσταση εκτάκτου ανάγκης μπορεί πλέον να κηρύσσεται «πλειοψηφικότητα —εκτός— Βουλής» από 180 διαμεσολαβητές του Έθνους, αλλά η εκδοχή της εγκαθίδρυσης αυτού του γνωστού καθεστώτος για λόγους «εσωτερικής» ή «εθνικής» ασφάλειας παρέμεινε αναλλοίωτη, για να θυμίζει, βεβαίως ότι τα φαντάσματα της «ανατροπής» ζουν και βασιλεύουν.

Αν, τώρα, δίπλα σ' αυτό τον περιορισμένο χαρακτήρα της «ιστορικής πρωτοβουλίας» του ΠΑΣΟΚ, προσθέσουμε και το νόμο του καλοκαιριού περί «οργανώσεως και λειτουργίας του Υπουργικού Συμβουλίου», όπου ο πρωθυπουργός αυτονομείται κραταιότητα και επικινδυνότητα από όλους και όλα, και επί πάντων, τότε αποσαφηνίζεται περισσότερο το πρότυπο άσκησης πολιτικής εξουσίας που θεσμοθέτησε το ΠΑΣΟΚ.

Τα προβλήματα δημοκρατίας —και ποιας— οξύνονται.

Το Συνέδριο της ΓΣΕΕ, στη σκιά του κυβερνητικού συνδικαλισμού

Οι ζυμώσεις στο συνδικαλιστικό χώρο για το 23ο Συνέδριο της ΓΣΕΕ έχουν ήδη αρχίσει. Προς το παρόν βέβαια τίποτα δεν είναι καθαρό μιας και τίποτε δεν έχει αποσαφηνισθεί για τις διαδικασίες και τον τρόπο διεξαγωγής του. Η πραγματικότητα σήμερα με μια διορισμένη διοίκηση της ΓΣΕΕ, προστατευόμενη μάλιστα από τον Αρκουδέα, κάθε άλλο παρά συνηγορεί για μια επίλυση των διαφορών στο συνδικαλιστικό κίνημα μέσα από γνώσεις και

ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΤΩΝ ΗΠΑ κ. George Schulz

Κύριε Υπουργέ,

Εκπροσωπείτε την πιο ισχυρή χώρα του κόσμου. Διαθέτετε όλα τα μέσα πειθούς από τις οικονομικές ως τις στρατιωτικές πιέσεις, από τις απειλές ως τις εισβολές.

Στην Αθήνα έρχεστε για θέματα που έχουν συζητήσει πριν από σας και κατ' εντολή σας, οι 4 οι πιο άμεσοι ιεραρχικά συνεργάτες σας. Παραλείπω τον εσμό των στρατηγών, ναυάρχων και πτεράρχων που ήλθαν κι αυτοί για τους ίδιους λόγους.

Εξουσιοδοτημένοι εκπρόσωποι σας διαπραγματεύτηκαν και υπογράψαν τη Συμφωνία Άμυνας και Οικονομικής Συνεργασίας (DE-CA) τη λεγόμενη «για τις βάσεις». Η ελληνική Βουλή την εκύρωσε το Δεκέμβριο του 1983 για να ισχύσει από 1.1.1984. Το δικό σας Κογκρέσο δεν την εκύρωσε, κι έτσι ισχύει για σας ως executive agreement μόνο με την υπογραφή του Προέδρου Ρήγκαν. Αν κι έχουν περάσει κιόλας δυο χρόνια, βασικές διατάξεις της δεν έχουν ακόμα εκπληρωθεί, μερικές από ελληνική ολιγωρία, οι κυριότερες όμως από αμερικανική κωλυσιεργία (άρθρο 3 —νομικό καθεστώς αμερικανικών δυνάμεων SOFA, άρθρο 11 αναθεώρηση και κατάργηση παλαιών συμφωνιών). Θα νόμιζε κανείς ότι ακριβώς επει-

δή επιθυμούσατε να παραμείνουν μετά την πενταετία οι βάσεις, θα δείχνατε σπουδή και διαλλακτικότητα στη ρύθμιση θεμάτων που τόσο είχαν πληγώσει στο παρελθόν το αίσθημα των ελληνικού λαού, και ότι θα δεχόσαστε χωρίς διαταγμούς ένα καθεστώς ετεροδικίας λιγότερο αποικιακό από αυτό που ισχύει από το 1956 ως σήμερα.

Ούτε ενάμιση χρόνο από την ισχύ της, οι υπηρέσιές σας, πολιτικές και στρατιωτικές, ανακάλυψαν ότι δεν τους πάει μια συμφωνία που, ελεύθεροι και αβίαστοι, υπογράψαν οι εκπρόσωποι σας. Επιθυμούν να δεσμευτεί από τώρα η Κυβέρνηση, καθορίζοντας ουσιαστικές διατάξεις της, ότι θα δεχθεί παράταση της παραμονής των βάσεων. Δεν αντιλαμβάνονται ότι η κυβέρνηση έχει να τηρήσει μια βασική συνταγματική διαδικασία για την κύρωση και θέση σε ισχύ μιας διεθνούς συμφωνίας, και ότι η διαδικασία αυτή, τεθειμένη για να προστατεύσει ελληνικά συμφέροντα, είναι κάπως πιο χρονοβόρα και περίπλοκη από εκείνη που χρειάζεται η υπογραφή ενός executive agreement από τον Πρόεδρο των ΗΠΑ. Τούτη άλλωστε καταλήγει σ' ένα κείμενο μειωμένης ισχύος, καταργήσιμο ή τροποποιήσιμο με νεότερη υπογραφή του Προέδρου. Πιστεύουν μήπως ότι η ελληνική Βουλή και κυβέρνηση μπορούν να συμπτυχθούν τόσο τις διαδικασίες

ώστε να φτάσουν τη γοργότητα με την οποία ο Πρόεδρος Ρήγκαν βάζει και αναίρει τις αλληπάλληλες υπογραφές του. Ορθά εδήλωσε ο πρωθυπουργός ότι οι διατάξεις του άρθρου 12 είναι δεσμευτικές για την Ελλάδα και για τις ΗΠΑ, και αν δεν σας αρκούν οι 22 μήνες που προβλέπουν, υπάρχει λύση, όταν λήγει η συμφωνία, να διαπραγματευτείτε νέα στη θέση της.

Ίσως επειδή μια τέτοια καθαρή γραμμή θα εξέθετε και τους διαπραγματευτές σας του 1983, το υπουργείο σας, επικουρούμενο και / ή κεντρίζόμενο από το Πεντάγωνο προσπαθεί να θολώσει τα νερά. Δεν εκτελεί ορισμένες υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμφωνία του 1983· ανακατεύει το θέμα των βάσεων με διάφορα άλλα που μόνο τους κοινό γνώριμα είναι πως είναι διμερή ελληνο - αμερικανικά (αφορά F-16, νέα αεροπορική συμφωνία, νέα συμφωνία για τη «Φωνή της Αμερικής» που λειτουργεί παράνομα κατ' ανοχή της κυβέρνησης από το 1977) και μερικά άλλα που δεν είναι διμερή (π.χ. Στρατηγείο Λάρισας, Λήμνος, Κύπρος, κ.ά.) επιδιώκοντας να τα τυλίξει όλα σ' ένα «πακέτο» όπου θα μειωνόταν στο ελάχιστο οι παραχωρήσεις των ΗΠΑ, και θα ισοζυγίζονταν με την παράταση της παραμονής των βάσεων. Ένα package deal τελικά πολύ επιζήμιο για την Ελλάδα.

ανεπηρέαστες δημοκρατικές διαδικασίες στο εσωτερικό του. Έχουμε δρόμο πολύ και δύσκολο, καθώς φαίνεται, για να διαμορφωθούν προϋποθέσεις για αυτόνομο συνδικαλιστικό κίνημα.

Οι διεργασίες ωστόσο στον εργατικό χώρο έχουν πολλαπλό ενδιαφέρον. Και τούτο, όχι μόνο γιατί απ' ό,τι φαίνεται οι δυνατόι που στήριξαν τους «26» στη ΓΣΕΕ θα προσπαθήσουν να διαμορφώσουν μια νέα πολιτική, που πιθανώς θα εκφράζεται μέσα από το συντονισμό Εργατικών Κέντρων και Ομοσπονδιών αλλά και γιατί θα καθορισθεί στο επόμενο διάστημα και η στάση τους τόσο απέναντι στην κυβέρνηση και το ΠΑΣΟΚ, όσο και στο πως και με ποιους όρους πάνε στο συνέδριο της ΓΣΕΕ.

Μέχρι τώρα δεν υπάρχει καμία ένδειξη για τη στάση και την πολιτική που θα ακολουθήσουν. Στο βαθμό όμως που μια «νέα πολιτική» στοχεύει απλώς σε καλύτερες θέσεις στο συνέδριο με «ανοικτά» θέματα ή σε μία προετοιμασία στοίχισης, τότε το μόνο που θα πρέπει να περιμένουμε είναι ποιοι θα καταλάβουν θέσεις στη νέα διοίκηση της ΓΣΕΕ. Και προφανώς σε μια τέτοια διαδικασία οι έχοντες την ευθύνη της οργάνωσης του συνεδρίου είναι γνωστό το τι και πόσα μπορούν να κάνουν.

Δύο στοιχεία όμως, ανεξάρτητα από το πως θα διαμορφωθούν οι συσχετισμοί, θα κρίνουν σε σημαντικό βαθμό και την πορεία προς το συνέδριο. Η νέα οικονομική πολιτική της κυβέρνησης με την οποία φορτώνονται στους εργαζόμενους τα βάρη της κρίσης και η πρόσφατη κυβερνητική και δικαστική παρέμβαση στο συνδικαλιστικό κίνημα. Η στάση των παρατάξεων απέναντι σ' αυτή την πολιτική και τον κυβερνητικό συνδικαλισμό είναι αυτή που θα καθορίσει σε σημαντικό βαθμό ποιες προϋποθέσεις θα διαμορφωθούν για ένα αυτόνομο συνδικαλιστικό κίνημα.

Το ενδιαφέρον συνεπώς των εργαζόμενων από δω και πέρα δεν θα είναι μόνο επί της διαδικασίας, αλλά και επί της ουσίας. Και δεν αναφερόμαστε εδώ σε μια συνεργασία ΕΣΑΚ-Σ, ΠΑΣΚΕ, ΑΕΜ — που δεν μπορεί να επαναληφθεί τώρα όπως στο παρελθόν — ούτε σε ένα «μέτωπο των 26», που θα «διαπραγματευθεί» με τη διορισμένη διοίκηση Ραυτόπουλου στη ΓΣΕΕ. Αναφερόμαστε στις δυνατότητες της Αριστεράς να διαμορφώσει σοβαρές προϋποθέσεις στο χώρο του συνδικαλιστικού κινήματος για την αυτόνομη ανάπτυξη του. Στο επόμενο διάστημα και μέχρι την έναρξη των διαδικασιών για το συνέδριο της ΓΣΕΕ θα έχουμε μια πρώτη εικόνα των απόψεων και τάσεων στο συνδικαλιστικό κίνημα. Και μέχρι τότε θα υπάρχουν και οι πρώτες ενδείξεις για το αν και κατά πόσο το εργατικό κίνημα έχει τις δυνατότητες να συνεχίσει την πορεία που άρχισε με τις κινητοποιήσεις του περασμένου Οκτωβρίου.

Ο ΚΑΦΕΣ ΚΑΙ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Αντιμετωπίσαμε την υποτίμηση γενναία· αντισταθήκαμε στην αύξηση της τιμής του χαρτιού, των φωτογραφικών υλικών, των εκτυπωτικών· στην αύξηση της τιμής των τσιγάρων αντέξαμε· η πρόσφατη αύξηση της τιμής του καφέ όμως μας βρήκε απροετοίμαστους· δεν είχαμε προλάβει να γεμίσουμε τα ντουλάπια του *ΑΝΤΙ* με το μυρωδάτο διεγερτικό. Κι έτσι είμαστε υποχρεωμένοι να μετακυλήσουμε στις τσέπες των αναγνώστών το αυξημένο κόστος αυτής της πρωταρχικής για τη σύνταξη του *ΑΝΤΙ* πρώτης ύλης.

Από το επόμενο τεύχος λοιπόν, το 313, το περιοδικό μας θα κοστίζει στον κάθε αναγνώστη 100 δραχμές. Αναγνωρίζουμε πως έτσι τους στερούμε τη δυνατότητα να δίνουν κατ' ουσίαν και αντί για ρέστα να παίρνουν το έγκυρο φύλλο του Ταύρου και μία τσιχλα. Ας κατανοήσουν όμως οι φίλοι μας ότι πάντα το *ΑΝΤΙ* κινείται στο κατώτερο δυνατό επίπεδο τιμής κι ας κάνουν αυτή τη θυσία για χάρη μας.

Όπως συνήθως θα κρατήσουμε για κάποιο διάστημα τις ίδιες παλιές τιμές για τους τόμους και τις συνδρομές — μέχρι τέλους Απριλίου συγκεκριμένα. Οι ενδιαφερόμενοι ας επωφεληθούν.

ΟΙ ΚΟΥΡΗΔΕΣ ΖΗΤΟΥΝ 20.000.000 ΑΠΟ ΤΟ «ΑΝΤΙ»

Η 21η Απριλίου μας κυνηγά πάντα!

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΙΕΣΤΗΡΙΟΥ

Το θράσος του «εγκεφάλου» της «Αυριανής» Γ. Κουρή προφανώς δεν έχει όρια. Η ατιμωρησία, «η περιεργή ασυλία» που απολαμβάνει η εφημερίδα του Ταύρου της επιτρέπει πια να περνά στην επίθεση — ζητώντας αποζημίωση 20.000.000 από το «ΑΝΤΙ» για τη... δυσφήμιση! Το ότι η δική ορίστηκε για την 21η Απριλίου και το ότι την αγωγή υπογράφει ο δικηγόρος Κ. Ζηλεμένος — γνωστός για τα έργα του επί χούντας — δίνει κάτι περισσότερο από συμβολική διάσταση στην όλη υπόθεση: αποκαλύπτει τι βάρει σέρνει ακόμη η δημόσια ζωή, πόσο οι μεταστάσεις της επταετίας με τη μορφή του αυριανισμού μας απειλούν όλους.

Ίσως έλπιζε η κυβέρνησή σας ότι θα πιεζόταν αρκετά ο ελληνικός λαός από την οικονομική δυσπραγία ώστε ν' αλλάξει κυβέρνηση τον Ιούνιο 1985. Με τις εκλογές όμως επέστρεψε εξίσου ισχυρή η «σοσιαλιστική» κυβέρνηση. Εκτοτε οι αμερικανικές προσπάθειες, επίσημες και ανεπίσημες μετατράπηκαν από ήπιες και διπλωματικές σε πιέσεις και εκβιασμούς με σαφή στόχο την αδύναμη ελληνική οικονομία. Πρώτη βολή από τον ίδιο τον Πρόεδρό σας με την περίφημη «ταξιδιωτική οδηγία» — μέτρο που δεν χρησιμοποιήσατε ενάντια σε καμιά άλλη χώρα της Δυτ. Ευρώπης. Μ' όλο που οι αεροπειρατείες και οι βομβιστικές απόπειρες είναι πολλαπλάσιες, και φονικότερες από όσες έγιναν στο Ελληνικό. Εδώ δεν εστοίχισαν ούτε ένα νεκρό, Αμερικανό ή άλλον. Ο σκοπός του Προέδρου Ρήγκαν ήταν σαφής: να απειλήσει τον Έλληνα «σοσιαλιστή» πρωθυπουργό να παύσει τις «παρεκκλίσεις» προς μια λιγότερο εξαρτημένη εξωτερική πολιτική (πόσο εύστοχος ή όχι τους Έλληνες μόνον αφορά) και να τον αναγκάσει το *toe the line* όπως λέγεται στη γλώσσα σας, να πατάει σχολαστικά τη γραμμή της συντηρητικής αντισοβιετικής ψυχροπολεμικής πολιτικής που χαράζει ο Πρόεδρος Ρήγκαν που πιστεύει πως ό,τι συμφέρει τις ΗΠΑ πρέπει απαραίτητα να συμφέρει στην Ελλάδα σαν να ήταν μέλος δεύτερης κατηγορίας του ΝΑΤΟ

που έπρεπε να υποστεί την εφτάχρονη δικτατορία, την εισβολή στην Κύπρο, να υποταγεί στις πιο παράλογες αξιώσεις του εν ΝΑΤΟ συμμάχων της, προς χάρη άλλου «συμμάχου» γιατί τούτος έχει το δεύτερο μεγαλύτερο στρατό της Συμμαχίας (ας έχει και δικτατορία, βασανιστήρια, και ανύπαρκτη ανθρωπιά δικαίωματα) — και να σας πει κι ένα ευχαριστώ.

Επιδιώκει λοιπόν η κυβέρνησή σας να γονατίσει την Ελλάδα οικονομικά για να γίνει πιο πειθήνια πολιτικά και να μπει στο δρόμο που θεωρεί το μόνο ορθό μιας φιλο - ρηγκανικής, όχι κατά την ταπεινή μου κρίση πάντα φιλο - αμερικανικής, πολιτικής. Κόβει με την «ταξιδιωτική οδηγία» από τον ελληνικό τουρισμό 400 εκατομμύρια δολάρια μόνο για το 1985, υποστηρίζει λεόντεια συμφωνία όπου 4 αμερικανικές εταιρείες θα έχουν περισσότερα οφελήματα και προνόμια από τη μόνη ελληνική, εκμεταλλεύεται την ντε φάκτο παράνομη παρουσία της «βωνής της Αμερικής» στη Β. Ελλάδα και δεν βιάζεται για τη ρύθμιση της σε νέα βάση που θα στοιχίζει περισσότερα, καθυστερεί ως σήμερα το τελικό σύμφωνο για τα F-16 με διαιτυώσεις και προφάσεις που δεν αντέταξε σε κανένα άλλο μέλος του ΝΑΤΟ.

Μας κρατάει μ' ένα λόγο, κυρίως Σουλτζ, από όλες τις πλευρές, και έρχεστε στις 25 Μαρτίου για να διαπιστώσετε ότι οι «μαλακτικές» επισκέψεις των κ. Αρμακοστ, Ουίλκινσον,

Ουάιτχεντ και της κυρίας Ριτζουέι έχουν φέρει το αποτέλεσμα που επιθυμείτε — δηλαδή τη συγκατάφαση του πρωθυπουργού, κατά προτίμηση δημόσια και ίσως πανηγυρική για να ικανοποιηθεί ο Πρόεδρός σας, ότι δέχετε η κυβέρνηση την παραμονή των βάσεων πέρα από το 1990.

Αλήθεια... στις 25 Μαρτίου... ίσως να μη σας έχουν πληροφορήσει ότι τη μέρα αυτή πανηγυρίζουμε την επέτειο της έναρξης του αγώνα των Ελλήνων για την ανεξαρτησία και απελευθέρωσή τους από μια κραταία τότε αυτοκρατορία, την Οθωμανική ή Τουρκική όπως σας γιορτάζετε την 4η Ιουλίου το ξεκίνημα του αγώνα γι' απελευθέρωση από τους Άγγλους. Και μας έρχεστε μάλιστα από την Άγκυρα, από τη χώρα που έχει πάντα μεγάλο στρατό, το μεγαλύτερο στο ΝΑΤΟ μετά το δικό σας.

Η επίσκεψή σας θα αποτελέσει δύσκολη δοκιμασία για τις ελληνο - αμερικανικές σχέσεις, έστω κι αν πετύχετε στον κύριο σκοπό σας, την απόσπαση μιας παράταξης για τις βάσεις. Εύχομαι να τη βγάλετε πέρα δίχως να τραυματιστούν ακόμα παραπάνω τα συμφέροντα της Ελλάδας, και οι παλιές σχέσεις φιλίας των δύο λαών μας.

Με τιμή
Αλέξανδρος Ξύδης
Έλληνας πολίτης
14.3.1986

Η αγωγή μας επιδόθηκε με δικαστικό κλητήρα ενώ το «ΑΝΤΙ», βρισκόταν καθ' οδόν προς το πιεστήριο. Θα επανέλθουμε στο επόμενο τεύχος.

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΜΟΝΟΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
(Διαδ. Εργατικών)

Α Γ Ω Γ Η

Γεωργίου ΚΟΥΡΗ, οδός Δήμητρος 11 — Ταύρος

Κ Α Τ Α

1. Χρήστου Παπουτσάκη, οδός Δεινοκράτους 131

2. Στέλιου Κούλογλου, οδός Δεινοκράτους 131

1. Οι καθ' ων η παρούσα αγωγή μου είναι αφενός μεν ο πρώτος υπεύθυνος εκδόσεως του δεκαπενθημέρου πολιτικού περιοδικού με τίτλο «ΑΝΤΙ», αφετέρου δε ο δεύτερος συντάκτης δύο άρθρων, άκρως δυσφημιστικώς του προσώπου και της ιδιοκτησίας μου, εφημερίδος «ΑΥΡΙΑΝΗ», που δημοσιεύτηκε στο τεύχος 309/31.1.86 παραπάνω περιοδικό (σελ. 24 και 25), με τίτλους: «ΑΥΡΙΑΝΗ το μεταστατικό στάδιο ενός χρόνιου καρκίνου» και «Φοβού Κουρή, και... δώρα φέροντα».

2. Το πρώτο από τα άρθρα αυτά (σελ. 24) που φέρει τα αρχικά ονόματος και επωνύμου του δευτέρου από τους εναγόμενους είναι άκρως δυσφημιστικό και μόνο με τον τίτλο του, που θεωρεί την ιδιότητα επιχείρησή μου «ΑΥΡΙΑΝΗ» «μεταστατικό στάδιο ενός χρόνιου καρκίνου».

Ειδικότερα, στο κείμενο αυτό, υπάρχουν παράγραφοι και φράσεις που συκοφαντούν, που δυσφημούν, που υβρίζουν και περιφρονούν απρόκλητα. Συγκεκριμένα, αναφέρομαι στις περικοπές... «Απολαμβάνοντας στη συνέχεια μιας περιέργης ασυλίας, που θα καλύψει τις απροκάλυπτες παραβιάσεις της εργατικής νομοθεσίας ή της φορολογίας (το ΑΝΤΙ έχει επανειλημμένα αποκαλύψει παρόμοιες υποθέσεις) και εξασφαλίζοντας προνομιακές σχέσεις με ορισμένους κυβερνητικούς κύκλους».

«Έχουμε —τηρουμένων των αναλογιών— την περίπτωση του φασισμού που κατηγορεί το κοινοβουλευτικό καθεστώς για να επιβάλλει ένα πολύ χιρότερο, ξεκινώντας όμως από τις πραγματικές αδυναμίες».

«Απ' αυτήν την άποψη η «Αυριανή» δεν είναι τίποτα περισσότερο και τίποτα λιγότερο από τη μετάσταση στον εγκέφαλο ενός μακροχρόνιου καρκίνου, που θα έκανε αναπόφευκτα τη μετάστασή του».

«Παρά την πρόταση Κουρή για την έκδοση πρωινής φιλοκυβερνητικής εφημερίδας, από έναν εκδότη κατ' εξοχήν αναξίπιστο και έτοιμο να αποσύρει με την πρώτη ευκαιρία την πολιτική του υποστήριξη».

3. Από το δεύτερο άρθρο του παραπάνω περιοδικού σημειώνω τη χαρακτηριστική δυσφημιστική φράση που λέει ότι: «πως την πάτησε ο Γ. Κουρή, τη στιγμή που ακριβώς διακρίνεται για την ικανότητά του να «στήνει» ευνοϊκές —για τον ίδιο— συνθέσεις δικαστηρίων;»

4. Επειδή από τα παραπάνω προκύπτει σαφώς ότι υπήρχε σκοπός δυσφημίσεως και προσβολής της προσωπικότητάς μου.

Επειδή κατά τις διατάξεις του άρθρου μόνου του ν. 1178/1981, ο προσβαλλόμενος μπορεί να ζητήσει την αστική ικανοποίηση στην προσβολή της προσωπικότητάς του με συκοφαντικά —δυσφημιστικά— υβριστικά δημοσιεύματα, όπως τα κρινόμενα.

Επειδή πραγματικά τα δημοσιεύματα αυτά είναι συκοφαντικά.

ΓΙΑ ΤΟΥΤΟ

Και κατά την συζήτηση

ΖΗΤΩ

Να γίνει δεκτή η παρούσα αγωγή μου και να καταδικασθούν οι εναγόμενοι στη: υπέρ μου καταβολή ποσού είκοσι εκατομμυρίων δραχμών (20.000.000), κατά τις διατάξεις του άρθρου μόνου του ν. 1178/81. Να καταδικασθούν στην όλη δικαστική δαπάνη.

Αθήνα 4.2.1986

ο Πληρεξούσιος Δικηγόρος

Κ. Ζηλγμένος

Γράφεται κατά κόρον ότι ο Πάλμε δεν φοβόταν για τη ζωή του. Πιο εύλογο είναι να φανταστεί κανείς ότι φοβόταν αλλά ότι ξεπερνούσε το φόβο του χάρη στην ηθική δύναμη που του έδινε η πίστη του σε μια ανθρώπινη, ανεκτική, προσιτή μορφή σοσιαλδημοκρατικής διακυβέρνησης, υλοποιημένη από ορισμένες πλευρές στη σουηδική νησίδα. Έτσι, έπεσε από δύο σφαίρες επαγγελματιών. Η στάση των δολοφόνων δηλώνει ορισμένα πράγματα. Δεν παίρνουν την ευθύνη, κρύβουν την ταυτότητά τους και παραπλανούν με ψεύτικα τηλεφωνήματα που έχουν την ιδιότητα να εισπράττονται ως οχτάστηλα από την κοινή γνώμη. Άρα, οι δολοφόνοι βρίσκονται ανάμεσα σε εκείνους που δημόσια θρηνούν τον ευγενή σοσιαλδημοκράτη. Το ποιοι είναι ακριβώς μάλλον δεν θα το μάθουμε ποτέ. Ίσως δοθεί να το καταλάβουν πλwgίως κάποιοι ενδιαφερόμενοι

στις κορυφές, παίρνοντας κάποιο έμμεσο μήνυμα με τη μορφή μαφιόζικης παραβολής. Από κείνα τα μηνύματα που η αυτοσυντήρηση επιβάλλει να μην τα αναμεταδώσουν ποτέ στη ζωή τους. Εξάλλου, και σ' αυτούς όπως και σ' όλους μας απευθύνονταν και «διαμήνυαν» οι δύο σφαίρες που σκότωσαν τον Πάλμε. Δεν ξέρω γιατί αλλά, μαθαίνοντας την αποτρόπαιη είδηση, η σκέψη μας πήγε σ' έναν άλλο Σκανδιναβό που σκοτώθηκε στη δεκαετία του '60 όταν έπεσε το αεροπλάνο του πάνω απ' την Αφρική: τον παλιό γενικό γραμματέα του ΟΗΕ, τον Χάμερσκελντ, ενσάρκωτη φιλερηνικών ουτοπιών και πίστης στις καλύτερες πλευρές των ανθρώπων, όπως και ο Πάλμε.

Πολύ χειρότερο απ' τη δολοφονία θα ήταν να αφομοιώσουμε το χαμό του Ούλοφ ως παρτίτση απ' αυτές τις ουτοπίες.

ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΗ

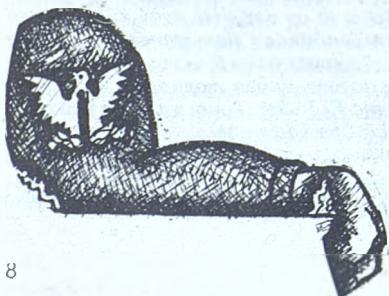
Η αλλαγή στις σχέσεις ιδιοκτησίας, όταν αφορούν ένα μεγάλο συγκρότημα του Τύπου, αποτελούν αυτόχρονα μείζον πολιτικό γεγονός. Διότι μαζί με τον αριθμό των εντύπων που αλλάζουν ιδιοκτήτη, μεταβιβάζεται κι ένα τεράστιο κεφάλαιο εξουσίας και επιρροής στην εθνική ζωή της χώρας.

Το «Συγκρότημα Λαμπράκη», λοιπόν, δεν είναι μια απλή —έστω σημαντική— επιχείρηση. Είναι ένας θεσμός της ζωής αυτού του τόπου. Και η πληροφορία ότι βγαίνει στο σφυρί προκαλεί εύλογη ανησυχία, που εντείνεται από τη διάδοση ότι περνά πλέον στο τραπεζικό κεφάλαιο και θα ελέγχεται άμεσα και με όρους ιδιοκτησίας από το μοναδικό κέντρο εξουσίας, δηλαδή το Καστρί.

Όπως φαίνεται, το Καστρί δεν «κληρονομεί» μόνον τους ανιόντες και την ιστορία τους, αλλά και τις παράλληλες μορφές άσκησης της πολιτικής, όπως είναι ο Τύπος. Φαινόμενο ιδιαίτερα ανησυχητικό καθώς δεν προκύπτει από μια διαδικασία κατάκτησης της πολιτικής και ιδεολογικής ηγεμονίας αλλά με τη διαμεσολάβηση του μεγάλου κεφαλαίου.

Από μία πλευρά, η άλωση του «Συγκροτήματος» —εφόσον οι πληροφορίες είναι σωστές— οδηγεί σε πιο αυταρχικές, πιο συγκεντρωτικές και εντελώς αδιαφάνεις μορφές οργάνωσης και άσκησης της εξουσίας.

Έχει νόημα να θυμίζει κανείς τις επαγγελίες για κάθαρση στον Τύπο, για αυτοδιαχειριζόμενες εφημερίδες και υψηλό δημόσιο διάλογο, όταν η «Αυριανή» από τη μια και το ιδιόκτητο «Συγκρότημα» από την άλλη θα παίζουν το ρόλο των εντολοδόχων και των μεγαλοφώνων του Καστρίου;

Η ΑΜΑΛΙΑ ΦΛΕΜΙΓΚ: 'Ανθρωπος κι αγωνιστής

Γνώρισα την Αμαλία Φλέμιγκ στο Παρίσι, το 1953. Εκείνο που μου έκανε τότε εντύπωση δεν ήταν ούτε η ομορφιά ούτε το κομψό και απείριτο ντύσιμό της, όπως ταιριάζει σε μια Μεγάλη Κυρία, αλλά ο μεγάλος πλούτος συναισθημάτων που την πλημμύριζαν και ο ευθύς χωρίς παραφερνάλια, λόγος της.

Η πρώτη μας συνάντηση, όμως, ήταν σύντομη. Την ξαναείδα στην Αθήνα, όταν ήταν χήρα πια και ζούσε τότε στο Λονδίνο και τότε στην Ελλάδα. Όμως οι σχέσεις μας απέκτησαν μια μονιμότητα 'και συντροφικότητα στη διάρκεια της αντίστασης κατά της Χούντας: έδινε τον αγώνα της και στο εσωτερικό και στο εξωτερικό (κι απ' την ώρα που η δικτατορία της στέρησε την υπηκοότητα και την εξόρισε απ' την Ελλάδα), σ' όλη την Ευρώπη, απ' την Αγγλία και Σκανδιναβικές χώρες ως τη Γαλλία και την Ιταλία.

Τότε ήταν που έμαθα να την εκτιμώ βαθύτατα για την τόλμη της, για την απεριόριστη μαχητικότητα της, για το πολύ μεγάλο κύρος προς κάθε κατεύθυνση, και προπαντός, για το μίσος της ενάντια στους ανελεύθερους θεσμούς και για το μεγάλο σεβασμό της για τη Δημοκρατία.

Θα αρχίσω πρώτα με το κύρος. Μια φορά που ήθελε να δει τον πρωθυπουργό της Μεγάλης Βρετανίας, τηλεφώνησε μπρος μου στην γραμματέα του Χάρολντ Ουίλσον και της ζήτησε συνάντηση με τον πρωθυπουργό. Η γραμματέας της είπε ότι ο κ. Χάρολντ Ουίλσον ήταν πολυσύχολος και μόλις όριζε το ραντεβού θα της τηλεφωνούσε. Το τηλεφώνημα ήρθε μετά 10 ακριβώς λεπτά: ο πρωθυπουργός είπε ότι για τη Λαίδη Φλέμιγκ υπάρχει πάντα καιρός και την προσκάλεσε να πάει αμέσως στη Ντάουνινγκ Στρητ 10, στο πρωθυπουργικό γραφείο δηλαδή.

Μάρτυρας του μεγάλου κύρους της ήμουν επίσης όταν θέλησε να εξασφαλίσει υπογραφές βραβείων Νομπέλ για μια έκκληση υπέρ των δικαιωμάτων του αν-

θρώπου και κατά των βασανιστηρίων στην Ελλάδα. Αμέσως μόλις έφυγαν τα τηλεγραφήματα, άρχισαν να φθάνουν οι απαντήσεις —μαζεύτηκαν, αν θυμάμαι καλά, είκοσι υπογραφές: όχι μόνο Άγγλων αλλά και Γάλλων και Αμερικανών και Σκανδιναβών. Εξάλλου το κύρος της Αμαλίας ήταν παντού ίδιο: στην Αγγλία, στη Γερμανία, στη Γαλλία, στις Σκανδιναβικές χώρες, το Βέλγιο και την Ολλανδία, στην Ιταλία και την Ελβετία, στις ΗΠΑ ή τη Σοβιετική Ένωση, αλλά και στους διεθνείς οργανισμούς, π.χ. στο Συμβούλιο της Ευρώπης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κτλ.

Η Αμαλία Φλέμιγκ στην αντιστασιακή πράξη κινιόταν άφοβα προς πάσα κατεύθυνση: για την εξασφάλιση συνεντεύξεων με τους κρατούμενους στην Ελλάδα (που οι μαρτυρίες τους ήσαν πολύτιμες για το Συμβούλιο της Ευρώπης και για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο), είτε για την εξασφάλιση πλαστών διαβατηρίων για τη διαφυγή καταζητούμενων απ' την Ελλάδα. Τέλος κινιόταν πολύ για συνομιλίες με στελέχη κυβερνήσεων και διεθνών οργανισμών για διάφορα, επιμέρους, θέματα της ελληνικής Αντίστασης, για να προσθέσει την πολλή πειστική φωνή της στην καταγγελία της τυραννίας.

Η Λαίδη Φλέμιγκ ανήκε στο ΠΑΚ. Και αγαπούσε υπερβολικά, θα έλεγα, υπέρμετρα, τον Ανδρέα Παπανδρέου. Μα δεν την άκουσα να λέει ποτέ όχι όταν της ζητούσαν κάτι οι άλλες Αντι-

στασιακές Οργανώσεις, τουλάχιστον όλες οι αντιστασιακές οργανώσεις της Αριστεράς: Δημοκρατική Άμυνα, ΠΑΜ, αντιστασιακές επιτροπές του ΚΚΕ και διάφορες μικρότερες αντιστασιακές και δυναμικές οργανώσεις της ακροατής Αριστεράς.

Το μόνο που δεν ανεχόταν η Αμαλία ήταν οι βίαιες (και κατά τη γνώμη της άδικες) επιθέσεις κατά του Αντρέα. Και συχνά «τσακωνόταν» με διάφορους αντιστασιακούς και με μέναν τον ίδιο επειδή είχαν διαφορετική αντίληψη για τον Αντρέα. «Τσακώματα» προσωρινά, άλλωστε, γιατί η Αμαλία Φλέμιγκ ποτέ δεν θα δεχόταν να μπει οποιοδήποτε εμπόδιο που να αναστέλλει την αντιστασιακή δράση. Την εμπόδιζε ο πληθωρικός συναισθηματισμός της, όπως και το ασυγκράτητο μίσος της εναντίον της δικτατορίας κι οποιουδήποτε ανελεύθερου θεσμού.

Εξάλλου η Αμαλία είχε παράδοση αντιστασιακή από πολύ παλιά: όταν ακόμη ήταν νέα γυναίκα, 25-30 χρονών, έκανε αντίσταση στην Κατοχή. Έκρυβε δηλαδή και φυγάδευε άγγλους στρατιωτικούς που είχαν ξεμείνει στην Ελλάδα. Και το έκανε με το ίδιο πάθος, με την ίδια τόλμη και με την ίδια αποφασιστικότητα, όπως κατά τη διάρκεια της χούντας. Ούτε τότε ούτε τώρα φοβήθηκε ή λύγισε. Την βοηθούσε και την έσπρωχνε σ' αυτό η αίσθηση ανθρωπιάς και αξιοπρέπειας που είχε. Όπως τη βοηθούσε και την έσπρωχνε σ' αυτό η πεποίθηση πως δίχως λευτεριά ο άνθρωπος δεν είναι πλήρης. Για τη λευτεριά, του εαυτού της και του ελληνικού λαού, ήταν πρόθυμη να δώσει και τη ζωή της ακόμα.

Η Αμαλία Φλέμιγκ ήταν μεγάλη γυναίκα. Με πλούσιο συναισθηματισμό, με ανυποχώρητες αντιλήψεις για την αξιοπρέπεια την ανθρωπιά και τη λευτεριά. Ήταν έτοιμη για κάθε θυσία, ακόμη και την ακροατή. Και το απέδειξε με τις πράξεις σε όλη τη διάρκεια της ζωής της.

ΑΣΤΕΡΗΣ ΣΤΑΓΚΟΣ

Ουδείς αριστερότερα του Προέδρου...

του Δ. Μιχαήλ

«... Η όξυνση είναι χαρτί εκείνων, που θέλουν να προετοιμάσουν μια ανωμαλία στον τόπο. Και έχουμε χρέος εμείς να μην την εντείνουμε. Συμφωνώ δε επίσης σ' αυτό, που λέχθηκε ότι τερματίζει η Δεξιά σαν σύνθημα. Αυτό έχει κουράσει...».

Α. Παπανδρέου (Κυριακή μεσημέρι 9-3-1986)

Πολυσημαντη, όντως, αποδείχθηκε η Ειδική Σύνοδος της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ (7-9 Μαρτίου) στον Άγιο Μηνά της περιοχής Χαλκίδας τόσο για τα θέματα που άνοιξε (όπως η περιλάλητη «συνεργασία», που κατέληξε σε πρόσκληση για «διάλογο απ' ύψους» και ο ανασχηματισμός) όσο και κυρίως για τα θέματα που έκλεισε (εσωκομματικές διαδικασίες, απλή αναλογική, κυβερνητική συνεργασία, αναβάθμιση του ρόλου της οργάνωσης και του ιδεολογικού λόγου του ΠΑΣΟΚ, αλλαγή στους άξονες της κυβερνητικής πολιτικής).

Πολυσημαντες ήταν ακόμα οι τριήμερες εργασίες της ΚΕ του ΠΑΣΟΚ για ορισμένα άλλα πολιτικά συμπεράσματα, τα οποία συνδυασμένα με ακριτομύθιες και έγκυρες πληροφορίες σηματοδοτούν ορισμένες πολιτικές εξελίξεις και δίνουν αποκαλυπτική την εικόνα του ηγετικού στρώματος του ΠΑΣΟΚ.

Ειδικότερα, η Σύνοδος «παρά θιν αλός» στη Χαλκίδα, απείδειξε για τα εσωτερικά του ΠΑΣΟΚ, ότι:

- αρχίζει να διαμορφώνεται μια αντίληψη (που βέβαια δεν είναι άσχετη με τις δυσκολίες, που αντιμετωπίζει η κυβερνητική πολιτική και η αποδοχή της) ότι η «κοινωνία» δεν μπορεί να ενσωματώσει από καθαρά δικές της αδυναμίες τις «ριζοσπαστικές θεσμικές αλλαγές της κυβέρνησης». Το ενδιαφέρον βέβαια δεν είναι ότι σύμφωνα με την αντίληψη αυτή το Κίνημα καλείται —από τον κ. Α. Παπανδρέου— να παίξει το ρόλο «ατμομηχανής» στην «κοινωνία», (δηλαδή και τελικά την «εργασιοθεραπεία» της εκλαίκευσης του κυβερνητικού έργου), αλλά ότι η αντίληψη αυτή για τις «αδυναμίες του λαού» είναι παράλληλη με μια ανάλογη της Δεξιάς. Οι κύκλοι της Δεξιάς και κατά προτεραιότητα εκείνοι γύρω από τον κ. Κων. Καραμανλή με δημόσιους κατήγορους τους κ. Τσάτσο και Γ. Ράλλη —υποστηρίζουν ότι ο λαός έχει αδρανοποιηθεί, «ανέχεται τις προσβολές και την υποβάθμιση της ζωής του από το ΠΑΣΟΚ», χωρίς να αντιδρά.

Από την άλλη πλευρά, το ΠΑΣΟΚ δείχνει τώρα να πιστεύει ότι η «κοινωνία», ο λαός δεν μπορεί να υλοποιήσει τις πρωτοπόρες αλλαγές του «ριζοσπαστικού και ελληνοκεντρικού σοσιαλισμού» του δηλαδή βρίσκεται σε απόσταση από αυτές και από τη φωτισμένη κυβερνητική και κομματική πρωτοπορία, που τις εμπνεύστηκε. Το Κίνημα βρίσκεται στο ενδιαμέσο. Κατά τη γνώμη μας, αυτό το συμπέρασμα, που διατρέχει έντεχνα αλλά κατάδηλα το κείμενο της γενικής πολιτικής εισήγησης αποκαλύπτει όχι απλώς μια βολική νοοτροπία της ηγεσίας και μια προσπάθεια να αποφύγει τη γόνιμη αυτοκριτική, αλλά μακροπρόθεσμα τη διαμόρφωση μιας ψυχολογίας ήττας και συντηρητικοποίησης.

- Ο κ. Α. Παπανδρέου δεν εμφανίσθηκε ούτε αριστερότερα ούτε δεξιότερα από τις γνώριμες και ευέλικτες πολιτικές του εισηγήσεις σε προηγούμενες Συνόδους. Όμως ο κ. Α. Παπανδρέου, για πρώτη φορά, εμφανίσθηκε με τόση σαφήνεια ως ο μόνος εκπρόσωπος όλων των τάσεων μέσα στο κόμμα, και ειδικότερα —με την «πρόταση» και τις δηλώσεις του την Κυριακή κατά των «αιθεροβαμόνων αριστερών»— ως ο αυθεντικότερος εκφραστής κάθε αριστερής συνέπειας και πολιτικής τακτικής του ΠΑΣΟΚ.

«... Η παραπαίονσα ηγεσία της Δεξιάς, επιχείρησε σήμερα μετά από την κινητοποίηση μερίδας των ιδιοκτητών φορτηγών, να ενεργοποιήσει το γνωστό παρακράτος για να παρασύρει και μια μικρή μερίδα οπαδών της στον αγροτικό χώρο...».

Κυβερνητικός εκπρόσωπος (Δευτέρα βράδυ 10-3-1986)

Ο κ. Παπανδρέου θέτει κάθε φορά τα προβλήματα και ενσωματώνει τη δυσφορία, χωρίς να χρεώνεται το κόστος γιατί δεν λύνονται αυτά τα προβλήματα στην κυβέρνηση και το ΠΑΣΟΚ.

Στη βάση αυτής της αντίληψης, «ουδείς αριστερότερος από τον Πρόεδρο» βρίσκεται η αιτία της διαγραφής του κ. Γερ. Αρσένη (του οποίου όλα τα κίνητρα διαβάλλονται συστηματικά με τον ισχυρισμό ότι «ήθελε να κάνει κόμμα μέσα στο κίνημα» ή δικό του) η «αλλαγή» 180 μοιρών του «αριστερού» κ. Αντώνη Τρίτση και η συνεχιζόμενη παραμονή εκτός κυβερνητικής και κομματικής εξουσίας του κ. Κώστα Λαλιώτη.

Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι βασικές πολιτικές αντιλήψεις του κ. Λαλιώτη βρίσκονται σε πλήρη αντίθεση με τις αισιόδοξες και καθησυχαστικές διαβεβαιώσεις της γενικής πολιτικής εισήγησης («πρόγραμμα νέας δεκαετίας, κυβερνητική αυτοδυναμία, άρνηση της απλής αναλογικής, συνεπής κυβερνητική πορεία, δεδομένες ιδεολογικές σταθερές κτλ.). Η «εκτός τειχών» στάση του κ. Λαλιώτη θα συνεχισθεί.

- Τα περισσότερα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής, ίσως και λόγω της διπλής τους ιδιότητας ως υπουργών, βουλευτών και ανώτατων κρατικών λειτουργών δεν φαίνεται ότι μπορούν να ξεπεράσουν πλέον τα πλαίσια τα οποία διαγράφηκαν από τη γενική πολιτική εισήγηση (που ψήφισαν πλην του κ. Χαραλαμπίδη ομόφωνα). Ακόμα και οι αποκαλούμενοι «αριστεροί» της ΚΕ —ονόματα πασίγνωστα— περιορίστηκαν σε επιμέρους κριτικές, προτάσεις και παρατηρήσεις όχι μόνο χωρίς «ομαδικό βηματισμό» για ορισμένους (από το φόβο της φράξιας ίσως) —αλλά και χωρίς συγκεκριμένες προτάσεις για την υπέρβαση των προβλημάτων και των αδιεξόδων, αλλά και χωρίς τη διάθεση να παλαίσουν για το υπ' αριθμόν ένα αριστερό εσωκομματικό πρόβλημα του ΠΑΣΟΚ σήμερα: την καθιέρωση δημοκρατικών διαδικασιών.

Είναι χαρακτηριστικό των καιρών και των αλλαγών ότι και αυτός ο κ. Γιώργος Παπανδρέου, που από την εποχή του Συνεδρίου «τολμούσε» να προτείνει ακόμα και τη θεσμοθέτηση «τάσεων» μέσα στο ΠΑΣΟΚ προτίμησε αυτή τη φορά τη σιωπή. Τα όρια του «αριστερού» στο ΠΑΣΟΚ καθορίζονται πλέον —και δικαίως ίσως— από τον κ. Α. Παπανδρέου, καθώς μάλιστα η αριστερή ρητορεία στην ΚΕ εξαντλείται (αντίθετα λ.χ. από την αντίληψη, που είχε διαμορφώσει τελευταία ο κ. Αρσένης) σε δοξαστική αναφορά στις «αρχές της 3ης Σεπτεμβρίου», τις οποίες στο κάτω κάτω διαμόρφωσε ένα επιτελείο με επικεφαλής τον κ. Α. Παπανδρέου. Αριστερή πλατφόρμα μέσα στην ΚΕ φαίνεται ότι δεν μπορεί να υπάρξει (αν κρίνει κανείς από τη μοναδική εξαίρεση του κ. Αντώνη Καρρά) χωρίς σύγκρουση με τις κυβερνητικές επιλογές και κομματικές μεθόδους, που εννορηστρώνονται από τον κ. Α. Παπανδρέου, από μια σύγκρουση με τον ίδιο προσωπικά.

Η κυβέρνηση και το Κίνημα

Στο επίπεδο της κυβερνητικής πρακτικής η Ειδική Σύνοδος της ΚΕ προσέφερε ορισμένες επιμέρους κριτικές παρατηρή-

σεις για μεμονωμένους τομείς, χειρισμούς και πρόσωπα. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι επικρίσεις αυτές γίνονταν με τη φόρμουλα του ευχολογίου για το μέλλον («πρέπει να κάνουμε αυτό...») και εάν εξαίρεσει κανείς το μικρό επεισόδιο Κουσανέβα - Σφάγκου τις μόνες επώνυμες βολές δέχτηκαν ο απών κ. Γερ. Αρσένης και ο απών κ. Κ. Λαλιώτης (και μάλιστα για τα θέματα νεότητας, που είχε εγκαταλείψει πριν ένα χρόνο). Ακριβώς αυτή η συνήθεια να διαβάλλονται με τόση ευκολία τα κίνητρα απόντων από την ΚΕ και να μην εκφράζονται δημόσια όσα λέγονται στους διαδρόμους, αποκαλύπτει ότι η ΚΕ του ΠΑΣΟΚ δεν είναι παρά ένα συλλογικό όργανο όχι «ανώτερο κομματικό» αλλά ευλογίας των χειρισμών και των αποφάσεων του κ. Α. Παπανδρέου. Η διαπίστωση αυτή ισχύει ιδιαίτερα για το σημερινό Εκτελεστικό Γραφείο, στην εισήγηση του οποίου δεν υπήρχε η παραμικρή αναφορά «στην πρόταση διαλόγου προς την αριστερά», που αποκάλυψε ο κ. Α. Παπανδρέου στην ΚΕ. Κατά τη γνώμη μας, η υποβάθμιση αυτή του ΕΓ δεν είναι μόνο αποτέλεσμα της συχνά «άχρωμης» σύνθεσής του, αλλά και του φαινομένου του τελευταίου καιρού να έχουν ενισχυθεί ιδιαίτερα οι άτυπες εξουσίες και επιρροές του λεγόμενου «κύκλου εμπιστοσύνης» στο Καστρί. Αναδόμηση του ΕΓ θα γίνει μετά τις δημοτικές εκλογές, αφού θα έχει κλείσει ένας χρόνος από την «άσκηση» των περισσότερων μελών του στα καθήκοντα αυτά.

Σχετικά με τον ανασχηματισμό της κυβέρνησης (που και αυτός εντάσσεται στην προβληματική για την πορεία της Αλλαγής, αλλά για τον οποίο κανείς δεν έκανε καμιά πρόταση συγκεκριμένη) ο κυβερνητικός εκπρόσωπος ξεκαθάρισε ότι «ανήκει στην αρμοδιότητα του πρωθυπουργού και μόνο».

Κι αυτό μια ημέρα μόλις μετά την απόφαση ότι «το κέντρο βάρους μετατοπίζεται από την κυβέρνηση στο Κίνημα». Ο ανασχηματισμός μετατίθεται για τα μέσα Μαΐου, και τούτο για δύο λόγους. Πρώτον, γιατί δεν έχει βρεθεί ακόμα ο κοινός άξονας των αναγκαιών αλλαγών και αντικαταστάσεων και δεύτερον, γιατί ο κ. Α. Παπανδρέου επιθυμεί να περάσει πρώτα η περίοδος «μεγάλων κοινωνικών τριβών» —απεργίες, συλλαλητήρια, πορείες κτλ.—, που προβλέπει έως τα τέλη Απριλίου. Πάντως έχουν ήδη διαμορφωθεί κάποιες γενικές αρχές για τον ανασχηματισμό, σύμφωνα με τις οποίες θα πρέπει να λυθούν οι προσωπικές αντιδικίες (Κουτσόγιωργας - Τσούρας, Βερυβάκης - Β. Παπανδρέου) να αποχωρήσουν ορισμένοι για λόγους αποτυχίας ή άλλους γενικότερους πολιτικούς (Παπαδημητρίου, Μαγκάκης, Γιαννόπουλος) και να επανέλθουν στην κυβέρνηση ορισμένοι «πιστοί και πειθαρχικοί» (Πεπονής, Πιτσιώρης, Σκουλαρικής). Δεν αποκλείεται μετακίνηση του κ. Γεννηματά σε άλλο υπουργείο και του κ. Κ. Παππούλια (όπως επιθυμεί τελευταία) στο υπουργείο Γεωργίας.

Όσο για τη μετάθεση του «κέντρου βάρους» στο Κίνημα αυτή ασφαλώς δεν φαίνεται να έχει το χαρακτήρα της «παρέμβασης» στις κυβερνητικές αποφάσεις και τους σχεδιασμούς, αλλά —σύμφωνα με πληροφορίες μας— κατ' αρχήν, την εργασιοθεραπεία να συνταχθεί το «πρόγραμμα της επομένης δεκαετίας» και κατά δεύτερο λόγο να λένε τη γνώμη τους οι αρμόδιες κομματικές οργανώσεις στα τελευταία στάδια της κατάρτισης ενός νομοσχεδίου. Στο νέο σχήμα συνεργασίας αυτό δεν έχει προβλεφθεί ο ρόλος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας - εκπροσώπησης, ο οποίος ίσως σε κάποια άλλη ευκαιρία να ανακαλυφθεί, να αξιολογηθεί ως σπουδαίος και θα αναβαθμιστεί τόσο έναντι της κυβερνήσεως όσο και έναντι του κινήματος. Συμπερασματικά, η ΚΕ του ΠΑΣΟΚ απέδειξε, κατά τη γνώμη μας, ότι ανεξάρτητα από τις οποίες ενοποιητικές διακηρύξεις και διαθέσεις κύριο δεδομένο παραμένει η πολυδιάσπαση του κομματικού χώρου του ΠΑΣΟΚ παρόμοια με τη συνεχιζόμενη πολυδιάσπαση της συνολικής κυβερνητικής λειτουργίας και

την επιθυμητή πολυδιάσπαση της ελληνικής κοινωνίας.

Σχετικά με την «πρόταση για συνεργασία και διάλογο» οι εισηγήσεις μιας μερίδας του Εκτελεστικού Γραφείου να πάρει αυτή τον χαρακτήρα «ανοιγμάτων με βάση συγκεκριμένες θέσεις και προτάσεις» και «αποδοκιμασίας προς τους κεντρογενείς αντιδελφούς» (Κουτσόγιωργας κ.ά.) έγιναν μόνο φραστικά αποδεκτές.

Ο κ. Α. Παπανδρέου από τον περασμένο Νοέμβριο είχε αποδεχθεί ως αναγκαίες αυτές τις προτάσεις για «πολυεπίπεδη συνεργασία» με όλες τις πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις, έκανε μια πρώτη νύξη στην Βουλή στις αρχές Δεκεμβρίου και επανήλθε στο θέμα τρεις μήνες αργότερα. Είναι φανερό και από την έλλειψη επεξεργασίας των όρων της «πρότασης» ότι ειπώθηκε για να εξυπηρετήσει σκοπιμότητες της συγκυρίας. Κι αυτές δεν είναι βέβαια οι δημοτικές εκλογές μετά οκτώ μήνες, αλλά κατά τις πληροφορίες μας το Συνέδριο της ΓΣΕΕ και οι φοιτητικές εκλογές τον επόμενο μήνα. Ο κ. Α. Παπανδρέου συνέστησε στα δύο κομμουνιστικά κόμματα να μη βιαστούν να απορρίψουν την «πρόταση» πριν κάνει οριστικές ανακοινώσεις για τον χαρακτήρα της, αλλά από το κείμενο της γενικής εισήγησης γίνεται φανερό ο εγκλωβισμός και η όποια «αξία» της. Ο κ. Α. Παπανδρέου είπε στην ΚΕ ότι θεωρεί ως αναγκαίο όρο της Αλλαγής την κυβερνητική αυτοδυναμία του ΠΑΣΟΚ και το σημερινό εκλογικό σύστημα, υποστήριξε ότι το ΠΑΣΟΚ διαθέτει «τη μοναδική αξιόπιστη πρόταση μετάβασης στο σοσιαλισμό», υπογράμμισε ότι το συνολικό κυβερνητικό έργο βρίσκεται σε πλήρη αρμονία με τις ιδεολογικές διακηρύξεις του ΠΑΣΟΚ, επέμεινε στην αξία της στρατηγικής της «Εθνικής Λαϊκής Ενότητας» και μίλησε για την ανάγκη να εκσυγχρονιστεί την ιδεολογική της ταυτότητα και τον πολιτικό της λόγο η «παραδοσιακή αριστερά». Πρόκειται τελικά για προσκλητήριο σε μια «πολιτική ουράς και τσόντας» με επικεφαλής τον «κύριο φορέα της Αλλαγής» και για προσπάθεια να μετατοπιστεί η σημερινή αντιπαράθεση Κυβέρνηση - αντικυβερνητικές δυνάμεις στο βολικό για το ΠΑΣΟΚ σχήμα «Συντήρηση - στρατόπεδο της Αλλαγής». Σχήμα το οποίο θα εκφυλιστεί στους θεωρητικούς προβληματισμούς για την «υφή του σοσιαλισμού» και στην ανώδυνη συνεργασία σε θέματα διαδικασίας στην κατάρτιση των νομοσχεδίων λ.χ. από την «απεύθυνη κυβέρνηση». Αν στην όλη υπόθεση του «διαλόγου» υπάρχει κάτι το ενδιαφέρον είναι η «ακαταμάχητη» πολιτική φαντασία του ΠΑΣΟΚ έναντι της αριστεράς.

Όμως διάθεση για συνεργασία (η οποία στο κυβερνητικό επίπεδο βαπτίσθηκε από το σοσιαλιστικό ΠΑΣΟΚ ως «μετωπο») σημαίνει πρώτα και κύρια ισότιμο διάλογο και κατά συνέπεια αναγνώριση κάποιων δικαιωμάτων και κάποιου ρόλου δηλαδή εξουσίας στις άλλες πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις.

Δεν σημαίνει σε καμιά περίπτωση «νέα αφετηρία» μετά από μια περίοδο έντονων μονομερών αποφάσεων. Γιατί κάθε φορά, από το Μάιο του 1982 με το περίφημο άρθρο 4, έως τον περασμένο Οκτώβριο με τα μέτρα λιτότητας και ως πρόσφατα με τη διάψευση κάθε παλιάς υπόσχεσης για στοιχειώδη ισότητα στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα και στον κανονισμό της Βουλής, το ΠΑΣΟΚ αφού λάβει πρώτα τις στενά μονοκομματικές ή αυταρχικές αποφάσεις του, ανακαλύπτει «διάλογο», «συνεργασία» και «συναινετικές διαδικασίες». Για να παραμείνουν υποσχέσεις και γράμμα νεκρό ως την επομένη αυταρχική επιλογή και νέα υπόσχεση. Ίσως για το λόγο αυτό, παρά τις φιλότιμες ελπίδες ορισμένων εντύπων, ακόμα και τα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής —όπως παρατήρησε ο κ. Αντ. Στρατής— ελάχιστα ασχολήθηκαν με τη νέα «ιστορική πρόταση». Μια πρόταση «διαλόγου και συνεργασίας» την οποία πρέπει, λοιπόν, το ΠΑΣΟΚ να την απευθύνει μάλλον στον εαυτό του.

Η παλίσρροια του Ευρίπου, τα «άλματα» και τα «θαύματα»

του Χρ. Κυριαζή

Ημέρες πριν αρχίσει η Ειδική Σύνοδος της ΚΕ του ΠΑΣΟΚ στη Χαλκίδα, με τον Γερ. Αρσένη «θέσαντα εαυτὸν ἐκτὸς κινήματος», κάποιοι «καλά πληροφορημένοι κύκλοι του ΠΑΣΟΚ» παρουσιάστηκαν από τις στήλες του συμπολιτευόμενου Τύπου —όπως συνηθίζεται σε κάθε... «κρίσιμη φάση»— ως κομιστές μηνυμάτων σπουδαίων και αποφασιστικών· τα μηνύματα αυτά ήσαν μονοτονικά ως προς τη σύνταξή τους και μονοσημαντα ως προς το νόημά τους: «ο Ανδρέας θα βγάλει πάλι τον άσσο απ' το μανίκι»· «ο Ανδρέας προετοιμάζει έκπληξη»· «ο Ανδρέας θα τους στριμώξει όλους εκεί που δεν το περιμένουν», και άλλες τοιαύτες, γνωστές εξάλλου, ρήσεις περί της ταχυδακτυλουργικής τέχνης του Μεγάλου Βιρτουόζου. Και μια που η Ειδική Σύνοδος στον παλίσρροιακό Ευρίπο «συνέπεσε» με την «ιστορική ρήση» και τον αιφνιδιασμό της 9ης Μαρτίου 1985, χρειαζόταν να ενισχυθεί αυτή η επέτειος, να ανανεωθεί στο προτυπό της, δηλαδή την απροειδοποίητη επίθεση στον εχθρό (βλ. πολιτικό αντίπαλο)· η ανανέωση αυτή έπρεπε βέβαια να γίνει σε άλλα πεδία της πολιτικής, σε άλλα προβλήματα που παρήγαγε η συγκεκριμένη πολιτεία του ΠΑΣΟΚ και που λειτουργούν σαν μπουμεραγκ για το ίδιο.

Η έκρηξη και η αποστέωση

Όλη αυτή τη λογική και την πολιτική της «έκπληξης», τη συνόψισε έξοχα ο κ. Παπανδρέου σε μία αποστροφή του λόγου του, άκρως δηλωτική της αντίληψης περί διαχείρισης της πολιτικής που διακρίνει τον ηγετικό —τυπικό ή άτυπο— πυρήνα του ΠΑΣΟΚ: «το μεσοπρόθεσμο σχέδιο που πρέπει να εκπονήσουμε για την επόμενη δεκαετία... αποτελεί πρώτης προτεραιότητας πολιτική επιλογή που θα σηματοδοτήσει το α λ μ α που έχει ανάγκη το κίνημα μετά την έ κ ρ η ξ η του 1977».

Ακριβώς επειδή η πολιτική του ΠΑΣΟΚ, στην εξαγγελτική τουλάχιστον πτυχή της, συμπυκνώνεται στη ρητορεία των «άλματων» και των «εκρήξεων» ή των «σεισμών», για το λόγο αυτό τα «μεσοπρόθεσμα προγράμματα» και οι «ενδιαμέσοι στόχοι» έχουν πλέον υποστασιωθεί στον πολιτικό λόγο και λει-

τουργούν ως φανταστικοί και βερμπαλιστικοί τυποί αντίληψης περί πολιτικού έργου, χωρίς κανένα αντίκρουσμα σε πολιτικές παραγωγές που να αξιώνονται το χάρισμα ενός συνεκτικού προγραμματικού σχεδίου· εκείνο που μένει είναι η ρουτίνα και η υπαλληλική καθημερινότητα του «εκτελεστικού», η συμπεριφορά του οποίου θυμίζει την αενάη κίνηση της παλίσρροιας.

Και προγραμματικό πολιτικό σχέδιο, ακόμα και διαχειριστικό, δεν μπορεί να υπάρξει από τη στιγμή που στην εξουσιαστική έκφραση της πολιτικής του ΠΑΣΟΚ λείπει το στοιχείο της μονιμότητας, της διάρκειας, της ποθούμενης από τον Πρόεδρό του «αλληλουχίας» και «συνάφειας» μέτρων και στόχων. Η παλίσρροιακή μορφή που παίρνει η πολιτική — κυβερνητική πρακτική του είναι η αντανάκλαση τούτης ακριβώς της έλλειψης συνέχειας —σε— σχέδιο: η δεύτερη τετραετία βαίνει αντίθετα προς την πρώτη — λες και για να εξισορροπήσει το ρεύμα της· η πρώτη, πάλι, διακρίνεται από παλινδρομικές τακτικές και αμφιθυμικές πολιτικές συμπεριφορές των νέων φορέων του κράτους· το '81 δεν είναι '77, το '77 δεν είναι '74, κ.ο.κ. Κοινό στοιχείο, όμως, συνεκτική ύλη όλων αυτών των παλινδρομήσεων και οργανικών αντινομιών είναι η προσαρμογή — που βαφτίζεται «ενηλικίωση του Κινήματος» — ή, αλλιώς, η αφομοίωση του ανερχόμενου σχήματος στην κυρίαρχη καθεστωτική μορφή· μπορεί να πει κανείς ότι αυτή η «ενηλικίωση» είναι το μείζον αξίωμα από όπου εκπορεύεται μία μονοσημαντική, γραμμική, διαδικασία εν όψει και για την επίτευξη ενός αδιαφοροποίητου και «γυμνού» στόχου: την κατάκτηση και τη νομή της κρατικής «περιουσίας», έχοντας προηγουμένως γίνει αποδεκτό, ότι η υφή του κυρίαρχου ιστού εξουσίας είναι «σκληρή» και «δυσμετάβλητη». Αυτή η κατ' αρχήν αποδοχή θα μετασχηματισθεί, μετά τα δύο πρώτα χρόνια εμπειρίας του ΠΑΣΟΚ στη διακυβέρνηση, σε στατική αντιμετώπιση των αυταρχικών δομών κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης και, μετά τις εκλογές του '85, θα εκφραστεί με οργανικότερα δείγματα μετρών και τρόπων δράσης που επεικώς μπορούν να χαρακτηρισθούν ως συντηρητική στροφή και αυταρχική διαχείριση της κρίσης τις παραμονές μιας πλήρους κατάρρευσης.

Όλα αυτά τα συμπτώματα ενός κόμματος που προσεγγίζει σταδιακά — από το '77-78 — στη μεγάλη ώρα της συνάντησής του, όχι με την Ιστορία, αλλά με το γυμνό και έρημο εξουσιαστικό φαινόμενο και με το μόνο στόχο της διαχείρισής του, έχουν σαν όρο τη βαθμιαία αποστέωση των οργανικών σχέσεων εκπροσώπησης που είχε συναφεί αρχικά με συγκεκριμένα κοινωνικά στρώματα. Αποστέωση που εκφράζεται πλέον με τη λαϊκιστική — δημοψηφισματική μορφή χειρισμού της εκλογικής διαδικασίας εκ μέρους του ΠΑΣΟΚ, και που του δημιουργεί κλυδωνισμούς στις ισορροπίες της πολιτικής του ηγεμονίας. Αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, αυτών των ασταθών ισορροπιών ηγεμονίας είναι μια γενικότερη αδυναμία επίτευξης των λειτουργικών συνάρθρωσης / συγκερασμού των συμφερόντων των «μη προνομιούχων» στρωμάτων, που σε μία πρώτη φάση οδηγεί σε συγκρητισμούς πολιτικών και αργότερα σε μετατοπίσεις των στόχων της κρατικής ηγεσίας προς εδραιότερα και κυρίαρχα συμφέροντα και σε μία σχετική κρίση εκπροσώπησης έναντι των «γενέθλιων» κοινωνικών συμμαχών.

Κατά δεύτερο λόγο αυτή η αποστέωση στις οργανικές σχέσεις εκπροσώπησης επιδρά διαλυτικά στον ίδιο τον κομματικό ιστό, με υποβίβασμό των πολιτικών του διαδικασιών, συρρικνώση και ταυτόχρονη μεταφορά των ηγετικών κέντρων του σε άτυπους «εξω-πολιτικούς» εσμούς (το «περιβάλλον του Προέδρου») και αντικατάσταση των δημοκρατικών όρων του παιχνιδιού από μία κρατικιστική μορφή επίλυσης των ενδοκομματικών συγκρούσεων, η οποία γίνεται κυρίαρχη όταν έχει ήδη συντελεσθεί μια σημαντική όσμωση κράτους — κόμματος.

Έλος, μία τρίτη περιοχή όπου είναι ορατά τα συμπτώματα της αποστέωσης των αντιπροσωπευτικών σχέσεων του ΠΑΣΟΚ με την κοινωνία είναι οι σχέσεις του με τους άλλους πολιτικούς εταίρους: εδώ, ο μόνος κανόνας — πλαίσιο συμπεριφοράς είναι η κατασταλτική επιβολή, υλικά και συμβολικά, του κρατικού λόγου και συμφέροντος, όπως αυτά γίνονται αντίληπτα από τους στενούς κύκλους των ανώτερων κρατικών λειτουργών ή τις ισχυρές — κάθε φορά άλλες, ίσως — προεδρικές σύσσωματώσεις.

Κρίση αξιοπιστίας και αιφνιδιασμός

Ίσως αυτά ήσαν ορισμένα από τα σύνδρομα της θητείας του ΠΑΣΟΚ στο κράτος, που οδήγησαν τον κ. Παπανδρέου να δηλώσει ότι τίθεται σε δοκιμασία «η *ιδεολογική και κοινωνική ηγεμονία της Αλλαγής*», και να θέσει σα στόχο «*αυτής της φάσης*» την «*αποκατάσταση της αξιοπιστίας και της εμπιστοσύνης στο απλό μέλος μας απέναντι στην ηγεσία και στον πολίτη απέναντι στο ΠΑΣΟΚ*». Για να γίνει όμως αυτό, για «να *εμπνεύσουμε ξανά και να κινητοποιήσουμε την κοινωνία*», δεν αρκούν τα ληξιπρόθεσμα ιδεολογήματα του τύπου «*μεσοπρόθεσμα δεκαετή προγράμματα*», που αντιμετωπίζονται πλέον ως άλλοθι νομιμοποιήσης της στατικότητας ή οποια χαρακτηρισίζει την κοινωνική αναπαραγωγή και την πολιτική διαδικασία επί, προσφάτου τουλάχιστον, πολιτείας του ΠΑΣΟΚ. Η περίφημη «*νέα ορμή*» στο Κίνημα, που είναι κοινώς αποδεκτή ή άποψη περί διάλυσής του, χρειάζεται κάτι το «μεγάλο», το «άμεσο» και «χειροπιαστό», αντίστοιχο προς τον λαϊκότερο ρητορισμό του «*εδώ και τώρα*» και προς την ανάγκη επιβεβαίωσης του αναντικατάστατου Αρχηγού του Κινήματος και «ηγεμόνους» της χώρας. Και αυτή η «νέα εκπληξη» που θα έφερνε «*πάλι από πάνω τον Ανδρέα*» (πρωτοσέλιδος τίτλος της εγκύρου «Αυριανής», φ. 10-3-1986), θα έπρεπε να εξασφαλίζει δύο βασικές αρχές του αιωνιδισμού.

● Πρώτον να αποκαθιστά και πάλι την κλονισμένη συνοχή και αξιοπιστία πρώτα και κύρια των ιδίων των στελεχών των παραγκωνισμένων οργάνων (Κεντρική Επιτροπή και Εκτελεστικό Γραφείο) απέναντι στον Ηγέτη, ο οποίος θα εμφανιζόταν με μία πρόταση που μόνον αυτός δικαιούται να εκφέρει, υπερβαίνοντας, με τη σύλληψη της και μόνον, τις κατώτερες βαθμίδες της ηγεσίας.

● Η δεύτερη αρχή που θα έπρεπε να διασφαλίζει η «έκπληξη» είναι η μετάθεση της κρίσης από την εστία της, το ΠΑΣΟΚ, στους άλλους.

Το πρώτο, μάλλον επιτεύχθηκε: τα μέλη του ΕΓ είδαν την εισηγήσή τους να μένει αδιάβαστη στο κοινό και απλώς να μοιράζεται, αισθάνθηκαν γι' άλλη μια φορά ότι πέρασαν πια οι καιροί που ο Πρόεδρος μοιραζόταν τις εξουσίες με ισχυρά, εκτεταμένους όσο και πολύτροπους βεληνεκούς, μέλη του ΕΓ, ότι «*τώρα μόνον Αυτός μιλάει και καλύπτει τους πάντες*», ισοπεδώνοντας, έστω, τις διαφορές «θέσης» και «κύρους» μεταξύ τους: απ' την άλλη όμως κατάλαβαν ότι αυτός μοιράζει την τράπουλα, μέσα στο κόμμα βέβαια, αυτός διαμεσολαβεί και εγκρίνει, ώστε το ΕΓ να χαιρεί της εμπιστοσύνης της ΚΕ κι έτσι δεν είχαν άλλη λύση από το να καταθέσουν τον ιερό σεβασμό τους στον υπεράνω πάντων Πρόεδρο: η στρατηγική των «εχθρών», γράφουν στην εισήγησή τους οι συντάκτες του ΕΓ, έχει έναν κοινό στόχο: «... την αποδυνάμωση της πολιτικής εξουσίας και παρουσίας του Α. Παπανδρέου στο προσκήνιο των εξελίξεων, ως εκφραστή του κοινωφελικού, πολιτικού, ιδεολογικού, εθνικού λόγου της Αλλαγής». Φαίνεται πως ο κ. Παπανδρέου δεν συγκαταλέγεται στους φορείς του εκφυλιστικού φαινομένου όπου «τα πρόσωπα επικαθορίζουν την πολιτική, η εξατομικευμένη εξουσία τη συλλογική πράξη», όπως εμβριθώς αναλύουν στην εισήγησή τους οι ίδιοι που αναγορεύουν τον Πρόεδρο υπατή αυθεντία και κριτή επί ζωής και θανάτου των θνητών στελεχών του. Ίσως, βέβαια, ο κ. Παπανδρέου να μην είναι πλέον «πρόσωπο», αλλά αυτό το κάτι άλλο που συναντάμε στις μικτές κοινωνίες μετάβασης από τη φυλετική στην κρατική οργάνωσή τους.

Ο δεύτερος στόχος του Προέδρου του ΠΑΣΟΚ, η μετάθεση του βάρους της κρίσης του στους άλλους, ήταν και το μέγα έργο της Συνόδου στην παλιρροιακή Χαλκίδα: «πετώντας το μπαλάκι» —ως συνήθως, δυστυχώς— αυτή τη φορά στην Αριστερά, ο κ. Παπανδρέου την κάλεσε σε διάλογο για τα προβλήματα του «σοσιαλιστικού μετασχηματισμού», για τη «δημοκρατική συνεργασία», και για την «ενότητα στη βάση ανάμεσα στους εργαζόμενους απέναντι στην άρχουσα τάξη». Δες και νεκραναστήθηκε το 1976, όταν το «λαϊκό μέτωπο» είχε γίνει μόνιμο φάντασμα και άγχος πια για την όντως ανιστόρητη, στο φόβο της αυτή, δεξιά. Είπε μάλιστα ο αρχηγός των πρασίνων ότι «τους όρους και τα πλαίσια της δημοκρατικής συνεργα-

σίας στο μαζικό κίνημα τους έχουμε διαμορφώσει ήδη από το 1976». Φαίνεται πως κάποιος του 'πε μετά, ότι το 1976 ο κ. Αρκουδέας δεν ήταν πρόεδρος της ΓΣΕΕ, κι έτσι, δύο μέρες αργότερα, στη δευτερολογία του, ο Πρόεδρος δέχτηκε ότι από το 1976 έχουν αλλάξει... κάποια πράγματα.

Διευκρίνισε βέβαια ο κ. πρωθυπουργός ότι διάλογος δεν σημαίνει «μέτωπο», «συμμαχία», «μπλοκ», για να καθησυχάσει κάποιους εκτός Χαλκίδας παράγοντες της οικονομικής ζωής οι οποίοι, αν έπαιρναν τις μετρητοές την πρόταση αυτή του κ. Παπανδρέου, την άλλη μέρα το πρωί μπορεί να έβγαζαν τα κεφάλαιά τους, όσα έχουν αφήσει ακόμα, εκτός επικρατείας. Διάλογος, λοιπόν, ισον διάλογος, Συζήτηση, που λένε. Χωρίς δεσμεύσεις, όρους, αποφάσεις, πολιτικές διαδικασίες. Συζήτηση σαν κι αυτές τις εκτός ημερησίας διατάξεως στη Βουλή: οχτώ είπε η κυβέρνηση ότι θα γίνουν μέχρι τον Απρίλιο· Μάρτιο έχουμε και έγινε μία (και να κόστιζαν και τίποτα...). Όμως, έστω κι έτσι, σαν αέρας κοπανιστός, ο διάλογος είναι *«υπεύθυνη στάση»*, *«γενναιοφρονα πρόταση»* που *«ανatrepei τους αισιόδοξους λογαριασμούς των ΚΚ για τις δημοτικές εκλογές»*, όπως γράφτηκε, αποκαλυπτικά και υπονομευτικά για την πρόταση του ΠΑΣΟΚ, από αρθρογράφο.

Και είτε ακόμα, ή μάλλον έκανε έκκληση ο κ. Παπανδρέου, μετά τη στάση αναμονής που έδειξαν τα 2 ΚΚ, να μην απαντήσουν πριν διαβάσουν την εξειδικευμένη πρόταση διαλόγου.

Η πρόταση για «κουβέντα» και η Αριστερά

Βέβαια, όπως είπαν τα μέλη του ΕΓ, σπυδοντας «να κρατήσουν το ίσο», στο διάλογο αυτό είναι δεδομένα ήδη διάφορα πράγματα: πρώτον, τα σημεία του: «δεν δεχόμαστε διαπραγμάτευση στα σημεία του διαλόγου», δεύτερον, η κυβερνητική πολιτική του ΠΑΣΟΚ: «δεν έχει σχέση μ' αυτή ο διάλογος», τρίτον οι θέσεις του ΠΑΣΟΚ: «ούτε μ' αυτές έχει σχέση ο διάλογος». Θα 'ναι διάλογος «για τα προβλήματα του λαού», έτσι, «για να δούμε ο καθένας τι πιστεύει». Ως γνωστόν, στα καφενεία γίνεται κουβέντά για τα πάντα, όμως για όλα που συζητούνται οι αποφάσεις έχουν παρθεί έξω απ' τους κυκλους των καφενόβιων.

Δημήτρης Χαράλαμπος
Στρατός και
Πολιτική Εξουσία
• η δομή της εξουσίας
στην μετεμφυλιακή Ελλάδα

[illegible]

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΑΝΤΑΣ

ΙΑΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ-ΓΚΑΛΕΡΙ

Γ. Θ. ΒΑΦΟΠΟΥΛΟΣ

Το Τέλος

Η Τελευταία ποιητική συλλογή

Σελίδες Αυτοβιογραφίας

Ένα Χρονικό της Πνευματικής Θεσσαλονίκης

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 7 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Πήρες σήμερα
τον ΜΙΚΡΟ ΗΡΩΑ;

Ο Μικρός
ΗΡΩΑΣ

ΚΑΘΕ ΠΕΜΠΤΗ
ΕΝΑΣ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΣ
ΤΟΜΟΣ

ΠΡΟΣΦΟΡΑ:

Αναπαραγωγές

8 ΑΥΘΕΝΤΙΚΑ
ΕΞΩΦΥΛΛΑ

της πρώτης έκδοσης

Κάτι τέτοιο, λοιπόν, είναι κι ο νέος «άσσος» του κ. Παπανδρέου: συζητώ, συζητάς, συζητά, συζητούμε, συζητείτε, αποφασίζουν. Στο μεταξύ, βέβαια, η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ πιστεύει ότι αυτός που θ' αρνηθεί την κουβέντα — μάλλον έτσι πρέπει να λέγεται ο διάλογος — θα στιγματιστεί ως διασπαστής του λαϊκού κινήματος και τα τοιαύτα. Ασε που αυτή η «κουβέντα» αρχίζει και λέγεται «πρόταση αντιδεξιάς συνεργασίας» και, τότε, τι θα κάνουν τα 2 ΚΚ στις εκλογές; Θα «κατεβάσουν» «αντιπασοκικές λίστες»; Ε, τότε θα καταδικαστούν. Θα συνεχίσουν τις απεργίες; Ε, τότε θα δακτυλοδειχθούν ως άφρονες. Πέραν όμως αυτών των «στριμωγμάτων» ή άλλως «διλημμάτων» όλο και κάτι βγαίνει απ' την πρόταση για κουβέντα: π.χ. αν δεν πάει καλά — που δεν φαίνεται να πάει — η «ανασυγκρότηση της οικονομίας», θα υπάρξουν χειρότερες μέρες: όταν, όμως, απ' την άλλη, θα υπάρξουν τα πλαίσια της «κουβέντας», σκέφτονται πολλοί κουτοπόνηροι άλτες της εξουσίας, ποιος θα διαμαρτύρεται αν ο καφές φθάσει στις 2.000 το κιλό και δεν θα βρίσκεις σπίτι για νοίκιασμα; Όλοι, καθότι έθνος ανάδελφον, θα λένε: «περίμενε, λίγο, κάτι μπορεί να γίνει, έχουν καλές προθέσεις, πάνε να τα βρουνε, δεν βλέπεις;». Κι όλο και κάποια ανάσα θα δίνεται στην κυβέρνηση της δεύτερης τετραετίας από μόνο το γεγονός ότι θα επαναλαμβάνεται για μήνες πολλούς κάθε μέρα και σε κάθε δελτίο ειδήσεων (έχουμε ήδη γεύση): «το ΠΑΣΟΚ, υπεύθυνο απέναντι στις τύχες του λαού, κάνει την πρόταση διαλόγου στην παραδοσιακή Αριστερά». Παράλληλα, βέβαια, θα «γράφει και Ιστορία»: βάσεις, οικονομική «ανασυγκρότηση», κτλ.

Η Αριστερά, όμως, φαίνεται πως κάπου τη σκέφτεται τούτη την πρόταση για «κουβέντα» του ΠΑΣΟΚ. Αμέσως «έγκυροι κύκλοι» των 2 ΚΚ έσπευσαν να δώσουν κάποια απάντηση: ο φόβος της «περιθωριοποίησης», το σύνδρομο μήπως κατηγορηθεί ως «ανεύθυνη», «ανιστόρητη», και άλλα παρεμφερή, και πάνω απ' όλα η υποτονική της παρουσία στην κοινωνία και τους ίδιους τους οπαδούς της μέσα σε συνθήκες κρίσης, προκάλεσαν γι' άλλη μια φορά την ενεργοποίηση των κλασικών ανακλαστικών της Αριστεράς: την επιδείξη καλής θέλησης για «συζήτηση», έστω και με «επιφυλάξεις», «δυσπιστία» και «κριτική στάση». Με καλή θέληση ευθέως δυσανάλογη προς την καταλυτική κριτική που έχουν ασκήσει τόσες φορές τα 2 ΚΚ προς την κυβέρνηση, δείχνοντας να έχουν εξαντληθεί τα όρια διαλόγου.

Λίγες ώρες πριν, ο κ. Α. Παπανδρέου είχε κατηγορήσει την Αριστερά ότι «στηρίζει την προσπάθεια δημιουργίας κρίσης» (το γνωστόν σενάριον της αποσταθεροποιήσεως...), προσπάθεια που «ενθαρρύνεται από τα μεγάλα συμφέροντα και τη στρατηγική του ξένου παράγοντα». Λίγες ώρες πριν ο κ. Παπανδρέου είχε διαβεβαιώσει ότι το ΠΑΣΟΚ είναι «χωρίς αμφιβολία ο κύριος εκφραστής της Αλλαγής», και ότι η «αυτοδυναμία του είναι δεδομένη», δείχνοντας γι' άλλη μια φορά ότι είναι εγγενώς αδύνατος ο διάλογος αυτός.

Λίγες ημέρες πριν είχε επιβληθεί το μοναδικό πρόστιμο για αυξήσεις πέραν της ΑΤΑ στο «Ριζοσπάστη». Λίγες ημέρες πριν είχε διαγραφεί ο Γερ. Αρσένης, και κάτι μήνες προηγουμένως μια σειρά στελέχη της ΚΕ. Λίγους μήνες πριν η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου και ο Αλεξάκης έδιναν στίγμα για τη νέα τετραετία.

Όλα αυτά εξωφλούνται έναντι μετωπικών «ψηφοδελτίων της Αλλαγής»; Έτσι εύκολα, ανιστόρητα; Ή μήπως το ενδεχόμενο των «μετωπικών ψηφοδελτίων της Αλλαγής», θα έρθει να στηρίξει την ανάγκη της «επανασύνδεσης του ΠΑΣΟΚ με την κοινωνία», όπως τόνισε «δραματικά» ο κ. Παπανδρέου; Ποιος πληρώνει, τι και πότε; Ο κ. Παπανδρέου ζητάει να λύσει την κρίση στις σχέσεις πολιτικής και κοινωνίας, όταν, ο ίδιος εξοβέλισε και την κοινωνία και την πολιτική από τον ορίζοντά του.

Πάντως, η πολιτική και οι συμμαχίες της, σίγουρα δεν συντελούνται εκεί που τις προσδιόρισε ο κ. Τσοχατζόπουλος: όταν τέθηκε το ερώτημα γιατί παραιτήθηκε ο Νομάρχης Ηλείας και μέλος της ΚΕ κ. Γκολφινόπουλος, ο υπουργός Προεδρίας απάντησε: «δεν τα βρισके με τους τοματοπαραγωγούς της Ηλείας». Ήταν η άλλη όψη της «πρότασης για κουβέντα». Η μάχη για τις «τομάτες και τα πορτοκάλια» υπάρχει, έχει αρχίσει, αλλά αλλού και αλλιώς.

ΟΕΟ
ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ ΟΤΙ
ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟ 1986
ΜΠΟΡΟΥΣΑΝ ΝΑ ΜΑΣ
ΣΤΕΙΛΟΥΝ ΕΔΩ, ΜΕ ΜΙΑ
ΑΠΛΗ ΠΡΟΕΔΡΙΚΗ
ΑΠΟΦΑΣΗ.....

... ΑΣΕ
... ΜΕ ΠΙΑΝΕΙ
ΕΥΓΚΡΥΟ!

ΕΛΛΑΣ ΕΛΛΗΝΩΝ...

11.3.86
ΤΟΛΜΟΥ

του Γιάννη Ιωάννου

Περμμένοντας τον κ. Σουλτς

του Σταύρου Λυγερού

Σε λίγες μέρες το ελληνοαμερικανικό φλερτ των τελευταίων μηνών θα περάσει τη σκληρότερη δοκιμασία του. Η επίσκεψη του αμερικανού υπουργού Εξωτερικών στην Αθήνα στις 25 Μαρτίου, μπορεί να ολοκληρώνει την αλυσίδα των επισκέψεων που μας έκαναν τα ηγετικά στελέχη του Στέιτ Νηπάρτμεντ στο πρόσφατο παρελθόν, αλλά θα διαφέρει ποιοτικά από αυτές. Αρχίζοντας από τον Άρμακοστ και φτάνοντας μέχρι τη Ριτζγουεη, οι αμερικανοί επίσημοι ήρθαν κυρίως για να προετοιμάσουν τους όρους του παιχνιδιού κι όχι για να κάνουν οι ίδιοι παιχνίδι.

Το άτυπο μορατόριουμ, που συμφωνήθηκε κατά τη διάρκεια της συνάντησης Παπανδρέου - Άρμακοστ, θα λήξει. Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, ο Σουλτς θα ζητήσει από την ελληνική κυβέρνηση μια σαφή και επίσημη δέσμευση σχετικά με το μέλλον των αμερικανικών βάσεων στην Ελλάδα. Τα επιχειρήματα της Ουάσιγκτον είναι σε γενικές γραμμές γνωστά: η συμφωνία του '83 είναι καταλήκτική, αρα οι Ηνωμένες Πολιτείες πρέπει να γνωρίζουν εγκαίρως τις προθέσεις της Αθήνας για να προετοιμάσουν εναλλακτικές λύσεις. Η Ουάσιγκτον επικαλείται ακόμα το κενό που θα δημιουργούσε στην αμερικανική στρατηγική αλυσίδα το ενδεχόμενο της απομάκρυνσης των βάσεων, χωρίς προηγουμένως να έχει εξασφαλιστεί η μεταφορά ή υποκατάστασή τους. Επιπλέον, οι αμερικανοί υποστηρίζουν ότι η αποσαφήνιση των προθέσεων της ελληνικής πλευράς είναι προϋπόθεση για να προχωρήσουν στον εκσυγχρονισμό των βάσεων (δαπάνη ύψους 200 εκατ. δολαρίων περίπου) σύμφωνα με τις επιχειρησιακές ανάγκες τους.

Το παράθυρο της καταγγελίας

Απέναντι σ' όλα αυτά τα... λογικά επιχειρήματα, η Αθήνα υπενθυμίζει ότι η μέχρι σήμερα άρνησή της να αναλάβει δεσμεύσεις είναι απόλυτα θεμιτή και εντός των πλαισίων της ισχύουσας συμφωνίας του '83. Κατά συνέπεια, υπογράμμισε ο έλληνας πρωθυπουργός σε σχετικές δηλώσεις του, αν η Ουάσιγκτον πιστεύει ότι η παρούσα συμφωνία δεν εξυπηρετεί τα συμφέροντά της ως την καταγγέλλει, όπως έχει δικαίωμα, οπότε θα οδηγηθούν οι δύο πλευρές σε διαπραγματεύσεις. Πρόκειται για δήλωση, η οποία χωρίς να αλλοιώνει την επίσημη ελληνική θέ-

ση, ανοίγει ένα παράθυρο. Οι αμερικανοί δεν είναι, όμως, διατεθειμένοι να διακινδυνεύουν την είσοδό τους στο σπίτι απ' αυτό το μικρό παράθυρο. Επιθυμούν και πιστεύουν ότι έχουν όλες τις δυνατότητες για να το καταφέρουν, να μουν από την κύρια είσοδο.

Η λύση της καταγγελίας παρουσιάζει δύο σημαντικά μειονεκτήματα για τις Ηνωμένες Πολιτείες. Πρώτον, μετά την καταγγελία και καθόλη τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων που θα επακολουθήσουν, οι βάσεις θα μείνουν νομικά μετέωρες· αρα περισσότερο ευάλωτες. Δεύτερον, το πολιτικό κόστος της καταγγελίας θα το επωμισθεί αμέραιο η αμερικανική πλευρά, ενώ αντίθετα η Αθήνα θα εμφανιστεί μετριοπαθής και συνεργάσιμη, γεγονός που θα ενισχύσει τη διαπραγματευτική θέση της. Άλλωστε, η ελληνική κυβέρνηση δεν διευκρίνισε αν οι διαπραγματεύσεις που θα άρχιζαν σε περίπτωση καταγγελίας, θα αποσκοπούσαν σε μια συμφωνία παραμονής τουλάχιστον κάποιων βάσεων, ή απομάκρυνσης.

Το μέλλον των βάσεων είναι το σημαντικότερο διαπραγματευτικό χαρτί που διαθέτει η Αθήνα απέναντι στην Ουάσιγκτον. Προσπαθεί, λοιπόν, να το χρησιμοποιήσει χωρίς να το κάψει. Η πολιτική των «ήρεμων υδάτων» αποσκοπεί στη διαμόρφωση του κατάλληλου κλίματος, το οποίο θα επιτρέψει τη βαθμιαία βελτίωση των διμερών σχέσεων μέσα από την επιλυση δευτερευουσών εκκρεμοτήτων. Η ελληνική πλευρά επιδιώκει την αποκρυστάλλωση μιας ετεροβαρούς οπωσδήποτε, αλλά αξιοπρεπούς ισορροπίας στις σχέσεις της με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Για να πετύχει αυτή την ισορροπία, προωθεί, και μαάλιστα περιφρουρώντας την, την πολιτική των «ήρεμων υδάτων». Ταυτόχρονα κρατάει σαν εγγύηση το χαρτί των βάσεων, ώστε να αποτρεφεί αμερικανικές επιθέσεις και πλαγιοκοπήσεις.

Ο ελιγμός Παπανδρέου

Η Αθήνα αφήνει να εννοηθεί ότι οι οριστικές αποφάσεις της για το θέμα των βάσεων θα εξαρτηθούν από την αμερικανική στάση απέναντι στην Ελλάδα, καθόλο το διάστημα που μεσολαβεί μέχρι τη λήξη της ισχύουσας συμφωνίας. Όπως μάλιστα έχει υπογράμμισει ο πρωθυπουργός, οποιαδήποτε άλλη απόφαση εκτός αυτής της κατάργησης των αμερικανικών βάσεων, απαιτεί ψήφιση σχετικού νόμου από τη Βουλή. Η ελληνική κυβέρνηση επιχειρεί ένα σημαντικό ελιγμό. Αποφεύγοντας τις δεσμεύσεις, προσπαθεί να εξασφαλίσει την ανοχή της Ουάσιγκτον όλο αυτό το διάστημα, υπαινισσόμενη ότι σε μια τέτοια περίπτωση το αντάλλαγμα θα ήταν η παραμονή ορισμένων βάσεων και δραστηριοτήτων.

Η αμερικανική πλευρά δεν φαίνεται διατεθειμένη να εγκλωβιστεί στη γραμμή «ήρεμα υδάτα με τον Παπανδρέου για να παραμείνουν οι βάσεις». Καί τέτοιο θα έδινε την πρωτοβουλία των κινήσεων στην Αθήνα, ακινητοποιώντας την Ουάσιγκτον. Οι αμερικανοί αντιμετωπίζουν το πρόβλημα των βάσεων όχι μόνο μέσα στο πλέγμα των ελληνοαμερικανικών σχέσεων, αλλά στα πλαίσια του ευρύτερου συσχετισμού δυνάμεων. Και αυτός ο συσχετισμός δυνάμεων είναι αρκετά δυσμενής για την ελληνική πλευρά, ώστε να επιτρέψει στην Ουάσιγκτον να μεταφέρει το παιχνίδι σ' άλλα γηπεδά. Το Κυπριακό, τα ελληνοτουρκικά και πάνω απ' όλα το μεγάλο εξωτερικό χρέος και οι συνεχείς αυξανόμενες (για τα επόμενα χρόνια) ανάγκες σε συνάλλαγμα για την εξυπηρέτησή του, προσφέρονται για αμερικανικές πιέσεις. Πιέσεις, που σύμφωνα με δυτικούς αλλά και ντόπιους παρατηρητές, είναι ικανές να εξουδετερώσουν το ελληνικό πλεονέκτημα στο θέμα των βάσεων. Η Washington Post (13.12), η Wall Street Journal και η Welt (14.1), το Foreign Report (16.1) και ο Economist (18.1), αλλά και πιο πρόσφατα οι Times του Λονδίνου και η International Herald Tribune συγκλίνουν στην εκτίμηση, για να μην πούμε βεβαιότητα, ότι η Αθήνα για οικονομικούς και στρατιωτικούς λόγους, δεν έχει άλλη επιλο-

γή από το να αποδεχθεί την παραμονή των βάσεων, τουλάχιστον των σημαντικότερων.

«Εδώ και τώρα» ή μετά τις δημοτικές;

Οι συνομιλίες των υφισταμένων του Σουλτς με τους Έλληνες επισήμους έχουν στρώσει το τραπέζι, στο κέντρο του οποίου βρίσκεται το θέμα - κλειδί των βάσεων. Το κρίσιμο ερώτημα αυτή τη στιγμή είναι αν ο αμερικανός υπουργός Εξωτερικών θα απαιτήσει άμεση επίσημη δέσμευση, θα ζητήσει προσωπικές διαβεβαιώσεις ή θα θέσει το ερώτημα, μεταθέτοντας τις απαιτήσεις του για μετά τις δημοτικές εκλογές. Γιατί είναι αρκετοί αυτοί που διερωτώνται αν είναι σκόπιμο να μπει «το μαχαίρι στο λαιμό» του Παπανδρέου αυτή την περίοδο κι όχι μετά τις δημοτικές, όταν το πολιτικό κόστος από μια επίσημη δέσμευση δεν θα έχει άμεσες εκλογικές επιπτώσεις.

Η Ουάσιγκτον γνωρίζει άριστα, ότι παρόλα τα πολλά και δύσκολα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, παραμένει ο κύριος του πολιτικού παιχνιδιού στο εσωτερικό της χώρας. Οι Αμερικανοί είναι υποχρεωμένοι να διαπραγματευθούν μαζί της και θα το κάνουν. Δεδομένου μάλιστα, ότι κεντρικός στόχος τους είναι η εξασφάλιση της παραμονής των βάσεων, δεν πρέπει να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να παρατείνουν το άτυπο μορατόριουμ που ισχύει σήμερα.

Αυτό που μάλλον θα πρέπει να θεωρήσουμε απίθανο, είναι η παράταση του μορατόριουμ και πέρα του φθινοπώρου, δηλαδή ο εγκλωβισμός της αμερικανικής πλευράς στην πολιτική της Αθήνας. Όπως ήδη σημειώσαμε, η Αθήνα εξαρτά χωρίς την ανάληψη δεσμεύσεων, την παραμονή κάποιων βάσεων από τη στάση που θα κρατήσουν οι Ηνωμένες Πολιτείες όλο αυτό το διάστημα. Αντίθετα, η Ουάσιγκτον θα αυξήσει τις προσπάθειές της για εγκλωβισμό της ελληνικής κυβέρνησης. Η ύφανση ενός πλέγματος δευτερευουσών σχέσεων που έμμεσα και σε επιμέρους θέματα προσδένουν και εξαρτούν την Ελλάδα από την αμερικανική βούληση, είναι το υπόβαθρο του εγκλωβισμού της Αθήνας που επιχειρούν οι Ηνωμένες Πολιτείες. Κι ο εγκλωβισμός με τη σειρά του είναι το υπόβαθρο της οποιασδήποτε αμερικανικής πολιτικής απέναντι στην Ελλάδα.

Όπως όμως κι αν έχουν τα πράγματα, η επίσκεψη Σουλτς είναι κρίσιμη. Ο αμερικανός υπουργός αναμένεται ότι θα χρησιμοποιήσει σκληρή γλώσσα ανεξάρτητα από το αν θα απαιτήσει «εδώ και τώρα» δέσμευση, ή θα αναβάλλει το τελεσίγραφο

του για το φθινόπωρο. Ταυτόχρονα, θα επιχειρήσει να δαλεώσει την ελληνική πλευρά με μια σειρά μάλλον αμφισβητούμενα ανταλλάγματα σε άλλα μέτωπα, όπως το Κυπριακό, τα ελληνοτουρκικά και η οικονομία.

Άτυπες διαπραγματεύσεις;

Η αμερικανική πλευρά έχει προτείνει στην ελληνική τη συγκρότηση μιας μικτής επιτροπής, έργο της οποίας θα ήταν η ατυπη συζήτηση του μέλλοντος των βάσεων («Ποντίκι» 14.2). Η πρόταση συνάντησε τις έντονες επιφυλάξεις της κυβέρνησης, γιατί η αποδοχή της, εστω και άτυπα, θα σήμαινε το άνοιγμα του θέματος «βάσεις», που η Αθήνα εμφανίζεται να το θεωρεί κλειστό μέχρι τη λήξη της ισχύουσας συμφωνίας.

Οι Αμερικανοί δυσφορούν με τη φόρμουλα (Ελληνικό και Γούρνες απομακρύνονται, Σούδα και Νέα Μάκρη να τοποιοιούνται) που έχει επανειλημμένα δημοσιευτεί στον Τύπο. Αφενός γιατί δεν είναι διατεθειμένοι να χάσουν το κατασκοπευτικό κέντρο στις Γούρνες και αφετέρου γιατί θα ήθελαν να αποφύγουν τη ναυτοποίηση, ειδικά της Νέας Μάκρης. Δεν παραλείπουν, ωστόσο, να συνδέουν το μέλλον των βάσεων με τα ευρύτερα αμυντικά συμφέροντα της Δύσης. Όπως έγραψε το «Βήμα» (23.2), ο βρετανός υπουργός Εξωτερικών Χάου, που θα επισκεφθεί αυτές τις μέρες την Ελλάδα, θα μεταφέρει στην ελληνική κυβέρνηση το ενδιαφέρον του Λονδίνου και της Βόννης για την επιτυχία των συνομιλιών του Σουλτς στην Αθήνα, καθώς και συστάσεις για εναρμόνιση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής με τις γενικές κατευθύνσεις της Αττικής Συμμαχίας.

Στόχος είναι το θέμα των βάσεων να ξεφυγει από το στενό πλαίσιο των ελληνοαμερικανικών σχέσεων και να τοποθετηθεί στο ευρύτερο πλαίσιο των σχέσεων Ελλάδας - Δύσης. Ο ελιγμός αποσκοπεί στο να μεγιστοποιήσει το κόστος το οποίο θα υποχρεωθεί να πληρώσει η Ελλάδα σε περίπτωση που εμμένει στην απόφαση για απομάκρυνση των βάσεων. Σε μια τέτοια περίπτωση, το πιο πιθανό είναι ότι η Ουάσιγκτον θα επιδιώξει την απομόνωση της Ελλάδας και την άσκηση συντονισμένων και συλλογικών πιέσεων, επικαλούμενη ευρύτερες κατηγορίες «αντιδυτικού προσανατολισμού» της κυβέρνησης Παπανδρέου. Άλλωστε, οι Αμερικανοί, έτσι κι αλλιώς, θα πρεσάρουν σφοδρή την Αθήνα, όχι μόνο για να εξασφαλίσουν την παραμονή κάποιων διευκολύνσεων, αλλά και για να εξασφαλίσουν την παραμονή όσο το δυνατόν περισσότερων.

ΑΥΤΟ ΤΟ ΜΗΝΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΜΗΝΑ ΕΙΝΑΙ: "Ο ΨΥΛΛΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΓΙΓΑΝΤΕΣ"

(Το έπος της ηλεκτρονικής)

Πρόκειται για βιβλίο
εκπληκτικό. Διερευνά
τα πιο καυτά μυστικά
του κόσμου:

Fernand Braudel

Σ' όλη την Ελλάδα
στα περίπτερα και στα
βιβλιοπωλεία

Το βιβλίο
του μήνα
376 Σελίδες μόνο
350 Δρχ.

ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ

ΓΑΛΑΤΕΙΑ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

- ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ ΥΠΕΡΑΝΘΡΩΠΟΙ
 - ΑΝΔΡΕΣ
 - ΓΥΝΑΙΚΕΣ
 - ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
 - ΛΕΠΡΟΙ
- ΛΙΓΟ ΠΡΙΝ ΔΥΣΕΙ Ο ΗΛΙΟΣ

καί τώρα
• ΓΕΛΑ ΠΑΛΙΑΤΣΟ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗ

Βασ. Ηρακλείου 26 Θεσσαλονίκη, Τηλ. 236555

Ενόψει της επίσκεψης Σουλτς στην Άγκυρα και Αθήνα και των συνομιλιών για την ανανέωση της αμερικανοτουρκικής συμφωνίας αμυντικής και οικονομικής συνεργασίας (DECA), έχει κινητοποιηθεί πλήρως η τουρκική προπαγανδιστική μηχανή στις ΗΠΑ. Η Άγκυρα προσδίδει ιδιαίτερη σημασία στην περιοδεία αυτή επειδή εκτιμά ότι ο αμερικανός υπουργός Εξωτερικών θα επιχειρήσει μια γενικότρη αναδιάρθρωση των πολύπλοκων τριγωνικών σχέσεων Ουάσιγκτον - Άγκυρας. Κάτω λοιπόν από το πρίσμα αυτών των εξελίξεων πρέπει να εξετασθεί η πρόσφατη εντατικοποίηση της παρασκηνακής διπλωματίας του τουρκοαμερικανικού λόμπυ για την προώθηση της εικόνας της Τουρκίας και των τουρκικών επιδιώξεων.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της δραστηριοποίησης του τουρκικού λόμπυ αποτελεί το συνέδριο «Αμερικανών Φίλων της Τουρκίας» που έγινε στην Ουάσιγκτον από τις 13 - 15 Φεβρουαρίου 1986, κατά την ίδια δηλαδή περίοδο που το Κογκρέσο εξετάζει το θέμα της εξωτερικής βοήθειας προς την Ελλάδα και την Τουρκία. Ο «Σύνδεσμος Αμερικανών Φίλων Τουρκίας», που οργάνωσε το συνέδριο, ιδρύθηκε το 1982 με πρωτοβουλία του δραστήριου Τούρκου πρέσβη στην Ουάσιγκτον, Σουκρού Ελέκταγ. Ο σύνδεσμος αυτός αποτελείται από διπλωμάτες, στρατιωτικούς, επιχειρηματίες και ακαδημαϊκούς που υπηρέτησαν στην Τουρκία και οι οποίοι σήμερα εξασκούν ισχυρή επιρροή πάνω στην Ουάσιγκτον και την Wall Street. Αποδεικτικό στοιχείο της διείσδυσης του τουρκικού παράγοντα στον αμερικανικό επενδυτικό και επιχειρηματικό χώρο αποτελεί η συμμετοχή στο συνέδριο αυτό περίπου τριάντα μεγάλων πολυεθνικών εταιριών, όπως η General Dynamics και η ITT. Πάντως το πολιτικό και στρατιωτικό στοιχείο ήταν κυρίαρχο στο συνέδριο. Κύριος ομιλητής υπήρξε ο αρχηγός του αμερικανικού μικτού επιτελείου ναύαρχος Crowe ενώ διάφοροι προσωπικότητες, όπως ο Glenn Rudd υποδιευθυντής της αμυντικής βοήθειας του Πεντάγωνου, ο Peter Sommer, του Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας, και ο Αμερικανός πρέσβης στην Άγκυρα Strauss-Hupe, ανέπτυξαν το ρόλο και την αξία της Τουρκίας για την άμυνα της Δύσης.

Από την πλευρά τους οι Τούρκοι δεν αρέστηκαν στη μεγιστοποίηση της στρατηγικής σημασίας της χώρας τους αλλά υπήρξαν οξυτάτοι στις επικρίσεις τους κατά της Ελλάδας. Ο υποστράτηγος Σαντί Εργκουβέντς, επικεφαλής της διεύθυνσης σχεδιασμού δυνάμεων του τουρκικού Γενικού Επιτελείου, αμφισβήτησε το ρόλο της Ελλάδας ως συμμάχου, πράγμα που έχει σαν αποτέλεσμα να αισθάνεται η Τουρκία απομονωμένη από τη Δύση. Ταυτόχρονα, ο Τούρκος στρατηγός ισχυρίστηκε ότι υπάρχει επείγουσα ανάγκη εκσυγχρονισμού των ενόπλων δυνάμεων της χώρας του. Πιο έντονος στις επικρίσεις του ήταν ο Τούρκος πρέσβης Ελέ-

Η Άγκυρα αγοράζει αμερικανούς πολιτικούς και πωλεί εξυπηρετήσεις

του Α. Φωκά

κταγ, ο οποίος συνέστησε στους συνέδρους ότι ο κυριότερος σκοπός των Φίλων της Τουρκίας για το 1986 πρέπει να είναι η ανατροπή της αναλογίας 7/10. «Δεν μπορεί», ισχυρίστηκε ο Τούρκος διπλωμάτης, «η Ελλάδα να λάμβάνει εβδομήντα σεντς σε στρατιωτική βοήθεια για κάθε δολάριο που πηγαίνει στην Τουρκία. Αυτό δεν αντιπροσωπεύει τους ρόλους των δύο χωρών και ρητά αποδοκιμάζει το ρόλο της Τουρκίας στην Συμμαχία, αφού η συμβολή της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ έχει μειωθεί σε ασημαντά επίπεδα». Χρησιμοποιώντας αποσπάσματα διαφόρων άρθρων του αμερικανικού Τύπου, ο Ελεκτάγ καταφέρθηκε εναντίον του Έλληνα πρωθυπουργού λέγοντας ότι υπονομεύει την επίλυση του Κυπριακού, ασκεί πολιτική έντασης στο Αιγαίο και ότι αρνείται το διάλογο και τη συμφιλίωση με την Τουρκία. Σχετικά με τις δραστηριότητες της ελληνοαμερικανικής κοινότητας και των Αρμενίων ισχυρίστηκε ότι αυτές υποσκάπτουν τα αμερικανικά συμφέροντα και κάλεσε τους συνέδρους να συμβάλουν στην καταψήφιση του σχεδίου απόφασης του Κογκρέσου για την καθιέρωση της 24ης Απριλίου σαν επετείου της γεννοκτονίας των Αρμενίων (ψήφισμα 192).

Με παραπλήσια αιτήματα και παράπονα έφθασε στην Ουάσιγκτον στα μέσα του Φεβρουαρίου τουρκική κοινοβουλευτική επιτροπή υπό του πρώην υπουργού Αμύνης Μπαγιουλκέν. Συγκεκριμένα, στις συ-

ναντήσεις της με τους υπουργούς Ουάινμπεργκερ και Περλ, η επιτροπή αναφέρθηκε στην ανάγκη εγκατάλειψης της αρχής 7/10 με τη δικαιολογία ότι η Ελλάδα δεν τηρεί τις υποχρεώσεις της έναντι της Συμμαχίας και προκαλεί ένταση στο Αιγαίο (Λήμνος, Υπουργείο Αιγαίου κ.ο.κ.).

Είναι σαφές από τα παραπάνω παραδείγματα πως η νέα τουρκική προπαγανδιστική εξόρμηση στις ΗΠΑ έχει σαν στόχο να πείσει τους αμερικανούς ότι αν κάποιος πρέπει να στηριχθούν δεν είναι στα «ήρεμα νερά» του Ανδρέα Παπανδρέου, αλλά στην «εσσειατλαντική νομιμοφροσύνη» της Άγκυρας. Μέσα στα πλαίσια της ελληνοτουρκικής αντιπαράθεσης, η Άγκυρα έχει προβεί σε αξιοσέβαστες επενδύσεις τόσο σε χρήμα όσο και σε ειδικευμένο προσωπικό, για να εξουδετερώσει τις ενέργειες του ελληνοαμερικανικού λόμπυ, του οποίου τις δυνατότητες ίσως υπερεκτιμά. Για να αντιληφθούμε εμείς εδώ στην Ελλάδα το πόσο σοβαρά απασχολεί τους Τούρκους το θέμα αυτό να αναφερθώ στο «Ταμείο προβολής της Τουρκίας στο εξωτερικό» που δημιουργήθηκε πρόσφατα με την πρωτοβουλία του υπουργού Προεδρίας Μεσούτ Γιλμάζ. Σε συνέντευξη Τύπου στις 14 Φεβρουαρίου ο Τούρκος υπουργός διευκρίνισε ότι εξασφαλισθηκαν πάνω από 5 δις των εσόδων του Εθνικού Λαχείου, του Προ-Πο και του Ιπποδρόμου. Το ποσό αυτό, πρόσθεσε, θα διατεθεί για την «προβολή, κυρίως στις ΗΠΑ, Δυτική Γερμανία, Γαλλία και Ιαπωνία, της στρατηγικής και οικονομικής σημασίας της Τουρκίας. Στον κόσμο υπάρχουν εχθρικές προς τη χώρα μας εστίες. Γνωρίζουμε τις ενέργειες του ελληνικού και αρμενικού λόμπυ. Γι' αυτό πρέπει να αγωνιστούμε στις διεθνείς πλατφόρμες, γι' αυτό αρχίσαμε να εφαρμόζουμε το Ταμείο Προβολής το οποίο παραμένει εκτός προϋπολογισμού».

Για το συντονισμό της όλης προσπάθειας προσαρμοσμού των Δυτικών κέντρων αποφάσεων, και ειδικά της Administration έχει ιδρυθεί στην Ουάσιγκτον ειδική υπηρεσία από Τούρκους αξιωματούχους με την ονομασία Κέντρο Τουρκικών Υποθέσεων. Κύρια αποστολή του Κέντρου είναι η οργάνωση και καθοδήγηση της τουρκικής προπαγανδιστικής εκστρατείας στις ΗΠΑ. Επικεφαλής της ομάδας συντονισμού είναι ο Τούρκος πρέσβης Σουκρού Ελέκταγ με συνεργάτες Τούρκους καθηγητές, όπως ο πολυγραφόστατος Κεμάλ Καρπάτ, και διπλωματικούς. Ο μόνιμος αντιπρόσωπος της Τουρκίας στον ΟΗΕ είναι ο συντονιστής των προγραμματικών κινητοποιήσεων και ορθολογικής χρήσης των πάνω από 100.000 Τούρκων των ΗΠΑ. Αν και η τουρκοαμερικανική κοινότητα δεν είναι πολυάριθμη —αντίθετα με ότι συμβαίνει με την ελληνική— θεωρείται σήμερα η πολιτικά ισχυρότερη μετά την εβραϊκή. Κύριο χαρακτηριστικό των Τούρκων της Αμερικής είναι το ανεπτυγμένο εθνικό φρόνημα και η προθυμία τους αν εργασθούν υπέρ της τουρκικής υπόθεσης στις ΗΠΑ. Οι τουρκοαμερικανοί είναι

οργανωμένοι σε τριανταεννέα συλλόγους οι οποίοι αποτελούν την Ομοσπονδία των Τουρκοαμερικανικών Κοινοτήτων. Συνέδρια αυτών των οργανώσεων γίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα στην Ουάσιγκτον και στο κέντρο των Τούρκων (Τούρεβι), το εντυπωσιακό ενδεκαόροφο κτίριο απέναντι στο μέγαρο του ΟΗΕ στην Πρώτη Λεωφόρο της Νέας Υόρκης. Απογοητευτική είναι στο σημείο αυτό η σύγκριση με την ελληνική παρουσία. Οι ελληνικές υπηρεσίες (η μόνιμη αντιπροσωπεία, το Προξενείο, το Γραφείο Τύπου, η Αρχιεπισκοπή, το Κέντρο Προώθησης Ελληνικών Προϊόντων, τα γραφεία του ΕΟΤ κτλ.) στεγάζονται σε διαφορετικά σημεία της Νέας Υόρκης και βαρύνουν με υπέρογκα ποσά τον Έλληνα φορολογούμενο διδοντας ταυτόχρονα μια εικόνα δυσλειτουργίας και προχειρότητας.

Ενώ, λοιπόν, η ελληνική κυβέρνηση, τόσο σήμερα όσο και στο παρελθόν, δεν μπόρεσε να αξιοποιήσει τις μεγάλες δυνατότητες επιρροής που κατέχει λόγω της πολυπληθέστατης ελληνοαμερικανικής κοινότητας, η Τουρκία με φαντασία και μεθοδικότητα αποκτά όλο και περισσότερες προσβάσεις στα κέντρα εξουσίας των ΗΠΑ, με όλους τους κινδύνους που η κατάσταση αυτή εγκυμονεί για τη χώρα μας.

Το ANTI δίνει σήμερα στην ελληνική δημοσιότητα δύο χαρακτηριστικά στοιχεία που επιβεβαιώνουν τον επιτήδιο τρόπο με τον οποίο η τουρκική διπλωματία επιδιώκει τη διείσδυση στα κέντρα αποφάσεων στις Ηνωμένες Πολιτείες.

● Βιομηχανική εταιρεία τουρκικών συμφερόντων, η Aydin Corporation της Πενσυλβανίας που υποτίθεται ότι ασχολείται με την παραγωγή ηλεκτρονικού υλικού για στρατιωτική χρήση έδωσε απευθείας σε εικοσιτέσσερεις γερουσιαστές και βουλευτές χρηματικά ποσά ύψους των 100.000 δολαρίων το 1984. Οι περισσότεροι από αυτούς είναι μέλη της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων και της Επιτροπής Appropriations (παροχή κονδυλίων εξωτερικής βοήθειας) και συμπεριλαμβάνουν τον ελληνοαμερικανό δημοκρατικό βουλευτή Τομ Λάντος (13.900 \$), τον Πρόεδρο της Βουλής Thomas O'Neil (8.000 \$), τον Ρεμπουπλικάνο γερουσιαστή Jesse Helms της Επιτροπής Εξωτερικών Σχέσεων και άλλους. Επιπλέον, όπως ανακοινώθηκε στον τουρκικό Τύπο, πρόσφατα ο Πρωθυπουργός Τουρκκούτ Οζάλ ενέκρινε τη διάθεση ποσών που ανέρχονται σε εκατομμύρια δολάρια για τις ανάγκες του τουρκικού λόμπυ στις ΗΠΑ. Παράλληλα, χρηματοδοτήσεις σε διάφορες προσωπικές διενεργούνται και μέσω του γνωστού διαφημιστικού οίκου GRAY, που αμοιβεται ετήσια για το ποσό 600.000 δολαρίων. Μια άλλη εταιρεία η Lobbying Susan Davis έχει αναλάβει την προώθηση της τουρκοκυπριακής προπαγάνδας στην Ουάσιγκτον.

● Αλλά για να πετύχει μια πιο μακρόχρονη και σταθερή διείσδυση, η τουρκική κυβέρνηση προωθεί εντατικά τις τουρκικές σπουδές, την τουρκική ιστορία και κουλ-

τούρα μέσα από τα αμερικανικά πανεπιστήμια. Κύριος φορέας προώθησης είναι το Ινστιτούτο Τουρκικών Σπουδών που ιδρύθηκε στην Ουάσιγκτον το 1982. Μετά από επιχορήγηση 3 εκατ. δολαρίων από την Άγκυρα. Ειδικότερα, μέχρι σήμερα το Ινστιτούτο χορήγησε 658.160 δολάρια προς 28 αμερικανικά πανεπιστήμια και δέκα ερευνητικά κέντρα. Επίσης 60 αμερικανοί καθηγητές και ερευνητές έλαβαν συνολικά κατά την ίδια τριετία περίπου 200.000 δολάρια. Ενδεικτικό στοιχείο της αποτελεσματικότητας των μεθοδεύσεων αυτών πρέπει να θεωρηθεί το γεγονός ότι είκοσι από τους εξηταεννέα καθηγητές που υπέγραψαν πληρωμένη καταχώρηση στις New York Times και Washington Post (19.5.85) αμφισβητώντας τη γενοκτονία των Αρμενίων και την ευθύνη των Τούρκων, ήταν αποδέκτες των χορηγήσεων του Ινστιτούτου.

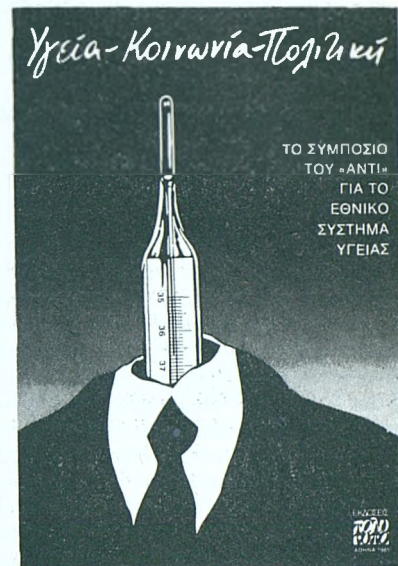
Τις αποκαλύψεις αυτές έκανε σε άρθρο του ο Αρμένιος Αμερικάνος Χαρούτ Σασσούνιαν εκδότης της εφημερίδας California Courier. Το άρθρο αυτό με τίτλο: «Πώς οι Τούρκοι χρησιμοποιούν εναντίον μας τα δολάρια που πληρώνουμε σε φόρους» που πρωτοδημοσιεύθηκε στις 11 Σεπτεμβρίου 1985 στο περιοδικό Armenian Weekly αποκαλύπτει ότι ένα μέρος των φόρων που πληρώνουν οι Αμερικανοί πηγαίνουν στην Τουρκία του Εβρέν και στη συνέχεια ξαναεπιστρέφονται στις ΗΠΑ για να χρησιμοποιηθούν από το τουρκικό λόμπυ και τον οίκο GRAY για να δυσφημίσουν τους Αρμένιους.

Η ελληνική κυβέρνηση, από την άλλη πλευρά, δεν έχει ακόμη διαμορφώσει τους τρόπους και τους φορείς με τους οποίους θα επιχειρήσει να εξουδετερώσει τις ανθελληνικές δραστηριότητες του τουρκικού λόμπυ. Υπάρχει επιπλέον η γενική εντύπωση ότι η Αθήνα δεν έχει καν αντιληφθεί τη σοβαρότητα της κατάστασης. Έτσι, λοιπόν η ευθύνη της ενημέρωσης της δυτικής κοινής γνώμης για τις προσπάθειες για δομικές και ιδεολογικές αλλαγές που γίνονται στη χώρα μας ανατίθεται σε ανθρώπους με περιορισμένες γνώσεις ξένων γλωσσών και χωρίς εμπειρία στα θέματα προβολής εξωτερικής πολιτικής και στις διεθνείς δημόσιες σχέσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της προχειρότητας με την οποία αντιμετωπίζονται τα επείγοντα εθνικά μας θέματα είναι η κατάσταση σύγχυσης και αναταραχής που επικρατεί στο Υπουργείο Εξωτερικών. Τα κύρια προβλήματα που απασχολούν τη διπλωματική μας υπηρεσία σήμερα είναι οι περικοπές των κονδυλίων, η καταστρατήγηση της διπλωματικής ιεραρχίας και τα μισθολογικά, με αποτέλεσμα να μένει λίγος χρόνος και να τους αμβλύνεται η διάθεση για μια δυναμική προώθηση των εθνικών μας θέσεων στο διεθνές στίβο. Και όλα αυτά σε μια περίοδο που τουλάχιστον στην Αμερική του Ρέγκαν η τουρκική προπαγάνδα έχει το πλεονέκτημα αφού ο Μακκαρθισμός του Εβρέν και ο μονεταρισμός του Οζάλ έχουν κάποια απήχηση στους κύκλους της σημερινής Administration.

ΠΟΛΥΤΥΠΟ

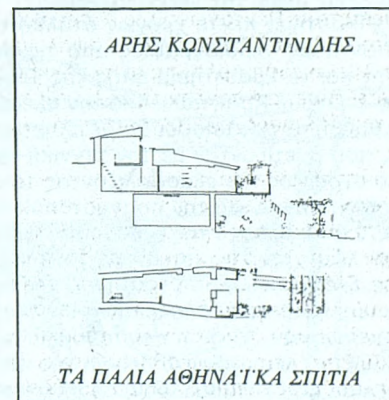
ΥΓΕΙΑ • ΚΟΙΝΩΝΙΑ • ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Τα πρακτικά του Συμποσίου για το Εθνικό Σύστημα Υγείας που οργάνωσε τον Απρίλη του 1984 το περιοδικό «ANTI».

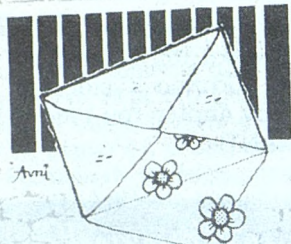
Περιλαμβάνονται οι εισηγήσεις των: Γ. Τούντα, Γ. Κριμπά, Ν. Μανιού, Ν. Φίλια, Σπ. Δοξιάδη, Γερ. Πεντόγαλου, Άγγ. Χατζάκη, Έφης Λεοντίδου, Μ. Μυλωνάκη, Στ. Καφαντάρη, Ηλ. Κούβελα, Γ. Ευδοκίμιδη, Θ. Χατζόπουλου, Άλκη Βατόπουλου, Φ. Σαλαμίνιου, Γ. Κυριόπουλου, Δ. Τριχόπουλου, Κ. Στεφανή και του υπουργού Γ. Γεννηματά.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑΤ'ΚΑ ΣΠΙΤΙΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»,
Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237

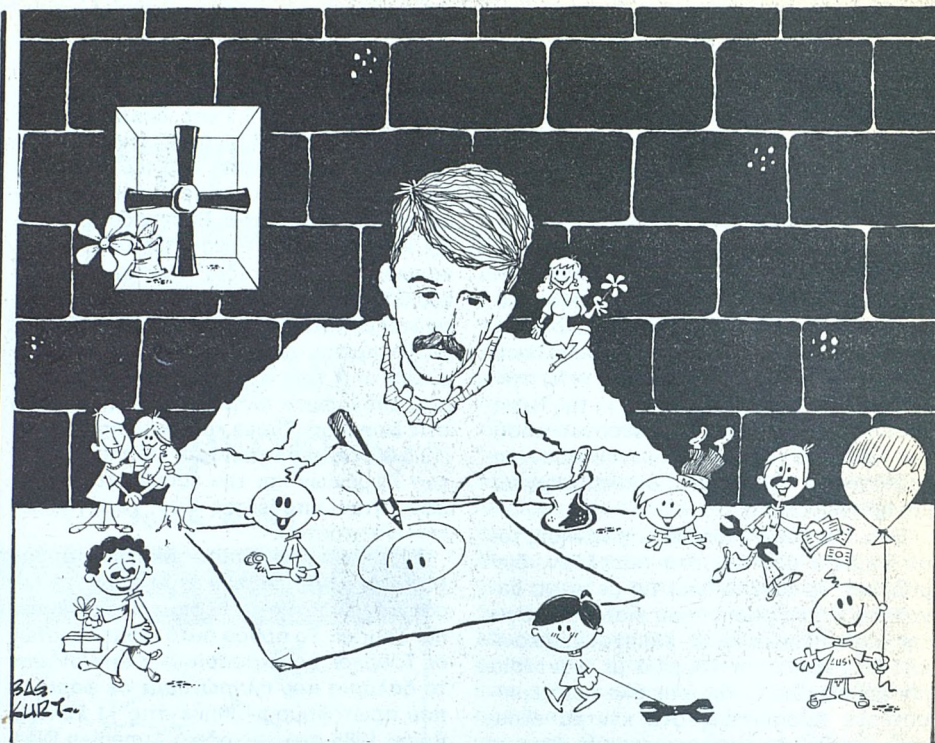

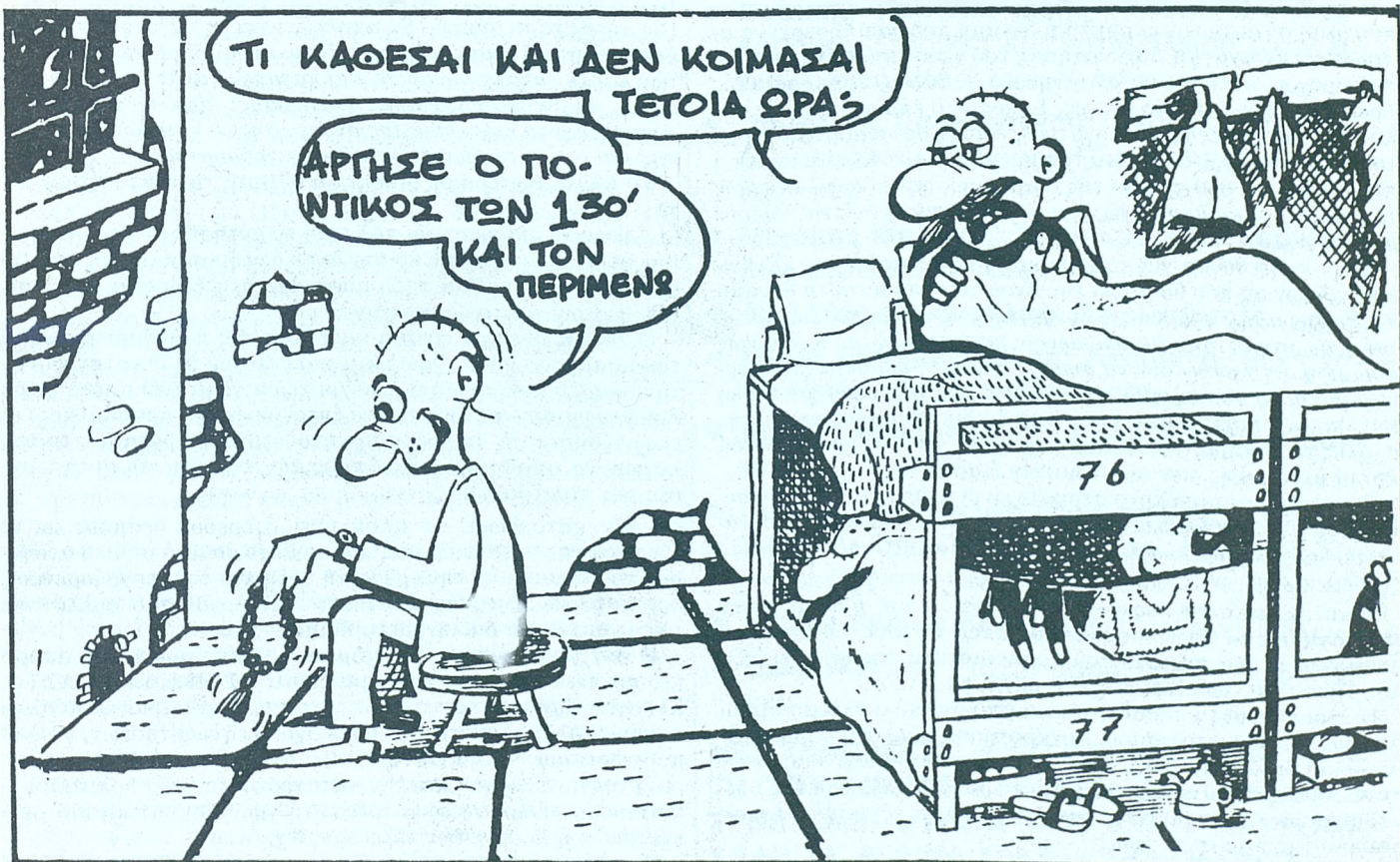
Από τους «εντός» στοις «εκτός» με αγάπη

Απο τις 13 ως τις 16 Φεβρουαρίου '86 πραγματοποιήθηκε στην Κωνσταντινούπολη έκθεση γελοιογραφίας στην οποία πήραν μέρος αποκλειστικά φυλακισμένοι. Κρατούμενοι από όλες σχεδόν τις φυλακές της Τουρκίας —συμμετείχαν όχι μόνο με γελοιογραφίες, αλλά και με σκίτσα και χειροτεχνήματά τους. Εμπνευστής και οργανωτής αυτής της μοναδικής στα χρονικά —και όχι μόνο της Τουρκίας— έκθεσης ήταν ο Ογούζ Αράλ, ο διευθυντής του σατιρικού περιοδικού Γκιρ-Γκιρ. Είχαμε την ευκαιρία, στο ANTI, να γνωρίσουμε από κοντά τον Ογούζ Αράλ, όταν επισκέφθηκε την Ελλάδα τον περασμένο Οκτώβρη. Στο τχ 303, σσ. 40-41 υπάρχει εκτενέστερη αναφορά στο έργο του και την προσωπικότητά του. Ο ίδιος πάλι δημοσίευσε τις εντυπώσεις του από την Ελλάδα στην εφημερίδα «Γκιουναϊντίν» με τίτλο «Μια άλλη Ελλάδα».

Ο Ογούζ Αράλ, πιστεύει σ' ένα περιοδικό που θα διαμορφώνεται από τους ίδιους τους αναγνώστες του με τη συμμετοχή τους. Στην πίστη του αυτή στηρίχθηκε για τη διαμόρφωση του Γκιρ-Γκιρ, που με τη σειρά του παρακίνησε πάρα πολλούς ανθρώπους σε όλη την Τουρκία για να εκφραστούν μέσω της γελοιογραφίας.

Σε διάστημα πέντε χρόνων στάλθηκαν εκατοντάδες γελοιογραφίες από τις φυλακές και τα κρατητήρια όλης της Τουρκίας. Ο Ογούζ Αράλ πάλι, από την πλευρά του βοήθησε, όσο μπορούσε, με πληροφορίες που σχετιζόνταν με την τεχνική της γελοιογραφίας και εξασφαλίζοντας τα απαραίτητα μέσα για την πραγματοποίησή τους. Στον πρόλογο της έκθεσης ο Ογούζ Αράλ λέει χαρακτηριστικά: «Στην εποχή μας ενώ είναι εύκολο να γεννηθεί ένας άνθρωπος, είναι πολύ δύσκολο να παραμείνει άνθρωπος». Έτσι, η πρωτοβουλία αυτή είναι ένα αξιοσέβαστο δείγμα της προσπάθειας που καταβάλλουν, σε ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες, οι Τούρκοι φυλακισμένοι για να διατηρήσουν την ανθρωπιά τους προσφέροντας, μέσα από τις φυλακές, λίγο γέλιο και πολύ χιούμορ σε όσους βρίσκονται έξω. Ένα εκπληκτικό αφιέρωμα από τους «εντός» στους «εκτός», με αγάπη.

Αναβάθμιση, Μετεξέλιξη ή Ανανέωση;

του Ανδρέα Νεφελούδη

Τρεις μήνες πριν από το συνέδριο του ΚΚΕ Εσωτερικού βρισκόμαστε στη φάση της διερεύνησης των βαθύτερων αιτιών που προκάλεσαν την ένταση και την οξύτητα πολλές φορές που προσέλαβε ο προβληματισμός για την προοπτική της Αριστεράς.

Η ανάγκη των καιρών απαιτεί την ομαλή προσγείωση στο ευρύ και γόνιμο πεδίο της νηφαλιότητας. Προσγείωση που πρέπει να αφήνει πίσω της τις, αμφίβολης πιστότητας, ιδεολογικές σχηματοποιήσεις, τις αναζητήσεις της κάθε μορφής πανάκειας και τα διλήμματα που νοθεύουν το δημιουργικό στοχασμό και την ανάδειξη των πραγματικών προβλημάτων και διαφορών.

Η κρίση της Δεξιάς, η προϊούσα φθορά του ΠΑΣΟΚ και η περιθωριοποίηση του ΚΚΕ βάζουν στην πρώτη γραμμή της επικαιρότητας την αναζήτηση μιας πειστικής πολιτικής απάντησης για τη δημοκρατική διεξόδο από την πολύπλευρη (πολιτική, οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική) κρίση της ελληνικής κοινωνίας.

Η έκταση της κρίσης και η δυναμική της μπορεί να αποκτήσει εκρηκτικό χαρακτήρα αν συνειδητοποιηθεί πως μια σειρά δυνάμεων (ψηφοφόροι διάφορων κομμάτων) με σαφή κοινωνική συνειδηση μπορούν να αποτελέσουν μια μεγάλη δύναμη προώθησης για την απόκρουση σήμερα των μετρων της λιτότητας, για τη διεξόδο αύριο όχι ποσοτικά αλλά ποιοτικά και διαρθρωτικά από την κρίση.

Εδώ ακριβώς βρίσκεται και η αναγκαιότητα της ύπαρξης του κόμματος που θα δώσει σαφή πολιτική και ιδεολογική υπόσταση σε αυτή την εκρηκτική δύναμη που θα μπορέσει να αποδείξει την ανάγκη συγκρότησης του νέου επαναστατικού υποκειμένου, εκεί που θα ανακτηθούν οι παλιές παραδοσιακές πρωτοπορίες με τις σύγχρονες. Εκεί που ο επαναστατικός ρόλος της διευρυμένης πια εργατικής τάξης θα αναβαθμιστεί με τα νέα κοινωνικά δεδομένα, με μια νέα κοινωνική συνείδηση που βρίσκεται στο στάδιο της διαμόρφωσης. Σ' αυτό ακριβώς το επίπεδο οι κομμουνιστές και οι αριστεροί έχουν να παίξουν μεγάλο ρόλο.

Στην κατεύθυνση για το βαθύ μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας που θα πάρει την πνοή του από αυτή τη δυναμική, σίγουρα δεν φτάνουν οι δυνάμεις ενός κόμματος. Χρειάζεται η συζήτηση των οργανωμένων εκφράσεων της κοινωνίας που μπορούν και θέλουν να συμβάλλουν στη δημοκρατική ανανέωση και το σοσιαλισμό. Ο μετασχηματισμός είναι μια βαθιά και επίπονη πολιτισμική και ηθική διαδικασία μεταρρύθμισης σ' όλες τις σφαίρες της κοινωνικής ζωής, και όχι μόνο η διαδικασία μεταβολής των οικονομικών διαρθρώσεων.

Εδώ λοιπόν απαραίτητο στοιχείο είναι η συγκρότηση του συνισπασίου των προσδιοριστικών πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων για τη διαμόρφωση μιας νέας ηγεμονίας, της ηγεμονίας των εργαζομένων.

Μεσα σ' αυτό το πλέγμα των εξελίξεων και αναζητήσεων (που σχηματικά περιγράφηκε πιο πάνω) το ΚΚΕ Εσωτερικού βρίσκεται σε μια περίοδο που η κρισιμότητά της απαιτεί ριζικές λύσεις που θα είναι σε ρήξη με το παρελθόν.

Η περίοδος αυτή προσδιορίζεται από μια πολύπλευρη κρίση στοχών, προσανατολισμού, συγκρότησης συλλογικού οργανισμού και βέβαια ηγεσίας, που αν δεν ξεπεραστεί, ο οποιοσδήποτε φορέας της ανανεωτικής Αριστεράς (μετεξελιγμένος ή αναβαθμισμένος) θα βρίσκεται μακριά από τις εξελίξεις στο περιθώριο της πολιτικής ζωής.

Ένα ακομμάδεδο είναι πως η παρατηρούμενη κινητικό-

τητα στο χώρο της ευρύτερης Αριστεράς είναι σε αναντιστοιχία με την απουσία μιας πειστικής εναλλακτικής πολιτικής πρότασης.

Προσωπικά θεωρώ πως για τους παραπάνω λόγους η συζήτηση (έτσι όπως γίνεται) γύρω από το διλήμμα «μετεξέλιξη - αναβάθμιση» είναι και ΑΚΑΙΡΗ και ΑΠΟΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΤΙΚΗ.

ΑΚΑΙΡΗ αφού η κινητικότητα που παρατηρείται δεν θέλει απλά έναν νέο φορέα αλλά μια νέα πολιτική (που δεν προσδιορίζεται η πειστικότητά της).

ΑΠΟΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΤΙΚΗ γιατί παρακάμπτει τα στοιχεία της κρίσης του ΚΚΕ Εσωτερικού που αν δεν λυθούν ΣΕ ΟΠΟΙΟ ΚΟΜΜΑ ΚΑΙ ΑΝ ΚΑΤΑΛΗΘΟΥΜΕ ΔΕΝ ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΝΑ ΛΛΑΞΕΙ ΤΙΠΟΤΑ.

Για τους λόγους αυτούς υποστηρίζω την 4η πρόταση για την προοπτική της Αριστεράς επειδή ακριβώς αυτή η πρόταση αξιοποιώντας την μέχρι τώρα εμπειρία μας βλέπει ποια είναι τα ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ και ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ προβλήματα για το κόμμα της κομμουνιστικής ανανέωσης και προσπαθεί να δώσει θετικές διεξόδους στα διχαστικά διλήμματα που μέχρι τώρα είχαν αναδειχθεί.

Το ΚΚΕ Εσωτερικού και γενικότερα η ανανεωτική Αριστερά δεν έχουν ανάγκη από αυθαίρετα συμπεράσματα όσον αφορά τον «πεπερασμένο χαρακτήρα του εγχειρήματος της ανανέωσης» ή την «εξάντληση της προωθητικής δύναμης της ανανεωτικής προσπάθειας». Η εξαντλητική προσπάθεια εξεύρεσης του πελώριου ΠΑΓΙ το ΚΚΕ Εσωτερικού βρίσκεται σ' αυτή την κατάσταση σήμερα θα αποδείξει και τη λαθεμένη πολιτική και θεωρητική βάση των παραπάνω αυθαίρετων συμπερασμάτων και την ανάγκη ύπαρξης και παραπέρα ανάπτυξης του κόμματος της κομμουνιστικής ανανέωσης, που θα επιχειρήσει πραγματικά το εγχείρημα της ανανέωσης σε επίπεδο πια πολιτικής και όχι μόνο διακηρυκτικού προγράμματος.

Το ΚΚΕ Εσωτερικού βρίσκεται σ' αυτή την κατάσταση γιατί:

1. Δεν είχε μία πειστική πολιτική απάντηση για τη συγκυρία και τη διεξόδο από την κρίση. Αυτό δεν διασφαλίζεται από την εναγώνια προσπάθεια της ομοφωνίας στα 6 πρώτα κεφάλαια των θέσεων για το 4ο συνέδριο.

Οι θέσεις σίγουρα είναι η κατάσταση της πολύχρονης πείρας του κόμματος μας. Όμως και πάλι δίνουν τη δυνατότητα για την ύπαρξη πολλών (όπως μέχρι τώρα γινότανε) απαντήσεων που δεν θα συγκροτούν το ένα ζητούμενο. Θα προσπαθήσουμε εκφράζοντας την 4η πρόταση καταθέτοντας προτάσεις τροπολογιών να αποσαφηνίσουμε προς την κατεύθυνση αυτή πλευρές της πολιτικής μας.

2. Δεν κατόρθωσε να αποκτήσει στέρεους δεσμούς με το κόμμάτι της κοινωνίας μας που είναι το ταξικό σημείο αναφοράς του κόμματος: την εργατική τάξη και τους εργαζομένους, δεν κατόρθωσε να συγκροτήσει έναν οργανισμό συλλογικό, σκεπτόμενο και διαλεγόμενο δημιουργικά.

Η σύγχρονη πλευρά της κομμουνιστικής αριστεράς μπορεί και πρέπει να πραγματώσει μια ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΑΝΑΣΤΑΣΗ στις γραμμές της, να αποκτήσει μαζί την ομοιογένεια αλλά και την πολλαπλότητα των ιδεολογικών αναζητήσεων, να διαμορφώσει μια ΝΕΑ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ απαραίτητη για την εσωτερική της συνεννόηση και την καταγραφή της στο πολιτικό και κοινωνικό πεδίο, να αναστρέψει τη γραφειοκρατική και συγκεντρωτική πορεία των τελευταίων χρόνων.

Οι απόψεις της 4ης πρότασης είναι σε ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗ με

τις προτάσεις της ΚΕ που είναι αποτέλεσμα παραδοχής συνειδήσεως των δύο σχηματικών κυρίων προτάσεων για την προοπτική όσον αφορά τα ζητήματα της οικοδόμησής.

3. Δεν είχε μια συλλογική ηγεσία και την αντιστοιχία ηγετικής ομάδας στελεχών που λειτουργώντας γόνιμα, δημιουργικά και συνθετικά και με ένα κοινό σημείο αντίληψης κουλτούρας και συνειδήσεως θα οδηγούσε ολό το κόμμα στην αναλήψη συνθετικών πολιτικών πρωτοβουλιών θα ανέπτυξε το δημιουργικό διάλογο θα συνέβαλε στην πολιτικοποίηση ολό του κόμματος και οργανισμού.

Συμφωνώντας με την πλειοψηφική πρόταση «απολογισμό» της προηγούμενης περιόδου, πιστεύω πως παρότι ήταν σωστή η πολιτική επιλογή της ΚΕ η ανάδειξη προέδρου στην κορυφή της ηγεσίας του κόμματος και λειτουργήσε σε μαζικό επίπεδο θετικά δεν πρέπει να αναπαράχθει ο καταφύγιος δεισμός που προτείνουν και οι δύο σχηματικές προτάσεις με τη διατήρηση του σχηματός προέδρου - γραμματέα.

Γι' αυτό και η πρόταση εισηγείται την εκλογή γραμματέα της ΚΕ που να εκλεγεί από το συνέδριο του κόμματος.

Θεωρώ πως η ΕΔΩ και ΓΩΡΑ λύση των τριών παραπάνω προβλημάτων στην κατεύθυνση που προτείνουμε αποτελεί τη «λύδια λίθο» για να μπορέσει ο φορέας της κομμουνιστικής ανανέωσης να αποκτήσει προσωπικότητα, εμπειρία και πολιτική περικυκλωτική στοιχεία απαραίτητα για τη δικαίωση του εγχειρήματος της ανανέωσης για τη συγκρότηση του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ των κοινωνικών και των προοδευτικών πολιτικών δυνάμεων.

Αντίθετα η επικράτηση από τη μια μεριά της πρότασης για αναβάθμιση θα ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΕΙ μέχρι το σημείο του τέλους τις δυνατότητες της παρέμβασης του ΚΚΕ Εσωτερικού γιατί συντηρεί ουσιαστικά το καθεστώς υποϊδεολογικοποίησης και αποπολιτικοποίησης του κόμματος, γιατί η πολιτική πρακτική των φορέων αυτής της πρότασης βαδίζει στα βήματα ενός εξοχικού δογματισμού και μιας αυταρκείας και τείνει να μετατρέψει την αριστερά σε από καθέδρας κριτή των κοινωνικών εξελίξεων και δεν πείθει για τη δυνατότητα άρθρωσης αριστερού και αλλακτικού πειστικού λόγου.

Από την άλλη μεριά η επικράτηση της πρότασης για μεταβίβαση θα σημαίνει την εκχώρηση του αγώνα της κομμουνιστικής αριστεράς στο δογματισμό και την αποστέωση, θα αποτελέσει ένα άλμα στο κενό που δεν εγγυάται ούτε πολιτικά ούτε από την αποψη συγκροτήσεως οργανισμού ότι θα είναι κάτι το διαφορετικό από την προηγούμενη προσπάθεια του ΚΚΕ Εσωτερικού, γιατί δεν βασίζεται πάνω στην ανάλυση της υποκειμενικής και αντικειμενικής πραγματικότητας.

Πιστεύω πως το μεγάλο πρόβλημα της συγκρότησης του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ των ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ και ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ μας βαίνει μπροστά στο θέμα της αναγκαιότητας και μονιμότερου χαρακτήρα συνεργασίας με τις ευρύτερες δυνάμεις της αριστεράς (ανανεωτικής και ευρύτερης) σε μονιμότερα σχήματα και προοπτικές που όμως το κάθε σχήμα ομάδα ή κόμμα θα διατηρεί την αυτονομία και την αυτοτέλειά του.

Πιστεύω πως όλες οι προτεινόμενες αλλαγές στη φυσιογνωμία, πολιτική και συγκρότηση της ΚΚΕ Εσωτερικού πρέπει να καταληξούν και στην αλλαγή του τίτλου του όπου θεωρώ απαραίτητο να αποτυπώνεται ο κομμουνιστικός του χαρακτήρας και η αντίληψη του για ένα σοσιαλισμό με δημοκρατία, ελευθερία και αυτοδιαχείριση και να βασίζεται στην ελληνική πραγματικότητα.

Η κρίση της Αριστεράς θα μπορούσε να ξεπεραστεί μόνο αν τονίσουν τα δημοκρατικά, πλουραλιστικά και ανεξαρτησιακά χαρακτηριστικά της ανανέωσης και του ευρωκομμουνισμού.

Νομίζω πως ο καλύτερος τρόπος να συνεννοηθούμε για την προοπτική της ανανέωσης είναι η άρση των διλημάτων που και στη μια και στην άλλη περίπτωση στερούνται θεωρητική και πολιτικής βάσης, η απόρριψη της μοναδικότητας και η αναζήτηση της διαλεκτικής για την ανάλυση της σημερινής πραγματικότητας και της πολιτικής και της κοινωνίας.

Πιστεύω, τέλος, πως υπάρχει πραγματική διεξόδος για το εγχείρημα σε θετική κατεύθυνση των σημερινών αδιεξόδων μόνο αν σκυφούμε με ρεαλισμό και νηφαλιότητα στον εντοπισμό των αιτίων που προκάλεσαν τα παραπάνω προβλήματα.

η νέα ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ

ΜΑΥΡΟΜΙΧΛΗ 39 • ΑΘΗΝΑ 106 80 • ΜΑΡΤΙΟΣ 1986 • ΤΕΥΧΟΣ 17 • ΔΡΧ. 150

ΣΤΕΡΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΣΤΗΝ ΑΔΙΑΧΩΡΗΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ • ΝΟΜΟΣ-ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ • ΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΤΗΣ ΑΛΟΥΜΙΝΑΣ • ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ • ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΟΣ ΡΥΠΑΝΣΗ • ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΤΕΥΧΟΣ 17 • ΜΑΡΤΙΟΣ 1986

- **Βασίλης Καραποστόλης - Λεωνίδας Λουλούδης:** Στέρηση και κατανάλωση στην αδιαχώρητη νεοελληνική κοινωνία
- **Δημήτρης Παπαϊωάννου:** Ένας νόμος όπως όλοι οι άλλοι (ο Νόμος-Πλαίσιο για το περιβάλλον)
- **Μιχάλης Μοδινός:** Τεχνολογία και περιβάλλον στον τρίτο κόσμο
- **Αχιλλέας Φακατοσέλης:** Παιδί και τηλεόραση
- **Ηλίας Ευθυμιόπουλος:** Αλουμίνα, μια ακόμη προβληματική επιχείρηση
- **Μάρθα Απαλοπούλου:** Ραδιενεργός ρύπανση
- **Άντονι Φαίηρκλαφ** (Προϊστάμενος της Γενικής Δ/σης Περιβάλλοντος της ΕΟΚ): Συνέντευξη στην Νέα Οικολογία
- **Ignacy Sachs:** Καλλιεργώντας στις πόλεις
- **Lyall Watson:** Γιατί προσαράζουν οι φάλαινες;

ΝΕΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ, ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΚΑΘΕ ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ • 66 ΣΕΛΙΔΕΣ, 150 ΔΡΧ. • ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ 1400 ΔΡΧ. • ΜΑΥΡΟΜΙΧΛΗ 39, ΑΘΗΝΑ 106 80 • ΤΗΛ. 3619837

Τέλος της Σοβιετικής απομόνωσης

Ένας πολύ γνωστός και μεγάλος Ιταλός δημοσιογράφος, ο Αλμπέρτο Γιακοβιέλλο της «Ρεπούμπλικα», έκανε την πρώτη μέρα του XXVII συνεδρίου του ΚΚΣΕ έναν εύστοχο παραλληλισμό του τώως Αμερικάνου Προέδρου Τζον Κένεντι με το Γενικό Γραμματέα του ΚΚΣΕ, Μιχαήλ Γκορμπατσόφ. Ο Τζον Κένεντι, είπε, με την πολιτική του «των ανοιχτών συνόρων», ήθελε να χαρίσει στην πατρίδα του την παγκόσμια ηγεμονία στον πολιτικό, τον εκπολιτιστικό (κι εγώ θα πρόσθετα και τον στρατιωτικό) τομέα. Ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ, αντίθετα, εγκαινιάζοντας κι αυτός μια «πολιτική ανοιχτών συνόρων», απευθύνεται όχι μόνο στο σοβιετικό λαό, αλλά σε όλους τους λαούς του κόσμου, με μια γλώσσα εντελώς καινούργια σε όλους τους τομείς της ζωής και με προτάσεις τολμηρές προς όλες τις κατευθύνσεις. Δηλαδή, προς τους τομείς της εξωτερικής, της εσωτερικής, της οικονομικής και εκπολιτιστικής ζωής της Σοβιετικής Ένωσης· στον τομέα των σχέσεων του ΚΚΣΕ προς τα άλλα ΚΚ του κόσμου· στον τομέα των σχέσεων του ΚΚΣΕ με τα σοσιαλιστικά και σοσιαλδημοκρατικά κόμματα της οικουμένης· και, τέλος, στον τομέα των σχέσεων της ΕΣΣΔ και του ΚΚΣΕ με τα απελευθερωτικά κινήματα του Τρίτου και Τέταρτου κόσμου, που αγωνίζονται για την εθνική και την κοινωνική απελευθέρωση των λαών τους.

Στην εξωτερική πολιτική ο λόγος του Μ. Γκορμπατσόφ διαπνεόταν από μια βασική αρχή: τα προβλήματα του σημερινού κόσμου είναι φοβερά πολύπλοκα και επικίνδυνα και οι μεταβολές του κόσμου ταχύτερες, με συνέπεια κανένα κράτος ή σύμπλεγμα κρατών δεν μπορεί να τα λύσει μονάχο του. Χρειάζεται, συνεπώς, μια συλλογική προσπάθεια όλων των κρατών ή όλων των συνασπισμών κρατών. Αν δεν γίνει αυτό, κανείς δεν θα μπορεί να προβλέψει ποιο θα είναι το μέλλον της ανθρωπότητας και κανείς δεν θα μπορεί να αποφύγει μια ολική καταστροφή για όλους.

Ο Γκορμπατσόφ τα αποδεικνύει όλα αυτά με μια σειρά προτάσεων: με την πρότασή του ως το 2.000 να εξαλειφθούν από τα οπλοστάσια των υπερδυνάμεων — εκείνων των μεγάλων κρατών που έχουν πυρηνικά όπλα (ΗΠΑ, ΕΣΣΔ, Γαλλία, Αγγλία και Λαϊκή Κίνα) — ή όσων κρατών θα αποκτήσουν στο μεταξύ πυρηνικά όπλα, τα όπλα της μαζικής καταστροφής. Με την πρότασή του να γίνουν μια σειρά συσκέψεων των πέντε τακτικών μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ (ΗΠΑ — ΕΣΣΔ — Γαλλία — Αγγλία — Λαϊκή Κίνα) με σκοπό τη συζήτηση για την ενίσχυση της ειρήνης:

Ο Μ. Γκορμπατσόφ είπε στο Συνέδριο ότι η Σοβιετική Ένωση κατάρωσε ένα σχέδιο «μιας ολοκληρωμένης συμφωνίας, για τη συλλογική ασφάλεια» που προβλέπει «μέτρα στο στρατιωτικό, στον πολιτικό και στον ουμανιστικό τομέα» (όπως την άρνηση των πυρηνικών δυνάμεων να μετάσχουν στον Πόλεμο των Άστρων, την απαγόρευση κάθε πυρηνικού πειράματος και την καταστροφή των χημικών όπλων, τον αποτελεσματικό έλεγχο του στρατιωτικού δυναμικού, τη διάλυση των στρατιωτικών συνασπισμών, τη σταδιακή μείωση των στρατιωτικών, απόλυτος σεβασμός του δικαιώματος των λαών να εκλέγουν τους δρόμους και τις μορφές της ανάπτυξης, της δίκαιης πολιτικής για τη λύση της διεθνούς κρίσης και των περιφερειακών συγκρούσεων, τη ρύθμιση των μεθόδων του αγώνα κατά της διεθνούς τρομοκρατίας, την εξάλειψη πάσης μορφής διακρίσεως ή κάθε προσπάθειας οικονομικών αντιποίνων, διαμόρφωση νέας διεθνούς οικονομικής τάξης κτλ.) και προτείνει να συζητηθούν σε μια στρογγύλη τράπεζα των ΗΠΑ, της Σοβιετικής Ένωσης, της Γαλλίας, της Αγγλίας και της Λαϊκής Κίνας.

Μια άλλη πρόταση του Γκορμπατσόφ στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής είναι η σύγκληση ενός «παγκόσμιου συνεδρίου για τα προβλήματα της οικονομικής ασφάλειας». Ένα συνέδριο που θα έχει σα σκοπό τη «συζήτηση ενός μοναδικού πακέτου οποιωνδήποτε σχέσεων που δημιουργούν προβλήματα στις προοπτικές της διεθνούς οικονομικής ανάπτυξης, τις προοπτικές του διεθνούς εμπορίου και της επιστημονικής και τεχνικής συνεργασίας» κτλ.

(Το μόνο που έχουμε να τονίσουμε στα προαναφερθέντα είναι μια παράλειψη του Γενικού Γραμματέα του ΚΚΣΕ. Η παράλειψη να αναφέρει, δίπλα στα μέτρα για την εξάλειψη των όπλων μαζικής καταστροφής, και μέτρα για μείωση των παραδοσιακών όπλων και των παραδοσιακών στρατών. Παράλειψη σοβαρή, γιατί οι ευρωπαϊκές δυνάμεις φοβούνται, δικαίως ή αδικώς, τη στρατιωτική υπεροχή της ΕΣΣΔ και των χωρών του Συμφώνου της Βαρσοβίας στα συμβατικά όπλα και οι ΗΠΑ βρίσκουν την ευκαιρία και τη δικαιολογία να μας επιβάλουν τις απόψεις για δήθεν συνολική υπεροχή της ΕΣΣΔ και των χωρών του Συμφώνου της Βαρσοβίας και να επιβάλουν την έξαλλη πολιτική των εξοπλισμών στα πυρηνικά και στα κλασικά όπλα).

Και τώρα ας έρθουμε στην εσωτερική πολιτική, στις αλλαγές του καταστατικού του ΚΚΣΕ και στις αλλαγές του ρόλου του ίδιου του κόμματος. Αφού έκανε ο Γενικός

Γραμματέας του ΚΚΣΕ ανοιχτή επίθεση κατά του ίδιου του Μπρέζνιεφ (χωρίς να αναφέρει το όνομά του και χωρίς καμιά αναφορά στις αιτίες μιας τέτοιας πολιτικής), τον οποίο κατηγορήσε για μεγαλόστομα, γενικόλογα συνθήματα «χωρίς καμιά αλλαγή» και για το ότι «τότε τα προβλήματα συσσωρεύονταν και αντί να λυθούν, παραπέμπονταν στις καλλένδες», προχώρησε στις γενναίες αποφάσεις του. Οι οποίες περιλαμβάνουν τρόπους και μεθόδους για την οικονομική ανάπτυξη («η κατάσταση είναι τέτοια ώστε δεν μπορούμε να περιοριστούμε σε μερικές επιμέρους βελτιώσεις. Υπάρχει ανάγκη μιας ριζικής μεταρρύθμισης στον οικονομικό μηχανισμό») και αλλαγές στη συμπεριφορά του ίδιου του κόμματος και προπαντός των ανωτάτων και ανωτέρων στελεχών.

Ο Γκορμπατσόφ επέμενε στην ανάγκη επιτάχυνσης της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης της ΕΣΣΔ και στην ανάγκη του λαού για καλύτερες συνθήκες ζωής και για τη λύση του επισιτιστικού προβλήματος που δεν επιδέχεται αναβολή. Για να τα επιτύχουν όλα αυτά οι Σοβιετικοί, υπάρχει ανάγκη κάποιας ριζικής μεταρρύθμισης «που θα επιτρέψει την υποταγή ολόκληρης της παραγωγής στις ανάγκες της κοινωνίας, στην ικανοποίηση της τεχνικής και επιστημονικής προόδου και του μεγαλύτερου ενδιαφέροντος του λαού στα αποτελέσματα της δουλειάς του, στην πρωτοβουλία ή τη σοσιαλιστική τόλη του καθενός κρίκου της εθνικής οικονομίας». Επομένως, είπε ο Γκορμπατσόφ, έχουμε ανάγκη μιας αδιάκοπης προσαρμογής των σχέσεων παραγωγής στις παραγωγικές δυνάμεις. «Πρέπει οι ξεπερασμένες μέθοδοι της οικονομικής διεύθυνσης να αντικατασταθούν με καινούργιες». Ο Γενικός Γραμματέας του ΚΚΣΕ τα έβαλε «με καθιερωμένες ιδέες και προκαταλήψεις. Αν είναι απαραίτητο και δικαιολογημένο να εφαρμόσουμε νόρμες οικονομικές αντί των στόχων καθιερωμένων στην κορυφή, τούτο δεν συνεπάγεται κατάρρευση της αρχής της σχεδιασμένης οικονομίας, αλλά μόνο των μεθόδων μας. Το ίδιο ισχύει για την ανάγκη της αύξησης της αυτονομίας, της πρωτοβουλίας και ευθύνης των επιχειρήσεων, ώστε να αυξήσουν τον παραγωγικό ρόλο τους».

Στη συνέχεια ο Γκορμπατσόφ έθεσε ένα όριο στους ιδεολογικούς ενδοιασμούς, όταν υπάρχει το «υπέρτατο κριτήριο» της βελτίωσης της διαχείρισης και ολόκληρου του συστήματος των σοσιαλιστικών σχέσεων παραγωγής, που συνίσταται στην οικονομικοκοινωνική επιτάχυνση και σταθεροποίηση του σοσιαλισμού. Κοντολογίς, τα πρακτικά αποτελέσματα προηγούνται των ιδεολογικών σχημάτων, και ο Γενικός

Συμπέρασμα, οι πρακτικές και τα συστήματα της Ουγγαρίας και της Ανατολικής Γερμανίας θα είναι στο εξής ανοιχτά στους Σοβιετικούς, οι μισθοί θα εξαρτώνται από την απόδοση εργασίας και το ΓΚΟΣΠΛΑΝ, οι επικεφαλής των περιοχών και τα μέλη της ΚΕ και του Πολιτικού Γραφείου θα επεμβαίνουν στο έργο των διαφόρων μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων, οι ιδεολογικοί ενδοιασμοί και τα ιδεολογικά προσχήματα δεν θα μπαίνουν στο δρόμο των επιχειρήσεων. Με άλλα λόγια, οι ρυθμοί της σοβιετικής οικονομίας θα

Επιτροχάδην τώρα. Ο Γκορπατσόφ ανήγγειλε τους νέους θεσμούς και τις σχέσεις του ΚΚΣΕ και των ΚΚ στις διάφορες χώρες. Η «ενότητα» θα επιτυγχάνεται μέσα από το δικαίωμα της διαφωνίας, όπως έλεγε με επιμονή ο ο Τολιάτι πριν πεθάνει. Και το ΚΚΣΕ καλεί τα σοσιαλιστικά και σοσιαλδημοκρατικά κόμματα να συνεργαστούν σε διάφορα μεγάλα προβλήματα

Τι κάνουν οι Αμερικανοί, με τον πρόεδρό τους που δεν εννοεί να βάλει μυαλό; Πώς θα αντιμετωπίσουν την κατάσταση οι Ευρωπαίοι, που οι σοσιαλιστές τους, προεξάρχοντας του Μιτερράν, και με εξαίρεση κάποιους βορεινούς σοσιαλιστές ή σοσιαλδημοκράτες, τα κάνουν κυριολεκτικά ρόιδο; Πώς θα αντιδράσουν ο Τρίτος και Τέταρτος Κόσμος, η Ιαπωνία και η Κίνα; Τα ερωτήματα αυτά και η γενική κατάσταση του κόσμου απαιτούν μια άλλη ανά- λυση.

Αστέρης Στάγκος

Μαζί με τη φωτιά, φούντωσε και η... εθνική υπερηφάνεια

«Όταν έφτασαν οι Γιουγκοσλάβοι η φωτιά είχε σαρωθεί. Επειδή δεν ήξερα τι τότε άνθρωποι ήταν αυτοί (sic) που μπήκαν στο χορό, είπα να επέμβουν αμέσως για να δούμε τι δυνατότητες είχαν. Γι' αυτό τους βάλαμε στα εύκολα, δηλαδή στην κατάσβεση της δεξαμενής «δέκα» που φλεγόταν στις βάνες της και όχι στα δύσκολα. Η δύσκολη δουλειά ήταν η κατάσβεση της δεξαμενής «πέντε», της τελευταίας που φλεγόταν: και αυτή τη δουλειά την έκαναν Έλληνες».

Μ' αυτά τα —γεμάτα εθνική περιφάνεια— λόγια προσπάθησε ο υπεύθυνος συντονιστής υπουργός ν' αποκαταστήσει την τρωθείσα εθνική μας υπόσταση από την παρέμβαση των 78 Γιουγκοσλάβων πυροσβεστών στην κατάσβεση της πυρκαγιάς στις δεξαμενές του Μαμιδάκη.

Οι πολίτες της Θεσσαλονίκης δεν έζησαν, όλες αυτές τις μέρες, μόνο, την αγωνία των καίμενων ποντικών, αλλά και αξέχαστες στιγμές υπέρτατης εθνικής συγκίνησης και πατριωτισμού, αφού «τα δύσκολα» έγιναν από τους Έλληνες και όχι από τους Γιουγκοσλάβους. Εξάλλου οι Γιουγκοσλάβοι «δεν είχαν κληθεί, και ήρθαν αυτοβούλως για να σώσουν το πετρέλαιό τους». Ύστερα είναι και τα «μπλουτζί» που ήθελαν να αγοράσουν...

Υπάρχει βέβαια και το «Μακεδονικό»... Οι Γιουγκοσλάβοι ήθελαν να τονίσουν με την παρουσία τους ότι «αυτοί έσωσαν τη Θεσσαλονίκη τους».

Όλα αυτά δεν ακούγονταν από κάποιους αναγνώστες της «Αυριανής», αλλά από τα χείλη των εκπροσώπων της κυβερνητικής ηγεσίας στις ιδιαίτερες συζητήσεις τους.

Εθνική γελοιοποίηση; Ναι, αλλά και διεθνής γελοιοποίηση. Στις επτά μέρες της πυρκαγιάς δεν αποδείχθηκε μόνο η κρατική παραλυσία και η ανικανότητα των υπηρεσιών, αλλά και η επικίνδυνη ανευθυνότητα της πολιτικής ηγεσίας. Μιας ηγεσίας που συμπεριφέρονταν με κομπορρημοσύνη και που όλα τα γνώριζε. (Δεν χρειαζόμαστε επιστήμονες. Τι έχουν να μας πουν;) Και τίποτα δεν έκανε. Επί μέρες καίγονταν οι δεξαμενές και οι πυροσβεστές έριχναν «νεράκι του θεού» ενώ οι στρατιώτες με τα «πτύα» έσκαβαν χαράκωμα σε απίθανα σημεία. Ο λίγος αφρός (CO₂) που υπήρχε στη χώρα, ρίχνον-

ταν από μακριά, και με τέτοιο τρόπο, που αναζωπυρώνονταν οι φωτιές. Όταν ήρθαν κάποια φορτία αφρού (απ' το Μόναχο με αεροπλάνο και απ' τη Γιουγκοσλαβία) οι τελωνιακές υπηρεσίες δεν επέτρεπαν την εισαγωγή του, γιατί ενέπιπε στη ρήτρα των προκαταβολών.

Απερίγραφτες εικόνες αλλοφροσύνης και σχιζοφρένειας!

Πανικόβλητοι πολίτες που ρωτούσαν «κι αν γλιτώσουμε απ' τη φωτιά, πώς θα σωθούμε απ' την ανευθυνούπευθυνη φλυαρία».

Πώς προκλήθηκε η τραγωδία, ποιοι είναι οι υπεύθυνοι και γιατί απειλήθηκε η πόλη;

Φτάνει ένας σεισμός —έστω της κλίμακας του '80— ή μια πυρκαγιά, για να προκληθεί τέτοια παράλυση της ζωής ενός κατοχυρωμένου ανθρώπων; Αυτά είναι τα ερωτήματα που πλανιούνται και διαχέονται μέσα στη βεβαρυμένη και πολλαπλώς μολυσμένη ατμόσφαιρα της πόλης.

Είναι νωπές ακόμα οι μνήμες εκείνων που τη ζοφερή νύχτα του μεγάλου σεισμού ανάσπρναν κάτω απ' τα ερείπια της μοιραίας πολυκατοικίας τα θύματα, αναμαίνοντας, μάταια, μέχρι το πρωί την κρατική αρωγή, ή την εμφάνιση, έστω, κάποιου υπεύθυνου. Κι όταν αυτή εδέησε να 'ρθει, ήρθε με τη μορφή του πάνοπλου ροπαλοφόρου, όχι για ν' αμβλύνει την αγανάκτηση της κοινής γνώμης με την ανάληψη σωστικών πρωτοβουλιών, αλλά για να εμποδίσει την έκφραση της κοινωνικής αλληλεγγύης και να προβληθεί σαν αμειλικτός και αποκλειστικός διαχειριστής της τάξης και της ασφάλειας. Αλλά τότε ο εντοπισμός των ευθυνών ήταν αδύνατος λόγω του απροσπέλαστου αυταρχισμού του κράτους της Δεξιάς. Σήμερα όμως;

Σήμερα δυστυχώς επαναλαμβάνεται το ίδιο «έργο». Υπουργοί που διαβεβαιώνουν

ότι δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος λίγες ώρες πριν από τη συνταρακτική έκρηξη της τεράστιας δεξαμενής, επίσημοι που δηλώνουν ανενδοίαστα, ότι η αμμωνία έχει απομακρυνθεί για να παραδεχθούν, λίγο αργότερα, ότι υπάρχουν πολλές ποσότητες ακόμα, συνεχίζοντας την απαράδεκτη τακτική της παρέλκυσης και παραπληροφόρησης που εφάρμοσαν οι προκάτοχοί τους στην περίοδο των σεισμών. Επίδειξη διπλωματικής ικανότητας ή προσπάθεια συγκάλυψης απίθανων πλημμελημάτων, παραπτώματων, λαθών, ανεπαρκειών και παραλυτικών εκδηλώσεων;

Τα γεγονότα απέδειξαν ότι δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία για τη σωρεία των παραλείψεων.

Παραλείψεις που καταρράκωσαν την αξιοπιστία των επίσημων αρχών, τροφοδότησαν τον πανικό και την έρπουσα φημολογία για επικείμενη —από στιγμή σε στιγμή— καταστροφή ολόκληρης της πόλης.

Και είναι φυσικό, αφού μέχρι αυτή τη στιγμή δεν γνωρίζει κανένας,

- πώς προκλήθηκε η πυρκαγιά. Από οξυγονοκόλληση και αμέλεια των εργαζομένων, ή υπήρξε κάποιο σαμποτάζ όπως ισχυρίζεται η επιρρεπής στον ευφάνταστο λαϊκισμό εφημερίδα του Κουτσόγιωργα;

- Ποιοι έδωσαν την άδεια εγκατάστασης της μεγάλης δεξαμενής στην JET OIL και ποιοι ελέγχουν την τήρηση προδιαγραφών για παρόμοιες εγκαταστάσεις σε κατοικημένες περιοχές;

- Γιατί παρατηρήθηκε απίθανη ολιγωρία και κυρίως ανεπάρκεια υλικών πυρόσβεσης (αφρού κτλ.) από την Πυροσβεστική Υπηρεσία και των άλλων συναρμόδιων υπηρεσιών;

Ποιος θ' απαντήσει σ' όλα αυτά; Και βέβαια δεν εννοούμε τις απαντήσεις του τύπου «ο γέγονε, γέγονε» που αφειδώς μοίραζε ο κ. Δροσογιάννης, διανθίζοντάς τες με μπλακ χιούμορ όπως «βάλτε Χ στις δεξαμενές του Μαμιδάκη».

Και αν, εν πάση περιπτώσει η ευαισθησία της Δεξιάς για τ' ανομήματά της, στους σεισμούς εκδηλώθηκε με την παραίτηση του Νομάρχη κ. Πυλαρινού ποια θα είναι η αντίστοιχη κίνηση των σημερινών υπεύθυνων που υποτίθεται ότι εμφορούνται δημοκρατικού και σοσιαλιστικού ήθους;

ΟΛΑ Τ' ΑΣΤΕΡΙΑ ΕΦΕΤΟΣ ΜΑΖΙ ΜΑΣ!

Φίλοι αναγνώστες,
Βαθιά συγκίνηση μας κατέλαβε όταν πληροφορηθήκαμε πως η ΠΑΣΟΚ, η Πάντα Ατράνταχτη Σκηνοθετική Ομάδα Καστρίου, γνωστή στη διεθνή αγορά ως United Amateurs έφθασε στην ώριμη αισθητική αντίληψη του «Ελληνοκεντρικού Ριζοσπαστικού Θεάματος». Δώδεκα χρόνια μετά την πρώτη εμφάνισή της στην οδό 3ης Σεπτεμβρίου ως περιφερειακού θιάσου με την αλησμόνητη επιτυχία *Δόκτωρ Ζιβάγκο*, πέντε χρόνια μετά τη μετατροπή της σε Ανώνυμη Εταιρεία (αποτέλεσμα της οικονομικής επιτυχίας της υπερπαραγωγής *Ραντεβού με την Εξουσία*), η ΠΑΣΟΚ μας υποσχεται νέες εκπλήξεις, νέους σκηνοθετικούς δρόμους, υπερθεάματα που προοιεύουν για ακόμη καλύτερες αισθητικές απολαύσεις. Η ριζοσπαστικότητα μη σας τρομάζει, μπλόφα είναι. Η ΠΑΣΟΚ και τα συμβοηθούντα μέλη της United Amateurs, διατηρώντας πάντα το χαρακτήρα της οικογενειακής επιχείρησης εγγυώνται τη σιγουριά, τη συνέχεια μέσα από την αλλαγή, τη γνωστή ποιότητα, αρσενικό και παλιά δαντέλλα.

Μπροστά στο μεγάλο άλμα της ΠΑΣΟΚ νιώσαμε την υποχρέωση να παρουσιάσουμε τις γνωστότερες επιτυχίες της, για να θυμούνται τα περήφανα γερατειά και να μαθαίνουν τα αδούλωτα νειάτα. Επιτυχίες που πρωταγωνιστούν φίλοι και εχθροί της πρώτης φήμης του κόσμου των θεαμάτων: η ΠΑΣΟΚ μεγαλούργησε γιατί ακριβώς ανάγκασε ακόμη και τους αντιπάλους της να συμπράξουν μαζί της, όπως στο υπερθέαμα *Πρόεδρος εναντίον Προέδρου*. Είμαστε σίγουροι πως το Ελληνοκεντρικό Ριζοσπαστικό Θέμα θα αποτελέσει τη μεγάλη αλλαγή που θα επισφραγίσει την είσοδο της ΠΑΣΟΚ και στο συνεχώς επεκτεινόμενο χώρο του video: στα άδυστα δηλαδή της ελληνικής οικογένειας και στα σώψυχα του κάθε συμπατριώτη.

Θα φάμε, θα πιούμε και νηστικοί θα κοιμηθούμε.

ΑΝιστόρητοι Τυπολάτρες Ιδεολογιών (ΑΝΤΙ)

1981
1986

UNITED
AMATEURS

Η ΥΠΟΘΕΣΗ Marx Brothers

Ο Μπιγκ Μαρξ, νυχτοφύλακας στο Βρετανικό Μουσείο και ακούραστος εραστής, σκαρώνει με την υπηρέτρια που είχαν εσωτερική στο σπίτι τέσσερα νόθα παιδιά: τον Δρακ, τον Λεό, τον Φιλ, τον Μπαν. Με τη γέννηση του τέταρτου παιδιού η υπομονή της πιστής συζύγου του εξαντλείται: διώχνει την υπηρέτρια και τα παιδιά από το σπίτι. Ο Μπιγκ αναγκάζεται να τα πάρει στο Μουσείο ενώ η πανέμορφη ερωμένη του εξαφανίζεται. Τα παιδιά μεγαλώνουν μέσα σε σκονισμένα βιβλία, σκελετούς δεινοσαύρων, απολιθώματα μικροοργανισμών, νεολιθικά σφυρία, ορειχάλκινα δρεπάνια και σφραγιδολίθους. Το αγαπημένο τους παιχνίδι ήταν να πετούν χοντρούς τώμους ο ένας στον άλλο. Μια φορά ο Λεό έφαγε μία στο κεφάλι με τα «Κατά Συνθήκην Ψεύδη» του Μαξ Νορδαου κι έκτοτε του έμεινε ένα χούι. Του άρεσε ν' ανεβαίνει στα τραπέζια, να βγαίνει στα μπαλκόνια και να λέει ό,τι άκουγε στην αγορά. Έμαθε νά μιμείται ταξιτζήδες, περιπτεράδες, μανάβηδες, αριστερές νοικοκυρές και δεξιές παραδουλεύτρες και άλλους πατριώτες μεροκαματιάρηδες όλων των χρωμάτων. Έμαθε να σφυρίζει και να μιμείται μια ολόκληρη ορχήστρα.

Όταν μεγάλωσαν οι Marx Brothers ίδρυσαν ένα θίασο με την ονομασία Εμείς Αδέρφια Δεν Είμαστε. (η ΕΑΔΕ). Η τραγωδία τους *Small is Beautiful* γίνεται μεγάλη επιτυχία. Η κωμωδία *Συμμαχία με το διάβολο* δεν βγάζει ούτε τα έξοδά της. Το κωμειδύλλιο *Ξυπόλητοι στο Πράσινο* είναι μια παταγώδης αποτυχία.

Μετά απ' αυτό, οι μικρότεροι αδελφοί αναγκάζουν τον πρωτότοκο Δρακ να εγκαταλείψει την ηγεσία του θιάσου. Ιδρύουν ΕΠΕ με επικεφαλής το στερνοπούλι Μπαν.

Όμως ο δευτερότοκος Λεό, δεν ανεχεται την πρωτοκαθεδρία του. Καταφέρνει να πάρει και τον Φιλ με το μέρος του και με την απειλή ότι θα ξαναγυρίσει στο πατρικό σπίτι υποσκελίζει με τη σειρά του τον Μπαν. Συνοπτικά η κατάσταση έχει γίνει κουλουβάχατα. Τα αδέρφια αλληλουποβλέπονται, αλληλοκατηγορούνται — με αποτέλεσμα οι παραστάσεις συνεχώς να χειροτερεύουν και το κοινό ολοένα να αραιώνει.

Τότε οι Marx Brothers με σκηνοθέτη το παλιό τους φίλο Μπιρλ αποφάσισαν να μετεξελιχθούν. Άρχισαν λοιπόν το γύρισμα μιας νέας ταινίας με τον τίτλο «Πάμε γι' άλλα ή η χυλόπιττα».

ΜΙΑ ΣΚΗΝΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΙΝΙΑ:

(Οι Marx Brothers τρώνε σ' ένα εστιατόριο. Στο απέναντι τραπέζι κάθεται μια μελαχροινή με πράσινα μάτια).

— **Μπιρλ:** Λεό, πάψε να σφυρίζεις σα βλάκας τον ύμνο της χαράς! Η δικιά σου απέναντι με χαλβαδιάζει.

— **Λεό:** Μπιρλ άσε τα κουφά. Η γυναίκα θέλει αίσθημα και παραμύθιασμα.

— **Μπαν:** Θα μας τρελάνεις δικέ μου. Αυτή, ή είναι γκαβή, ή γουστάρει εμένα που είμαι και νέος.

(Τότε ο Μπιρλ σηκώνεται, πάει στο τραπέζι και με τσαχνίτικα γελακία πιάνει κουβέντα. Ο Δρακ γυρίζοντας στο Φιλ σφυρίζει το γνωστό: «Αδέρφια μη μαλώνετε και μην κακολογείτε. Αριστεροί να είμαστε, αγαπημένοι βγείτε, και όλα θα παν καλά». Ο Λεό γυρίζοντας από το διπλανό τραπέζι όπου είπε το αγαπημένο του αστείο: «Πράσινες πιπεριές, κόκκινες πιπεριές, έχουν την ίδια τιμή» βγάζει τη φυσαρμόνικα...)

Η συνέχεια το Μαρξ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Εσωτερικό πλάνο μες στο μαγαζί.
Δuo χοντροί και άσκημοι, με κοιλιές σαν τους εργολάβους της θετίας της ΕΡΕ, μετράνε λεφτά.

Διάλογοι

— Την κονόμα και την πάρτη σου να κοιτάς Μάκη. Μην παρασύρεσαι.

— Έχω ρε Γιώργο μια αγωνία. Μας έχουνε πλακώσει στις μηνύσεις και δε βρίσκεται εκδότης. Όλες οι κουφάλες ζητάνε επίδομα ανθυγιεινής εργασίας. Πήραμε άνθρωπο από τον τόπο μας, τον κάναμε ήρωα κι επειδή πήγε δέκα μέρες φυλακή θέλει αύξηση.

— Μη λες πολλά γιατί με μπερδεύεις στο μέτρημα.

— Γιατί ρε Γιώργο, εγώ δηλαδή δεν κάνω; Επειδή βλέπω καράτε και Γκουζγκούνη είμαι κουλτουριάρης; Ούτε ο πατέρας μας θα το 'θελε αυτό! Εσύ δηλαδή να είσαι μέσα σ' όλα και εγώ να μην είμαι ούτε εκδότης.

— Σκάσε Μάκη και μέτρα. Ο Κουτσόγιωργας μου 'λεγε προχτές ότι δεν μπορεί να συνεργαστεί μαζί σου. Όλο για τον Τρίτο δρόμο του λες. Τι σε νοιάζει εσένα ρε Μάκη ο Τρίτος Δρόμος; Έχεις ρε κανά οικόπεδο και φοβάσαι μήπως και στο κόψει;

— Δεν ρωτάω για μένα ρε Γιώργο, για κείνα τα ψώνια που έρχονται εδώ και κάνουν το δημοσιογράφο χωρίς φράγκο. Αυτά όλο με ρωτάνε: «Από που πάνε για τον Τρίτο Δρόμο κύριε Μάκη;» Τι να τους λέω, πάρτε τον ηλεκτρικό;

— Διώχτους ρε άμα σε ζαλίζουνε. Τι φοβάσαι, μην τους δώσεις αποζημίωση;

— Ρε Γιώργο, δεν στο 'χω πει ποτέ, ρε! Σε θαυμάζω, ρε. Πού τα βρίσκεις και τα γράφεις; Εκείνος ο χαμούρης ο Κυριάκος ρε στα λέει. Διάβαζε τη συνέντευξή σου στη Γυναίκα κι έκλαιγα. Εσύ ρε στο Γυμνάσιο ήσουν αμούφος, που τα 'μαθες αυτά;

— Σκάσε Μάκη και μέτρα...

— Ρε Γιώργο, άσε με ρε και μένα να βρίσω λίγο... Γιατί ρε, μόνο εσύ θα βρίζεις, άσε ρε να τους ρίξω κι εγώ λίγη λάσπη.

— Εσύ Μάκη δεν ξέρεις. Σ' άφησα μια φορά, τότε με τα Λακόστ, και τα 'κανες μούσκεμα. Είσαι μπουνταλάς! Μου το 'πε κι ο Κατσιφάρας, «ο Μάκης δεν κάνει ούτε για θυρωρός», μου λέει, «τι τον κρατάς;». «Αίμα μου είναι ρε Γιώργο» του λέω, «τι να τον κάνω;».

Κοντινό πλάνο:

Ο Μάκης σκύβει το κεφάλι και συνεχίζει το μέτρημα. Ένα δάκρυ κυλά αργά στο πρόσωπό του. Συνεχίζει να κάνει μικρές στίβες από χιλιάρικά και να τις βάζει τη μια πλάι στην άλλη. Ο φτωχός Μάκης δεν έμαθε να μετρά πάνω από το πέντε... Έχει όμως υποσχεθεί στον εαυτό του να μάθει να μετρά, όταν η Αλλαγή ολοκληρωθεί.

ΠΕΣΤΑ... ΒΡΩΜΟΣΤΟΜΕ!

ΕΓΧΡΩΜΗ ΚΙΤΡΙΝΟΜΑΥΡΗ ΚΩΜΙΚΟ ΘΡΙΛΕΡ

Πρωταγωνιστούν:
ΑΔΕΛΦΟΙ ΠΟΥΡΙ

Συμπρωταγωνιστούν:
★ ΚΥΠ. ΛΑΣΠΟΓΙΑΝΝΗΣ
★ ΛΕΩΝ ΤΣΙΡΛΙΓΚΟΥΛΗΣ
★ ΜΑΝΟΣ ΧΑΡΟΣ
★ ΝΤΙΝΟΣ ΚΟΥΤΣΟΥΛΗΣ

Guest Stars:
★ ΓΑΜΠΡΟΙ, ΚΟΥΜΠΑΡΟΙ
ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ

Σκηνοθέτης:
★ ΜΕΝΙΟΣ

Βοηθός σκηνοθέτης:
★ ΣΩΤΗΡΑΚΗΣ

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Περιπετειώδες θρίλερ δύο ορφανών σ' Ανατολή και Δύση, δεξιά και δεξιότερα. Άλλοτε φύλακες πουλιών, υιοθετημένοι από τη ΧΟΥΝΤΑ και άλλοτε μικρομεσαίοι κομπιναδόροι, κιτρινόμαυροι βαστάζοι και επαναστάτες δανειοδοτηθέντες ΕΤΒΑτζίδες, ανακαλύπτουν αίφνης ένα φωτεινό πράσινο ήλιο...

Η σπουδαιότερη αυριανή ταινία. Καλύτερη από το αριστούργημα.

«Όλοι οι λωποδύτες μέσα»

Η ταινία είναι εξολοκλήρου γυρισμένη στα STUDIO-TAVROS

ΗΛΘΕ ΕΚ ΠΕΡΙΣΣΟΥ!

UNITED AMATEURS 1981 1986

Ο ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΣ ΤΗΣ ΝΥΣΤΑΣ

EASTWORLD

ΜΕ ΚΟΜΜΑΤΙΚΟΥΣ ΥΠΟΤΙΤΛΟΥΣ PERISSOS VERSION

ΑΠΩΝ STAR: ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

Ηλεκτρολόγος: ΧΑΡΙΛΑΟΣ Υδραυλικός: ΓΟΝΤΙΚΑΣ Θερμαστής: ΑΜΠΑΤΙΕΛΟΣ Ψύκτης: ΦΑΡΑΚΟΣ Μωσαϊκός: ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ Τορναδόρος: ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗΣ Τσαγκάρης: ΤΣΟΛΑΚΗΣ Γυψαδόρος: ΜΙΝΑ Κομμώτρια: ΡΟΥΛΑ Μακιγιάζ: ΛΟΥΛΑ Εργάτης: ΚΟΤΖΙΑΣ Αγγότης: ΝΑΣΗΣ Φοιτητής: ΒΑΣΙΛΟΣ

Ο ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΣ ΤΗΣ ΝΥΣΤΑΣ

Στο 227ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ ξεσπάει ένα τεράστιο σκάνδαλο: στο «κλείσιμο» του Ζορμπατσώφ ένα μέλος εκ Περισσού, αρχίζει να χασμουριέται και σε λίγο κοιμάται. Το ροχαλητό τον προδίδει. Συλλαμβάνεται και αποκαλύπτεται ότι πρόκειται για πράκτορα - ρομπότ της CIA. Τον εντοπίζει η Μίνα που θυμάται ότι έψαχνε σ' όλη τη Μόσχα για να βρει μπαταρίες. Η προσωρινή έλλειψη του ειδους στάθηκε αιτία για την αποκάλυψή του.

Για ν' αποφύγουν το σκάνδαλο, οι ηγέτες Περισσού — Κρεμλίνου αναπρογραμματίζουν το ρομπότ εγκαθιστώντας του ολοκληρωτικά κυκλώ-

ματα. Το ρομπότ αποστηθίζει αυτόματα τα άπαντα των Μπρέζνιεφ - Σουσλόφ, αλλά του μένουν ελαττώματα: τραγουδά παράφωνα και νυστάζει. Στις συνεδριάσεις, παθαίνει βραχυκυκλώματα και μονολογεί: «... Και ήμουν πάντα μόνος! Και ήμουν πάντα μόνος!...».

Ο Μίκης αντιλαμβάνεται την παραφωνία και το χασμουρητό, και τα αποδίδει σε μηχανορραφία σοβιετικού Πόντικα. Του καθαρίζει φρέσκα φασολάκια, του γαργαλά το αυτί με ένα φτερό — χωρίς αποτέλεσμα. Σε λίγο το ρομπότ αρχίζει να δείχνει μια ακατάσχετη ερωτική επιθυμία... (Η συνέχεια επί της οθόνης).

για τη γενιά του Video

UNIT AMAT

1981

ΣΠΕΣΙΑΛ ΣΤΕΝΕΣ ΤΡΙΤΟΥ

ΕΚΤΑΚΤΗ Σ ΖΑΝ-ΛΟΥΙ Τ

Οπτικά εφέ: ΑΚΗΣ Ηχητικά εφέ: ΧΑ ΤΟΜΠΡΑΣ Διπλοτυπίες: ΑΛΕΞΑΚΗΣ Φροντ Σκριπτ-γκερλ: ΑΓΓΕΛΑ Μακιγιάζ: ΜΑΡΟΥ ΣΩΤΗΡΗΣ Περούκιέρης: ΠΑΓΚΑΛΟΣ Μπού Τίτλοι-τρικ: ΤΡΙΤΗΣ

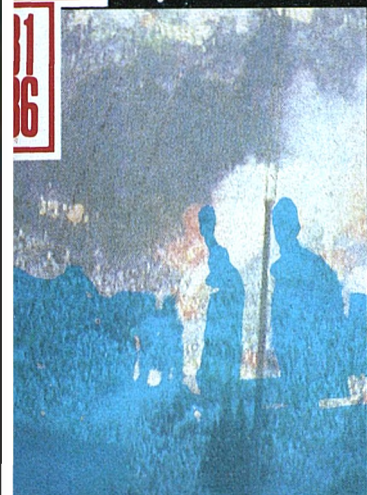
ΜΟΥΣΙΚΗ: Μ

ΣΤΕΝΕΣ ΕΠΑΦΕΣ

Μετά από εμπλοκές στο σύστημα προσανατολισμού και την πυξίδα του να στριφογυρίζει τρελά, ένα αλλόκοτο διαστημόπλοιο προσγειώνεται εν μέσω εκκωφαντικών θορύβων, ορυμαγδού και πυροτεχνημάτων. Εκτυλίσσονται απρόοπτα επεισόδια που φτάνουν στο αποκορύφωμά τους όταν μετά από κοπιώδεις προσπάθειες και διαδοχικές βολιδοσκοπήσεις οι παράξενοι επισκέπτες προσεγγίζουν το

TEDEURS

11/16

ΕΚΔΟΣΗ ΕΠΑΦΕΣ ΔΡΟΜΟΥ

ΣΥΜΠΡΑΞΗ:
RENTINIAN

ΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ Ακουστικά εφέ:
Πατήρας: ΚΑΤΣΙΦΑΡΑΣ Ντουμπλάζ: ΛΙΒΑΝΗΣ
ΥΔΑΣ Σκηνές πλήθους: ΚΙΜΩΝ Κλακέτα:
Μαν: ΚΑΨΗΣ Ενδυματολόγος: ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ
Κυλίκειο: ΤΖΟΥΜΑΚΑΣ
ΠΑΚΑΛΑΚΟΣ

ΤΡΙΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ

μικρό Χρηστάκι. Το απάγουν στο διαστημόπλοιο τους κι ενώ πρασινο-μπλέ φωτάκια αναβοσβύνουν και ακούγονται οι παράξενες μελωδίες του Μπακαλάκου, απογειώνονται από το Τρίτο Διαστημοδρόμιο. Την ώρα εκείνη, από την πλευρά του Εθνικού Κήπου ακούγεται μια τρομακτική έκρηξη από το αερόστατο που φουσκώνουν ο Μένιος με φουσερό και με το στόμα ο Βαγγέλας με τα μεγάλα πλεμόνια.

VIDEO ΚΑΙ ΞΕΡΟ ΦΩΜΙ

ΠΑΓΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΕΞΟΛΟΘΡΕΥΤΗΣ

GUEST STAR: MAMALAKIS

PASOK VERSION

ΜΕ ΚΟΜΜΑΤΙΚΟΥΣ ΤΙΤΛΟΥΣ

Ο ΕΞΟΛΟΘΡΕΥΤΗΣ

Ο Πρόεδρος-Γενικός Διευθυντής της ΚΑΣΤΡΙ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΙ Α.Ε. μαθαίνει από τον διάσημο ψυχροαστρολόγο Ελαφάκι ότι η κυριαρχία της οικογενείας στο μέλλον θα απειληθεί από κάποιο ΜΑΜΑΛΑΚΙ. Η εταιρεία του έχει κάνει τεράστιες προόδους τα δέκα τελευταία χρόνια στο δυναμικό τομέα της τεχνητής ευφυίας και της ρομποτικής. Το τέλειο δείγμα της τρίτης γενιάς είναι το ρομπότ ΕΞΟΛΟΘΡΕΥΤΗΣ που υπακούει μόνον στον Πρόεδρο,

όταν το καλεί με τον κωδικό αριθμό: $\Gamma(M) + \Delta\epsilon\rho(N) =$

$\sqrt{\text{ΠΑΓΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ}}$

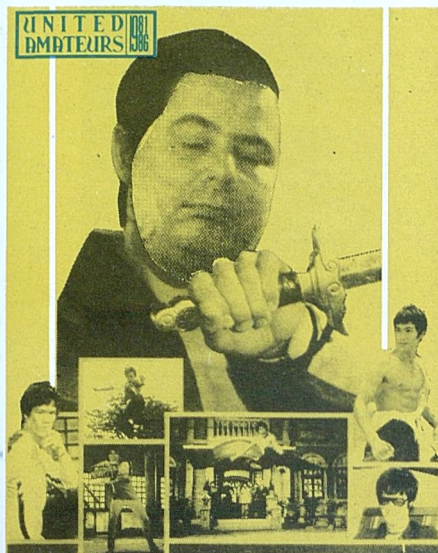
Ο Πρόεδρος, του αναθέτει να βρει τους γονείς του μελλοντικού ανταγωνιστή και να τους εκκαθαρίσει. Το ΠΑΓΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ στην Κρήτη αρχίζει να σκοτώνει όλα τα ΜΑΜΑΛΑΚΙ του τηλεφωνικού καταλόγου Ηρακλείου. Τα ΜΑΜΑΛΑΚΙ νομίζουν ότι τα φονικά τα κάνουν τα ΒΕΡΥ-ΒΑΚΙ. Μια αιματηρή βεντέτα αρχίζει...

BORDELLO

«Όταν καναβουράκι μου δεν πάνε καλά οι δουλειές, δεν αλλάζουμε τα κρεβάτια, αλλάζουμε τις γυναίκες». Κάθε φορά που ο χανιώτης αρχηγός θυμάται το αξίωμα της Μαντάμ Ορτάνς δακρύζει. Θυμάται την παιδική του ηλικία, τις μεγάλες Προστάτιδες Δυνάμεις, τα Χανιά, το σχολείο ζωής που στάθηκε γι' αυτόν η μεγάλη Κυρία. Ξαναβλέποντας το «Μπορντέλο» του σύντεκνου ανανεώνει την υπόσχεσή του: θα πραγματώσει στη ζωή αυτό που ο άλλος κατόρθωσε στην τέχνη. Το μεγάλο υστερικό κόμμα θα διοικείται με χάρη και τσαχπινιά και θα αλλάζει συχνά προσωπικό για να μένει πάντα νέο και πάντα ελκυστικό. Θα ξεπλανεύει βαλαντωμένους και χορτάτους. Το χρωστάει στη Μαντάμ, το μοναδικό του πρότυπο.

UNITED AMATEURS 1981 1986

ΜΠΡΟΥΣ ΛΗ 'Ο ΘΡΥΛΟΣ

Ο ΜΠΡΟΥΣ ΛΗ ΜΠΟΥΛΑΝΤΟΖΑ

Ζει ο Μπρους Λη; Ποιος είναι ο χοντρός που κυκλοφορεί σε συγκεντρώσεις και πανηγύρια, οδηγώντας μια ΜΠΟΥΛΑΝΤΟΖΑ; Τι ομολόγησε το μπουλντόκ όταν ο Ψηλός το ανέκρινε; Μήπως είπε για τα χάρμπουργκερ και τα δρακουλίνια; Γιατί στην απόφαση βρέθηκαν λεκέδες από μουστάρδα και κέτσαπ; Τι σημαίνει στ' κινέζικα η ακατανόητη φράση: «... όταν ερθει η ώρα θα τους λιώσω»; Μήπως ο Μπρους Λη ζει και κυκλοφορεί ανάμεσα μας χοντρός κι αγνώριστος, κρυμμένος κάτω από το όνομα Μιλτιάδης;

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ: «ΜΠΡΟΥΣ ΛΗ
ENANTION ΚΑΤΕΒΑ-ΝΑ-ΦΑΜΕ»

ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΤΑ ΣΤΡΟΥΜΦΑΚΙΑ

Πολύ ΣΤΡΟΥΜΦΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ! Στο παρκάκι της DIANA η τρελοπαρέα με τα Στρουμφάκια σκαρώνει ένα σωρό σκανταλιές. Ανεβαίνουν στα δέντρα, μπερδεύουν τα αβγά στις χελιδονοφωλιές και κατουρούν στο σκούφο του ΨΗΛΟΥ κακού μάγου. Αταχτούλικά και παιχνιδιάρικα τα Στρουμφάκια δεν αφήνουν τον Ψευτομάγο να ξεκουραστεί και να χωνέψει το κολατσιό του...

ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: ΛΑΟΥΡΑ ΤΡΕΜΗ • ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΟΡΤΖΟΣ

Ζω Μονάχα ΓΙΑ ΤΟΝ Αντρέα

BY ANDREW POSSESSED

UNITED
AMATEURS

ΣΕΝΑΡΙΟ
ΣΦΗΝΟΘΕΣΙΑ:
ΚΟΛΛΑΤΟΙ

ΤΡΑΓΟΥΔΑ
Ο ΤΟΛΗΣ ΒΟΣΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Ο Γιώργος Κουτσοφάρας, ένας μεσήλικας ωραίος υπουργός, ορκισμένο γεροντοπαλλήκαρο και εραστής του ωραίου φύλου, ζει ευτυχισμένος εν μέσω σκληρών συνεδριάσεων και τρυφερών συναντήσεων. Γίνεται γνωστός στο πανελλήνιο όταν διατυπώνει το δόγμα Κουτσοφάρας: «... αν δεν ήταν ρε ο Ανδρέας δεν θα μας ήξερε ούτε ο θυρωρός μας». Ένα βράδυ βλέπει στον ύπνο του πως κυκλοφορεί στους δρόμους γυμνός και κανείς δεν του δίνει σημασία. Ξυπνάει με φοβερό άγχος. Η ζωή του Γιώργου γίνεται ένας εφιάλτης. Η έμμονη ιδέα ότι κάποια στιγμή δεν θα τον γνωρίζει ο Θόδωρος, ο θυρωρός του, του τριβελίζει συνεχώς το μυαλό. Είναι διαρκώς αφηρημένος. Η σχέση του με τη Λάουρα — την υπέροχη ξανθείά που γνώρισε πριν δυο βδομάδες — κινδυνεύει.

Ένας φίλος του τού μιλάει για ψυχανάλυση. Ξαπλωμένος στο ντιβάνι του γιατρού, ο Γιώργος ανακαλύπτει το πάθος του για τον Αντρέα. Ζει μες στην αμφιβολία! Όταν νομίζει ότι ο Ανδρέας δεν τον αγαπά, έχει την εντύπωση ότι κανείς δεν τον γνωρίζει, ούτε ο Θόδωρος...
(Τα προηγούμενα στο «Ποντίκι». Η συνέχεια στο «Σχολιαστή».)

ΣΚΗΝΕΣ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

Γιώργος — Θόδωρε, ποιος είμαι; Πες μου με θυμάσαι;
Θόδωρος — Τι σ' έπιασε κύριος; Βίδα, βίδα;
Γιώργος — Δεν είμαι εγώ ο Γιώργος που αγαπούσες μια φορά;
Θόδωρος — Τι λες ρε; Μη και σ' είδα στο Μέγαρο και χτες;

Ο Γιώργος ξυπνάει λουσμένος στον ιδρώτα. Ανακάθεται, ανάβει το πορτατίφ και πιάνει τα τσιγάρα. Η Λάουρα ξυπνά κι αυτή. Του χαϊδεύει το μέτωπο και τον φιλά στον ώμο.

Λάουρα — Ησύχασε Γιώργο. Θα σου περάσει. Όνειρο ήτανε και πάει.

Γιώργος — Το ξέρω Λάουρα, σου λέω πως το ξέρω. Δεν με εκτιμάει, δεν μ' αγαπάει. Με θέλει μόνο για να τον βγάλω τα βράδια, να τον πηγαίνω στα μπουζούκια με γκόμενες, να του οργανώνω τους γάμους και τα βαφτίσια. Κατά βάθος με περιφρονεί, Λάουρα. Γι' αυτόν είμαι ένα τίποτα. Ενώ εκείνος για μένα...

(Ένας λυγμός τaráζει το στήθος του Γιώργου)

Λάουρα — Γιατί το λες αυτό Γιώργο; Κάνεις μεγάλο λάθος. Ο Αντρέας σ' αγαπάει, κατάλαβε το και σβύσε το φως να κοιμηθούμε. Τελευταία με παραμελείς, το ξέρεις;

Γιώργος — Δεν ξέρεις εσύ Λάουρα. Προχθές τον έπιασα στα πράσα με τον Μένιο. Ο Ανδρέας κάτι του ψιθύριζε στο αφτί και ο Μένιος κοιτούσε προς το μέρος μου και γελούσε. Όταν πλησίασα και του είπα «Γεια σου λεβένταγα», αυτός γύρισε και μου είπε ψυχρά: «Α, εδώ είσαι κι εσύ Γιωργο;». Πάγωσα. Είχε να μου μιλήσει έτσι τρεις μέρες. Από εκείνο το βράδυ στο Περιβόλι του Ουρανού, που όλο χαριεντιζότανε με τον Αντώνη. Δεν μ' αγαπάει πια. Τώρα δεν τον νοιάζει και να μου το δείχνει. Ποιος ξέρει αν θα με θυμάται μέχρι το Μάιο; Κι εγώ τι θ' απογίνω Λάουρα; Πώς θα ζήσω χωρίς τον Αντρέα;

ΚΑΙ ΤΩΡΑ! ΔΕΙΤΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΣΕ ΑΛΛΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

ΟΣΑ ΠΡΟΒΑΛΛΟΥΝ ΤΟ ΒΡΑΔΥ ΕΡΤ1 ΚΑΙ ΕΡΤ2
ΤΑ ΞΑΝΑΒΛΕΠΕΤΕ ΣΕ VIDEOΑΠΟΛΑΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ

UNITED
AMATEURS 1981
1986

Επιτέλους το πρόβλημα λύθηκε. Τώρα μπορείτε να αποκτήσετε πολυδιάστατη εικόνα, χωρίς πλουραλιστικούς συμβιβασμούς. Το ελβετοσουηδικό σύστημα προβολής μεγεθυμένου αντικατοπτρισμού που υπόσχεται οπτική απόλαυση μέρα νύχτα. Με το νέο φακό προβολής BASOK F-16, που είναι κατασκευασμένος με υλικά της ΑΥΡΙΟΝ, και την τεχνολογία που ανέπτυξαν τα καλύτερα μυαλά της Ελλάδος, μετατρέπονται τα είδωλα σε ζωντανά, πειστικότερα και από την πραγματικότητα.

Το θέαμα μπαίνει στο σπίτι σας!

Το BASOK F-16 συνοδεύεται με T.V. Control κατα-

σκευασμένο από MENION και υποδοχέα SARTZ που χρησιμοποιείται για πρώτη φορά.

Η φαντασία του ερασιτεχνισμού συνδυασμένη με βαλκανική τεχνολογία, τριτοκοσμική επιδεξιότητα και ευρωπαϊκή εμφάνιση καθιστούν κάθε άλλη εγγύηση περιττή.

Η συσκευή έχει χαμηλή τιμή, μεταφέρεται εύκολα δεξιά κι αριστερά με μια απλή κίνηση και η απόδοσή της είναι πρωτοφανής.

Ανταλλάσσονται οι παλιές προβληματικές σας συσκευές με ΝΕΕΣ που υπόσχονται λαμπρότερη εικόνα. Εγγύηση, η πείρα και το παρελθόν μας!

Ελλάδα - Γαλλία, αρματομαχία

Πριν από λίγους μήνες, το Γενικό Επιτελείο Στρατού αποφάσισε — «αναγκάστηκε να αποφασίσει» είναι η φράση που θα ταίριαζε καλύτερα— ότι πρέπει να εκσυγχρονιστούν τα γαλλικά άρματα μάχης, τύπου AMX-30, που διαθέτει η Ελλάδα. Και άρχισε αμέσως τις διαπραγματεύσεις με τη γαλλική εταιρεία από την οποία αγοράσαμε τα άρματα, την GIAT.

Ο εκσυγχρονισμός θα γίνει στο επίπεδο B2. Αυτό σημαίνει ότι θα αντικατασταθεί το σύστημα μετάδοσης της κίνησης με ένα πιο σύγχρονο υδροπνευματικό, θα «πουσαριστεί» ο κινητήρας για να μπορεί να ανταποκριθεί στην αλλαγή αυτή και θα τοποθετηθεί ένα πιο σύγχρονο σύστημα ελέγχου πυρός.

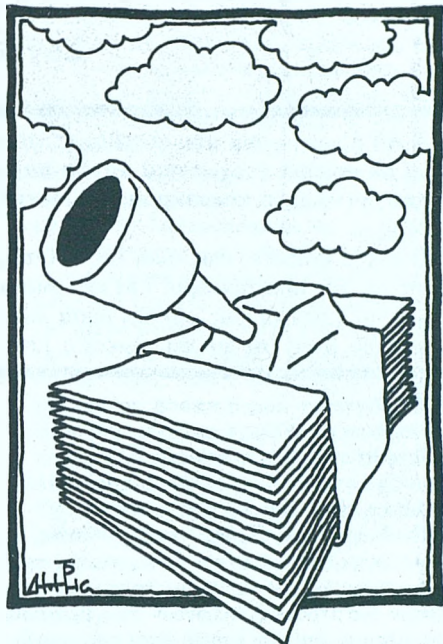
Το πρώτο πρόβλημα είναι ότι οι αλλαγές αυτές δεν κρίνονται από Έλληνες και ξένους εμπειρογνώμονες, ως «απολύτως απαραίτητες», από στρατηγική άποψη. Επειδή, βελτιώνουν απλώς δύο από τα ήδη «πολύ καλά χαρακτηριστικά» των AMX-30, τα οποία, μαζί με τα γερμανικά «λέο-παρντ» και τα «Τ-72» που ίσως έχει αναπτύξει η Βουλγαρία, είναι τα πιο σύγχρονα της περιοχής.

Ένα άρμα αξιολογείται με βάση τα χαρακτηριστικά του στους τομείς της κινητικότητας, της δύναμης πυρός και της θωράκισης. Τα AMX-30 «παίρνουν καλό βαθμό» στους δύο πρώτους τομείς, που θα είναι, επαναλαμβάνουμε, και το αντικείμενο του εκσυγχρονισμού στον οποίο προχωρά το ΓΕΣ, ενώ υστερεί στον τρίτο, γεγονός που εξηγεί και την «περίφημη» ευελιξία του.

Γιατί, λοιπόν, το ΓΕΣ προχωρά στον εκσυγχρονισμό τους, όταν αυτό δεν απαιτείται από τις εξελίξεις στο συσχετισμό δυνάμεων της περιοχής και όταν, επιπλέον, η χώρα μας διαθέτει αυτήν τη στιγμή εκατοντάδες απαρχαιομένα αμερικανικά άρματα, τύπου M-48 και M-47, τα οποία χρειάζονται επειγόντως εκσυγχρονισμό;

Σημειώνουμε ότι για να προχωρήσει ο εκσυγχρονισμός των AMX-30, το ΓΕΣ σταμάτησε τον εκσυγχρονισμό των M-48 που γινόταν στο εργοστάσιο του Βελεστίνου με μεγάλη συμμετοχή των Ελλήνων κατασκευαστών και με προστιθέμενη αξία που έφτανε στο 50-55% της συνολικής. Τη στιγμή, δηλαδή, που η κυβέρνηση διατυμπανίζει, με κάθε ευκαιρία, ότι ένας από τους βασικούς στόχους της είναι «η ελληνοποίηση των εξοπλιστικών προγραμμάτων», οι επιτελείς μας σταματούν ένα πρόγραμμα στο οποίο συμμετείχαν Έλληνες κατασκευαστές και προωθούν ένα άλλο που θα εκτελεσθεί, εξ ολοκλήρου, σχεδόν, στη Γαλλία.

Αλλά εκεί που η υπόθεση αποκτά τις διαστάσεις «σκανδάλου» είναι το θέμα της τιμής. Όπως μάθαμε από καλά πληροφορημένες πηγές, οι Γάλλοι ζητούν έξι εκατομμύρια γαλλικά φράγκα (περίπου 120 εκατομμύρια δραχμές) για τον εκσυγχρο-

του Βασίλη Ζήση

νισμό του κάθε τανκ. Και αν υπολογίσουμε ότι το ΓΕΣ προτίθεται να εκσυγχρονίσει περίπου 120 AMX, τότε μιλάμε για μια δαπάνη της τάξης των δεκαπέντε δισεκατομμυρίων, με τις σημερινές συναλλαγματικές αντιστοιχίες πάντα.

Το πόσο «σκανδαλωδώς υπέρογκο» είναι αυτό το ποσό, —σύμφωνα με τη φράση ειδικού— αποδεικνύεται και από το ότι ένα καλό σύγχρονο άρμα μάχης στοιχίζει, σήμερα, ολοκαίνουργιο, λιγότερο από 200 εκατομμύρια δραχμές. Ενώ ο εκσυγχρονισμός του κάθε AMX-30 πλησιάζει τελικά, τα 170 εκατομμύρια δραχμές, αν πάρουμε υπόψιν μας ότι από τη στιγμή που το τανκ θα ανέβει στη «ράμπα» πρέπει οπωσδήποτε να γίνει και συντήρηση. Γιατί, λοιπόν, πρέπει «σώνει και καλά» να δαπανήσει η χώρα μας περισσότερα από 15 δισεκατομμύρια δραχμές, για να εκσυγχρονίσει το AMX-30 όταν θα μπορούσε να τα πουλήσει και με τα χρήματα που θα έπαιρνε να αγοράζε καινούργια; Όταν μάλιστα, το ΚΥΣΕΑ έχει εγκρίνει την αγορά άλλων 100 νέων τανκς;

Αλλά επειδή δεν είμαστε από αυτούς που πιστεύουν ότι αν δεν εκσυγχρονίσουμε τα τεθωρακισμένα μας «θα μας νικήσουν οι Τούρκοι», ρωτάμε το ΥΕΘΑ γιατί προκρίνει αυτή την υπέρογκη δαπάνη σε συνάλλαγμα όταν, όπως μας δήλωσαν άνθρωποι που είδαν το AMX-30 B2 που επιδείχθηκε στο Λιτόχωρο και το Βελεστίνο, όλα όσα προσφέρουν οι Γάλλοι μπορούν να κατασκευασθούν εδώ, από τα μέλη του ΣΕΚΠΥ (Σύνδεσμος Ελλήνων Κατασκευαστών Πολεμικού Υλικού); Και ακόμα, γιατί δεν ολοκληρώνεται ο εκσυγχρονισμός των M-48 που έμεινε στη μέση;

«Κάτι άλλο» πρέπει λοιπόν να συμβαίνει (εκτός βέβαια από μια ακόμα εκδήλω-

ση, της γνωστής νοοτροπίας των αρμοδίων που «ψάχνουν πρώτα στα ξένα προοπτικούς» πριν αποφασίσουν τι είδους οπλικό σύστημα χρειάζεται η χώρα μας. Και τα προοπτικούς βέβαια, διαφημίζουν συστήματα που κατασκευάζονται για τις ανάγκες της εταιρείας που τα προωθεί).

Και αυτό το «άλλο» αφορά, σύμφωνα με αξιολογούμενες πληροφορίες του ΑΝΤΙ, στους όρους της συμφωνίας με την οποία η Ελλάδα αγόρασε τα γαλλικά άρματα μάχης.

Τα άρματα αυτά αγοράστηκαν επί χούφτας και ένας από τους λόγους για τους οποίους οι συνταγματάρχες οδηγήθηκαν στην επιλογή τους ήταν ότι καμιά άλλη χώρα δεν τους έδινε τανκς, λόγω της κατάστασης που επικρατούσε, τότε, στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Η παράδοση των AMX-30 ολοκληρώθηκε το 1978, χωρίς η τότε κυβέρνηση να απαιτήσει την επαναδιαπραγμάτευση ενός απaráδεκτου όρου που επέβαλαν οι Γάλλοι.

Με τον όρο αυτό, η Ελλάδα αναγκάζεται να ακολουθεί στο ζήτημα της αγοράς των ανταλλακτικών το περίφημο «γαλλικό σύστημα». Με βάση το σύστημα αυτό η GIAT έχει δεσμεύσει τους υποκατασκευαστές ανταλλακτικών να μην πουλούν απευθείας στον αγοραστή των τανκς, αλλά μέσω αυτής. Η οποία, βεβαίως, έχει με τον τρόπο αυτό τη δυνατότητα να ζητάει «ό,τι θέλει». Για παράδειγμα, πριν από λίγα χρόνια, το ΓΕΣ χρειάστηκε ένα ανταλλακτικό για το AMX-30 που τελικά, κατασκευάστηκε εδώ και κόστισε το 1/5 από όσα ζητούσαν οι Γάλλοι.

Και βέβαια το πρόβλημα δεν αφορά μόνο την τιμή αλλά και τη διάθεση των ανταλλακτικών. Με τον όρο αυτό η προμηθευτρια εταιρεία μπορεί, «ανά πάσα στιγμή», να μας πει «δεν σας δίνουμε». Και αν μπορεί να κατασκευαστεί εδώ το ανταλλακτικό έχει καλώς, αν όχι, τότε η περίφημη πολιτική της «διαφοροποίησης των πηγών εξοπλισμού» καταρρακώνεται.

Το πρόβλημα λοιπόν ξεκινά από τη συμφωνία και όπως έμαθε το ΑΝΤΙ «πολλά AMX-30 είναι σήμερα ακινητοποιημένα», λόγω της έλλειψης ανταλλακτικών. Μήπως, λοιπόν, το πρόβλημα αυτό είναι «τεχνητό» για να αναγκαστεί η Ελλάδα να αγοράσει «στοκ» από «κιτς εξοπλισμού» που έχουν στις αποθήκες τους οι Γάλλοι; Το ΥΕΘΑ πρέπει βέβαια να ερευνήσει το θέμα. Το μόνο που σημειώνουμε για την ώρα είναι ότι ο γαλλικός στρατός δεν εκσυγχρονίζει ακόμα τα δικά του AMX-30, αν και είναι πιο παλιά από τα δικά μας.

Αλλά το «γαλλικό σύστημα προμήθειας ανταλλακτικών» δεν εφαρμόζεται μόνο στα άρματα μάχης αλλά σε κάθε οπλικό σύστημα που κατασκευάζουν οι εταίροι μας στην ΕΟΚ. Μήπως λοιπόν, ισχύει και για το MIRAGE 2000 που αγοράσαμε πρόσφατα;

□

ΖΙΚΕΝ: Ο κομμουνισμός είναι εφικτός. Αλλά ποιος;

Συνέντευξη στην Άννυ Βιτσέντζου

PIERRE JUQUIN

Τώρα πρέπει να οικοδομηθεί η αριστερά της τρίτης φάσης. Κι έχουμε να επιλύσουμε πολλά προβλήματα: ανάγκη πολιτικής άλλης μορφής, άλλους χώρους πολιτικής παρέμβασης. Ακόμη, ένα σύνολο αξιών πρέπει ή να επανενεργοποιηθεί, είτε να δημιουργηθεί, να εφευρεθεί με βάση τα μεγάλα στοιχεία που μπαίνουν σήμερα.

Κάποτε επίσημος εκπρόσωπος του ΚΚ Γαλλίας, διατηρεί πάντα τη θέση του στην ΚΕ, έχασε όμως εκείνη στο ΠΓ του κόμματος, στη διάρκεια των περσινών εκκαθαρίσεων του 25ου Συνεδρίου.

Εξόριστος μέσα στο ίδιο του το κόμμα, ο Ζικέν εκπροσωπεί τους ανανεωτές, ξέροντας πως δεν έχει (ακόμα) διαγραφεί, λόγω των επικείμενων εκλογών.

Ο Μαρσαί έχει κάθε λόγο να φοβάται μια ομαδική αποχώρηση των ευρωκομμουνιστών, άρα μια τραγική επιδείνωση του ήδη προβλεπόμενου χαμηλού εκλογικού σκορ.

Ο Ζικέν, που κάποτε έγραφε τους λόγους του Μαρσαί, εξέδωσε πέρσι τις «Αυτοκριτικές», αποδίδοντας την πτώση του ΚΚΓ στα λάθη της ηγεσίας του, αλλά και στην αδυναμία του ν' αποστασιοποιηθεί από το αδελφό κόμμα της ΕΣΣΔ.

Αυτό πρώτη φορά μου συνέβαινε: να σταματάει κάθε τόσο ο συνομιλητής μου, να με κοιτάει στοχαστικά και να παρατηρεί: «Μα εσείς είσατε βαθιά απογοητευμένη και πικραμένη! Γιατί έτσι; Τι συμβαίνει στην Ελλάδα με όλους εσάς;».

Ο Ζικέν πίστευε, πως όλοι του «Αντί», αντικρίζουμε με την ίδια φλόγα στα μάτια, την ίδια σιγουριά και την ίδια πίστη τον κόκκινο ήλιο, όπως ο ίδιος... Κι εγώ πιστεύω πως φύλαξε μέσα του και δεν μου είπε, όλα εκείνα που ένοιωσα, πως θα βγει και θα πει, αμέσως μετά τις εκλογές.

ΕΡ.: Πιστεύετε πως η πτώση του ΚΚ θα συνεχιστεί σ' αυτές τις εκλογές, και θα οδηγηθεί σε πλήρη περιθωριοποίηση, ή νομίζετε πως υπάρχει ακόμα κάποιο μέλλον για το κόμμα αυτό;

ΑΠ.: Μερικές βδομάδες πριν τις εκλογές, είναι σχετικά δύσκολο να κάνει κανείς προγνωστικά. Ακόμα και οι διευθυντές των σχετικών Ινστιτούτων δηλώνουν πως βρίσκονται μέσα σε ομίχλη, επειδή είναι καινούργιος ο εκλογικός νόμος, κι επειδή την ίδια μέρα, θα γίνουν για πρώτη φορά ύστερα από χρόνια, δύο εκλογές μαζί. (Για τη Βουλή και την Τοπική Αυτοδιοίκηση). Έτσι, με δεδομένο το χαμηλό ποσοστό του ΚΚ, υπάρχει ένα περιθώριο 2% πάνω ή κάτω, που είναι δύσκολο να προγνωσθεί. Γεγονός είναι πως δεν είμαστε αισιόδοξοι. Αν το ΚΚ πάρει 11-12% θα είναι το σκορ των ευρωεκλογών, και πολύ κακό σκορ. Διότι στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο οι άνθρωποι αδιαφορούν, και δεν ψηφίζουν. Πρέπει λοιπόν να συγκρίνουμε το εκλογικό αποτέλεσμα, με εκείνο των προηγούμενων βουλευτικών, όπου το ΚΚ συγκέντρωνε περίπου 15% των ψήφων. Αν ωστόσο, δεν πετύχουμε ούτε καν το ποσοστό των ευρωεκλογών, τότε... Κατά τη γνώμη μου θα πρόκειται για την τελευταία προειδοποίηση προς αυτό το κόμμα και την ηγεσία του.

Προσωπικά, απεύχομαι ένα κακό εκλογικό αποτέλεσμα. Διότι το κόμμα θα πέσει πολύ χαμηλά για να μπορεί ν' αντιμετωπίσει πλέον στα σοβαρά το ενδεχόμενο δυναμικής επανεμφάνισής του στην πολιτική σκηνή. Φοβάμαι επίσης, πως αυτό θα 'χει συνέπειες αρνητικές, όπως αποχωρήσεις μελών, αδανοποίηση των ανανεωτών και σκλήρυνση των σεκταριστών.

ΕΡ.: Στο βιβλίο του Ινστιτούτου, *Sofres* που κυκλοφορεί κάθε χρόνο αναφέρονται σφυγμομετρήσεις σύμφωνα με τις οποίες το 59% των ψηφοφόρων του ΚΚ τάσσονται υπέρ του φιλελευθερισμού, 56% εναντίον του μαρξισμού —ενώ στο δικό σας βιβλίο, αναφέρετε πως οι μισοί τουλάχιστον έχουν... πρόβλημα ως προς την ΕΣΣΔ. Αληθεύει;

ΑΠ.: Πιστεύω πως μέσα στο κομμουνιστικό κίνημα υπάρχουν πολλά προβλήματα και δισταγμοί και πολύ μεγάλα ιδεολογικά προβλήματα... Ως προς την ΕΣΣΔ τώρα... Αναμφίβολα, το εκλογικό σώμα του ΚΚΓ είναι

χωρισμένο στα δύο: υπάρχουν πάντα κάποιοι που εξακολουθούν να θαυμάζουν την ΕΣΣΔ κι άλλοι που δεν αποδέχονται ορισμένα στοιχεία της...

ΕΡ.: Εσείς πάντως γράφετε, πως ένα από τα βασικά αίτια της πτώσης του ΚΚ Γαλλίας, είναι ότι δεν πήρε έγκαιρα τις αποστάσεις του από την ΕΣΣΔ...

ΑΠ.: Η πτώση του ΚΚ οφείλεται σε μια ολόκληρη συγκυρία. Η ταξική πάλη είναι πολύ σκληρή, κι οι αντίπαλοί μας δεν μας διευκολύνουν καθόλου. Και τα μαζικά μέσα ενορχηστρώνουν μια επίθεση εναντίον μας, που αδύνατο να τη φανταστείτε στη χώρα σας. Μια επίθεση εννών ενάντια στο ΚΚ, αλλά και στις θεμελιώδεις ιδέες του σοσιαλισμού. Πρέπει να πούμε ακόμα, πως η κοινωνική κρίση αποτελεί φορέα αγωνιών και νεοφιλελεύθερων ιδεών που θέτουν προβλήματα στην πνευματική όπως και στην υλική ζωή των ανθρώπων. Ύστερα, υπάρχουν και γενικότερα αίτια, όπως η πολύ κακή εικόνα της ΕΣΣΔ, αλλά και ειδικότερα, όπως ο δογματισμός, η αδυναμία των ΚΚ να κατανοήσουν τις κοινωνικές μεταλλαγές, ο μονολιθικός χαρακτήρας του κόμματος, η εσωτερική λειτουργία, —ελάχιστα— δημοκρατική, όλα αυτά...

Κι από την άλλη πλευρά βέβαια, μέσα σ' αυτό το κόμμα που απειλείται από αρτηριοσκλήρωση και περιθωριοποίηση, υπάρχει ένα δυναμικό ανθρώπων, με φαντασία και πνεύμα ανανεωτικό.

ΕΡ.: Τι σημαίνει για σας εν έτει '86 το να είναι κανείς κομμουνιστής;

ΑΠ.: Αυτό είναι μεγάλο ερώτημα, που σηκώνει μεγάλη συζήτηση. Ας πούμε το να αντιπαραθέτεις στη νεοφιλελεύθερη πλημμυρίδα διαφορετικές αξίες. Το εργατικό δημοκρατικό κίνημα έχει γνωρίσει διάφορες διαδοχικές μεγάλες φάσεις. Τώρα πρέπει να οικοδομηθεί η αριστερά της τρίτης φάσης. Κι έχουμε να επιλύσουμε πολλά προβλήματα: ανάγκη πολιτικής άλλης μορφής, άλλους χώρους πολιτικής παρέμβασης. Ακόμη, ένα σύνολο αξιών πρέπει ή να επανενεργοποιηθεί, είτε να δημιουργηθεί, να εφευρεθεί με βάση τα μεγάλα στοιχεία που μπαίνουν σήμερα.

ΕΡ.: Ο ατομικός παράγοντας παραμένει υποβαθμισμένος ως προς το συλλογικό;

ΑΠ.: Τον κοινωνικό θέλετε να πείτε... Το νεοφιλελεύθερο ρεύμα, τείνει στην έξαρση του

ατομικισμού, υπό τη μορφή σύγκρουσης εγωισμών. Του νόμου της ζούγκλας... «Ράμπο», «Ρόκυ», «Αμερικαν Γουάριωρ», κτλ. Ο κολεκτιβισμός αντίθετα τείνει να ισοπεδώσει τα άτομα, υπό τη διεύθυνση ωστόσο μιας νομενκλατούρας που αυτή είναι πιο ίση από τους υπόλοιπους... Κι οι δυο λύσεις είναι κακές. Για να αντισταθούμε στην αποδόμηση, την πολύ επικίνδυνη, που αντιπροσωπεύει κατά τη γνώμη μου ο νεοφιλελευθερισμός, πρέπει να οικοδομηθεί και να προταθεί μια άλλη αντίληψη που είναι η επανασυμφιλίωση του ατομικού με το κοινωνικό — δεν θα έλεγα με το κολλεκτιβιστικό. Να αναπτυχθούν δηλαδή ταυτόχρονα η ατομικότητα και η αλληλεγγύη: ανάμεσα στους ανθρώπους, τα φύλα, η αλληλεγγύη των γενεών, των λαών ανάμεσα στο Βορρά και το Νότο, κι ακόμα, η αλληλεγγύη ανάμεσα στον άνθρωπο και τη φύση.

ΕΡ.: Ο ρόλος του κράτους ποιος είναι μέσα σ' όλα αυτά; Είσατε υπέρ της κατάρτησης, της μείωσής του, ή υπέρ του κράτους προνοίας;

ΑΠ.: Το κράτος πρόνοιας αποτυγχάνει. Το ίδιο και η κεϋνσιανή αντίληψη. Δεν πιστεύω, ότι κατά κάποιο γενικό τρόπο, η λύση των προβλημάτων περνάει μέσα από την ενίσχυση του κράτους. Χρειάζεται η αποκέντρωσή του, ο επανακαθορισμός των λειτουργιών του, ο εκδημοκρατισμός τους, και παράλληλα, η ανάπτυξη μορφών άμεσης δημοκρατίας σε όλα τα επίπεδα: οι πολίτες πρέπει να αυτοδιαχειρισθούν την πολιτική.

ΕΡ.: Σ' αυτή την καινούργια φάση που ανοίγει για την Αριστερά, μιλάτε στο βιβλίο σας για τη συνύπαρξη δύο κομμάτων. Εννοείτε το νυν κομμουνιστικό και το σοσιαλιστικό, ή για έναν εντελώς νέ φορέα;

ΑΠ.: Δεν μπορώ να μιλήσω για το μακρινό μέλλον της Αριστεράς ή του προοδευτικού κινήματος στη Γαλλία... Αυτό που ξέρω αυτή τη στιγμή, είναι ότι το ΚΚ έχει προβλήματα. Ακόμα κι αν συγκρατηθεί στο 12-13% είναι ανεπαρκές, για τη Γαλλία... Ταυτόχρονα, στο Σοσιαλιστικό Κόμμα υπάρχουν ρεύματα που το οδηγούν να εξελισσεται όχι σε σοσιαλδημοκρατία κλασική (σκανδιναβική, γερμανική κτλ.), αλλά σε ένα είδος θολού «δημοκρατικού» κόμματος κατά το αμερικανικό πρότυπο, που να εναλλάσσεται με ένα «Ρεπουμπλικανικό» της δεξιάς... Κι εδώ ελλοχεύει ένας πολύ μεγάλος κίνδυνος. Για να εμποδιστεί αυτή η εξέλιξη, χρειάζονται να γίνουν αναθεωρήσεις: και το ΚΚ πρέπει ν' ανανεωθεί, και το σοσιαλιστικό ν' "αγκυροβολήσει" και στην αριστερά. Υπάρχει παράδοση στη Γαλλία, ν' αρθρώνεται η αριστερά γύρω από δύο πόλους: τον Ροβεσπιέρο και τους Γιρονδίνους. Σ' αυτή την κρίσιμη φάση, είναι ακόμα πιο επιτακτικό να διατηρηθεί η πολυφωνία της. Όμως τα δύο κόμματα πρέπει να ανασυγκροτηθούν.

Φυσικά, είναι αδύνατο να αντιμετωπίσει κανείς το πέρασμα στο σοσιαλισμό, μέσα σ' ένα και μόνο κράτος: χρειάζεται λοιπόν από τη μια η ανάπτυξη της αναγκαίας ανανέωσης στα γαλλικά πλαίσια, παράλληλα δε το άνοιγμά της σε μια ευρωαριστερά.

ΕΡ.: Πιστεύετε λοιπόν πως ο σοσιαλισμός είναι αναγκαίο στάδιο;

ΑΠ.: Για πού;

ΕΡ.: Ξέρω γω; Για μια κοινωνία ανθούσα. Πιο ελεύθερη.

ΑΠ.: Το λέτε αυτό, επειδή ταυτίζετε το σοσιαλισμό μ' αυτό που υπάρχει τώρα... Μα αυτό αναρωτιέται κανείς αν είναι σοσιαλισμός. Εξάλλου, στο βιβλίο μου, γράφω πως προτιμώ τη λέξη κομμουνισμός. Σύμφωνα με τον ορισμό που της δίνει ο Μαρξ στο Μανιφέστο. Πάντως δεν θέλω να εμπλακώ σε σχολαστικά θέματα....

ΕΡ.: Τι σκέφτεστε για τον εκμοντέρνισμό που επιχειρούν εδώ οι Σοσιαλιστές; Και κατά πόσο διαφοροποιείται, αν διαφοροποιείται — η κομμουνιστική θεωρία με την έλευση των νέων τεχνολογιών;

ΑΠ.: Μα δεν υπάρχουν παγιωμένες έννοιες. Πρέπει να αναπτύσσονται ανάλογα με την ανάπτυξη της επιστήμης, της κοινωνίας κτλ. Ο μαρξισμός στον οποίο πιστεύω είναι λειτουργικός. Το θέμα είναι να υποστηρίξουμε έναν εκσυγχρονισμό που θα κατευθύνεται από τον κόσμο της εργασίας και όχι από τους καπιταλιστές. Και για δικό τους όφελος.

ΕΡ.: Είσατε υπέρ των εθνικοποιήσεων;

ΑΠ.: Ναι. Η εθνικοποίηση βέβαια σαν αλλαγή ιδιοκτησίας δεν λύνει τίποτα. Απαιτείται ν' αποκτήσουν οι ίδιοι οι εργαζόμενοι τη διαχείριση.

ΕΡ.: Υπάρχει ιδιαίτερη κομμουνιστική κουλτούρα; Και πώς εκφράζεται σήμερα;

ΑΠ.: Βεβαίως υπάρχει. Είναι μια ολόκληρη εμπειρία, κι ένας κόσμος αξιών: δικαιοσύνης, ελευθερίας, γενναιοδωρίας. Βρίσκω πάντως στις ερωτήσεις σας ενδιαφέροντα, στοιχεία, που οδηγούν όμως σε διαλυτικές καταστάσεις. Εγώ αγωνίζομαι εναντίον τους. Οι σταλινικοί, οι συντηρητικοί του ΚΚ είναι «λικβινταριστές». Για μένα η ανανέωση του ΚΚ, δεν έχει σα στόχο την εξαφάνισή του.

ΕΡ.: Μα για να γεννηθείς δεν πρέπει να πεθάνεις;

ΑΠ.: Είναι πολύ επικίνδυνο αυτό. Κι όχι απαραίτητα αναγκαίο. Υπάρχει ένα δυναμικό ανθρώπων, θεωριών, εμπειριών, είναι κρίμα να χαθούν.

ΕΡ.: Τα ΚΚ είναι νομίζετε έτοιμα να επεξεργαστούν νέες θεωρίες, που να συμβαδίζουν με τα νέα δεδομένα; Την ανάπτυξη π.χ. της αξίας «χρόνος» έναντι αυτής της «εργασίας», την έλευση των ρομπότ στο χώρο δουλειάς κτλ.;

ΑΠ.: Προσοχή. Είναι ιδέες της μόδας αυτές, αλλά πρέπει να είναι κανείς προσεκτικός. Υπάρχουν στοιχεία αλήθειας σ' όλα αυτά, όμως στην Ελλάδα για παράδειγμα, υπάρχει μια τεράστια πλειοψηφία εργαζομένων που δεν δουλεύει ακόμα με ρομπότ. Κι ύστερα τα ρομπότ δεν καταργούν την εργασία. Ορισμένες μορφές της μόνο. Τις χειρωνακτικές και κάποιες πνευματικές. Είμαστε ακόμα μακριά από την απελευθέρωση των εργαζομένων. Το ότι η αξία «εργασία» έχει ξεπέσει, το έχω διαπιστώσει κι εγώ. Βλέπω τι γίνεται στη νεολαία... Ταυτόχρονα όμως δεν πρέπει να ξεχνάμε πως η εργασία διαμορφώνει, δημιουργεί, τον άνθρωπο. Τελικά, ο σοσιαλισμός πιστεύω πως είναι μια κοινωνία, όπου η κυριαρχία θα έχει αλλάξει. Δεν θα είναι οικονομική, αλλά πολιτιστική. Οι άνθρωποι θα εργάζονται, αλλά διαφορετικά.

Νέες Εκδόσεις

ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΟΙ
ΑΙΣΧΥΛΟΣ, ΣΟΦΟΚΛΗΣ,
ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ και ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ
Μιλούν για την
ΕΙΡΗΝΗ την ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΝ των
ΓΥΝΑΙΚΩΝ και όλα τα συγγενικά
ΚΑΥΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΤΟΜΟΣ Α'

Λαγυίο κόμμο - συστροφή - μεταφράση

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΗΜ. ΠΑΠΑΔΗΜΑ

ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ
ΠΛΑΤΩΝ, ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ,
ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ
Μιλούν για την
ΠΑΙΔΕΙΑ
και τα προβλήματα της

ΤΟΜΟΣ Β'

Λαγυίο κόμμο - συστροφή - μεταφράση

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΗΜ. ΠΑΠΑΔΗΜΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ
Ιπποκράτους 8
τηλ. 36.27.318

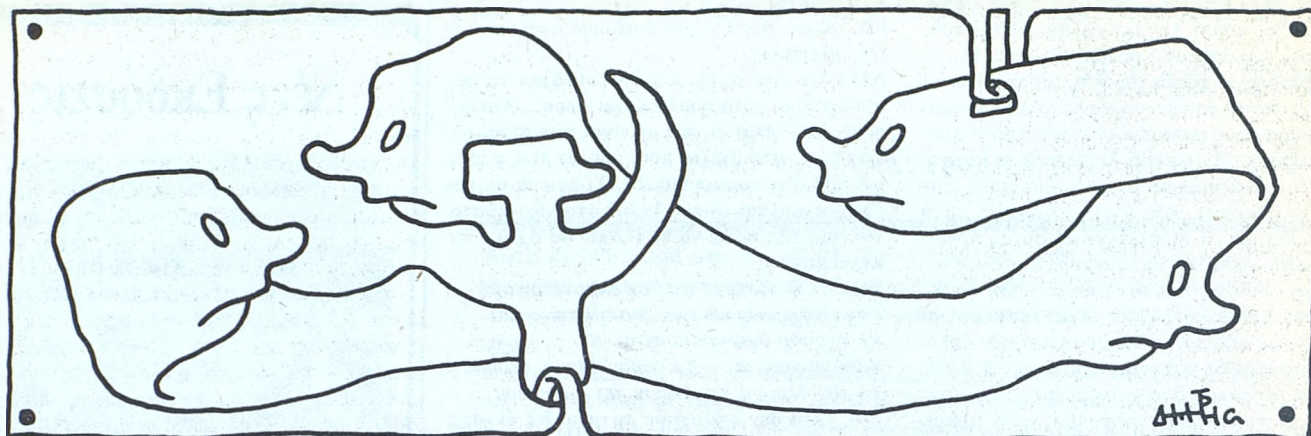
ΜΗΤΕΣ Α ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΥΣ

φυλλα - φτερα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΗΜ. ΠΑΠΑΔΗΜΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Το ΙΚΚ, η ιταλική κρίση και η ευρωαριστερά

του Γιάννη Βούλγαρη

Το 17ο Συνέδριο του Ιταλικού Κομμουνιστικού Κόμματος δεν επιφυλάσσει εκπλήξεις. Από πολλές απόψεις είναι μεταβατικό συνέδριο που αντικατοπτρίζει την αβεβαιότητα της φάσης την οποία περνάει το ΙΚΚ, η Ιταλία, και γενικότερα η Ευρώπη και η Ευρωαριστερά. Διεξάγεται μετά τα ανεπιτυχή αποτελέσματα του ΙΚΚ στις δημοτικές εκλογές και στο δημοψήφισμα για την ΑΤΑ που αποτέλεσαν ενδείξεις των δυσκολιών που αντιμετωπίζει. Σε κάποιο άλλο κόμμα τα αποτελέσματα αυτά θα είχαν προκαλέσει μικρότερη ανησυχία. Το ΙΚΚ όμως έχει κληρονομήσει από την περίοδο του Τολιάτι γρήγορα ανακλαστικά αυτοκριτικής. Ωστόσο, πέρα από τις δυσκολίες, παραμένει το γεγονός ότι το ΙΚΚ σε μία δύσκολη φάση της ευρωπαϊκής Αριστεράς, που αρχίζει από τα μέσα της δεκαετίας '70, κατόρθωσε να διατηρήσει σε υψηλό επίπεδο την κοινωνική και πολιτική του δύναμη. Η παρατήρηση αυτή δεν έχει συμψηφιστικό χαρακτήρα. Εκφράζει μία ουσιαστική παράμετρο της ιταλικής πολιτικής ζωής. Σημαίνει πράγματι ότι το σχέδιο απομόνωσης και ριζικού περιορισμού της εκλογικής δύναμης του ΙΚΚ, που επιχειρήθηκε από την πεντακομματική κυβέρνηση με πυρήνα τη Χριστιανοδημοκρατία και το Σοσιαλιστικό κόμμα, δεν απέδωσε.

Αποτυχία του σχεδίου Κράξι

Το ιταλικό πολιτικό σκηνικό καθορίζεται σήμερα από την κρίση της πεντακομματικής κυβέρνησης, που με διάφορες ανακατανομές θέσεων, κυβερνά από το 1979. Η αποδιάρθρωση και οι εσωτερικές συγκρούσεις της πεντακομματικής κυβέρνησης σημαίνουν ταυτόχρονα την αποτυχία του στρατηγικού σχεδίου του ηγέτη του Σοσιαλιστικού Κόμματος Μπετίνο Κράξι.

Οι θέσεις του ΙΚΚ θεωρούν ότι απέτυχε η προσπάθεια του Μπετίνο Κράξι και του ΙΣΚ «να κατακτήσει έναν ευρύ πολιτικό χώρο, μέσω της όξυνσης των σχέσεων στην αριστερά, την περιθωριοποίηση του ΙΚΚ (...) και την εξασφάλιση προνομιακών

θέσεων στο πλαίσιο των παραδοσιακών κοινωνικών και πολιτικών συμμαχιών». Αυτός ο προσανατολισμός του ΣΚ και οι συγκρούσεις του με το ΙΚΚ πηγάζουν από διαφορετικές εκτιμήσεις για το χαρακτήρα της κρίσης της ιταλικής κοινωνίας και της νεοφιλελεύθερης αντιμετώπισης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. «Για μια ορισμένη φάση κυριάρχησε στο ΙΚΚ η πεποίθηση ότι ήταν δυνατόν να συμβιβάσει μια μεταρρυθμιστική προοπτική με μία (οικονομική) σταθεροποίηση νεοφιλελεύθερου τύπου· ότι ήταν δυνατόν, και χάρη στην ανάκαμψη των άλλων καπιταλιστικών οικονομιών, να προωθήσει τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη, αποφεύγοντας να αντιμετωπίσει τις δομικές αιτίες της ιταλικής κρίσης». «Σήμερα τα περιθώρια αυτής της πολιτικής φαίνεται να εξαντλούνται», διαπιστώνουν οι θέσεις. Οι νεοφιλελεύθερες συνταγές που εφαρμόστηκαν (περιορισμοί των μισθών, των κοινωνικών πολιτικών, περιορισμοί της κρατικής παρέμβασης) οδήγησαν στην αύξηση των κερδών ορισμένων δυναμικών τομέων της ιταλικής οικονομίας, χωρίς όμως αυτοί να σταθούν ικανοί να συμπαρασύρουν ευρύτερους τομείς της έντονα δυαδικής ιταλικής οικονομίας και κοινωνίας. Ακόμα και στους ίδιους τους δυναμικούς τομείς, η αύξηση της παραγωγικότητας και των κερδών συμβάδισε με τον περιορισμό της απασχόλησης και της παραγωγής. Το γενικό αποτέλεσμα ήταν η τεχνολογική υποβάθμιση της ιταλικής οικονομίας σε σχέση με τις άλλες αναπτυγμένες χώρες. Ο περιορισμός της παραγωγικής βάσης επιβάρυνε αντίστροφα το Δημόσιο, που ανέλαβε την αρωγή τομέων της οικονομίας και του πληθυσμού που έμειναν έξω από την περιορισμένη διαδικασία ανάπτυξης. Η εξέλιξη αυτή αποτέλεσε και το «δομικό» όριο της στρατηγικής του Μπ. Κράξι, που στόχευε να αποσπάσει από τη ΧΔ την πολιτική εκπροσώπηση των πιο «μοντέρνων» και δυναμικών κύκλων των κυρίαρχων τάξεων, και να τεθεί επικεφαλής μιας υποτιθέμενης διαδικασίας «εκσυγχρονισμού» της ιταλικής κοινωνίας, που στην

ουσία ακολουθούσε απλώς τις αυθόρμητες τάσεις των παραγωγικών αναδιαρθρώσεων που πραγματοποιούνται σήμερα στις καπιταλιστικές κοινωνίες. Η ΧΔ, βαθιά ριζωμένη στις λαϊκές μάζες και στους κυρίαρχους κύκλους, αντιστάθηκε στην «επίθεση» Κράξι, ακόμα κι όταν χρειάστηκε να παραχωρήσει την πρωθυπουργία. Και τώρα επιδιώκει να εγκλωβίσει το ΣΚ σε μία συνεργασία υπό την ηγεμονία της, προβάλλοντας τον «στρατηγικό» —κι άρα μακροπρόθεσμο— χαρακτήρα της πεντακομματικής κυβέρνησης. Το παιχνίδι δεν έχει τελειώσει.

Όμως «το καινούργιο στοιχείο που παρουσιάζεται σήμερα είναι η αυξανόμενη συνειδητοποίηση αυτών των κινδύνων, στο εσωτερικό του ΣΚ· η προσπάθεια ανάκτησης της πολιτικής και ιδεολογικής αυτονομίας των σοσιαλιστών, απέναντι στην χριστιανοδημοκρατική γραμμή του «πεντακομματισμού» ως στρατηγική»*.

«Προγραμματική κυβέρνηση»

Στην κρίση της πεντακομματικής κυβέρνησης και στις εσωτερικές διεργασίες του ΣΚ το ΙΚΚ απαντάει με την «προγραμματική κυβέρνηση», που αποτελεί το σημαντικότερο νέο στοιχείο των θέσεων. Επιδιώκοντας να συμβάλει στην ανεύρεση «πολιτικών και κυβερνητικών λύσεων που να σηματοδοτούν την υπέρβαση του σχήματος και της πολιτικής λογικής του πεντακομματισμού», το ΙΚΚ προτείνει το σχηματισμό προγραμματικής κυβέρνησης για την προώθηση συμφωνημένων λύσεων στα πλέον επείγοντα προβλήματα της χώρας, χωρίς προκαθορισμένους αποκλεισμούς δημοκρατικών κομμάτων (δηλαδή της ΧΔ) και ταυτόχρονα χωρίς να συσκοτίζονται οι διαφορετικές και εναλλακτικές προοπτικές του ΙΚΚ και της ΧΔ». Η πρόταση αποτελεί ενδιάμεσο στόχο, ως προς τη Δημοκρατική Εναλλακτική Πολιτική (κυβερνήσεις χωρίς τη ΧΔ). Επιδιώκει να ξεπεράσει τις αδυναμίες τις πολιτικές του ΙΚΚ κατά την τελευταία περίοδο του Μπερλινγκουέρ, όπου η γραμμή «ή στην αντιπολίτευση ή στην κυβέρνηση της Ε-

ναλλακτικής Πολιτικής» απομόνωσε το ΙΚΚ από το πολιτικό παιχνίδι, περιόρισε τη δυνατότητα επίδρασης στο ΣΚ και στην ευρύτερη αριστερά, χωρίς να κατορθώσει να προωθήσει τους δεσμούς του κόμματος με τις κοινωνικές δυνάμεις. Σίγουρα δεν αποτελεί επιστροφή στις κυβερνήσεις «εθνικής ενότητας» της περιόδου 1976-79, ούτε στον ιστορικό συμβιβασμό. Είναι διαφορετική και η πολιτική φάση και η πολιτική ανάλυση και το πολιτικό περιεχόμενο.

Στόχος της πρότασης — «που εντάσσεται στη διαδικασία προώθησης και ωρίμανσης της προοπτικής της δημοκρατικής εναλλακτικής πολιτικής» — είναι να δώσει μια ορατή πολιτική σύνθεση στο κοινωνικό φάσμα που προσβλέπει στην εναλλακτική πολιτική και να πολλαπλασιάσει τις δυνατότητες πρωτοβουλίας του ΙΚΚ στο πολιτικό σκηνικό, σε μία φάση που χαρακτηρίζεται από έντονες ζυμώσεις στο εσωτερικό των άλλων κομμάτων και από συγκρούσεις στο πλαίσιο του κυβερνητικού συνασπισμού. Στην αντίθετη περίπτωση, το βάρος του ΙΚΚ στην πολιτική ζωή της Ιταλίας, θα κινδύνευε να γίνει διαπραγματευτικό αυτού, κατά περίπτωση, στη «μονομαχία» Κράξι - ΝτεΜίτα.

* Όλα τα παραθέματα του κειμένου είναι από τις θέσεις του ΙΚΚ.

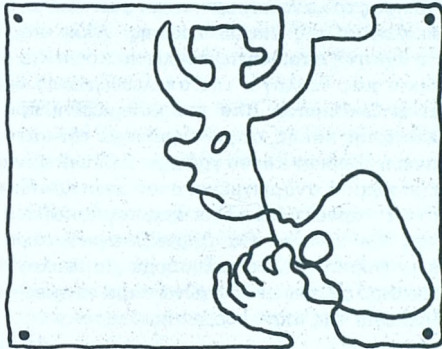
Η πρόταση προβλέπει την άμεση συμμετοχή των ΙΚΚ στην κυβέρνηση, αντίθετα με την περίοδο της «εθνικής ενότητας» 1976-79 όπου συμμετείχε μόνο στην κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Η κυβέρνηση θα έχει περιορισμένο προγραμματικό περιεχόμενο, με έμφαση στις θεσμικές αλλαγές και με κύριο στόχο την «απεμπλοκή» του ιταλικού πολιτικού συστήματος. Δηλαδή, να δημιουργήσει τους όρους ώστε να εναλλάσσονται αντιθετικοί κομματικοί συνασπισμοί στην κυβέρνηση, με βάση τους κανόνες πλειοψηφίας - μειοψηφίας. (Ως γνωστόν, η Ιταλία είναι η μόνη χώρα όπου η εναλλαγή αυτή δεν έχει πραγματοποιηθεί, λόγω του «άγραφου νόμου» που αποκλείει το ΙΚΚ από την κυβέρνηση).

Η ανάγκη του ενδιάμεσου στόχου της προγραμματικής κυβέρνησης αναγνωρίστηκε ομόφωνα στην ΚΕ του ΙΚΚ. Ασκοούνται κριτικές για τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζεται αυτή την πρόταση η ηγετική ομάδα, στην τωρινή κρίσιμη και λεπτή πολιτική φάση-φιλοκραξιάνη απόχρωση, α-προσδιοριστία περιεχομένου κτλ. Στην ΚΕ υπήρξαν τροποποιητικές προτάσεις από τον Τζ. Βάκκα, τον Π. Ινγκράο και τον Π. Τούρτι που ξεκινούσαν από κοινή κριτική στο γενικόλογό χαρακτήρα της πρότασης. Ειδικά ο Π. Ινγκράο πρότεινε τη «συντακτική κυβέρνηση» όλων των δημοκρατικών κομμάτων, η οποία θα έχει σκοπό την πραγματοποίηση μιας σειράς θεσμικών αλλαγών που από καιρό συζητούνται στην Ιταλία και περιλαμβάνουν τροποποιήσεις του εκλογικού νόμου, ώστε να διαμορφώνονται σαφείς πλειοψηφίες - μειοψηφίες μεταξύ των προοδευτικών και συντηρητικών δυνάμεων. Η πραγματοποίηση των θεσμικών αλλαγών, θα σήμαινε

και τη λήξη της «συντακτικής κυβέρνησης».

Οι διαφορετικές εκδοχές της πολιτικής πρότασης αντικατοπτρίζουν βαθύτερες διαφορές απόψεων στο εσωτερικό του κόμματος, που αφορούν το χαρακτήρα της ιταλικής κρίσης, τις συμμαχίες, την ίδια την ανάλυση του κοινωνικού κράτους. Η διερεύνησή τους θα απαιτούσε μακρά συζήτηση, ενώ οι συνοπτικές αναφορές απλώς αναπαράγουν τους διαχωρισμούς δεξιοί - κεντρώοι - αριστεροί, ρεαλιστές - ουτοπιστές, που προσφέρουν τα ρεπορτάζ, χωρίς να εξηγούν τίποτα· ή προβάλλουν διλήμματα όπως «μέσα ή έξω από το σύστημα» που γεννήθηκαν περισσότερο από το δημοσιογραφικό δαιμόνιο του διευθυντή της «Ρεπούμπλικα», Ε. Σκάλφαρι, ο οποίος πατρωνάρισε τη σχετική συζήτηση, παρά από την προβληματική του ίδιου του ΙΚΚ.

Πέρα όμως από αυτές τις διαφωνίες η πολιτική πρόταση του ΙΚΚ τείνει να επα-

ναφέρει το διάλογο - συγκρούση μεταξύ των κομμάτων (και των εσωτερικών τάσεων τους) στο πεδίο των μεταρρυθμίσεων και του προγραμματισμού, ύστερα από μακρά περίοδο, κατά την οποία οι κυρίαρχουσες νεοφιλελεύθερες ιδέες είχαν αποκλείσει κάθε συζήτηση αυτών των θεμάτων. Έτσι το ΙΚΚ επιδιώκει την ανασυγκρότηση και αποκατάσταση των σχέσεων μεταξύ των δυνάμεων της αριστεράς και πριν απ' όλα με τους σοσιαλιστές «στην προοπτική αυτή, η σχέση με το ΣΚ και τις άλλες αριστερές δυνάμεις, είναι ζήτημα θεμελιακό».

Η ευρωαριστερά

Κι εδώ, η ιταλική κατάσταση συναντάει με τη διεθνή, και ιδίως με την προοπτική της ευρωπαϊκής Αριστεράς, που, σαν συνέχεια της ευρωπαϊκής επιλογής την οποία έχει κάνει εδώ και χρόνια το ΙΚΚ, τίθεται με κατηγορηματικό τρόπο. «Σε ό,τι αφορά τις σχέσεις μεταξύ των παραδοσιακών ιστορικών συνιστωσών του εργατικού κινήματος, υπάρχουν σήμερα νέες συνθήκες, σε ευρωπαϊκό επίπεδο: φαίνονται πράγματι αντικειμενικά ξεπερασμένα τα παλιά σχήματα αντιπαράθεσης σοσιαλδημοκρατίας και κομμουνισμού, και τίθεται στην ημερήσια διάταξη το πρόβλημα μιας νέας μεταρρυθμιστικής αριστεράς». Οι προϋποθέσεις αυτής της διαδικασίας βρίσκονται στο ότι «στις αναπτυσσόμενες χώρες, η υπέρβαση του καπιταλιστικού συστήματος δεν σημαίνει για

τους ιταλούς κομμουνιστές μεγάλες τραυματικές ρήξεις όπως στο παρελθόν (...) αλλά μία διαδικασία πολύπλοκης σύμπλεξης οικονομικών μορφών, κατά την οποία ο ένας τρόπος παραγωγής και ζωής επιβάλλεται στον άλλο». Επιπλέον, τα σύγχρονα προβλήματα και οι μετασχηματισμοί της διεθνούς ζωής και των καπιταλιστικών κοινωνιών οδηγούν μεγάλες δυνάμεις της ευρωπαϊκής αριστεράς στην αναθεώρηση «των προγραμματικών, πολιτικών και πολιτιστικών εργαλείων τους, ώστε να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά την επιρροή της νεοσυντηρητικής δεξιάς· επιρροή που υπήρξε αντανάκλαση πραγματικών αλλαγών, στις οποίες δεν φτάνει να αντιπαραθέτουμε την προπαγάνδωση των προοδευτικών ιδεών». Οι κίνδυνοι του πολέμου, οι σχέσεις με τον τρίτο κόσμο, το οικολογικό πρόβλημα, το τέλος της συνεχούς οικονομικής ανάπτυξης που επέτρεψε τον ταξικό συμβιβασμό, στον οποίο στηρίχτηκε η ανάπτυξη του κοινωνικού κράτους στις προηγμένες χώρες, με πρωτοβουλία συνήθως των μεγάλων σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων, απαιτούν μία νέα στρατηγική επεξεργασία της ευρωπαϊκής Αριστεράς. Και η στρατηγική αυτή, για τους ιταλούς κομμουνιστές, παίζεται όλο και περισσότερο σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Για το ΙΚΚ, η δημοκρατική ενότητα της Ευρώπης είναι «συνειδητή και κατηγορηματική επιλογή, στην οποία εκφράζεται ο καινούργιος διεθνισμός» τους. Συνέπεια αυτής της ανάλυσης είναι η υπέρβαση του ευρωκομμουνισμού και η κατηγορηματική διατύπωση ότι «το ΙΚΚ είναι ανυπόσταστο τμήμα της Ευρωπαϊκής Αριστεράς».

Η ενότητα της Ευρωπαϊκής Αριστεράς και η ανανέωση της πολιτικής της, ξεπερνώντας τα σχήματα που έχουν παραγάγει μέχρι σήμερα οι διάφορες ιστορικές της συνιστώσες, αποτελεί για το ΙΚΚ επιτακτική ανάγκη. Οι ιταλοί κομμουνιστές διαβλέπουν κάποιες ευνοϊκές εξελίξεις: οι νεοσυντηρητικές πολιτικές και κυρίως του Ρέγκαν αρχίζουν να εμφανίζουν προβλήματα και αντιθέσεις· η επιδείνωση της διεθνούς κατάστασης φαίνεται να ανακόπτεται —έστω και επισφαλώς—, γεγονός που αφήνει νέα περιθώρια πρωτοβουλιών στις ευρωπαϊκές προοδευτικές δυνάμεις. (Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται άλλωστε η συνάντηση του Νάττα με τον Γκορμπατσώφ, τη σημασία των πρωτοβουλιών του οποίου τονίζουν ιδιαίτερα το ΙΚΚ, χωρίς φυσικά να αναθεωρεί τις προηγούμενες γνωστές εκτιμήσεις του για τις χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού).

Αν οι δυνάμεις της ευρωπαϊκής αριστεράς δεν ανταποκριθούν σ' αυτή την πρόκληση θα οδηγηθούν στην παρακμή «τουλάχιστον για μία ολόκληρη ιστορική φάση». Γιατί η νεοσυντηρητική επίθεση κατά το ΙΚΚ, αμφισβητεί με ωμό τρόπο «τις σοσιαλιστικές αξίες της αλληλεγγύης και της ισότητας, που παραδοσιακά εκφράστηκαν από τον κόσμο της εργασίας, όπως επίσης και κάθε αξία αλληλεγγύης, οποιασδήποτε ιστορικής και ιδεολογικής προέλευσης».

Ο εκπρόσωπος του Εθνικού Δημοκρατικού Μετώπου των Φιλιππίνων Πέδρο Ντιμασουπίλ μιλά στο ANTI:

Τα διλήμματα της Στρατηγικής Άμυνας

Συνέντευξη στο Φοίβο Αρβανίτη

ΕΡ.: Ποιες κοινωνικές δυνάμεις

εκπροσωπούνται μέσα στους κόλπους του

Εθνικού Δημοκρατικού Μετώπου (ΕΔΜ);

ΑΠ.: Το ΕΔΜ απαρτίζεται από εννέα οργανώσεις, και αυτό δηλώνει την κοινωνική εκπροσώπηση στις γραμμές του. Είναι το νέο Κομμουνιστικό Κόμμα των Φιλιππίνων, ο Νέος Λαϊκός Στρατός, το Πατριωτικό Κίνημα των Εργατών, το Αγροτικό Κίνημα των Φιλιππίνων, το Πατριωτικό Κίνημα των Γυναικών («Μακεμπάκα»), η Εθνική Πατριωτική Νεολαία, η Χριστιανική Εθνικοαπελευθερωτική Ένωση, η Εθνική Ένωση Υγείας και Περιθάλψης, και η Εθνική Ένωση Φοιτητών.

Ανάμεσα στις παραπάνω οργανώσεις, θα ήθελα να κάνω ιδιαίτερη μνεία σε δυο που η συμμετοχή τους στο Μέτωπο δείχνει τον ανοιχτό χαρακτήρα του: πρόκειται για την οργάνωση των γυναικών «Μακεμπάκα» και τη Χριστιανική Εθνικοαπελευθερωτική Ένωση. Η αθρόα συμμετοχή των γυναικών στον αγώνα και η θυσία πολλών απ' αυτές στο αντάρτικο είναι ένα στοιχείο που μας γεμίζει αισιοδοξία. Αξίζει να αναφέρω ότι η ιδρύτρια του «Μακεμπάκα», καθηγήτρια πανεπιστημίου, κατατάχτηκε στο Νέο Λαϊκό Στρατό (ΝΛΣ), αναδείχτηκε σε καπετάνισσα και σκοτώθηκε σε μάχη με τις καθεστωτικές δυνάμεις καθώς είχε αναλάβει μόνη να καλύψει την υποχώρηση των συντρόφων της. Επίσης, η συμμετοχή της Χριστιανικής Εθνικοαπελευθερωτικής Ένωσης αποτελεί αναγνώριση από το ΕΔΜ του γεγονότος ότι ο καθολικισμός είναι βαθιά ριζωμένος στις λαϊκές μάζες των Φιλιππίνων (85% Καθολικοί), ιδιαίτερα μάλιστα στην ύπαιθρο όπου λειτουργούν οι λεγόμενες «χριστιανικές κοινότητες βάσεις».

Στις Φιλιππίνες, θα ταίριαζε περισσότερο να μιλήσουμε για θεολογία του απελευθερωτικού αγώνα παρά για θεολογία της απελευθέρωσης γενικά.

ΕΡ.: Ποιες είναι οι σχέσεις του κλήρου με το ΕΔΜ;

ΑΠ.: Υπάρχει στις Φιλιππίνες μια ισχυρή λαϊκή εκκλησία, σε αντιπαράθεση προς τους αξιωματούχους της εκκλησιαστικής ιεραρχίας, τους επίσκοπους και τους καρδινάλιους. Ασφαλώς, υπάρχουν κάποιοι επίσκοποι που συμπαθούν το Μέτωπο και το έχουν βοηθήσει κρυφά, αλλά ο κύριος όγκος αυτού που ονομάζουμε «λαϊκή εκκλησία» αποτελείται από απλούς εφημέριους και μοναχούς. Υπάρχουν πολλοί παπάδες που μάχονται με το ντουφέκι στο χέρι στις τάξεις του ΝΛΣ. Ένας μάλιστα είναι καπετάνιος και το όνομά

του έχει διαφημιστεί πολύ στο εξωτερικό γάρη σε μια συνέντευξη που έδωσε το BBC.

ΕΡ.: Εννοείς τον πατέρα Κονράντο

Μπαλουέγκ;

ΑΠ.: Ναι! Είναι πασίγνωστος και οι σύντροφοί του τον πειράζουν γι' αυτό αποκαλώντας τον σούπερσταρ.

Αυτοί οι κληρικοί έχουν πιστέψει ότι η θεολογία πρέπει να υπηρετήσει τις ανάγκες του λαού. Έτσι, υπάρχει και σε μας κάτι ανάλογο προς το λατινοαμερικανικό φαινόμενο της θεολογίας της απελευθέρωσης. Αλλά παρά τη σχετική ομοιότητα, πρέπει να πούμε ότι οι δικοί μας θεολόγοι της απελευθέρωσης δεν είναι ξεκομμένοι από την καθημερινή πρακτική της πάλης, ασχολούμενοι με την κατασκευή θεωριών και το γράψιμο βιβλίων. Είναι προσωπικά αναμειγμένοι στον αγώνα, άλλοι στο αντάρτικο και άλλοι στις παραγκογειτονίες των πόλεων. Θα ταίριαζε περισσότερο, στις Φιλιππίνες, να μιλήσουμε για θεολογία του απελευθερωτικού αγώνα παρά γενικά για θεολογία της απελευθέρωσης.

ΕΡ.: Ποια είναι η κατάσταση στα μέτωπα του ανταρτοπόλεμου που διεξάγει ο ΝΛΣ;

ΑΠ.: Όπως είναι φυσικό, ο δικός μας λαϊκός πόλεμος εμφανίζει ομοιότητες αλλά και διαφορές με αντάρτικα σε άλλες χώρες που γνωρίσαν την εμπειρία του ένοπλου αγώνα. Γεωγραφικά, η χώρα μας είναι κατακερματισμένη σε χιλιάδες νησιά και έτσι έχουμε προ-

Η γεωγραφία της χώρας επιβάλλει να είναι «φρευστές» οι απελευθερωμένες περιοχές μας.

βλήματα επικοινωνίας ανάμεσα στις δυνάμεις. Το μεγαλύτερο νησί, το Μιντανάο, χωρίζεται με χιλιάδες ενδιάμεσα νησιά από το δεύτερο σε μέγεθος, το Λουζόν. Έτσι, οι απελευθερωμένες περιοχές μας είναι πολύ ραβδωτές. Το 1971, κάναμε ένα μεγάλο λάθος: συγκεντρώσαμε όλες μας τις δυνάμεις σε μια ενιαία απελευθερωμένη περιοχή στο νησί Λουζόν. Το πληρώσαμε με τις ζωές πολλών συντρόφων, καθώς δόθηκε η ευκαιρία στο

Χάρτης των Φιλιππίνων. Οι αμερικανικές βάσεις σημειώνονται με αστεράκι ενώ με κάθετες γραμμές οι «απελευθερωμένες» περιοχές του ΝΛΣ.

στρατό του Μάρκος να περικυκλώσει τις δυνάμεις μας. Μετά απ' αυτή την ήττα, αναγκαστήκαμε να εξελίξουμε την τακτική μας κατά τρόπο που να προσιδιάζει στα χαρακτηριστικά της χώρας μας. Σήμερα, τα μέτωπα του αντάρτικου είναι διάσπαρτα σε όλα τα βασικά νησιά του Αρχιπέλαγους. Η τακτική μας μπορεί να συνοψιστεί στη φράση: «συγκεντρωτική ηγεσία, αποκεντρωμένες στρατιωτικές επιχειρήσεις». Μέχρι σήμερα, η τακτική αυτή έχει αποδειχτεί σωστή στην πράξη. Αυτή τη στιγμή, ο ΝΛΣ είναι παρών σε 60 από τις 73 επαρχίες της χώρας, και οι μόνιμες δυνάμεις του ξεπερνάνε τους 20 χιλιάδες μαχητές. Αλλά πέρα από τους αριθμούς, η ουσία είναι ότι η δύναμη του αυξάνει διαρκώς και απειλεί τα αμερικανικά συμφέροντα στις Φιλιππίνες.

ΕΡ.: Ο ΝΛΣ ελέγχεται και σε ποιο βαθμό από το Μέτωπο;

ΑΠ.: Μπορούμε να πούμε ότι ο ΝΛΣ αποτελεί τη στρατιωτική πτέρυγα του ΕΔΜ το οποίο και ασκεί την πολιτική καθοδήγηση. Ο ΝΛΣ έχει δεχτεί τα Δώδεκα Σημεία που αποτελούν συμπύκνωση του προγράμματος του ΕΔΜ.

Η τακτική του αντάρτικου μπορεί να συνοψιστεί στη φράση: «συγκεντρωτική ηγεσία, αποκεντρωμένες στρατιωτικές επιχειρήσεις».

ΕΡ.: Πόσο συγκεντρωτικά είναι δυνατόν να παίρνονται οι αποφάσεις για συγκεκριμένες στρατιωτικές επιχειρήσεις, δεδομένου του γεωγραφικού κατακερματισμού της χώρας;

ΑΠ.: Η κεντρική ηγεσία καθορίζει την πολιτική γραμμή αλλά η υλοποίηση της γραμμής είναι κάτι που ρυθμίζεται από τις αντικειμενικές συνθήκες στο κάθε νησί. Υπάρχει, λοιπόν, ένας βαθμός επιτόπιας αυτονομίας και πρωτοβουλίας στις επιχειρήσεις που εξαπολύουν τα διάφορα τμήματα του ΝΛΣ. Γι' αυτό λέμε ότι οι στρατιωτικές επιχειρήσεις είναι «αποκεντρωμένες».

ΕΡ.: Η ένοπλη πάλη έχει επεκταθεί και σε αντάρτικο πόλης;

ΑΠ.: Αυτή τη στιγμή, υπάρχουν οι λεγόμενοι Ένοπλοι Παρτιζάνοι των Πόλεων. Πρόκειται για ειδικό σώμα του ΝΛΣ που πραγματοποιεί επιχειρήσεις στις πόλεις. Πέρσι, παραδείγματος χάριν, αυτό το σώμα πραγματοποίησε, μέσα στη Μανίλα, μια επιχείρηση τιμωρίας ενός στρατηγού του Μάρκος, υπεύθυνου για πολλές δολοφονίες απεργών εργατών. Ο ΝΛΣ ανέλαβε την ευθύνη της εκτέλεσης του στρατηγού.

Στο Μιντανάο, όπου ο ΝΛΣ έχει μεγάλη ευχέρεια κινήσεων λόγω της απόστασης από τη Μανίλα, κατορθώνει να έχει διαρκή παρουσία ακόμη και σε ορισμένες συνοικίες της πρωτεύουσας του νησιού, της Νταβάο. Μια συνοικία, μάλιστα, της πόλης, τη λεγόμενη Αγκντάο, ο λαός την αποκαλεί Νικαραγκντάο, εξαιτίας της έντονης παρουσίας του ΝΛΣ. Βέβαια, το μέγιστο μέρος των δυνάμεων του βρίσκονται στην ύπαιθρο.

ΕΡ.: Από πού προμηθεύεται όπλα και πυρομαχικά ο ΝΛΣ;

ΑΠ.: Οι προμήθειες του γίνονται χάρη σε ενέδρες που στήνει στον κυβερνητικό στρατό,

χάρη τους λεγόμενους «εγχώριους πόρους».

ΕΡ.: Αληθεύει ότι αξιωματικοί του στρατού πουλάνε όπλα στο ΝΛΣ, σε ευρεία κλίμακα;

ΑΠ.: Βεβαίως αληθεύει. Εκείνοι που πουλάνε τα όπλα δεν είναι τόσο οι αξιωματικοί του κυβερνητικού στρατού όσο οι φαντάροι οι οποίοι σπάνια πληρώνονται αφού τα λεφτά που προορίζονται για αυτούς τα τρώνε οι αξιωματικοί. Έτσι, πολλοί στρατιώτες πουλάνε ή και δίνουν, βέβαια, τα όπλα τους στους άνδρες του ΝΛΣ και δηλώνουν κατόπιν ότι τα έχασαν.

Όταν μονάδες του κυβερνητικού στρατού πέφτουν σε ενέδρα του ΝΛΣ, ο τελευταίος προτιμάει να πάρει τον οπλισμό τους με αντάλλαγμα να τους αφήσει να φύγουν σώοι. Άλλωστε, ο ΝΛΣ δεν έχει ούτε την επιθυμία ούτε τη δυνατότητα να κρατήσει αιχμαλώτους. Έτσι, αφού τους γίνει η σχετική κατάχρηση, αφήνονται ελεύθεροι.

Σε πολλές περιπτώσεις, η σχέση των φαντάρων με τους άντρες του ΝΛΣ δεν είναι ανταγωνιστική. Σε ορισμένες περιοχές λειτουργεί και ένα είδος συμφωνίας ανάμεσα στα δύο μέρη για την από κοινού αποφυγή ορισμένων περιοχών ώστε να μην γίνονται συμπλοκές.

ΕΡ.: Πώς βλέπει ο ΝΛΣ τη μελλοντική εξέλιξη της στρατιωτικής κατάστασης; Πώς ελπίζει να ανατρέψει το συσχετισμό δυνάμεων;

ΑΠ.: Όταν αρχίσαμε το αντάρτικο, το 1969, πιστεύαμε εξ αρχής ότι ο αγώνας θα ήταν παρατεταμένος και θα περιλάμβανε τρεις φάσεις: α) τη στρατηγική άμυνα, β) τη στρατηγική ισορροπία, γ) τη στρατηγική αντεπίθεση.

ΕΡ.: Δηλαδή, το μαοϊκό σχήμα;

Η ένοπλη λαϊκή πάλη στις Φιλιππίνες διανύει αυτό που ονομάζουμε Προχωρημένο Στάδιο της Στρατηγικής Άμυνας.

ΑΠ.: Εκείνο που μπορώ εγώ να πω είναι ότι το σχήμα που σου ανέφερα έχει αποδειχτεί έμπρακτα ότι ανταποκρίνεται στις συνθήκες των Φιλιππίνων. Σήμερα, βρίσκόμαστε στο «προχωρημένο στάδιο της στρατηγικής άμυνας».

ΕΡ.: Πώς ορίζετε το προχωρημένο στάδιο της Στρατηγικής Άμυνας;

ΑΠ.: Το στάδιο αυτό χαρακτηρίζεται από μια μεγαλύτερη κινητοποίηση ένοπλων δυνάμεων από την πλευρά του ΝΛΣ. Έχει αποκτηθεί η ικανότητα να πραγματοποιούνται επιδρομές σε επαρχιακά - τοπικά στρατιωτικά επιτελεία των δυνάμεων του καθεστώτος, υπάρχει υψηλότερο επίπεδο συνεργασίας με τις λαϊκές μάζες, οι επιχειρήσεις πραγματοποιούνται σε πολύ εκτεταμένες εδαφικές περιοχές. Μπαίνοντας η δεκαετία του '80, είχαμε ραγδαία αύξηση στα μέτωπα δράσης του ΝΛΣ, ιδιαίτερα στο Μιντανάο. Ουσιαστικά, ολόκληρος ο χάρτης του Μιντανάο καλύπτεται από περιοχές στις οποίες δρα ο ΝΛΣ. Βέβαια, στα νότια του νησιού δρα επίσης το Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο των Μόρο (ΕΑΜΜ), το αυτονομιστικό κίνημα της μουσουλμανικής μειονότητας.

Ο Κονράντο Μπαλουέγκ, παπάς και καπετάνιος του ΝΛΣ.

ΕΡ.: Πόσοι Μουσουλμάνοι υπάρχουν στις Φιλιππίνες;

ΑΠ.: Γύρω στο 5-7% του πληθυσμού. Αυτοί είχαν ισχυρότατο κίνημα στις αρχές της δεκαετίας του '70 και υποστηρίζονταν από την Ισλαμική Διάσκεψη και πιο πολύ από την κυβέρνηση της Λιβύης. Αλλά όταν ο Καντάφι προχώρησε σε κάποιες συμφωνίες με τον Μάρκος, το κίνημά τους επηρεάστηκε αρνητικά. Υπήρξαν πολλές διασπάσεις στις τάξεις τους και αυτή τη στιγμή είναι τρία κομμάτια.

ΕΡ.: Ας επανέλθουμε στο χαρακτήρα του προχωρημένου σταδίου της στρατηγικής άμυνας...

ΑΠ.: Η στρατιωτική κατάσταση παρουσιάζει μια εξέλιξη εν σχέσει προς την καθαρά αμυντική φάση. Διανύουμε τώρα μια φάση πιο ενεργητικής, πιο θετικής άμυνας. Ένα από τα στοιχεία της είναι επίσης τα ολοένα συχνότερα χτυπήματα τιμωρίας εναντίον των γαιοκτημόνων που κάνουν κατάχρηση των προνομίων τους.

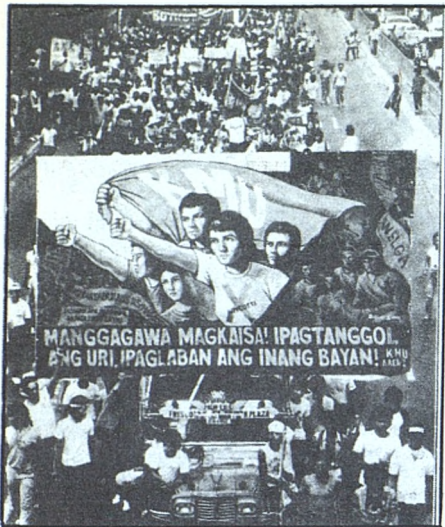
ΕΡ.: Ποια είναι η κοινωνική προέλευση των μαχητών του ΝΛΣ;

ΑΠ.: Παρόμοια με του Μετώπου, με τη διαφορά ότι μεταξύ των παρτιζάνων πλειοψηφούν οι αγρότες. Λογικό, αφού 63% του ενεργού πληθυσμού στις Φιλιππίνες είναι ακόμη, αγρότες.

Η Ακίνο είναι ένα καθαρό πρόσωπο χωρίς πολιτική ιστορία, και αυτή της η ιδιότητα προσέδλωσε τη συμπάθεια του λαού. Το Μέτωπο αναγνωρίζει τη συνεισφορά της στον αντιδικτατορικό αγώνα.

γού πληθυσμού στις Φιλιππίνες είναι ακόμη, αγρότες. Υπάρχουν, βέβαια, και εργάτες αλλά οι αριθμοί τους είναι πολύ μικρότεροι.

ΕΡ.: Ας έρθουμε σε ζητήματα της συγκυρίας. Πώς εκτιμάτε το γεγονός ότι, παρά την αντίθετη γραμμή του Μετώπου, ο λαός προσήλθε μαζικά στις κάλπες και ψήφισε την Κορασόν Ακίνο η οποία δεν δηλώνει αντιαμερικανή ούτε αντιιμπεριαλιστρια;

Από διαδήλωση εργαζομένων στη Μανίλα.

Αντάρτες του Νέου Λαϊκού Στρατού σε στρατόπεδο εκπαίδευσης.

ΑΠ.: Εμείς θεωρούμε ότι ύστερα από 20 σχεδόν χρόνια δικτατορίας του Μάρκος και 40 συνολικά χρόνια φασιστικής δικτατορίας, η οργή του λαού δικαιολογημένα κατευθύνθηκε ενάντια στο πρόσωπο του Μάρκος. Η έκρηξη της λαϊκής οργής ήταν τόσο δυνατή ώστε δεν λογάρισε ποιος θα ήταν ο αντίπαλος του δικτάτορα. Έτσι, πήγισε υπέρ της Ακίνο η οποία, πάντως, έχει συμβάλει στον αντιδικτατορικό αγώνα θύμα του οποίου έπεσε και ο σύζυγός της. Η Ακίνο είναι ένα καθαρό πρόσωπο, χωρίς πολιτική ιστορία, και αυτή της η ιδιότητα προσέδρασε τη συμπάθεια του λαού. Το Μέτωπο αναγνωρίζει τη συνεισφορά της στον αντιδικτατορικό αγώνα.

Εξάλλου, το Μέτωπο δεν εμπόδισε τον κόσμο να ψηφίσει. Μάλιστα, άνθρωποί του περιφρούρησαν τις κάλπες σε πολλές περιπτώσεις. Αλλά, σε όλη τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, προσπάθησε να τονίσει ότι το βασικό δεν είναι οι εκλογές αλλά η ύπαρξη της δικτατορίας των Αμερικανών.

ΕΡ.: Ο αρχιεπίσκοπος της Μανίλας, ο καρδινάλιος Χάιμε Σιν έχει δηλώσει μετεκλογικά ότι η Ακίνο είναι το κατάλληλο πρόσωπο για να αναχαιτίσει την πρόοδο του ΝΑΣ και να σώσει το καθεστώς από την κατάρρευση. Τι γνώμη έχεις γι' αυτή τη δήλωση;

ΑΠ.: Κατ' αρχάς, κατανοούμε απόλυτα τη σκοπιά του καρδινάλιου Σιν όταν δηλώνει ότι η Ακίνο μπορεί να αναστείλει το δυνάμωμα του ΝΑΣ και τη συσπείρωση και άλλων αγωνιστών στις τάξεις του. Ο Σιν είναι τόσο τυφλά αντικομμουνιστής ώστε βλέπει σαν κόκκινο πανί οποιαδήποτε επαναστατική δύναμη. Ασφαλώς διαφωνούμε με τη γνώμη του Σιν. Ύστερα από 16 χρόνια ένοπλου αγώνα, έχουμε περάσει από τόσες καμπές και δυσκολίες που μας κάνουν να ατενίζουμε το μέλλον με αισιοδοξία.

ΕΡ.: Νομίζεις ότι μπορεί το καθεστώς να σωθεί, μακροπρόθεσμα με μια αλλαγή πρόσοψης και συνέχιση της αμερικανικής παρουσίας;

ΑΠ.: Το ερώτημα είναι κρίσιμο δεδομένου ό-

τι η αλλαγή πρόσοψης αποτελεί τακτική των ΗΠΑ όχι μόνο στις Φιλιππίνες αλλά και στη Λατινική Αμερική. Οι επαναστατικές δυνάμεις στις Φιλιππίνες πιστεύουν ότι μια κυβέρνηση στηριζόμενη στους Αμερικανούς δεν θα μπορέσει ποτέ να ικανοποιήσει τους πόθους του λαού για ριζικές κοινωνικές αλλαγές. Όσο θα υπάρχει ιμπεριαλιστική παρουσία, ο λαός θα υποφέρει. Οι αγρότες μας χρειάζονται πραγματική αγροτική μεταρρύθμιση και δεν θα την έχουν. Όσο ο έλεγχος της οικονομίας θα βρίσκεται στα χέρια των πολυεθνικών, όσο οι στρατιωτικές βάσεις των Αμερικανών θα παραμένουν, ο αγώνας μας δεν θα γνωρίσει ύφεση. Ο λαός έχει διδαχτεί από την

Οι Αμερικανοί, κατά τα πενήντα χρόνια που μας είχαν αποικία τους, παρουσιάζονταν ως αδελφοί που ήρθαν να μας απελευθερώσουν από τους Ισπανούς και να μας προετοιμάσουν να δεχτούμε τα αγαθά της αμερικανικής δημοκρατίας. Με τη συστηματική χρήση της κοινωνικής ψυχολογίας, κατάφεραν να διαβρώσουν το σύστημα αξιών και την κουλτούρα μας.

εμπειρία του να μην αρκείται σε διακοσμητικές αλλαγές αλλά να ζητάει ουσιαστικές μεταβολές στο σύστημα οικονομικής και πολιτικής εξάρτησης.

ΕΡ.: Πώς εκτιμάς τη θέση των Σοβιετικών απέναντι στον Μάρκος;

ΑΠ.: Χωρίς να εκφράζω τη θέση του ΕΔΜ, θα μπορούσα να διατυπώσω ορισμένες προσωπικές σκέψεις για το θέμα. Ίσως η ΕΣΣΔ από τη σκοπιά της θεωρούσε τον Μάρκος εθνικιστή που τον υποχρέωσαν οι περιστάσεις να συνεργαστεί με τις ΗΠΑ. Ίσως φλέετταν τον Μάρκος ποντάρνοντας στην περίπτωση που θα ζητούσε τη βοήθειά τους για να κρατηθεί στην εξουσία.

ΕΡ.: Πώς είναι οι σχέσεις του κόσμου στις Φιλιππίνες με τους Αμερικανούς που

διαμένουν εκεί;

ΑΠ.: Ο φιλιππινέζικος λαός δεν διακατέχεται από εχθρικά αισθήματα προς τους Αμερικανούς ή προς τους λευκούς γενικότερα. Οι λευκοί έρχονται στις Φιλιππίνες και γίνονται δεκτοί με φιλόξενη διάθεση. Ίσως αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι ΗΠΑ έχουν κατορθώσει να εμφανιστούν ως ο πρεσβύτερος αδελφός μας.

Ο αμερικανικός ιμπεριαλισμός καταβάλλει τεράστιες προσπάθειες για να μας επιβάλει το δικό του καταναλωτικό πρότυπο και τρόπο ζωής. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο αμερικανικός ιμπεριαλισμός διαποτίζει την οικονομική, πολιτική και πολιτιστική ζωή της χώρας μας, πασχίζοντας να μας κάνει όσο γίνεται πιο δεκτικούς στις αμερικανικές αξίες και επομένως πιο υποταγμένους. Οι Αμερικανοί, π.χ., κατά τα πενήντα χρόνια που μας είχαν αποικία τους, παρουσιάζονταν ως αδελφοί που ήρθαν να μας απελευθερώσουν από τους Ισπανούς και να μας προετοιμάσουν να δεχτούμε τα αγαθά της αμερικανικής δημοκρατίας. Με τη συστηματική χρήση της κοινωνικής ψυχολογίας, κατάφεραν να διαβρώσουν το σύστημα αξιών και την κουλτούρα μας. Έτσι, π.χ. παίρνοντας νέους να σπουδάσουν στις ΗΠΑ, τους στέλνουν πίσω προπαγανδιστές της Αμερικής. Άνθρωποι σαν τον πρωθυπουργό Σαλβαντόρ Λαουρέλ αποκαλούνται «μελαμψά αμερικανάκια», το δέρμα τους είναι σκούρο αλλά η σκέψη τους πιο αμερικανική και από των ιδίων των Αμερικανών. Έτσι, δεν υπάρχουν έντονα αμερικανικά αισθήματα, παρότι τα κέντρα της αμερικανικής παρουσίας στις Φιλιππίνες έχουν καταστεί τα τελευταία χρόνια εστίες διαφθοράς για τον κόσμο. Μια ολόκληρη πόλη, π.χ., κοντά στη βάση Σιούμπικ, ζει από την πορνεία για τους Αμερικανούς. Αποτελεί, εκτός των άλλων, εστία διάδοσης ασθενειών και ο κίνδυνος για επιδημία Αϊντς είναι τεράστιος. Αυτό, και η συστηματική εκπόρνευση μικρών παιδιών στον περίγυρο των αμερικανικών βάσεων έχουν κάνει τον κόσμο να δυσφορεί και να ζητάει όλο και πιο πιεστικά την απομάκρυνσή τους.

ΕΡ.: Πώς εκτιμάς τη σύνθεση της κυβέρνησης Ακίνο;

ΑΠ.: Αποτελεί ένα συνασπισμό δυνάμεων από την άκρα δεξιά ως τους αστούς μεταρρυθμιστές. Οι τελευταίοι έχουν μικρή αριθμητική εκπροσώπηση στην κυβέρνηση. Αναλυτικά, θα μπορούσαμε να ξεχωρίσουμε επτά πολιτικές ομάδες:

1) την ομάδα των «μετανοημένων» στρατιωτικών με επικεφαλής τους Ενρίλε και Ράμος, 2) το Unido του Σαλβαντόρ Λαουρέλ, 3) το PDP - Laban του Ακίλινο Πιμεντέλ που συμμετέχει και στο Μπαϊάν, τον ευρύτερο λαϊκομετωπικό συνασπισμό της αριστερής αντιπολίτευσης στον Μάρκος, 4) το Orus Dei ως συσπείρωση του εκκλησιαστικού κατεστημένου, 5) την ομάδα της Ακίνο που φέρει και το όνομά της (Cory), 6) τους Φιλελεύθερους Δημοκράτες, και 7) το κόμμα του Μάρκος (KBL).

Η Ακίνο χρειάζεται τους «μετανοημένους» στρατιωτικούς και εκείνοι την Ακίνο. Τους ενώνει η κοινή απόφαση να διατηρήσουν το υπάρχον καθεστώς γαιοκτησίας, να καταπολεμήσουν το αντάρτικο, να πειθαρχήσουν τον κρατικό μηχανισμό, να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των ξένων πιστωτών...

Ο συνασπισμός αυτός είναι ευάλωτος, ασταθής και αντιφατικός, αλλά τα στοιχεία που ενώνουν σήμερα τις βασικές μονάδες του είναι πιο ισχυρά από τις φυγόκεντρες δυνάμεις. Η Ακίνο χρειάζεται τους «μετανοημένους» και εκείνοι την Ακίνο. Τους ενώνει η κοινή απόφαση να διατηρήσουν το υπάρχον καθεστώς της γαιοκτησίας, να καταπολεμήσουν το αντάρτικο, να υποτάξουν τον κρατικό μηχανισμό και να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των ξένων πιστωτών. Ίσως είναι χωρίς για να λύσουν τους μεταξύ τους λογα-

ριασμούς οι διάφορες μερίδες της κυβέρνησης.

Πάντως στον κυβερνητικό συνασπισμό υπάρχει μικρή αλλά σημαντική παρουσία αντιφασιστικών στοιχείων ένα πρόγραμμα με ουσιαστικό δημοκρατικό περιεχόμενο.

ΕΡ.: Ορισμένα βασικά αιτήματα του ΕΔΜ, με δημοκρατικό περιεχόμενο, ικανοποιήθηκαν ήδη από την κυβέρνηση της Ακίνο. Πιστεύεις ότι η κυβέρνηση είναι σε θέση να επιτύχει, έστω και μακροπρόθεσμα, την αγροτική μεταρρύθμιση και την απομάκρυνση των αμερικανικών βάσεων, υπερφαλαγγίζοντας έτσι τους στόχους του Μετώπου;

ΑΠ.: Δεν το πιστεύω, γιατί η επίτευξη των δύο αυτών στόχων ισοδυναμεί με την αποδιάρθρωση ολόκληρου του συστήματος των κοινωνικών και πολιτικών σχέσεων στην κορφή των οποίων βρίσκεται σήμερα η κυβέρνηση της Ακίνο. Είμαστε βέβαιοι ότι το σύστημα δεν μπορεί να ξεπεράσει τους σύμφυτους αυτοπεριορισμούς του.

ΕΡ.: Ήδη η Ακίνο έχει πει ότι θα προτείνει ανακωχή στο ΝΛΣ και στο ΕΔΜ. Ποια είναι η θέση σας απέναντι σε μια τέτοια πρόταση;

ΑΠ.: Αντί για άλλη απάντηση, θα σε παραπέμψω σε μια σχετική δήλωση του προέδρου του ΕΔΜ Αντόνιο Ζουνέλ, η οποία έχει γίνει τον περασμένο Νοέμβριο αλλά εξακολουθεί να είναι επίκαιρη: «Εμείς στο Μέτωπο θέλουμε ειρήνη και δημοκρατία. Ποιος άνθρωπος θα ήθελε να κρατάει όπλα και να ζει στον κίνδυνο; Όσο για την ανακωχή, είναι θέμα προϋποθέσεων. Κατ' αρχήν είμαστε δεκτικοί σε μια κατάπαυση του πυρός. Ο όρος που θέτουμε είναι να σταματήσουν οι στρατιωτικοί να χρησιμοποιούν βία. Αν το κάνουν, είμαστε πρόθυμοι να συζητήσουμε για κατάπαυση του πυρός.

Αλλά, δεν έχουμε ακόμη δοκιμάσει τους νέους ηγέτες της χώρας. Τους έχουμε γνωρίσει στον αντιδικτατορικό αγώνα αλλά όχι στο Προεδρικό Μέγαρο. Και οι εμπειρίες μας

από το παρελθόν ήταν άσχημες: ο Μάρκος, π.χ. το 1965, όντας ακόμη στην αντιπολίτευση, αγωνίστηκε ενάντια στην αποστολή φιλιππινέζικου στρατού στο Βιετνάμ. Πρέπει, λοιπόν, να είμαστε πολύ επιφυλακτικοί».

ΕΡ.: Τελειώνοντας τη συνέντευξη, μήπως θα ήθελες να απευθύνεις κάποιο μήνυμα στους αναγνώστες του ANTI;

ΑΠ.: Ναι. Θα ήθελα να πω ότι ο λαός μας έχει πλούσια παράδοση αγώνων για την ελευθερία, ενάντια στους Ισπανούς, στους Γιαπωνέζους, στους Αμερικανούς κατακτητές. Θα ήταν προδοσία για τους νεκρούς αγωνιστές του λαού μας, αν συμβιβάζομασταν με οποιοδήποτε νεοαποικιακό καθεστώς υπό αμερικανική επικυριαρχία. Σύμφωνα με μια λαϊκή ρήση των Φιλιππινών, «όσο φυτρώνει έστω και ένα φύλλο χόρτου στη χώρα μας,

Είμαστε πρόθυμοι, υπό όρους, να συζητήσουμε για κατάπαυση του πυρός.

θα υπάρχουν άνθρωποι να παλεύουν ενάντια στους δυνάστες».

Θα ήθελα, τέλος, να απευθύνω έκκληση προς τους αναγνώστες του ANTI και όλους τους έλληνες εργαζόμενους για συγκεκριμένη υλική υποστήριξη προς τους κατοίκους του νησιού Νέγκρος των Φιλιππινών, που πλήττεται από λιμό. Είναι ένα νησί με συνολικό πληθυσμό ενάμιση εκατομμύριο όπου οι άνεργοι ξεπερνάνε τις 300 χιλιάδες, όλοι πρώην εργάτες στις φυτείες ζαχαροκάλαμου που έχασαν τη δουλειά και τον ισχύοντα μισθό τους εξαιτίας της πτώσης των διεθνών τιμών της ζάχαρης. Το πόσο κρίσιμη είναι η κατάσταση φαίνεται από το γεγονός ότι 30-35 παιδιά το μήνα πεθαίνουν από την πείνα. Πιστεύω ότι οι Έλληνες που έχουν αποδείξει την ευαισθησία τους σε τέτοια θέματα, θα δείξουν και τώρα τη συμπάραστασή τους με συγκεκριμένες πράξεις αλληλεγγύης.

νηπιαγωγείο

το αστεράκι

● Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαβηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό αστεράκι».

- Μία μικρή δασή μέσα στο τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο - Διδασκαλία και επίβλεψη από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης για τό παιδί.
- Έλάτε νά γνωριστούμε καί νά συζητήσουμε για τό παιδί σας.

Γκόλφω Τζελετοπούλου - Ευθυμίου
Βαλαμόνος 4 και Ασκληπιού τηλ. 6447830 - 3635419.

Κυκλοφόρησε

Ο ΠΟΛΙΤΗΣ

τεύχ. 71, Ίαν. - Μάρτιος 1986

Ο ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Ήφιέρωμα στόν Βάρναλη

Κώστα Βάρναλη, άγνωστα καί δυσέυρετα κείμενα. Θεανώς Μιχαηλίδη, Τό άρχείο Βάρναλη. Γιάννη Δάλλα, «Τό φώς πού καίει», ή γένεση ενός ποιήματος καί μιās ποιητικής. Κ.Γ. Κασίνη, Παλαμικά μαργινάλια στό «Σολωμό χωρίς μεταφυσική» τού Κ. Βάρναλη. Γεωργίας Λαδογιάννη, Βάρναλης-Θεοτοκάς, ιδεολογικές αντιπαράθεσεις. Τόλη Κазαντζή, Ή λογοτεχνία τής Θεσσαλονίκης.

Καρναβάλι στην Αθήνα;

Αν δεν υπήρχαν οι εφημερίδες για να μας πληροφορούν κάθε χρόνο ότι ο Δήμος Αθηναίων οργανώνει ένα καρναβάλι, αυτό το γεγονός θα περνούσε σχεδόν απαρατήρητο. Για τους Αθηναίους το Καρναβάλι είναι μια εידηση που τη διαβάζουν δίχως νοσταλγία, δίχως επιθυμία και με αρκετή συγκατάβαση. Κι αυτό δεν είναι άδικο.

Ακριβώς γιατί ο Δήμος Αθηναίων δεν ενδιαφέρεται να διοργανώσει μια μεγάλη λαϊκή γιορτή, ένα διονυσιακό πανηγύρι της ελευθεριότητας και της ανατρεπτικής σάτιρας, αλλά μια ακόμα εκδήλωση: δηλαδή ένα ακόμα κακόγουστο θέαμα.

Είναι γνωστή η ιστορία του καρναβαλιού, όπως είναι γνωστές και οι λειτουργίες του. Είναι εξίσου προφανές ότι αυτό που του δίνει το νεύρο και τη χάρη δεν είναι η κεντρική οργανωτική ευθύνη αλλά η πρωτότυπη λαϊκή συμμετοχή. Σ' αυτούς τους τομείς ο Δήμος Αθηναίων δεν έχει να επιδείξει δυστυχώς τίποτα. Αντίθετα, αποδεικνύει τον ίδιο συγκεντρωτισμό και την ίδια έλλειψη φαντασίας που διακρίνουν και τις άλλες πολιτιστικές πρωτοβουλίες του.

Ο Δήμος φοβάται τους δημότες. Δεν μπορεί να διαλεχθεί μαζί τους. Δεν διανοείται να μετατραπεί σ' έναν θεσμό που θα υποδέχεται, θα συντονίζει, θα εμπνέει και θα στηρίζει τις πρωτοβουλίες τους, επιφυλάσσοντας για τον εαυτό του το ρόλο του μαέστρου. Το αποτέλεσμα είναι να καταδικάζεται στον παραδοσιακό και γραφικό ρόλο του συλλέκτη απορριμάτων και το σύγχρονο του εισπρακτορά των τελών για τις παραβιάσεις του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας.

Από εκεί και πέρα, οι πολιτιστικές εκδηλώσεις αποτελούν τη λαϊκιστική διάσταση πουμπολιάζεται σε μια συντηρητική νοοτροπία και πρακτική, και υποδύεται το πλεόνασμα που υποσχεται ο σοσιαλισμός.

Ο Δήμος Αθηναίων δεν μπορεί να αντιληφθεί την «αυτομορφία» του, αν δεν της αναζητήσει στον «πολιτισμό». Κοινότοπο φαινόμενο που το μοιράζεται με αυταρχικά καθεστώτα που επιχειρούν να πείσουν είτε για τη λαϊκότερη υπόστασή τους είτε για τη φιλολαϊκή πολιτική τους.

Ωστόσο, στο ενδιαμέσο κάτι χάνεται. Κι αυτό δεν είναι άλλο από το αίτημα για τη γιορτή: δηλαδή η ανάγκη για ένα λαϊκό Καρναβάλι, για ένα πανηγύρι χωρίς θεατές και δρώντες. Η ουσία του Καρναβαλιού δεν είναι να καταργεί προσωρινά αυτή τη διάκριση; Η επιτυχία του δεν μετριέται ακριβώς από την ικανότητά του να συμπαρασύρει στη συμμετοχή; Από τη δυνατότητα που προσφέρει στον καθένα να περάσει δωρεάν από την επωνυμία του εγώ στην ανωνυμία του πλήθους και στη βακχεία του «εκτός εαυτού»;

Φαντάζεσθε όμως τον κ. Δ. Μπέη «εκτός εαυτού»;

Σημειωματάριο ειδήσεων

● Να μια ειδήση εξαιρετικά ενδιαφέρουσα για την πολιτιστική αποκέντρωση. Από τις 10 Μαρτίου η βιβλιοθήκη Γιώργου και Μαρώς Σεφέρη ανήκει στη Βικελαία βιβλιοθήκη του Δήμου Ηρακλείου. Μια ειδήση που αποδεικνύει ότι όταν υπάρχει η κατάλληλη τεχνική υποδομή και κυρίως, το ανθρώπινο δυναμικό, η διάσταση Αθήνας - Επαρχίας παύει να υφίσταται. Η κυρία Μαρώ Σεφέρη, εκτιμώντας σωστά τις μοναδικές δυνατότητες αξιοποίησης που διαθέτει η Βικελαία βιβλιοθήκη της εμπιστεύθηκε την πλουσιότητα —και πολύτιμη εξαιτίας των σημειώσεων του ποιητή Γ. Σεφέρη στα περιθώρια των βιβλίων που την αποτελούν— βιβλιοθήκη Σεφέρη. Όλα τα βιβλία θα τοποθετηθούν, με τη διάταξη που προτιμούσε ο ποιητής, στην αίθουσα Θεοτοκόπουλου της Βικελαίας βιβλιοθήκης, η οποία εξάλλου έχει αναλάβει την κατάρτιση και έκδοση καταλόγου της βιβλιοθήκης Σεφέρη. Για όσους ανυπομονούν, η έκδοση θα πραγματοποιηθεί οπωσδήποτε μέσα στο 1986.

● Και από το Δήμο Ηρακλείου στο Δήμο Ερμούπολεως. Το ιστορικό δημοτικό Θέατρο «Απόλλων» της Σύρας, χτίστηκε το 1864 από τον Ιταλό αρχιτέκτονα Πέτρο Σαμπώ και αποτελούσε μικρογραφία της Σκάλας του Μιλάνου. Στο θέατρο αυτό που λειτούργησε για εκατό περίπου χρόνια, έδωσε το 1953 την τελευταία της παράσταση η Μαρίκα Κοτοπούλη. Μετά το 1955, κρίθηκε ακατάλληλο εξαιτίας των φθορών που είχε υποστεί. Στη δικτατορία, αντί να επισκευαστεί, ανακαινίστηκε ριζικά με αποτέλεσμα να αλλοιωθεί η παραδοσιακή μορφή του. Ωστόσο, σήμερα, ετοιμάστηκε από το γραφείο Π. Πικιώνη μελέτη αποκατάστασής του και μέσα στο 1986 θα γίνει η δημοπράτηση του έργου. Για να φτάσουν όμως σε αίσιο τέλος οι περιπέτειες του θεάτρου «Απόλλων» χρειάζονται χρήματα. Ο Δήμος Ερμούπολης κάνει λοιπόν έκκληση για οικονομική βοήθεια προς τους απανταχού Συριανούς και φίλους του θεάτρου. Για όσους θελήσουν να συνδράμουν στην αποκατάσταση του θεάτρου έχουν ανοιχτεί οι ακόλουθοι τραπεζικοί λογαριασμοί: Αγροτική Τράπεζα Λογαριασμός όψεως Νο 2010 Εθνική Τράπεζα Λογαριασμός

όψεως Νο 412 / 480234-97 Εμπορική Τράπεζα Λογαριασμός όψεως Νο 4201.

● Στον Βάρναλη είναι αφιερωμένος ο Λογοτεχνικός Πολίτης της περιόδου Ιανουαρίου - Μαρτίου 1986. Στο αφιέρωμα που επιμελήθηκε η Μαριάννα Δήτσα δημοσιεύονται άγνωστα ή δυσεύρετα κείμενα του Κώστα Βάρναλη. Επίσης: μια εργασία της Θεανώς

ο πολιτης

Ο Λογοτεχνικός Πολίτης
Αφιέρωμα στον Βάρναλη

Τρίτηνη έκδοση • τεύχος 71 • Ιαν. - Μαρτ. 1986 • 250 δρχ.

Μιχαηλίδη για το αρχείο Βάρναλη. Μελέτη του Γιάννη Δάλλα για «Το φως που καίει» με τίτλο: «Η γένεση ενός ποιήματος και μιας ποιητικής». Τα στάδια δημιουργίας και η πνευματική ταυτότητα του έργου. Μια ανακρίση του Γ. Κ. Κασίνη για τα Παλαμικά μαργινάκια στο *Σολωμό χωρίς μεταφυσική* του Κώστα Βάρναλη και τέλος άρθρο της Γεωργίας Λαδογιάννη με θέμα τις ιδεολογικές αντιπαραθέσεις Κ. Θεοτοκά - Κ. Βάρναλη.

Όλα αυτά πλαισιωμένα από την υπόλοιπη ενδιαφέρουσα ύλη του τριμηνιαίου Πολίτη.

● Στη Θεσσαλονίκη, το Ελληνικό Κέντρο του διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου, σε συνεργασία με την «ΤΕΧΝΗ» οργανώνει από τις 11 ως στις 13 Απριλίου 1986— συνέδριο με θέμα «Το θέατρο στην Εκπαίδευση». Οι εργασίες του συνεδρίου, στο οποίο θα πάρουν μέρος και σύνεδροι από τη Γαλλία, Αγγλία, Γερμανία, Σ. Ένωση, Βουλγαρία, θα είναι ανοιχτές, ώστε να μπορέσουν να τις παρακολουθήσουν όσο γίνεται περισσότεροι εκπαιδευτικοί. Οι εισηγήσεις θα περιστρέφονται γύρω από τα παρακάτω θέματα:
Α. Το θέατρο ως μάθημα
1. Η προσέγγιση των θεατρικών κειμένων στα μαθήματα της αρχαίας και νεοελληνικής

λογοτεχνίας.

2. Για ένα μάθημα Εισαγωγής στην τέχνη του Θεάτρου.

Β. Η θεατρική πράξη στο σχολείο

1. Ασκήσεις θεατρικής έκφρασης.

2. Ολοκληρωμένες παραστάσεις.

3. Παρεμβάσεις ανθρώπων του θεάτρου στο σχολείο.

● Και τελειώνουμε με μια είδηση που ενδιαφέρει τους μουσικόφιλους. Ο χώρος τέχνης **Εύμαρος**, Φωκίδος 26, Αμπελόκηποι θα φιλοξενήσει τα «Έξι μουσικά εργαστήρια», που οργανώνει η Εταιρεία Μουσικής και Θεάματος σε συνεργασία με το Πρώτο Πρόγραμμα της ΕΡΤ και το Υπουργείο Πολιτισμού. Τα εργαστήρια αυτά θα διεθύνουν οι συνθέτες **Μιχάλης Γρηγορίου, Βαγγέλης Κατσούλης, Κώστας Κοράκης, Γιώργος Κουρουπός, Δημήτρης Μαραγκόπουλος, Θύμης Παπαδόπουλος, και Λένα Πλάτωνος**, για έξι συνεχείς εβδομάδες και συγκεκριμένα κάθε Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη και Πέμπτη, 5-11 μ.μ.

Όσοι πιστοί προσέλθετε...

Πάμε κορίτσια!

Πάμε κορίτσια! Η πρόσκληση δεν απευθύνεται βέβαια αποκλειστικά στο γυναικείο κοινό, ούτε απηχεί κάποιο κήρυγμα φεμινιστικής στρατεύσης της **Αφροδίτης Μάνου** όπως έσπευσαν να συμπεράνουν ορισμένα σχόλια εφημερίδων. Απλώς παραπέμπει με χιούμορ στη θεματολογία τόσο του προγράμματος που παρουσιάζει στο **Καφε-Θέατρο** της οδού Κοδριγκτώνος 2 —μέχρι το τέλος Μαρτίου— όσο και στα τραγούδια της που θα συμπεριληφθούν στο μελλοντικό ομώνυμο δίσκο της. Αν ο πρώτος δίσκος της «Νυχτερινή εκπομπή» ήταν μια ευχάριστη έκπληξη για όσους εκτίμησαν το στιχουργικό και συνθετικό ταλέντο μιας καλής τραγουδίστριας, τα καινούργια τραγούδια της είναι μια σαφής αποδείξη ότι δεν είχαν πέσει έξω στις εκτιμήσεις τους. Μέσα από τους εξαιρετικά δουλεμένους στίχους της αναδεικνύεται η καθημερινότητα της νέας γυναίκας βιωμένη με γενναιότητα και ποιηση. Η σχέση της με τον έρωτα και τη δημιουργία εκφρασμένη

κάποτε με ειρωνική τρυφερότητα —που ισορροπεί τη συγκίνηση— αποτελεί τον κεντρικό τους άξονα.

Ωστόσο η Αφροδίτη Μάνου δεν λησμονάει ότι ξεκίνησε σαν τραγουδίστρια.

Η προσωπική της έκφραση δεν σταματάει στη σύνθεση. Την ενδιαφέρει και η ερμηνεία. Δοκιμάζοντας τις δυνάμεις της σε διαφορετικά είδη μουσικής συνδυάζει στα παρασκήνια μια ποικιλία τραγουδιών που απαντούν ή σχολιάζουν τα δικά της. Έτσι την ακούσαμε σε ρετρό τραγούδια της Σοφίας Βέμπο, αλλά και σε μοντέρνα της Τζόνι Μίτσελ, σε νεοελληνικό ήχο ροκ του Γιάννη Γιοκαρίνη, αλλά και σε παλιά ρεμπέτικα του Μάρκου Βαμβακάρη, του Παναγιώτη Τούντα ή σε νεότερα του Γιώργου Μουφλούζελ. Πέρα από την καινούργια της δουλειά, αυτό που, κυρίως, μας εντυπωσίασε ήταν η ερμηνεία της στα ρεμπέτικα, ένα είδος που δεν φαινόταν να ταιριάζει στο στίλ και τις προτιμήσεις της. Δεν ξέρουμε αν είχε βάλει με κανέναν στοίχημα για τις δυνατότητές της. Πάντως το κέρδισε και με το παραπάνω.

Τα λάθη ενός μικρού γραφειοκράτη

Η νύχτα πριν αρχίσει το 27ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ πρέπει να είναι αφιερωμένη στη νηστεία και την προσευχή. Γι' αυτόν το λόγο και η αμαρτία γίνεται ιεροσουλία όταν επιλέγεται ακριβώς αυτή η άγια νύχτα για να βεβηλωθούν όσιες ιδέες και ιερά σύμβολα.

Αυτή η αυθόρμητη αντίδραση και η δίκαιη αγανάκτηση έπνιξαν τον ανώνυμο σχολιογράφο του Ριζοσπάστη (26 Φεβρουαρίου 1986): «... μια μόνο μέρα —για την ακρίβεια νύχτα— πριν αρχίσει το 27ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ, ένας έλληνας ποιητής επέλεξε να διαβάσει σε εκδήλωση το ποίημά του «Μπαλλάντα ενός μικρού γραφειοκράτη», με σαφές αντισοβιετικό και αντικομμουνιστικό περιεχόμενο. Το... αξιομνημόνευτο αυτό γεγονός σημειώθηκε σε εκδήλωση που έγινε το βράδυ της Δευτέρας (24/2) στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου της Αθήνας και πρωταγωνιστής του ήταν ο Τίτος Πατρίκιος».

Το παράδοξο σ' αυτήν την τοποθέτηση του «Ριζοσπάστη» δεν είναι τόσο η αντίληψη για την ποίηση που τον εμπνέει —αυτή είναι γνωστή και εντέλει κοινότοπη— όσο το γεγονός ότι ένα ποίημα που ο Τ. Πατρίκιος το δημοσίευσε για πρώτη φορά το 1963, στη συλλογή ποιημάτων «Μαθητεία», έχει την ικανότητα να παράγει 23 χρόνια μετά ένα μικρό σκάνδαλο.

Είναι λοιπόν οι καιρίες επισημάνσεις του ποιήματος ή τα βαθύτερα και αναλλοίωτα αντανά-

κλαστικά του δογματικού λογοκριτή, αυτά που παράγουν το σκάνδαλο; Αλλά ας δούμε το ποίημα.

ΜΠΑΛΛΑΝΤΑ

ΕΝΟΣ ΜΙΚΡΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΗ

Άνθρωπος καθώς λεν πολύ συνειδητός.

Άλλοτες έλεγε τ' όνομα του Στάλιν δυο-τρεις φορές την ώρα.

Τώρα θυμάται λίγο ξεχασμένο Μαρξ και Λένιν

μα πιο πολύ κουβέντες συγχρόνων ηγετών της μόδας.

Άνθρωπος καθώς λεν πολύ συνειδητός.

Άλλοτε τολμηρός πολύ να κριτικάρει τους πιο κάτω.

Τώρα μιλάει πού και πού για κριτική και προς τα πάνω

και ξεσκονίζει λίγο πιο διακριτικά.

Άνθρωπος καθώς λεν πολύ συνειδητός.

Άλλοτες έτοιμος να καταγγείλει όποιον διαφωνούσε

χαφιέ, τσιράκι της Ασφάλειας, όργανο της Ιντέλιτζενς.

Τώρα, αληθινά αλλαγμένος, τον βγάζει μόνο ρεβιζιονιστή, οππορτουνιστή,

κ' επιεικώς, χαλαρό ηθικά.

Άνθρωπος πραγματικά συνειδητός

που τώρα όπως και πριν στο κίνημα αφιερώνει

τη ζωή του ολόκληρη έχοντας τη ματιά προσηλωμένη

στις πρώτες θέσεις στις εξέδρες*.

Μια πρώτη διαπίστωση, είναι πως ο σχολιογράφος του «Ρ» δι-

κάζει με εξαιρετικά συνοπτικές διαδικασίες. Το ποίημα είναι

γραμμένο μετά το 20ο Συνέδριο

του ΚΚΣΕ και την αποσταλινοποίηση και περιγράφει σε ύφος διδακτικό τις αλλαγές στη συμπεριφορά ενός μικρού έλληνα γραφειοκράτη. Το «σαφές αντισοβιετικό περιεχόμενο» λοιπόν, κατ' αρχήν δεν προκύπτει από την πρώτη ανάγνωση του ποιήματος. Όπως δεν προκύπτει και ο αντικομμουνισμός, εκτός πια και αν ο κομμουνισμός θεωρηθεί ισοδύναμο της γραφειοκρατίας.

Αν όμως εφαρμόσει κανείς αυτή τη λογική, που εφαρμόζει ο σχολιογράφος στον Τ. Πατρίκιο, στον ίδιο το σχολιογράφο, φοβούμε πως δεν γλιτώνει ούτε με 10 χρόνια καταναγκαστικά έργα. Διότι στο 27ο Συνέδριο, ο Γκορμπατσώφ κατήγγειλε τη γραφειοκρατία και τη θεώρησε σοβαρό εμπόδιο στην οικοδόμηση του σοσιαλισμού και του κομμουνισμού. Κατά συνέπεια λοιπόν, δύο τινά: ή οι αποφάσεις του 27ου Συνεδρίου θα εφαρμοσθούν στο ΚΚΕ αφού πρώτα παρθούν υπόψη οι εθνικές ιδιομορφίες, οπότε η γραφειοκρατία είναι δυνατόν να θεωρηθεί ιδιότυπο κομμουνιστικό ελληνικό φαινόμενο και ίσως ο σχολιογράφος τη γλιτώσει, ή οι αποφάσεις θα εφαρμοσθούν άκριτα και μηχανιστικά οπότε δεν τον βλέπουμε καλά.

Τι την ήθελε τη σχολιογραφία μια νύχτα πριν το Συνέδριο; Πού ήξερε τι μέλλει να προκύψει, ώστε να εκτίθεται; Καλά δεν ήτανε προσευχόμενος; Άξιζε να διακινδυνεύσει σε μια τόσο ύποπτη συνάντηση, όπως αυτή στο Πολι-

τιστικό Κέντρο;

Έπειτα, ήταν ανάγκη να προχωρήσει και σε θεωρητικές επισημάνσεις και πορίσματα; Τι νόημα είχε να πει αυτή τη φοβερή αλήθεια: «... μέσα από μια υποκειμενική ερμηνεία των φαινομένων, θα βγουν υποκειμενικά συμπεράσματα». Κι αν αύριο τον καταδικάσουν με βάση την ίδια θεωρία; Πριν από τα συνέδρια του ΚΚΣΕ όλοι το ξέρουν πλέον, πως για τα ζητήματα της τέχνης αντικειμενική αλήθεια δεν υπάρχει. Δεν θυμάται αυτόν τον άλλο ιερόσυλο, τον Γεφτούση, που του τύπωσε ο Χρυσόστομος σε εκατομμύρια αντίτυπα τα βιβλία, έπαψε ν' ακούγεται την περίοδο του Μπρέζνεφ και το τελευταίο πεντάμηνο δίνει διαλέξεις σ' όλες τις ευρωπαϊκές χώρες;

Σ' αυτή τη σειρά των λαθών το μόνο σωστό ήταν που δεν έβαλε τ' όνομά του; Ποιος ξέρει, στην αναμπουμπούλα μπορεί και να τον ξεχάσουνε. Και τότε ξαναδιαβάει την «Μπαλλάντα ενός μικρού γραφειοκράτη» και αντί να τη χτυπάει άκριτα, την εφαρμόζει. Ούτε ο πρώτος θα είναι δα, ούτε ο τελευταίος!

Χ.Γ.Α.

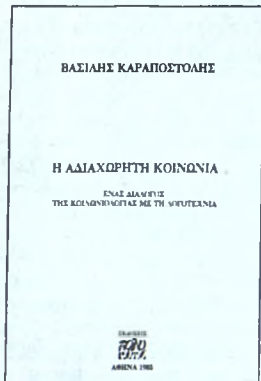
* Ο Τ. Πατρίκιος δεν περιέλαβε αυτό το ποίημα στη συλλογή «Αντιδικίες» που ξανατύπωσε το 1981 στις εκδόσεις «Ψυλόν». Απ' αυτή την έκδοση αφαιρέθηκαν εκείνα τα πολιτικά ποιήματα που ανήκουν σε μια άλλη ενότητα. Επειδή λοιπόν «Η μπαλλάντα»... έχει εκδοθεί στη δυσεύρετη πια «Μαθητεία», τη δημοσίευσε εδώ.

ΒΕΡΟΛΙΝΟ: Άλλο ένα φεστιβάλ

της Χρυσάνθης Σωτηροπούλου

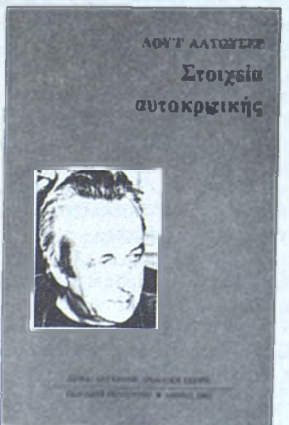
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΠΟΛΥΤΥΠΟ**

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ
Η Αδιαχώρητη Κοινωνία

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ», Δεινοκράτους 131
τηλ. 72.29.237

«Κυραβάτζιο» του Ντέρεκ Τζαρμάν

Τα κινηματογραφικά φεστιβάλ αποτελούν αντανάκλαση της ιδιόμορφης πραγματικότητας που χαρακτηρίζει το ίδιο το σώμα του κινηματογραφικού προϊόντος. Από τη μια είναι στίβος καλλιτεχνικής έκφρασης, παρουσιάζοντας έργα τέχνης και από την άλλη λειτουργούν σαν αγορές με τους νόμους του εμπορίου μιας και η ταινία για να παραχθεί και να διανεμηθεί, για να φτάσει δηλαδή στον τελικό της σκοπό τον θεατή, διανύει μια δαιδαλώδη πορεία μέσα από οικονομικούς άρα και ιδεολογικούς μηχανισμούς ανεξάρτητους από την καλλιτεχνική της φύση.

Η αντιφατική αυτή πραγματικότητα μεταμορφώνει τα φεστιβάλ σε πολύπλοκους οργανισμούς που προσπαθούν να επιβιώσουν καλλιτεχνικά και οικονομικά μέσα στις συγκεκριμένες συνθήκες κρίσης. Έτσι τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια ομοιογενοποίηση των χαρακτηριστικών των μεγάλων φεστιβάλ που εκδηλώνεται με δύο τρόπους: από τη μια με ένα γιγαντισμό στην οργάνωση (χιλιάδες προσκεκλημένοι, δημοσιογράφοι, θεωρητικοί του κινηματογράφου, διευθυντές άλλων φεστιβάλ, παραγωγοί, διανομείς, κέντρα κινηματογράφου κτλ.) και από την άλλη με μια μετριότητα στις επιλογές των επίσημων του-

λάχιστον προγραμμάτων, τα οποία ακριβώς γι' αυτό το λόγο συνοδεύονται από ένα καταγίγισμο παράλληλων εκδηλώσεων (ρετροσπεκτιβες, αφιερώματα σε σκηνοθέτες, αφιερώματα στους νέους δημιουργούς, εκδηλώσεις για μεγάλους ηθοποιούς κτλ.).

Όλα αυτά δημιουργούν ρυθμούς εξοντωτικούς και την αίσθηση μιας αγωνίας επιβεβαίωσης.

Οι κριτικοί μπανοβαίνουν στις αίθουσες κάθε 15' κυνηγώντας το αριστούργημα. Όταν κιναν το ανακαλύψουν δικαιώνουν την υπαρξιακή τους ανάγκη αλλά και την παρουσία τους εκεί. Οι παραγωγοί (είτε αυτοί είναι ιδιώτες —και ακόμα υπάρχουν τέτοιοι— είτε κρατικά κέντρα κινηματογράφου, είτε οι ίδιοι οι δημιουργοί) αγωνιούν για τις αντιδράσεις που δημιουργούνται και προσπαθούν μέσα στον κυκεώνα προσφοράς και ζήτησης, να πείσουν κάποιους να αγοράσουν τις ταινίες τους. Οι διανομείς από την άλλη περιφέρονται στις αίθουσες της αγοράς ή στα περίπτερα των κρατών, μακριά από τις δημοσιεύσεις των κριτικών, τις συνεντεύξεις των δημιουργών, τις συζητήσεις με το κοινό, κρίνοντας με το δικό τους κριτήριο. Κριτήριο κάποιου που διαθέτει χρήματα και φροντίζει ώστε να του επιστραφούν.

«...» του Λεντόκ

Το αποτέλεσμα όλης αυτής της έντασης είναι να αμβλύνεται ή να ακυρώνεται η απόλαυση εκείνων των ταινιών που απαιτούν διανοητική και ψυχολογική ηρεμία για να σε παρασύρουν σε σφαίρες αισθητικής ολοκλήρωσης.

Το φετινό φεστιβάλ του Βερολίνου, επιβεβαιώνοντας τον κανόνα, περιελάμβανε από τη μια το επίσημο πρόγραμμα με τριάντα ταινίες μεγάλου μήκους και δεκαεπτά ταινίες μικρού μήκους και από την άλλη τις παράλληλες εκδηλώσεις με πληθώρα ταινιών, αφιερωμάτων και προβολών (για κάθε ταινία τρεις προβολές). Συγκεκριμένα στο «Πανόραμα» εκτός από τις 20 ταινίες της εκδήλωσης, υπήρχε ένα αφιέρωμα στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, ένα αφιέρωμα στο ντοκιμαντέρ και μια σειρά ειδικών προβολών (24 ταινίες).

Στο παιδικό κινηματογραφικό φεστιβάλ έλαβαν μέρος είκοσι ταινίες μεγάλου και μικρού μήκους. Επίσης έγιναν αφιερώματα: στη γερμανίδα ηθοποιό Πόρτεν, στη Τζίνα Λολουμπριτζίντα (Πρόεδρο της Κριτικής Επιτροπής) στον Φρεντ Ζίννeman και στη Γαλλική Ταινιοθήκη. Όσο για το «Φόρουμ», την εκδήλωση που για χρόνια συγκεντρώνει ταινίες νέων κυρίως δημιουργών με καλλιτεχνικές αναζητήσεις στη φόρμα και το περιεχόμενο, ταινίες που εκφράζουν νέες αισθητικές τάσεις και τολμούν να καταπιάνονται με θέματα που είναι ευαίσθητα για το κινηματογραφικό κατεστημένο, φέτος με τις 41 ταινίες που περιελάμβανε, δεν κατάφερε να πείσει ότι διατηρεί την μέχρι τώρα φυσιογνωμία του. Ακόμη και σημαντικές ταινίες όπως: «Ταγκό - η εξορία του Γκαρντέλ» του Φερνάντο Σολάνα, «Φρίντα» του Πωλ Λεντόκ είχαν ήδη προβληθεί στη Βενετία. Επίσης έγιναν δύο αφιερώματα, ένα στον αργεντινικό κινηματογράφο 1984-1986 με 11 ταινίες, και ένα στο νέο γερμανικό με 10 ταινίες του 1985-1986.

Παράλληλα σε μικρά στούντιο προβάλλονταν οι ταινίες για τους ενδιαφερόμενους να αγοράσουν. Επίσης ένας κινηματογράφος παρουσίασε ένα πρόγραμμα 10 ταινιών video.

Το να ισχυρισθεί κάποιος ότι είναι δυνατόν να γίνει μια προσπάθεια αξιολόγησης ή ακόμα και απλής καταγραφής όλων αυτών των ταινιών, είναι ουτοπία. Ακόμα και η απλή παρακολούθηση ήταν σχεδόν αδύνατη. Αυτό όμως που κυριάρχησε σαν αίσθηση, κυρίως στο επίσημο πρόγραμμα, είναι μια απογοήτευση που όμως ήταν δύσκολο να διευκρινισθεί αν ήταν προϊόν της κρίσης του θεσμού του Φεστιβάλ ή της κρίσης του ίδιου του κινηματογράφου. Αιτία δεν ήταν μόνο η επιλογή κακών ταινιών, που έγινε ίσως συνειδητά, κάτω από

διάφορους συσχετισμούς και συγκυρίες, αλλά και η καλλιτεχνική και εκφραστική κρίση που περνά ο κινηματογράφος σαν τέχνη. Ακόμα και γνωστοί σκηνοθέτες όπως ο Γιάντσος ή ο Καβάνι παρουσίασαν μέτριες ταινίες. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά των περισσότερων ταινιών ήταν η θεματική ομοιογένεια (η εποχή του β' παγκοσμίου πολέμου, οι Εβραίοι, ο φασισμός, η ομοφυλοφιλία, η νεολαία) και η κοινότυπη χρήση της κινηματογραφικής γλώσσας, χωρίς καμιά πρωτοτυπία και κυρίως χωρίς ψυχή. Το ψυχολογικό σύνδρομο της ενοχής για το φασισμό φαίνεται ότι δεν έχει ακόμα μετά τόσα χρόνια εγκαταλείψει τους Γερμανούς, πράγμα που φάνηκε στην επιλογή τόσοων μέτριων ταινιών μ' αυτό το θέμα.

Όσο για την κριτική επιτροπή, τους χάρισε ένα άλλοθι δημοκρατικής ανοχής βραβεύοντας τη συμπαθητική αλλά όχι ιδιαίτερα επικίνδυνη ταινία του Χάουφ «Σταμαχίμ», με θέμα το καυτό θέμα της δικής των Μπάντερ - Μάινχοφ. Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι υπήρξαν και ταινίες που διακρίθηκαν: όπως «Το ταξίδι του νέου συνθέτη» του Γεωργιανού Γιώργη Σαγκελάια για την ποιητική της γραφή, «Η λειτουργία τελείωσε» του Νάνι Μορέτι που κατέκτησε την συμπάθεια όλων. Η ταινία «Καραβάτσι» του

ρίς το κόμπλεξ των επιρροών. Οι ταινίες της γαλλίδας Βέρας Βελμόντ «Κόκκινο φιλί», της Βραζιλιάνας Σουζάνας Αμαράλ «Η ώρα της σταρ» απέπνεαν μια ευαισθησία και τρυφεράδα, και δικαίως απέσπασαν τα βραβεία ερμηνείας οι πρωταγωνίστριές τους. Εξάλλου μια άλλη γυναίκα η Λίνα Βερτμύλλερ, με την ταινία της «Καμόρα», συγκέντρωσε το ενδιαφέρον του κοινού. Είναι αξιοσημείωτο ότι η παρουσία των γυναικών σκηνοθετών ήταν και μεγάλη από άποψη αριθμού ταινιών και σημαντική από άποψη ποιότητας.

Τελειώνοντας θα θέλαμε να γυρίσουμε στην πιο ευτυχή στιγμή του Φεστιβάλ: την προβολή της ταινίας του Φελλίνι «Τζίντζερ και Φρεντ». Είναι η ταινία που αισθάνεσαι τη νοσταλγία, την ανθρωπιά, το χιούμορ, την αγάπη για τον κόσμο του κινηματογράφου να σε διαπερνά από την αρχή μέχρι το τέλος. Κι από την άλλη μια διεισδυτική ματιά, ένας χλευασμός, ένας σαρκασμός για όλον τον κόσμο της τηλεόρασης, της διαφήμισης, του ψεύτικου και φτιαχτού.

Και μόνο με αυτή την ταινία ο κινηματογράφος δείχνει πως αντέχει και άλλα φεστιβάλ, όσο μέτρια κι αν καταλήγουν αργότερα. Εξάλλου, όσο απομακρύνεσαι από το καλοστημένο πανηγύρι και η αίσθηση κορεσμού που δεν εί-

Πώς γλίτωσε η Τζαϊν, τι συνέβη στη Νάντια

του Χρήστου Βακαλόπουλου

Δημιουργώ δεν σημαίνει
παραμορφώνω

Ρομπέρ Μπρεσόν

Ο Θόδωρος Αγγελόπουλος δήλωσε πρόσφατα στην Ουνιτά ότι «βρισκόμαστε στο έτος μηδέν της κινηματογραφικής γραφής στην Ελλάδα». Φαντάζομαι ότι δεν αναφέρεται στο Μελισσοκόμο, την ταινία που γυρίζει αυτή τη στιγμή με πρωταγωνιστή τον Μαρτσέλο Μαστρογιάννι. Η ταινία πρέπει να είναι πολύ σημαντική: για πρώτη φορά στην ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου μια ηθοποιός — η νεαρή Νάντια Μουρούζη — υποχρεώνεται να υποβληθεί σε πλαστική εγχείριση στο στήθος. Ο Αγγελόπουλος επιθυμεί οι μαστοί της Νάντιας να αποκτήσουν σχήμα λωτών.

Σ' ένα κείμενό του για τον Γιόζεφ Φον Στέρνμπεργκ¹, ο Φρανσουά Τρυφώ παραθέτει ένα γράμμα του παραγωγού Χάουαρντ Χιούζ, ο οποίος ασχολείται με το στήθος της Τζαϊν Ράσελ στα δοκιμαστικά της ταινίας του Στέρνμπεργκ *Μακάο* (1951). Ο παραγωγός του Χόλιγουντ επισημαίνει: «Θα ήταν πολύ χρήσιμο να τοποθετηθεί μέσα στο σουτιέν ή μέσα στο φόρεμα κάτι που να υπογραμμίζει το μέρος εκείνο στο οποίο βρίσκονται οι μαστοί της Ράσελ, οι οποίοι, όπως είμαι σε θέση να γνωρίζω, δεν εμφανίζονται με φυσιολογικό τρόπο». Και λίγο

παρακάτω: «... ένα τέχνασμα σ' αυτό το σημείο θα αποδεικνυόταν επιθυμητό, αν καταστεί δυνατή η ενσωμάτωσή του χωρίς να καταστραφεί η γενική γραμμή του στήθους».

Το γυναικείο στήθος ζαλίζει τους θεατές, κάνει ευαίσθητους τους παραγωγούς, ενεργοποιεί τους κινηματογραφιστές. Γιατί όμως γλίτωσε η Τζαϊν, τι συνέβη στη Νάντια;

Ο Τρυφώ θεωρεί τον Χιούζ ως τον πλέον στυγνό χρηματοδότη που γνώρισε το Χόλιγουντ. Ωστόσο, ο μεγιστάνας δεν τολμάει να επέμβει στο σώμα της σταρ γιατί γνωρίζει ότι αποτελεί κοινό κτήμα της βιομηχανίας των εικόνων — το μοναδικό πράγμα που του επιτρέπεται είναι να το μεταμφιέσει, να κατασκευάσει μια ψεύτικη εικόνα του. Αν ο Στέρνμπεργκ διαφωνήσει θα απολυθεί, πράγμα που έγινε στην περίπτωση του *Μακάο*, για ένα σωρό λόγους. Ωστόσο, ο Χιούζ δεν τολμάει να σκηνοθετήσει ο ίδιος και προσλαμβάνει το Νικόλας Ραϊν για να τελειώσει την ταινία. Η Τζαϊν Ράσελ μένει άθικτη γιατί ο Χιούζ, απορροφημένος από την πάλη του ενάντια στους σκηνοθέτες δεν έχει τη διάθεση και το χρόνο να χάσει σ' αυτόν τον αγώνα την ενορία της σταρ, ενός υπολογισμού συμμάχου στον αγώνα ενάντια τους κινηματογραφιστές.

Ο κινηματογραφιστής που στη

«Τζίντζερ και Φρεντ» του Φελλίνι

Ντέρεκ Τζάρμαν είχε μια εικαστική τελειότητα συνδυασμένη με άψογες ερμηνείες και βαθιά προσωπική αναζήτηση τόσο του θέματος όσο και της φόρμας. Αυτή η ταινία μαζί με την Μεξικάνικη «Φρίντα», για τη μεγάλη ζωγράφο της Λατινικής Αμερικής Φρίντα Κάχλο, αποτελούν μια ένδειξη της ωριμότητας και αυτοδυναμίας του κινηματογράφου σαν τέχνη. Καταφέρνει πια να στέκει δίπλα στη ζωγραφική και το πνεύμα των μεγάλων ζωγράφων, δημιουργώντας ταινίες τόσο σημαντικές που με την κινηματογραφική πια γλώσσα αναμετρώνται με τις άλλες τέχνες χω-

ναι όμως από πλήρωση σε εγκαταλείπει, αρχίζεις να ξεκαθαρίζεις μια, δυο ταινίες που αγάπησες. Κι όπως περπατάς επιτέλους στους δρόμους βλέπεις για πρώτη φορά τις άλλες αισθούσες, τις μικρές περιφερειακές αισθούσες που οι ντόπιοι ήρεμοι και μακριά από την ένταση του φεστιβάλ παρακολουθούν τις ίδιες ταινίες και απολαμβάνουν τη δυνατότητα που τους δίνεται να δουν ταινίες που από τα κυκλώματα διανομής δεν θα έφταναν ποτέ. Αυτό είναι το μεγάλο κέρδος του Φεστιβάλ. Κάπου και βρίσκεται και η πραγματική αγάπη για τον κινηματογράφο. □

ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
Ο Τρίτος Δρόμος

Η πρώτη περίοδος της «Αλλαγής» και του «Τρίτου Δρόμου» προς το σοσιαλισμό κατά την ελληνική εκδοχή, από τον Γιάννη Ιωάννου.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ
Τσιγγανική Ορχήστρα

Ο Γιάννης Καλαϊτζής εικονογραφεί το σύνολο από τις καθημερινές πιέσεις ενός ανθρώπου που ζει και κινείται στη μεταπολιτευτική Αθήνα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΠΟΛΥΤΥΠΟ**
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Δεινοκράτους 131, τηλ. 72 29 237

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΠΟΛΥΤΥΠΟ**

ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ
Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237

θέση του παραγωγού έχει ν' αντι-μετωπίσει το κράτος, συχνά περιφρονεί βαθύτατα τους ηθοποιούς. Αυτή είναι η περίπτωση του Θόδωρου Αγγελόπουλου, ο οποίος επιβλήθηκε στο κράτος με τη βοήθεια του Τύπου. Ο Τύπος όμως θέλει τροφή, θέλει θύματα. Ο Κατράκης παθαίνει πνευμονία στο *Ταξίδι στα Κύθηρα*, η Νάντια αλλάζει το στήθος της. Απελευθερωμένος από τους παραγωγούς ο κινηματογραφιστής βρίσκεται αντιμέτωπος με τον μεγαλύτερο, τον πιο ανυποψίαστο εχθρό: τον ίδιο του τον εαυτό. Ο απελευθερωμένος σκηνοθέτης έχει ανάγκη μόνο τα διεθνή φεστιβάλ, δηλαδή τους δημοσιογράφους. Κάθε ταινία του πρέπει να γυρίζεται με τη μέθοδο ενός πραξικοπήματος. Η σύγχρονη ελληνική κοινωνία, μέσω των εφημερίδων, κηρύσσεται αλληλέγγυα αυτής της μεθόδου: καλλιτέχνης θεωρείται πλέον αυτός που ασκεί εξουσία στους γύρω του, αυτός που αφήνει τα σημάδια του πάνω τους, ο άνθρωπος που κινεί αόρατα τα νήματα. Στις δυτικές δημοκρατίες ο δεσποτισμός μεταφέρθηκε από τον παραγωγό στον δημιουργό. Οι σταρ μεταφέρθηκαν στην τηλεόραση και ο κινηματογράφος μεταβλήθηκε σε μια διαδικασία ταπείνωσης των ηθοποιών, επειδή αυτοί συμμάχησαν κάποτε με τους παραγωγούς. Ο πόλεμος συνεχίζεται αμείλικτος.

Κανείς δεν θυμάται ότι το μεγαλύτερο των ταινιών που μας αρέσουν είναι ο ανθρωποκεντισμός τους, η απόφαση του Ροσελίνι να υποκλιθεί στην 'Ινγκριντ Μπέργκμαν, η αγάπη του Ρενουάρ για τις πρωταγωνίστριές του, η απόφαση του Ντράγιερ να παρουσιάσει τη Φαλκόνετι στη *Zan Ne' Ark* χωρίς μακιγιάζ, η δοκιμασία του Όρσον Ουέλς ως συμπαθητικού χοντρού κακού στις ιδιες του τις ταινίες. Και η σημαντικότερη —κατά τη γνώμη μου— ελληνική ταινία, η *Ευδοκία* του Αλέξη Δαμανού είναι η συνάντηση ενός παθιασμένου ανθρώπου με τη λάμψη μιας γυναικείας παρουσίας. Όλα αυτά ξεχάστηκαν, γιατί η τηλεόραση αντιμετώπιζει τον άνθρωπο σαν ζωύφιο και οι κινηματογραφιστές μένουν παρὰ μ' αυτό το άψυχο (και τόσο υπάκουο) μηχάνημα, την κάμερα. Είναι η ώρα της δοκιμασίας των ηθοποιών. Η επόμενη εξέγερση θα έρθει απ' αυτούς, όπως τότε που ένας κλόουν, ο Τσάρλι Τσάπλιν, απέδειξε στην Αμερική ότι στο τσίρκο των εικόνων ο θηριοδαμαστής είναι ο τελευταίος τροχός της αμάξης. Όταν οι ηθοποιοί πάρουν πάλι το πάνω χέρι ο κινηματογράφος θα λάμψει ξανά και οι κινηματογραφιστές θα γίνουν πάλι εκφραστικοί γιατί θα βρουν επιτέλους για άλλη μια φορά κάτι ν' αγαπήσουν. □

1. Φρανσουά Τρυφώ, *Les films de ma vie*, Εκδ. Flammarion, σελ. 103.

Φοιτητική αποκαθήλωση

Η πρώτη φοιτητική νίκη στο νέο Πανεπιστήμιο του Αιγαίου είναι πραγματικότητα. Φοιτητές - Διοικούσα Επιτροπή σημειώσατε 1. Οι φοιτητές Χίου στην πρωτοπορία κατάφεραν αποφασιστικό πλήγμα σε —αλήθεια σε ποιον;— και αποτελούν ζωντανό παράδειγμα προς μίμηση. Αποτελούν δηλαδή τον τελευταίο, χρονικά, κρίκο αυτής της αλυσίδας που ξεκίνησε αρκετά χρόνια πριν με τα πρώτα φοιτητικά αιτήματα ενάντια στην «εντατικοποίηση». Σίγουρα έπονται και άλλοι κρίκοι.

Όπως εξήγησαν οι φοιτητές Χίου διαφώνησαν με τη Διοικούσα Επιτροπή του Πανεπιστημίου ως προς το «εξεταστικό» γιατί αυτό που πρότεινε (;) η Διοικούσα θα τους «καθήλωνε στη Χίο». Φανταστείτε λοιπόν γκίνια. Χειμώνα στη Χίο. Ούτε φύλλος στον κόρφο τους... Κι έτσι, χάρις στη νίκη τους, θα μπορούν να πηγαίνουν, φαντάζομαι, μόνον άνοιξη προς καλοκαίρι για τις εξετάσεις, άντε και για κανένα μπάνιο.

Η επιτυχία του συλλόγου είναι μεγάλη αν σκεφτεί κανείς μάλιστα πως Πανεπιστήμιο ουσιαστι-

κά ακόμα δεν υπάρχει. Όμως των φρονιμών τα παιδιά πριν πεινάσουν μαγειρεύουν ή πριν φοιτήσουν απεργούν. Τώρα πρέπει να αρχίσει η «αγκιτάτσια» για το στόχο των κινητοποιήσεων του επόμενου χρόνου. Το αίτημα που μοιάζει να 'χει σειρά είναι οι εξετάσεις του Πανεπιστημίου του Αιγαίου να διεξάγονται στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Και μαζί το συμπληρωματικό αίτημα, αυτό δηλαδή που προστίθεται για να υπάρχει για υποχώρηση ώστε να κερδηθεί το βασικό, θα πρέπει να είναι να λαβαίνουν ταχυδρομικά το (μοναδικό πάντα) σύγγραμμα κάθε μαθήματος. Το δεύτερο αυτό αίτημα θα ριχτεί για ζύμωση ώστε να αποτελέσει κεντρικό αίτημα σε δύο χρόνια.

Έτσι προχωράει η ιστορία. Με διαδοχικές προσεγγίσεις. Με μικρές νίκες προχωράμε προς τον στόχο. Και φαίνεται πια το φως στο βάθος της σήραγγας. Ο στόχος δεν είναι πια μακριά. Η αυτοματία απονομή διπλωμάτων σ' όλους τους εγγραφόμενους δεν θα αργήσει. Προοδευτικός ο στόχος μας και συσπειρώνει όλους. Η εθνική λαϊκή ενότητα στην πράξη.

Υπέρ Ιεχωβάδων, Γκουρού, Παλαιοημερολογιτών και Πάσης Ελλάδος

Κάποτε πρέπει να υπερασπιστούμε το δικαίωμα του κάθε πολίτη να είναι ψώνιο. Αρκεί αυτό να αποτελεί την ελεύθερη επιλογή του.

Αν κάποιοι αρέσκονται στο να ξεμεροβραδιάζονται σε γωνίες πλασάροντας το «Ξύπνημα» είναι δικαίωμά τους. Δικαίωμά μας, βέβαια να έχουμε γνώμη για τον δείκτη ευφροσύνης τους και να 'χουμε την απαίτηση να μη μας γίνονται τσιμπούρια, αλλά αυτό είναι άλλο θέμα.

Αν κάποιοι τουρίστες λείει ότι είναι φιλόσοφος ή γκουρού ή φακίρης θα πρέπει να αδιαφορούμε ή να τον βλέπουμε σα γραφικό ή γελοίο ή σαχλό ή απατεώνα. Όμως το να τον διώξουμε δεν πρέπει να 'χει σχέση με μια, έτσι, γενικώς, γνώμη μας αλλά με συγκεκριμένες πράξεις του, π.χ. απάτες.

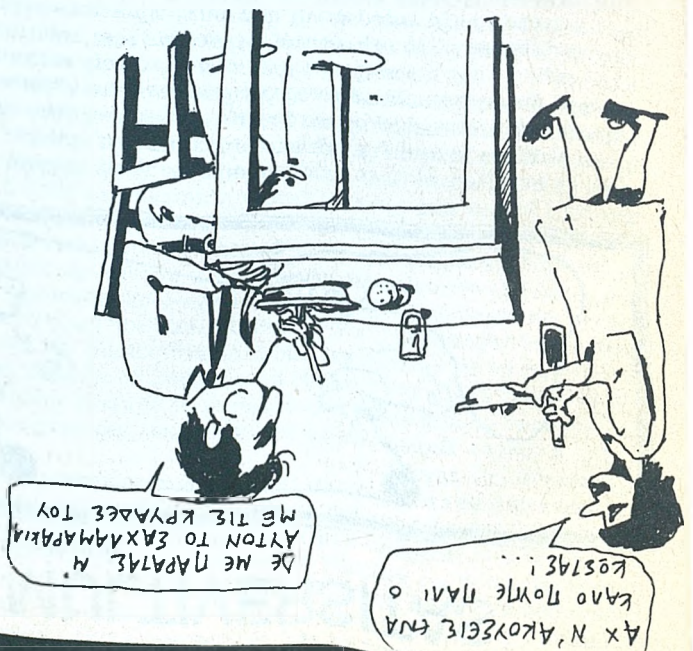
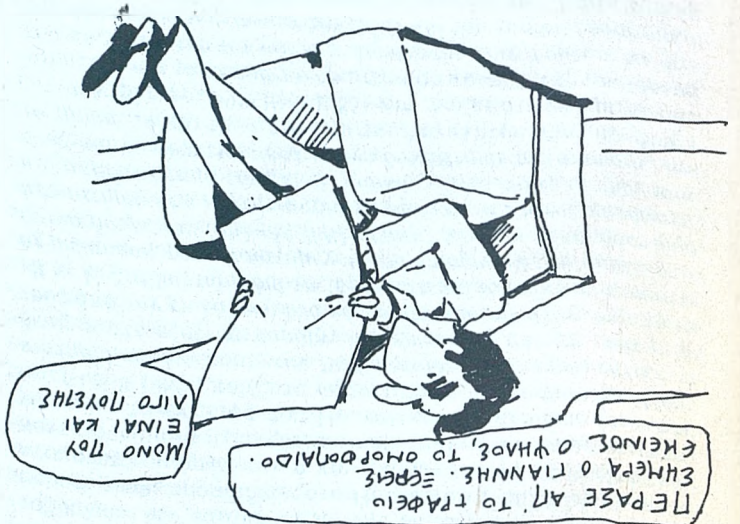
Οι παλαιοημερολογίτες είναι από τις πιο μεσαιωνικού τύπου φανατικές περιπτώσεις. Αλλά αν θέλουν να 'χουν και κινέζικο ημερολόγιο δικαίωμά τους είναι. Όσο για τις θαυματουργές τους εκόνες, δεν καταλαβαίνω γιατί άμα δακρύζει παλαιοημερολογιτική εικόνα είναι απάτη, κομπίνα, κόλλο για χρηματισμό κτλ. ενώ

άμα δακρύζει «νεοημερολογίτικη» τότε πρόκειται προφανώς για θάυμα.

Αν κάποιος θέλει να ξυρίσει το κεφάλι του, να φορέσει ξεθωριασμένο χιτώνα και να χορεύει μ' ένα ντέφι στις γωνίες των δρόμων, μπορούμε να λυπηθούμε γι' αυτόν τον εκτός περιόδου καρναβάλο αλλά αφού «τη βρίσκει» με τον Κρίσνα σε τελευταία ανάλυση ας κάνει ό,τι θέλει. Αν βέβαια κάποιον τον εξαπάτησαν, του τρώνε λεφτά τότε, και μόνον τότε, το πράγμα αλλάζει.

Και αν «εκκλησιαστικοί» παράγοντες 'χουν διάφορες απόψεις περί του πρακτέου, μπορούν να τις 'χουν. Εκεί που το πράγμα στραβώνει είναι όταν επιστρατεύεται για να εφαρμόσει πρακτικά τις απόψεις τους η αστυνομία.

Γιατί φημολογείται ότι έχουμε ανεξίτηλη σκεία. Που δεν κολλάει και πολύ με την «κρατούσα θρησκεία» που επίσης 'χουμε. Και που θα 'χουμε ακόμα για πολλά χρόνια μια και μόλις μας τελείωσε η αναθεώρηση του συντάγματος. Με αποτέλεσμα να μην μπορεί να ξεκινήσει καν νέα αναθεώρηση πριν περάσουν αρκετά χρόνια.

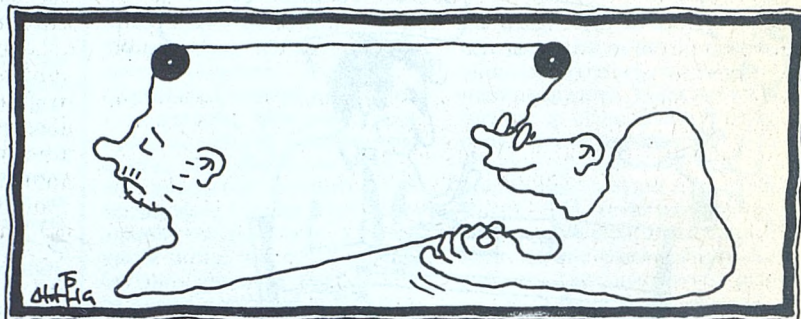
ΟΙ ΠΡΥΤΑΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΑΝΑΔΕΙΚΝΥΟΥΝ ΤΙΣ ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ ΣΤΑ ΑΕΙ

UNIVERSITAS SIVE MULTIVERSITAS

του Παναγιώτη Νούτσου

«Πτυχία» τι να 'ναι πτυχία;
 Παραφθορά του επιτυχία;
 του ευτυχία;
 Σύντμηση του πτυελοδοχεία;
 Πανεπιστήμιο Αθηνών κρεματόριο του πνεύματος!
 Εφτά χρόνια να κατέβω τριανταεφτά σκαλιά!
 Τι κάθεστε εκεί μέσα αριβίστες πασοκάκια
 Φιλόσοφοι του μεσονυκτίου
 Κυρίες με τα διπλά επίθετα;
 Κι έχετε και τον Ηράκλειτο
 Στα ράφια σας;
 Να σας κοιτάει!»

Γ. Πατίλης, Ζεστό μεσημέρι, Αθήνα 1984, σ. 44

Όσοι δεν έχουν χρισθεί υποψήφιοι διατηρούν μάλλον την άνεση να διατυπώσουν καθαρότερα τις σκέψεις τους για το θέμα των πρυτανικών εκλογών και συνάμα να συμβάλουν στον απολογισμό της πρυτανείας που επεδίωξε και πέτυχε την επανεκλογή της. Η διαμόρφωση των ψηφοδελτίων θυμίζει ίσως τη διεργασία κατασκευής τριάδων «à la Hegelianertum», αν λάβουμε υπόψη το αμείωτο διαπλαστικό ενδιαφέρον που έδειξαν γι' αυτές όλες, μεγάλες ή μικρές (στο σημείο αυτό η υποκρισία είναι και περιττή και κωμική), οι οργανωμένες πολιτικές δυνάμεις που διαθέτουν άμεση ή έμμεση πρόσβαση στους φορείς ή στα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Όσο βέβαια αυξάνει αυτό το ενδιαφέρον τόσο γίνεται αντιληπτό ότι οι πρυτανικές εκλογές χάνουν την αυταξία τους και μετατρέπονται σε πρόκριμα προκριμάτων. Πρόκειται για τυπική περίπτωση αναγωγής του κοινωνικού σε μονοσήμαντα πολιτικό γεγονός.

Τι εκλέγουμε στις πρυτανικές εκλογές; Σύμφωνα με το νόμο 1268 τα όργανα των ΑΕΙ είναι η Σύγκλητος, το Πρυτανικό Συμβούλιο και ο Πρύτανης. Ο τελευταίος «εκπροσωπεί» το Πανεπιστήμιο, συγκαλεί το Πρυτανικό Συμβούλιο και τη Σύγκλητο, καταρτίζει την ημερήσια διάταξη, προεδρεύει στις εργασίες τους και μεριμνά για την εφαρμογή των αποφάσεών τους. Το Πρυτανικό Συμβούλιο (Πρύτανης - Αντιπρυτάνεις - ένας φοιτητής - ένα μέλος του Διοικητικού προσωπικού ως εισηγητής) εισηγείται στη Σύγκλητο τον προϋπολογισμό και το πρόγραμμα έργων του ΑΕΙ και ασκεί όλες αρμοδιότητες του αναθέτει η Σύγκλητος με απόφασή της. Η τωρινή τριακονταμελής σύνθεση της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Πρύτανης, δύο Αντιπρυτάνεις, τρεις κοσμήτορες των Σχολών, οκτώ εκπρόσωποι του ΔΕΠ των Τμημάτων και αντίστοιχα ισάριθμοι φοιτητές, από έναν εκπρόσωπο του ΕΕΠ, του ΔΠ και του ΕΔΤΠ και πέντε βοηθοί —ΕΜΥ) καθιστά φανερό ότι η Σύγκλητος αποφασίζει και ο Πρύτανης απλώς φροντίζει για την εκτέλεση των αποφάσεών της. Αυτή ακριβώς η διαπίστωση υπονοεί την εγρήγορση κατά την επιλογή ή την εκλογή των μελών της Συγκλήτου, αλλά και την επαγρύπνηση να αποτραπεί ενδεχόμενη δυσαρμονία ανάμεσα σ' αυτήν και τις πρυτανικές αρχές. Προσδοκούν ίσως πολλοί ότι ο Πρύτανης εκπροσωπεί το Πανεπιστήμιο ενόσω αναλύσκεται σε συμβατικές τελετουργίες, από τις δεξιώσεις επετείων ως τη συνυπογραφή δηλώσεων της πολιτικής επικαιρότητας. Σ' αυτή την περίπτωση αποσιωπάται η δυνατότητα να αναδειχθεί σε βαρόμετρο για τη μέτρηση και τη δημοσιοποίηση των πιέσεων της πολιτικής εξουσίας προς την πανεπιστημιακή κοινότητα. Για την ευδωγή ενός τέτοιου ρόλου απαιτείται ο Πρύτανης ν' αποτελεί το δέκτη —ως εισηγητής και συντονιστής— των προβληματισμών των Πανεπιστημίων. Κατά τη γνώμη μου τα προβλήματα που θ' αντιμετωπίσουμε στην προσεχή τριετία συνοψίζονται στα ακόλουθα:

1) Ο νόμος 1268 και οι τροποποιήσεις του είναι προϊόν μιας ορισμένης πολιτικής συγκυρίας, με ευδιάκριτα τα όρια των επιπτώσεων του στην αναδιαμόρφωση των δομών της πανεπιστημιακής ζωής. Το σχήμα «μεταρρύθμιση - αντιμεταρρύθμιση» δεν συλλαμβάνει βέβαια τις διαδικασίες καθιέρωσης ή υπαναχώρησης των θετικών ή όχι διατάξεων αυτού του νόμου. Δεν εί-

ναι μάλλον νωρίς να αξιολογήσει κανείς με ακρίβεια τη σχετική εμπειρία από την εφαρμογή του. Ο συνεχής έλεγχος για την ορθή ανάπτυξη της δυναμικής του εστιάζεται στη θυμόσοφη, ε-
 στω, αρχή ότι «όποιος δεν ξέρει να υπερασπίζεται τις υπάρχουσες κατακτήσεις δεν θα κάνει ποτέ νέες».

2) Ο νόμος 1404 παρέχει τη δυνατότητα στη Σύγκλητο να αποφασίζει «για κάθε θέμα που αναφέρεται στην οργάνωση και λειτουργία του οικείου ΑΕΙ» (άρθρο 48 § 4α). Η αναληψη πρωτοβουλιών δεν ταυτίζεται με την ολίσηση σε διοικητικές εκτροπές που προσδίδουν στο Πρυτανικό Συμβούλιο ιδιότητες «νομοθετικού οργάνου» ή που επιδιώκουν να επιβληθεί ενδο-πανεπιστημιακή ιεραρχία, με αστυνομικά δικαιώματα. Υπαινισσομαι το έγγραφο του Πρυτανικού Συμβουλίου (συνεδρία αρ. 64/8-8-1985), που ζητά «όσοι από το προσωπικό του Πανεπιστημίου πήραν εντός του 1985 εκπαιδευτικές ή ερευνητικές άδειες ή στο εξής θα πάρουν, υποχρεούνται αμα τη επιστροφή τους από την εν λόγω άδεια να προσκομίσουν στον Αντιπρύτανη κ. Γ. Σαββαντίδη, δια της Γραμματείας του οικείου τμήματος

α) βεβαίωση του προϊσταμένου του επιστημονικού φορέα στον οποίο δούλεψαν (δηλαδή βιβλιοθήκη, Κλινική, Σπουδαστήριο, Εργαστήριο κτλ.), στην οποία να φαίνεται ο χρόνος παραμονής και απασχόλησής τους εκεί, καθώς και το είδος της εργασίας τους και το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα της απουσίας από το τμήμα...» και την απόφασή της Συγκλήτου (συν. αρ. 569/1-11-1984: βλ. αρ. 595/19-9-1985) που ορίζει ότι «μέχρι να ολοκληρωθεί και να εκδοθεί ο εσωτερικός κανονισμός του Ιδρυματός μας» ανατίθεται «στους Διευθυντές των Τομέων το θέμα της παρουσίας των μελών του ΔΕΠ και του λοιπού προσωπικού των Τομέα, καθώς και τη γενική λειτουργία του Τομέα στο εκπαιδευτικό, ερευνητικό και διοικητικό έργο». Τα μεμονωμένα ίσως «κρούσματα» που υπονοούνται δεν επιτρέπουν βέβαια τη θεσμοποίηση ενός ασφυκτικού ελέγχου της συνολικής επιστημονικής κοινότητας. Τούτο απλώς συνιστά μια απαίτηση οργάνων του πανεπιστημίου που ολοένα και γραφειοκρατικοποιούνται, δηλαδή εγκλωβίζονται «σ' έναν κύκλο έξω από τον οποίο δεν μπορεί κανείς να πηδήσει» (Marx 1843: 249) —ούτε κι αυτά τα ίδια!

3) Το πανεπιστήμιο είναι, εδώ και είκοσι χρόνια, παρά τις αμοιβαίες κάποτε πικρίες, δημιουργικό κύτταρο της πόλης των Ιωαννίνων. Αναμφίβολα μπορούν να ενισχυθούν οι δεσμοί με το Δημό, όπως συμβαίνει τελευταία με τη διοργάνωση επιστημονικών συνεδρίων, τη συμμετοχή πανεπιστημιακών στο πρόγραμμα του Ελεύθερου Ανοικτού Πανεπιστημίου και την κοινή προσπάθεια να εκπληρώσουν το σκοπό τους τα ευάριθμα ηπειρωτικά κληροδοτήματα. Ακόμη, υπάρχουν περιθώρια συνεργασίας με τοπικούς φορείς που αποβλέπουν στη διάσωση της πολιτιστικής φυσιογνωμίας του τόπου ή της οικολογικής του ισορροπίας.

4) Ο κίνδυνος υπονόμευσης αυτής της συνεργασίας ελλοχεύει στην ανέκκλητη εξοδό μας και στην υπόσχεση, στο όνομα της «υλικοτεχνικής υποδομής», της ολοκλήρωσης του πανεπιστημίου της Δουρούτης, όπως θα έπρεπε κιόλας να είχε ονομαστεί. Ίσως σε τριάντα χρόνια η πανεπιστημιούπολη, δηλαδή ο σχεδιασμός της χουντικής επταετίας, να γίνει η εισόδος των

Ιωαννίνων. Ως τότε όμως θα έχει συντελεσθεί η απο - κοινωνικοποίηση του πανεπιστημιακού χώρου, με το περαστικό διδακτικό προσωπικό και τους ελάχιστους φοιτητές που θα το παρακολουθεί, παρα τις κάποιες μορφές συλλογικότητας που ενδεχεται να αναπτυχθούν στη νεόδμητη εκεί φοιτητική εστία. Θα υπάρξει τουλάχιστον μια επαρκής υπενθύμιση του επιστημονικού και διδακτικού έργου του δουρουτείου πανεπιστημίου στο κέντρο της πόλης;

5) Στα επόμενα χρόνια, με τη γενίκευση των διαψεύσεων και την αύξουσα δυσανεμία των κοινωνικών ομάδων, διαγράφεται περίοδος πολλαπλής τριβής με την κρατική εξουσία που θα αποσκοπεί με τις επεμβάσεις της στον περιορισμό της πανεπιστημιακής αυτοτέλειας: π.χ. η χειραγώγηση του ΣΑΠ (τέως Ε-ΣΑΠ), που ήδη έχει υποβαθμιστεί, η καθήλωση των μισθών και η μείωση των ερευνητικών κονδυλίων, η άρνηση να προκηρυχθούν νέες ή τουλάχιστον κενές θέσεις, η αύξηση του αριθμού των εισακτέων, η απροθυμία να αρχίσουν οι μεταπτυχιακές σπουδές και να προωθηθεί η ενδοπανεπιστημιακή έρευνα. Με ποια τάχα «αντισώματα» θα προστατεύσει η πανεπιστημιακή κοινότητα την ομαλή λειτουργία των θεσμών της; Κάποιες ενδείξεις της απερχόμενης Πρυτανείας δεν είναι ενθαρρυντικές: δηλαδή η αδιαμαρτύρητη αποδοχή των τεσσάρων ημερών εκτός έδρας κάθε μήνα (21-5-1984), η πρόταση να περικοπούν ξένα περιοδικά (έγγρ. Κεντρικής βιβλιοθήκης 267/12-11-1985) και κυρίως το έγγραφο του Πρύτανη που ζητά από όλο το «προσωπικό» του Πανεπιστημίου, που «δεν έλαβε μέρος στις απεργίες που έγιναν από 1-9-85 μέχρι σήμερα, να υποβάλλουν μέχρι 15-11-85 το αργότερο στην Πρυτανεία υπεύθυνη δήλωση ότι δεν μετείχαν στις απεργίες. Αν δεν υποβληθεί μέχρι την παραπάνω ημερομηνία η δήλωση αυτή, θα θεωρηθεί ότι συμμετείχαν στις απεργίες και θα γίνει περικοπή των αποδοχών τους, που αναλογούν στο χρόνο απεργίας», (2712/8-11-1985). Όμως η πανεπιστημιακή κοινότητα δεν αναστοχάζεται απέναντι στο μικρόβιο της πολιτικής αντίθεσης, κατά το σχολιασμό του Hozkheimer (1940: 310/311) στην αυτοκρατορική επιδίωξη να εκτονωθεί η διδασκαλία του Hegel, εφόσον πρόκειται για το ίδιο το μέλλον της και την πορεία της κοινωνίας που την περιέχει.

6) Το πρόβλημα της αύξησης του αριθμού των εισακτέων, ως μετάθεση ή αποποίηση της ευθύνης για την επίλυσή του, συνιστά κάθε φορά παράδειγμα της τριβής του πανεπιστημίου με την κρατική εξουσία. Τόσο η ηθικολογούσα αντιμετώπιση, με την πρόθεση έστω να υπερασπίσει την «ευρύθυμη» λειτουργία των Τμημάτων, όσο και ο μαρξιστογενής λαϊκισμός, που θα συνηγορούσε στη διαρκή αύξηση της παροχής του «αγαθού» της ανώτατης παιδείας σε ευρύτερα τάχα λαϊκά στρώματα, εκλαμβάνουν τις αιτίες για αποτελέσματα και συσκοτίζουν τη γένεση και τις επιπτώσεις του φαινομένου της «φοιτητικής εκκρήξης». Έτσι σε μια προγραμματισμένη οικονομία, όσο θα εξακολουθούσε το πανεπιστήμιο να προσφέρει ταυτόχρονα την «επιστημονική» και την «επαγγελματική» κατάρτιση των πτυχιούχων του, χωρίς ωστόσο να παύσει να δρα ως μηχανισμός κοινωνικής επελαγής, ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός θα πραγματοποιούσε τη σύζευξη της ανώτατης εκπαίδευσης με τις ανάγκες αναπαραγωγής του κοινωνικού καταμερισμού της εργασίας. Στην καθορισμένη όμως δομή της ελληνικής κοινωνίας ο μηχανισμός αυτός, που συνοδεύεται με τα ιδεολογήματα μιας «φιλολαϊκής» πολιτικής, επιτρέπει σήμερα μια ελάχιστη ταξική κινητικότητα, με την απόκτηση πτυχίων από νέους που προέρχονται από κατώτερα κοινωνικά στρώματα, και συμπεριφέρεται — με κάποιες ιδιομορφίες — με τη διεθνή «φοιτητική εκκρήξη» που αντιστοιχεί σε μια διανοητική εργασία κατακερματισμένη, εξειδικευμένη και αλυσιδωτή (Πουλαντζάς 1974: 308). Στη χώρα μας η μεταπολεμική συγκρότηση του ταξικού consensus, είχε συνταχθεί με την ιδεολογία της «κοινωνικής ανόδου» που τη διάδοσή της ευνοούσε η «δωρεάν παιδεία» (διδασκτρα, εξέταστρα, χορήγηση «συγγραμμάτων») και η εξίσωση του πτυχίου με την απρόσκοπτη, για όσους διαθέτουν βίβλια «υγιά» πολιτικά φρονήματα, επαγγελματική σταδιοδρομία. Η βαθμιαία όμως πρόσκτηση, από τη δεκαετία του '70, των ρολών του «αναπτυγμένου» καπιταλισμού, που επιφέρει την εξέλιξη του καταμερισμού εργασίας και ιδίως την ανασύνταξη των μορφών της διανοητικής εργασίας, προέβλεπε την

«πόλωση των ειδικοτήτων» (Μαυρή, Μαρτ. 1985: 34) με συστοιχία διεργασία τη θέσπιση των μεταπτυχιακών σπουδών για την κατάρτιση των «ειδικευμένων» στελεχών.

Από την άλλη πλευρά η αύξηση της ροής των εισαγομένων φοιτητών συνυφίνεται με το κρατικό ενδιαφέρον για μερική εκτόνωση της ανεργίας, προσωρινή άλλωστε γιατί κάθε χρόνο αυξάνει το ποσοστό των «αδιορίστων» και το διαστήμα της «αδιοριστίας» τους, και για την έκδοση του διαζυγίου πανεπιστημιακού πτυχίου και ακώλητης επαγγελματικής σταδιοδρομίας που θα προκαλέσει φαινόμενα υποαπασχόλησης («παραιδεία», «πρόσθετοι» και «νομαρχιακοί») και ετεροαπασχόλησης. Οι «μάρτυρες» αυτού του διαζυγίου είναι τα νέα προγράμματα σπουδών (που θα επιτρέψουν στο εκκρεμές να κινηθεί από την απόλυτη «επιστημονική» εξειδίκευση ως τη διεξοδική συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις της «επαγγελματικής» κατάρτισης), τα μαθήματα μαζικών ακροατηρίων (στο βαθμό που θα υπάρξουν θα οδηγήσουν στην εξαφάνιση των φροντιστηριακών ή εργαστηριακών ωρών με αποτέλεσμα η «παράδοση» να καταστήσει περιττό το δίλημμα: «studiare o studiare per saper studiare» (Gramsci 1932: 844) και η μετατροπή των Τομέων σε κέντρα παροχής δωρεάν συγγραμμάτων για να εξετασθούν οι φοιτητές σε ύλη που δεν ταυτίζεται αναγκαστικά με τη διδασκεία. Η ιδεολογική υποτίμηση των πτυχίων, ως «αυτονόητου» δικαιώματος εργασίας, επιταχύνεται από τη θεσμοθέτηση μεταπτυχιακών σπουδών ή του προπαρασκευαστικού «μετεκπαιδευτικού» κύκλου. Αν λοιπόν οι εξετάσεις αποτελούν τη «νομική αναγνώριση» της ανώτατης εκπαίδευσης ως κοινωνικού «προνομίου» (Marx 1843: 253), τότε οι «εξετάσεις» των εξετάσεων αφορούν την έγκριση της ιεραρχίας μέσα στην αναπτυσσόμενη — και για τούτο συνεχώς επιμεριζόμενη — διανοητική εργασία.

7) Μια άλλη πτυχή των αντιστάσεων σ' αυτή τη σύνθετη διεργασία υποβάθμισης των προπτυχιακών σπουδών είναι η διεκδίκηση ίδρυσης ακαδημαϊκών ερευνητικών κέντρων, στο βαθμό βέβαια που δεν θα αναπαράγουν τη δικαιοδοσία της παλαιάς έδρας και θα τροφοδοτήσουν την πανεπιστημιακή διδασκαλία με τα δεδομένα της παραγόμενης γνώσης. Μάλλον χωρίς σμφισβητήσεις, από την οργανωμένη πανεπιστημιακή κοινότητα, ψηφίστηκε ο νόμος 1514 που θεωρεί έσοχο φορέα της έρευνας τα ΑΕΙ και επιμένει στην «προσανατολισμένη» έρευνα που σχετίζεται με τον κρατικό σχεδιασμό της τεχνολογικής ανάπτυξης. Προσθέτω ότι το πανεπιστήμιό μας για την ώρα αδρανεί και ότι κάποια ελλιπής απόφαση της Συγκλήτου (συν. αρ. 590/23-5-1985) θέτει το πρωτότερο σχήμα πρώτα να ζητά τη «σκοπιμότητα για την εκτέλεση του εκάστοτε προτεινόμενου» ερευνητικού έργου και μετά να συναινεί στην ίδρυση του οικείου θεσμού.

8) Η θέσπιση μεταπτυχιακών σπουδών δεν ανάγεται μόνο στην «ελληνοποίηση», που παραπέμπει στο διαζευκτικό ιδεολόγημα «Ανατολή - Δύση» (με τις πολλαπλές του χρήσεις στη «θεολογία» της πολιτικής), της διαδικασίας παραγωγής επιστημονικών στελεχών, αλλά και στην ανάγκη να καταρτισθούν οι αρμόδιοι που θα ικανοποιήσουν τη σημερινή δυναμική του κοινωνικού καταμερισμού της εργασίας. Με το νόμο 1566 έχει αποφευχθεί η δημιουργία αυτοτελών μεταπτυχιακών σχολών, ενώ προβλέπεται η έκδοση πλείαδας προεδρικών διαταγμάτων για τη ρύθμιση ειδικών θεμάτων. Τα Τμήματα, στο σημείο που

Βιβλιοπωλείο

«ΓΝΩΣΗ»

Ένα βιβλιοπωλείο με... βιβλία
στο ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟ Τηλ. 24115

τους αφορά, μπορούν να σταθούν κριτικά στην εκπόνηση ερευνητικών προγραμμάτων που να καλύπτουν καταρχήν την ανάγκη αναπαραγωγής του ΔΕΠ ή των ερευνητικών συναφών ιδρυμάτων. Στο πλαίσιο αυτής της διεκδικητικής προσπάθειας θα αρθεί πλήρως η νομική εκκρεμότητα των ΕΜΥ και θα αποσβηθεί η μετατροπή τους σε «βοηθούς» παλαιού τύπου.

9) Τη λαϊκιστική πολιτική της «δωρεάν παιδείας», ως κρατικής επιβράβευσης της εκπαιδευτικής προόδου που συνεπάγεται την κοινωνική ανέλιξη των νέων, χρησιμοποίησε ως μέσο για τη συναίνεση στην εξουσία της και η απριλιανή δικτατορία. Στην αίθουσα «τελετών» του πανεπιστημίου Ιωαννίνων ο διορισμένος πρύτανης καλωσόρισε το Δεκέμβριο του 1971 τους πρωτοετείς φοιτητές με τη διαπίστωση: «*Είς την εποχήν μας εκπληρώναμε έγγραφην, εκπληρώναμε εξετάστρα και έπρεπε να αγοράζωμε, πολλακίς υποχρεωτικώς, πανάκριβα διδακτικά βιβλία. Δία σας όμως η Εθνική μας κυβέρνησις κάμνει σήμερον τόσα, όσα ουδεμία άλλη Ελληνική κυβέρνησις έδωκεν εις σπουδαστάς*» (Θεοχαρίδης 1972: 7). Με τη συνενοχή όλων —οι διδάσκοντες και οι εκδοτικοί οικοί αμείβονται, οι φοιτητές αρκούνται στις σελίδες της «εξεταστέας ύλης» και το Υπουργείο «προστατεύει» την πανεπιστημιακή «ηρεμία» —έχουν χωθεί τα «εγχειρίδια» στην καρδιά της πανεπιστημιακής σπουδής. Μάλιστα με την ισχύουσα υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 159/20-3-1984) ορίζεται ότι οι «εξετάσεις έχουν ως αντικείμενο προκαθοριζόμενη ύλη του γνωστικού αντικείμενου, ανεξάρτητη από τον εμπλουτισμό και τις παραλλαγές της διδασκαλίας» — «*διδασκικό βιβλίο*» είναι εκείνο που «*καλύπτει με περισσότερη πληρότητα την ύλη των εξετάσεων*». Πρόκειται για την καθιέρωση της γραπτής μορφής των εξετάσεων που βέβαια έχουν την προτεραιότητα σε σχέση με το διδακτικό, δηλαδή το συν-ερευνητικό, έργο με αναπότρεπτη συνέπεια την αθρόα εγκατάλειψη των αιθουσών από τους φοιτητές. Τα απρόοπτα της μαθητείας, που αναδεικνύουν τα όρια διδασκόντων και διδασκόμενων, παραχωρούν τη θέση τους στην τελική εξέταση του ενός συγγράμματος διακοσίων σελίδων, που διανέμεται για κάθε δίωρο μάθημα και για τρία συνεχή χρόνια. Έτσι αποκαθίσταται η κυριαρχία της παλαιάς «έδρας», χάνει τη σημασία της η υπόδειξη κάποιου αντιπροσωπευτικής βιβλιογραφίας, ακυρώνεται η στοχοθεσία βιβλιοθηκών και εργαστηρίων και δεν ενθαρρύνεται η πρωτοβουλία των φοιτητών για την ανάληψη προφορικών ή γραπτών φροντιστηριακών εργασιών. Η αυθεντία του ενός βιβλίου υποβάλλει τη σπουδή με τη μέθοδο «άνευ διδασκάλου» που τώρα, με τον πολλαπλασιασμό του διδακτικού προσωπικού, γνωρίζει εύκολα πολλές εκδοχές, παρά την επίκληση της «σοσιαλιστικής ιδεολογίας» για την καρποφορία μιας συλλογικής συγγραφικής δοκιμής...

10) Η διαρκής αξιολόγηση του επιπέδου της παραγόμενης, με την ενθάρρυνση του ενδοπανεπιστημιακού επιστημονικού διαλόγου που καταργεί και το λιβέλο και το λιβάνι, και της παρεχόμενης γνώσης συναρτάται με την ψήφιση νέων προγραμμάτων προπτυχιακών σπουδών. Η ευόδωση, πάλι, αυτής της κίνησης συνδέεται με την αναβάθμιση του ρόλου των Τομέων, την αναθεώρηση των παραμέτρων της μαθητείας, την υπερνίκηση της αυτάρεσκης ομφαλοσκοπίας και τη συνεργασία με τις άλλες εκπαιδευτικές βαθμίδες καθώς και με τα συγγενή ερευνητικά κέντρα, τη συζήτηση των κριτηρίων για την επάρκεια της επιστημονικής και επαγγελματικής κατάρτισης των πτυχιούχων. Τούτο, στο μέτρο που θα υπάρξουν οι κατάλληλες βιβλιοθήκες, πανεπιστημιακό τυπογραφείο και δραστήρια υπηρεσία δημοσιευμάτων, έγκαιρη διανομή του οδηγού σπουδών, ενδιαφέροντα διασχολικά προγράμματα (με την ευθύνη της Συγκλήτου), αδιάπτωτη προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας (οι επιδοχοί υπονομευτές βρίσκονται συχνά δίπλα μας), ακώλυτες εκπαιδευτικές άδειες, de facto περιορισμός, της εξωπανεπιστημιακής απασχόλησης, εγείρει το ερώτημα για την επάρκεια των διδασκόντων και διατυπώνει την απαίτηση ότι «*και ο ίδιος ο παιδαγωγός πρέπει να διαπαιδαγωγηθεί*» (Marx 1845: 516). Οι φοιτητές, που παρακολουθούν κάποτε με καθαρότερο μάτι τις γενικές Συνελεύσεις των Τμημάτων, διακρίνουν τις ομαδοποιήσεις —συνεχώς ευκαιριακές και εύφλεκτες— των διδασκόντων και κυρίως τον ολοένα αυξανόμενο καριερισμό τους. Στη δίνη των διαδοχικών κρίσεων οι κατώτε-

ρες κάθε φορά βαθμίδες κρίνονται για την ικανότητα τους να «προαχθούν» ή να «εξελιχθούν» στον περίβολο της καθηγεσίας που δεν κρίνεται πια, τουλάχιστον στο ίδιο πανεπιστήμιο και πάντως σπανία έξω απ' αυτό. Η παράλληλη οδός της «εντατικοποίησης» των σπουδών είναι το κινήγι των δημοσιευμάτων, μια «μονογραφία» για κάθε «κρίση» ή δημοσιεύματα σε «έγκυρα» (κατά την ετυμολογία της ΕΑΙΕ) περιοδικά, με αποτέλεσμα η έρευνα από αξία χρήσης, τουλάχιστον στο διδακτικό έργο, να μεταβάλλεται σε «αξία προαγωγής».

Το ιδεολόγημα της «αξιοκρατίας» (συνώνυμο, εδώ, των «επαγγελματιών ΔΕΠ») ευδοκμεί στους de jure άνιστους όρους της επαγγελματικής ιεραρχίας που δεν προϋποθέτει αναγκαστικά και ποιοτική διαφοροποίηση της γνώσης για ταυτό ενισχύει το συντεχνιακό πνεύμα που με κυνικό ρεαλισμό διακηρύσσει ότι δεν καταστρέφει κανείς τη σκάλα από την οποία προσδοκά ότι θα ανεβεί. Η αναρρίχηση στις «ανώτερες θέσεις» (Marx 1843: 249) προκαλεί την ποσοτικοποίηση (ή «σελιδοποίηση») της επιστημονικής εργασίας, παρά τις κάποιες ενδείξεις της μεταβολής των ποσοτήτων σε αδιαφιλονίκητη ποιότητα, νομιμοποιεί τη μέτρηση της «απόδοσης» από την ιεραρχούμενη συλλογική βούληση, που επιβλέπει να απονέμεται στον καθένα «ανάλογα με την εργασία του» (τα «bonus» τελικώς δεν θεσπίστηκαν), και αποκαθιστά το σύνδεσμο ανάμεσα στην «ηθική της αντικειμενικότητας», που υποτίθεται ότι διαπνέει την επιστημονική προσέγγιση του αντικειμενικού κόσμου, και την «ηθική της αποτελεσματικότητας» των ενεργειών, κατά τη φρασεολογία του Max Weber (1919: 582 κκ.) που είχε χρησιμοποιηθεί σε μια περίοδο «αμερικανοποίησης» των γερμανικών πανεπιστημίων.

11) Εκείνο που λείπει, λόγω των συνθηκών που επισήμανα, είναι η οικοδόμηση ενός αβίαστου ενδοπανεπιστημιακού διαλόγου για τη δημοσιοποίηση των προβλημάτων μας. Δεν εννοώ βέβαια τον εσωτερικό κανονισμό (που με χαρακτηριστική βραδύτητα η Συγκλήτος δεν εξάντλησε στην ασφυκτική ρυθμισμό της λειτουργίας των συλλογικών οργάνων) συνεδρία αρ. 591/11-6-1985) ούτε τη μετατροπή εκείνων που διευθύνουν τα πανεπιστημιακά όργανα σε εκπαιδευμένα στελέχη «διοικήσις επιχειρήσεων». Απλώς μνημονεύω την απαραίτητη κοινοποίηση των προβλημάτων χωρίς μεθοδεύσεις και διεμβολές σκοπιμοτήτων ή «πολιτικού κόστους». Η ενίσχυση αυτού του διαλόγου εξασθενεί την επιχειρηματολογία που προβάλλουν οι επαγγελματίες «ειδικοί» για την οργάνωση της «συναίνεσης» και προτρέπει την επιστροφή στη ρίζα των μικρών ή μεγάλων ανησυχιών της πανεπιστημιακής καθημερινότητας που φαίνεται να αγνοούν τα δύσκαμπτα και ολοένα γραφειοκρατικοποιούμενα συλλογικά όργανα, χωρίς ωστόσο να καλλιεργείται η ψευδαίσθηση ότι μπορεί σε κάθε περίπτωση να μεταβολίζεται η «universita politica» σε «universita civile». Αντιστροφή, η πρόσφατη εμπειρία καταγράφει σωρεία επεμβάσεων της Συγκλήτου ή του ίδιου του Πρύτανη στην αυτοτέλεια των Τμημάτων όπως:

α) αυταρχικές, με το ένδυμα της «πατρωνείας», αποφασίες για την πορεία του αρτισύστατου Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης·

β) την άρνηση του Πρύτανη να προωθηθεί «υπηρεσιακώς» αλληλογραφία (20-2-1985) προς το Υπουργείο με την πρόταση ότι «*όσον αφορά τη νομιμότητα της υπόψη διαδικασίας αρμόδιο όργανο είναι το Συμβούλιο Επικρατείας*» (αρ. 7731/1-1-1985)—την επανόρθωση, έστω και post festum, έκανε βέβαια ο υπουργός που ελέγχει τη «νομιμότητα» των πανεπιστημιακών κρίσεων (v. 1268, άρθρο 15 § 4 στ)·

γ) την απαίτηση του Πρύτανη, πριν καν εκπνεύσουν οι αναγκαίες προθεσμίες, να «συμμορφωθεί» πρόεδρος Τμήματος προς την κείμενη νομοθεσία και να «*προβεί το ταχύτερο δυνατόν στη σύγκληση γενικής Συνέλευσης για τη διενέργεια της σχετικής εκλογής*» (αρ. 7167 6-2-1986)...

12) Η δημοσιοποίηση των προβλημάτων της πανεπιστημιακής ζωής αφορά πρώτιστα την κατοχύρωση της φοιτητικής συμμετοχής στην αντιμετώπισή τους. Είναι ευεξήγητη μάλλον η περιθωριοποίηση και η σύστοιχη «επαγγελματικοποίηση» της φοιτητικής εκπροσώπησης που με προίους αδιαφορία εξαντλείται σε άπνοες παρεμβάσεις ρουτίνας, με εξαίρεση κάποτε τις διευ-

κολύνσεις των εξετάσεων ή την έγκριση ψηφισμάτων γενικού ενδιαφέροντος. Η δυνατότητα να εξελιχθεί η συμμετοχή αυτή σε ριζικό και συνεχή έλεγχο των πανεπιστημιακών υποθέσεων προσκρούει κάθε φορά στην προσωρινότητα του φοιτητικού σώματος, στην έλλειψη εσωτερικής συνοχής που προκύπτει από την κοινωνική ανομοιογένεια της καταγωγής και της εκπαίδευσης των επιμέρους φοιτητών στην πολιτική κατάταξη του υπό κοινωνική ένταξη εκπαιδευόμενου πληθυσμού και στην περιορισμένη ενημέρωση για τα κύρια θέματα της πανεπιστημιακής κοινότητας που αναπληρώνεται, ως ένα βαθμό, από το οξύμενο πολιτικό αισθητήριο, αν και από την εποχή της συγκρότησης των τριτοδιεθνιστικών κομμάτων περιστέλλεται η αυτοδυναμία τους, εφόσον ορίζεται ότι οι «*όμιλοι νεολαίας παρακολουθούνται και εξελέγχονται παρ' αντιπροσώπων*» του κόμματος (ΣΕΚΕ 1920: 73/74).

13) Η «κρίσολογία», δηλαδή η θρηνώδια των επισωρευμένων κρίσεων, δεν αποτελεί την ορθότερη προσπέλαση του πανεπιστημιακού φαινομένου. Το «περιφερειακό» πανεπιστήμιο της Δουρουτής αναμφίβολα έχει τα ιδιαίτερα προβλήματά του που χρωματίζονται ασφαλώς από τη συνειδητοποίηση των μελλοντικών ανέργων πτυχιούχων και τη διακρίβωση των ιδεολογικών πλαισίων της παρεχόμενης γνώσης. Το πανεπιστήμιο, ωστόσο, ως συλλογικό υποκείμενο, με τις υπάρχουσες εσωτερικές του αντιθέσεις, εξακολουθεί να ανανεώνει το ριζοσπαστισμό του, τουλάχιστον στο πεδίο της κοινωνικής κριτικής που αγκαλιάζει και την υποκείμενη του. Βέβαια, το υποκείμενο αυτό είναι ότι κάθε φορά γίνεται, μέσα από τις αντιστάσεις στις κρατικές πιέσεις, την προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας, τη μέριμνα για νέα προγράμματα σπουδών, την αναζήτηση του ομφαλιού λώρου με τον κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας και την επίγνωση του ρόλου του πανεπιστημιακού θεσμού. Ίσως η προοπτική ενός αυτοδιαχειριζόμενου πανεπιστημίου, στη σημερινή συγκυρία, να προεξοφλεί απλώς την προσωρινή διευθέτηση των χρόνιων προβλημάτων του (Mandel

1979: 85). Αλλά και η φυγή υπονοεί ότι άλλοι, μέσα κι έξω από αυτό, θα αναλάβουν να τα επιλύσουν στο όνομα της δικής μας απραξίας. Τούτο προειδοποιεί ο Ηράκλειτος (Diels IB' 75), όταν παρατηρούσε ότι όσοι απαλλοτριώνουν την άγρυπνη συνειδηση και την ετοιμότητα δράσης καταντούν «*συνεργοί των εν τω κόσμω γινομένων*».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Baudelot, Chr. κ.ά., *Les etudiants, l'emploi, la crise*, Paris 1981.
Γαλανός, Τ., Εκπαίδευση και εξουσία, «Μαρξιστικό Δελτίο», τευχ. 10 (Απρ. - Ιούν. 1981), σ. 81-96.
Θεοχαρίδης, Γ. Χαιρετισμός προς τους νέους φοιτητές του πανεπιστημιακού έτους 1971 - 1972, Ιωάννινα 1972.
Gramsci, A. *Quaderni del carcere* (1932), έκδ. V. Gerratana, τ. Β' Torino 1977.
Horkheimer, M. *Die gesellschaftliche Funktion der Philosophie* (1940), στο: *Kritische Theorie*, τ. Β', Frankfurt a.M. 1968
Mandel, E. *Φοιτητές, διανοούμενοι και πάλη των τάξεων* (1979), μτφρ. Τ. Αναστασιάδη, Αθήνα 1980.
Μαρτίνο, Ν. *Φοιτητές και διανοούμενοι στις σύγχρονες καπιταλιστικές κοινωνίες*, «Ο πολίτης», τευχ. 36 (Ιουλ. 1980) σ. 32-38.
Marx, K., *Zur Kritik der Hegelschen Rechtsphilosophie* (1843) MEW, τ. 1. —. *Thesen über Feuerbach* (1845), MEW, τ. 3.
Μαυρής, Γ., *Κρίση του πανεπιστημίου και φοιτητές*, «Κριτική», τευχ. 9/10 (Μάρτ. 1985), σ. 31-41.
Μηλιός, Γ., *Εκπαίδευση και εξουσία*, Αθήνα 1981.
Νούτσος, Χ., *Ιδεολογία και εκπαιδευτική πολιτική*, Αθήνα 1986.
Πουλαντζάς, Ν., *Οι κοινωνικές τάξεις στο σύγχρονο καπιταλισμό* (1974), μτφ. Ν. Μηλιόπουλου, Αθήνα 1982.
ΣΕΚΕ, *Καταστατικόν* (1920), στο: ΚΚΕ, *Επίσημα κείμενα*, τ. Α' (Βουκουρέστι) 1964.
Weber, M., *Wissenschaft als Beruf* (1919), στο: *Gesammelte Aufsätze zur Wissenschafts lehre*, Tübingen⁴ 1973.

Γιώργος Δερτιλής

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ
ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ
ΚΑΙ
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ
ΕΠΕΜΒΑΣΗ
1880-1909

έξάντας

Τρίτη Έκδοση

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΑΝΤΑΣ

Έκδόσεις Στιγμή

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 91-93, ΑΘΗΝΑ 114 73

τηλ. 36.44.064

Αθως Δημονυλᾶς
ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ
(1951-1985)

Α. Π. Παπαδίτσας
ΠΟΙΗΣΗ, 1

3η έκδοση

Μανόλης Αναγνωστάκης
ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ
(1941-1971)

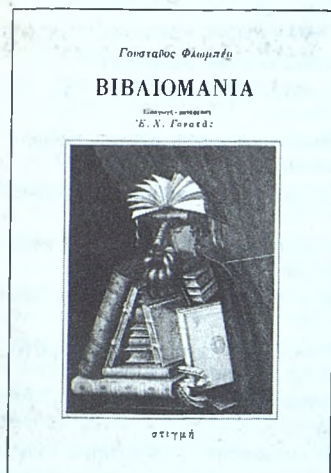
3η έκδοση

ΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ '68-'69

ποίηση, 2η έκδοση

Επιμέλεια
Χριστίνα Ντουνιά

... Έγώ σκοτώσα τον
δον Μπερνάντο, εγώ
σκοτώσα τον εφημέριο.
εγώ έκλεψα το βιβλίο.
το μοναδικό βιβλίο, για-
τί δεν υπάρχει δεύτερο σ-
όλη την Ισπανία. Αρ-
χοντές μου καταδικάστε
με, είμαι ένας άθλιος».

Βιβλιомανία, σ. 78

Βιβλιомανία

Ένα από τα πιο καλαισθητά βιβλία της χρονιάς, φροντισμένο από ένα γνωστό βιβλιόφιλο, τον Ε.Χ. Γονατά, ο οποίος επέλεξε τη νουβέλα αυτή του Φλωμπέρ κυρίως εξαιτίας του θέματός της. Η βιβλιомανία, νεανικό έργο του —το γράφει το 1835 σε ηλικία δεκαπέντε χρόνων— έχει ως κεντρικό ήρωα έναν παλαιοβιβλιοπώλη, πρώην καλόγερο, ο οποίος, ενώ δεν γνωρίζει καλά —καλά ανάγνωση, μπορεί να οδηγηθεί στο έγκλημα για την απόκτηση ενός σπάνιου χειρογράφου. Ο Ε.Χ. Γονατάς σε μια διαφωτιστική εισαγωγή παρουσιάζει τα παιδικά και εφηβικά έργα του Φλωμπέρ, τα οποία πέρα από το ψυχαναλυτικό ή ιστορικό ενδιαφέρον που παρουσιάζουν για το μελετητή της προσωπικότητάς και της βιογραφίας του Γάλλου συγγραφέα, είναι κείμενα λογοτεχνικών αξιώσεων. Στη *Βιβλιомανία*, ο Φλωμπέρ, που επιλέγει το θεματικό του υλικό από την *Gazette de Tribunaux*, επιθυμεί ίσως, ωθούμενος από μία εφηβική ηθική, να καταδείξει τις καταστρεπτικές συνέπειες του πάθους. Ωστόσο, ο διδακτισμός του, —αν υπάρχει— βρίσκεται πολύ καλά κρυμμένος πίσω από την αφήγηση.

Εκτός από τη *Βιβλιомανία* στην έκδοση της *Στιγμής* περιλαμβάνεται και η *Σπείρα*, σχεδίασμα μυθιστορηματος που παρέμεινε ανέκδοτο από το 1860-61 (πιθανή ημερομηνία συγγραφής του) έως το 1958. Ένα σχεδίασμα που προκαλεί αρκετές συζητήσεις στους φιλολογικούς κύκλους, κυρίως για τη μεταφυσική ατμόσφαιρα και τα φανταστικά στοιχεία που περιέχει, πράγματα καθόλου εναρμονισμένα με το ρεαλισμό του Φλωμπέρ. Έτσι, σύμφωνα με την παρατήρηση του Μωρίς Ναντώ, αν η *Σπείρα* είχε γραφτεί, αυτό θα συντηλούσε επίσης στο να ανιχνευθεί για τον Φλωμπέρ ο χαρακτηρισμός του ως «ρεαλιστή» συγγραφέα.

Η προσεγμένη λογοτεχνική μετάφραση της *Βιβλιомανίας* και της *Σπείρας* έγινε από τον Ε.Χ. Γονατά.

Γουσταίου Φλωμπέρ, *βιβλιомανία*, εισαγωγή - μετάφραση Ε.Χ. Γονατάς, εκδ. Στιγμή, Αθήνα 1985, σελ. 93.

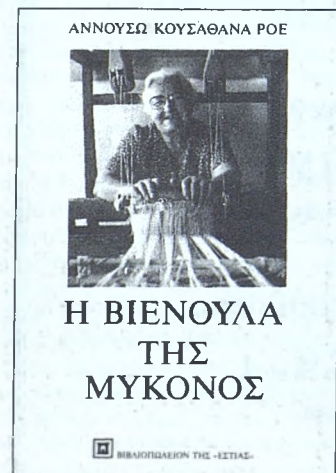
Η Βιενούλα της Μύκονος

Η αυτοβιογραφία και το ενθύμημα εξακολουθούν να κατέχουν σημαντική θέση στο χώρο της νεοελληνικής πεζογραφίας, παράλληλα —και κάποτε εις βάρος— των στοιχείων της μυθοπλασίας και της φαντασίας. Και, βέβαια, πέρα από την πλευρά της λόγιας παραγωγής, όπου η λειτουργία της μνήμης φιλτράρεται μέσα από τον έντεχνο λόγο, η καθαρή έκφραση αυτής της τάσης βρίσκεται στη μαρτυρία και την απομνημονευματογραφία: εκεί η γραφή *μιμείται* την προφορική αφήγηση, αποτυπώνοντας ταυτόχρονα τη λαϊκή γλώσσα.

Στην τελευταία αυτή κατηγορία ανήκει και το βιβλίο της Αννουσώς Κουσαθανά-Ρόε «Η Βιενούλα της Μύκονος», όπου κεντρικό πρόσωπο είναι η μητέρα της συγγραφέως. Η Βιενούλα, άξια υψάντρα από τη Μύκονο, ενσαρκώνει το πρότυπο της δυναμικής ελληνίδας που, χωρίς να αμφισβητεί τον παραδοσιακό ρόλο της συζύγου και μητέρας, αναδεικνύεται με την ευφυΐα, την εργατικότητα και τη διπλωματία, ως στήριγμα και βασικό σημείο αναφοράς όλων των μελών της οικογένειας.

Μέσα από ένα λιτό, αφοπλιστικό στην απλότητά του ύφος, η Αννουσώ Κουσαθανά-Ρόε αφηγείται τη ζωή της Βιενούλας χρησιμοποιώντας το Μυκονιάτικο γλωσσικό ιδίωμα: μια ιστορία που ξετυλίγεται παράλληλα με την ιστορία του νησιού της από τις αρχές περίπου του αιώνα μας μέχρι το 1984 —χρονιά του θανάτου της Βιενούλας. Το πρώτο μέρος του βιβλίου παρουσιάζει μεγαλύτερο ενδιαφέρον — παιδικά χρόνια, γάμος, γέννες, πόλεμος, κατοχή— ενώ στο δεύτερο η τουριστική Μύκονος, κάποτε, κλέβει την παράσταση· η Βιενούλα γίνεται διάσημη για την ποιότητα των έργων της και την κοινωνικότητά της, επώνυμοι και ανώνυμοι περνούν από το μαγαζί της, έρχεται η οικονομική άνεση, τα παιδιά της παντρεύονται, η οικογένειά της αυξάνεται, αλλά και σκορπίζει...

Αννουσώ Κουσαθανά-Ρόε, *Η Βιενούλα της Μύκονος*, εκδ. Εστία, Αθήνα 1985, σελ. 135.

«Τώρα μέيناμε με τις α-
ναμνήσεις τις παιδικές
και της ζωής μας μετά,
στα χέρια της μάνας
μας. Και αργότερα τα
καλοκαίρια στη Μύκο-
νο, με όλα τα παιδιά και
εγγόνια και όλους τους
τουρίστες που ανακατευ-
ότανε μαζί μας ...»

ΔΟΚΙΜΙΟ/ΜΕΛΕΤΗ/ ΕΡΕΥΝΑ

ΑΙΓΕΛΟ-ΔΙΟΝΥΣΗ ΔΕΜΠΟΝΟΥ

Η πειθαρχική προστασία
Από τους αγώνες του λαού της
Κεφαλονιάς
Εκδ. Δήμου Αργοστολίου, Αργο-
στόλι 1985, σελ. 481

Η έκδοση αυτή αποτελεί έμπρακτη απόδειξη της προσπάθειας του Δήμου να γίνει γνωστή η ιστορία του τόπου του, με τις λαϊκές εξεγέρσεις και τις προσωπικότητες σαν τον Ηλία Ζερβό, τον Ιωσήφ Μομφεράτο, τον Μαρή Αντύπα, τον Ρόκο Χοϊδά, τον Πλάτωνα Δρακούλη κ.ά. Το βιβλίο περιέχει τα παρακάτω κεφάλαια: Α. Ο κλήρος της Κεφαλονιάς τα χρόνια της Αγγλοκρατίας, Β. Η οικονομική εξαθλίωση μέσω επιβολής και πολιτική τιμωρία, Γ. Φάκελος Ανδρέα Ιγγλέση, Δ. Το καθεστώς Προστασίας και η Παιδεία στην Κεφαλονιά, Ε. Αγωνιστές και Αγγλόφιλοι.

ΛΟΥΪΣΙΑ ΜΑΡΚΕΖΕΛΙ — ΛΟΥΚΑ

Συμβολή στην εργογραφία του
Κώστα Βάρναλη
Αισθητικά - Κριτικά 1911-1944
Εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1985, σελ.
112

Ένα πολύτιμο βοήθημα —οδηγός για το έργο του Βάρναλη, το οποίο πέρα από την ποίηση και την πεζογραφία καλύπτει και το χώρο της αισθητικής, της δοκιμογραφίας και της κριτικής. Τα 400 λήμματα του βιβλίου μας πληροφορούν πού και πότε δημοσιεύτηκαν τα άρθρα που περιλαμβάνονται στους δύο τόμους των Αισθητικών - Κριτικών (α' έκδοση 1958) και μας παρουσιάζουν άγνωστα άρθρα του Βάρναλη, σημαντικά για την ιστορία της λογοτεχνίας και των ιδεών στην Ελλάδα, που βρίσκονταν σκόρπια σε εφημερίδες και περιοδικά του μεσοπολέμου.

Μία εκτεταμένη εισαγωγή και ενδιαφέρουσες υποσημειώσεις σχολιάζουν και συμπληρώνουν τη βιβλιογραφική εργασία της Λουΐσια Μαρκεζέλι - Λουκά.

Α. Μ. ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΥ Κριτική της Αρχιτεκτονικής Θεωρίας

Εκδ. University Studio Press, 1985,
σελ. 244

Με τη μελέτη του αυτή ο Α. Μ. Κωτσιόπουλος επιχειρεί την εξέταση και την κριτική μερικών από τις αντιπροσωπευτικές τρέχουσες θεωρίες της αρχιτεκτονικής.

Η αλληλοεξάρτηση ανάμεσα στη σύγχρονη αρχιτεκτονική της λεγόμενης «πρωτοπορίας» και στον γραπτό λόγο για την αρχιτεκτονική, όπως αυτός εμφανίζεται

στα κείμενα ορισμένων από τους πιο γνωστούς σήμερα θεωρητικούς και κριτικούς της αρχιτεκτονικής (Norberg - Schulz, Hillier, Bonta, Alexander, Zevi, Colquhoun, Vidler κ.ά.) είναι το κεντρικό ζήτημα που απασχολεί τον συγγραφέα. Κατά την άποψη του η έρευνα αυτής της αλληλοεξάρτησης στηρίζεται σε μια θεμελιώδη αντιπαράθεση ανάμεσα στην αναλυτική και τυπολογική προσέγγιση του κτισμένου χώρου. Στο βιβλίο γίνεται αναφορά σε πολλά από πρόσφατα δημοσιεύματα θεωρίας της αρχιτεκτονικής, καθώς και συστηματική βιβλιογραφία. Ένα βιβλίο χρήσιμο, τόσο για τους αρχιτέκτονες, όσο και για τους φοιτητές της αρχιτεκτονικής.

ΖΑΝ ΦΡΑΝΣΟΥΑ ΛΥΟΤΑΡ

Φαινομενολογία
Μτφ. Ιουλιέττα Ράλλη — Καίτη Χατζηδήμου
Εκδ. Χατζηνικολή, Αθήνα 1985, σελ. 112

Η φαινομενολογία αποτελεί ένα σταθμό στην ευρωπαϊκή σκέψη (για να θυμηθούμε τον Husserl). Ο Λυοτάρ, σ' αυτό το δοκίμιο, εξετάζει τη φαινομενολογική σκέψη σε σχέση με τις ανθρωπιστικές επιστήμες. Και αυτό δεν είναι τυχαίο. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο ίδιος: «Αναζητώντας το άμεσο δεδομένο που προηγείται από κάθε επιστημονική θεματοποίηση — και επιτρέποντάς το — η φαινομενολογία (όρος που σημαίνει μελέτη των «φαινομένων», δηλαδή αυτού που συνειδητοποιείται, αυτού που είναι «δοσμένο») αποκαλύπτει το θεμελιακό ύψος, την ουσία της συνειδήσης του δεδομένου αυτού, που είναι η προθεσιακότητα. Αντί της παραδοσιακής συνειδήσης που «χωνεύει», ή τουλάχιστον καταπίνει τον εξωτερικό κόσμο, αποκαλύπτει μια συνειδήση που «ξεσπάει ως τα ακρότατα όρια» (Sartre), μια συνειδήση που τελικά δεν είναι τίποτ' άλλο παρά η σχέση με τον κόσμο».

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

Π.Α. ΣΤΑΤΚΟΥ

Η ιστορία της τρύπας
Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1985
Ποιο μπορεί να είναι το μέλλον μιας σκέτης τρύπας που βρέθηκε ξαφνικά μέσα σ' έναν φιλόξενο κόσμο; Αίσθηση ματαιότητας και ανικανότητας, μοναξιά και μελαγχολία για μια τρύπα μοναχική που θα βρει το σύντροφό της, αλλά όχι και τη χαρά σ' ένα κουμπί. Η ιστοριούλα — που είναι έξυπνη και ζωντανή — έχει και συνέχεια: ένα χάπυ-εντ θα βρεθεί για το τέλος των περιπετειών του ζευγαριού μια και το βιβλιαράκι αυτό, αν και περιέχει πολλές αλήθειες, δεν παύει να είναι παραμύθι. Όμορφα σχέδια και χρώματα από τον Π.Α. Σταίκο.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

ΑΝΔΡΕΑ ΔΑΜΠΑΣΗ
Οι αιτίες της πτώσης του ΚΚΕ
Αθήνα 1985, σελ. 78

ΘΑΝΑΣΗ

ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
Η έννοια της εξουσίας στη σύγχρονη πολιτική επιστήμη
Εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή 1985, σελ. 145

ΘΕΜΗ ΜΟΣΧΑΤΟΥ

Η σύσκεψη των καπετανέων στη Λαμία
Η ευκαιρία που χάθηκε — Η πρωτοβουλία του Άρη Βελουχιώτη και η δειλία του Μάρκου Βαφειάδη
Εκδ. Γλάρος, Αθήνα 1985, σελ. 80

ΓΙΩΡΓΟΥ ΤΣΟΥΤΗ

Η λιτανεία του Αιγαίου (ποίηση)
Σχέδια: Γιώργου Βαρλάμου
Αθήνα 1985, σελ. 57

ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΝΟΥΣΗ

Οραματισμοί για μια άλλη Ανάπτυξη Παιδεία (άρθρο 1980-'85)
Εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή 1985, σελ. 95

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ ΟΡ.

ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΗ
Αναζήτηση (ποιήματα)
Αθήνα 1985, σελ. 48

ΙΩΝΑ ΖΩΗ

Τότε (ποιήματα)
Εκδ. Δωδώνη, Αθήνα - Γιάννινα 1985, σελ. 63

ΑΓΓΕΛΟΥ ΒΟΓΑΣΑΡΗ

Αναφορά στον Μπόμπυ Σαντς που πέθανε στις φυλακές του Μαιψ πολεμώντας για τον ΙΡΑ (ποίηση)
Εκδ. Δωδώνη, Αθήνα - Γιάννινα 1984, σελ. 46

ΓΙΑΝΝΗ ΤΣΟΥΝΙΔΗ

Πορείες παράλληλες (ποιήματα)
Εκδ. Δωδώνη, Αθήνα 1985, σελ. 56

ΤΑΚΗ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ (ποίηση στα ελληνικά και στα γερμανικά)
Εκδ. Publica, σελ. 141

ΒΑΣΙΛΗ ΤΕΡΤΙΠΗ

Ανδρομάχη (ποίηση)
Καλαμάτα 1985, σελ. 28

ΑΜΑΛΙΑΣ ΡΑΠΤΗ

Φυγάδευση (ποίηση)
Εκδ. Δωδώνη, Αθήνα - Γιάννινα 1985, σελ. 52

ΝΙΚΟΥ ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Άννα Πατρίτσια, Μάγκυ (Η άλλη όψη)
Κοινωνικό δράμα σε δύο πράξεις.
Εκδ. Δωδώνη, Αθήνα - Γιάννινα 1985, σελ. 110

ΚΑΔΗΦΙ:

Αμφισβητώ — Ο Καντάφι μιλά για

τον Καντάφι

Μετ: Μαρία Σακή
Εκδ. Ροές, Αθήνα 1985, σελ. 281

Α.Ι. ΛΙΒΕΡΗ

Πολιτική Οικονομία για όλους
το πολιτικό αλφάβητο της λαϊκής ενότητας — ένα αίτημα του καιρού μας.
Εκδ. Δωρικός, Αθήνα 1985, σελ. 424

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΟΡΦΑΝΙΔΗ

Καλημέρα οικολογία
Εκδ. Μετά τη βροχή, Αθήνα 1985, σελ. 93

ΜΕΓΑ Α. ΡΕΥΜΙΩΤΗ

Η συρρίκνωση του ελληνισμού (βιβλίο πρώτο β' έκδοση)
Σεπτεμβριανά του 1955. Απελάσεις του 1964, Διορύθμιση στην Ιστορία του Νεότερου Ελληνισμού, και συνοπτική σύγκριση των δύο μειονοτήτων.
Κομοτηνή 1984, σελ. 151.

ΜΕΓΑ Α. ΡΕΥΜΙΩΤΗ

Η συρρίκνωση του ελληνισμού (βιβλίο δεύτερο, β' έκδοση)
Μειονότητα και αρθρογραφία.
Κομοτηνή 1985, σελ. 235

ΓΙΑΝΝΗ Γ. ΜΟΥΓΟΓΙΑΝΝΗ

Πτυχές του αγροτικού ζητήματος στη Θεσσαλία
Ανάπτυξη από τον Ζ' τόμο του αρχείου Θεσσαλικών μελετών.
Βόλος 1985, σελ. 126

ΑΝΤ. ΚΟΜΜΟΥΤΟΥ

Παροιμίες, γνωμικά και ιδιωτισμοί των εν χρήσει εν νήσω Ζακύνθω — 1820 —
Εκδ. Περίπλους, Αθήνα 1985, σελ. 15

ΚΩΣΤΑ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΥ
Ψυχαναλυτική κριτική της αυταρχικής και προοδευτικής παιδείας.
Εκδ. Σ.Ι. Ζαχαρόπουλου, Αθήνα 1985, σελ. 239

ΒΑΣΙΛΗ ΤΕΡΤΙΠΗ

Έρμηνοι σταθμοί (ποίηση)
Εκδ. Διογένης, Αθήνα 1984, σελ. 76

ΜΑΡΙΑΣ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Επίκοινα (ποίηση)
Αθήνα 1985, σελ. 38

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑΣ ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗ

Ζωή που παίζει και παίζεται
Θέατρο και τηλεδράση — Μονόπρακτα και αυτοτελή
Εκδ. Εστία, Αθήνα 1985, σελ. 157

ΘΩΜΑ ΔΡΙΤΣΙΟΥ

Ποια τύχη σε περιμένει σύντροφε
Εκδ. Γλάρος, Αθήνα 1985, σελ. 123

ΣΤΑΥΡΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗ

Νέα ιστορία της Κύπρου
Πρόλογος: C.M. Woodhouse
Εκδ. Ι. Φλώρος, Αθήνα 1985, σελ. 472

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΙΟΛΟΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΙΣ ΚΟΥΤΡΟΒΙΚ
Ο τελευταίος σεισμός

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΚΡΗΣΤΟΣ
ΑΝΑ ΚΑΤΑ ΔΙΑ ΠΥΡΟΣ ΤΙΠΕΡ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ
Το υποσυνείδητο
βγήκε βόλτα απ' το παράθυρο

ΤΖΑΚ ΚΕΡΟΤΑΚ
Οι αλήτες του Ντάρμα

ΔΟΡΕΝΣ ΦΕΡΑΙΝΓΚΕΤΤΙ
Εφτά μέρες στην ελεύθερη Νικαράγουα

ΕΝΓΚΕΛΜΠΕΡΤ ΣΡΑΜ
Αλφαβητάριο της Οικολογίας
Τόμος Α' & Β'

ΟΡΑΤΙΟΣ ΟΤΟΛΠΟΛ
Το Κάστρο του Ουράνιο

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΙΟΛΟΣ
ΣΟΛΩΝΟΣ 114, 106 81 ΑΘΗΝΑ ☎ 363.02.14

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ
Μεροληπτική κατάθεση

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
ΑΘΗΝΑ 1982

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ
ΜΕΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΘΕΣΗ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ», Δεινοκράτους 131
τηλ. 72.29.237

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

«Ο ΕΡΩΤΑΣ ΣΤΑ ΧΙΟΝΙΑ»
ΤΟΥ ΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

ΣΕΙΡΑ • ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ • 5
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΙΤΕΙΑ», ΑΘΗΝΑ 1981

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΧΗ ΤΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

● Ο αναγνώστης μας Δ. Χατζηπαναγιώτου, δικηγόρος, μας έστειλε την επιστολή που ακολουθεί:

Αγαπητό ANTI,

Περιμένα να τελειώσει η πρωτοφανής κινητοποίηση των δικηγόρων, για ν' απαντήσω στο ειρωνικό σου σχόλιο (τχ. 301) με τον τίτλο «... και η αποχή για τη γραφειοκρατία», κάνοντας ταυτόχρονα κι έναν απολογισμό. Αναφέρω παρακάτω τρία μόνο από τα αιτήματά μας, τα οποία είναι η σπονδυλική στήλη του αγώνα μας, θεωρούνται θεσμικά και όχι συντεχνιακά, έτσι ώστε να γίνει πλήρως κατανοητό αν η πολύμηνη κινητοποίησή μας, έγινε προς... ενίσχυση της γραφειοκρατίας (!) ή για λόγους κοινωνικής δικαιοσύνης.

Ζητάμε: Πρώτο να νομοθετηθεί ως υποχρεωτικό όριο εξόδου από τον κλάδο το 67ο έτος της ηλικίας ή η 35ετής υπηρεσία. Είναι κοινωνικά άδικο να δικηγόρου πολλοί μεγαλοδικηγόροι σε ηλικία 75 και 80 χρονών, όταν οι νέοι συνάδελφοι είναι άνεργοι ή υποαπασχολούνται. Με την υποχρεωτική έξοδο θα γίνει ανακατανομή δικηγορικής ύλης και θέσεων προς όφελος των χαμηλόμισθων συναδέλφων. Δεύτερο, να απαγορευθεί η άσκηση της δικηγορίας σε βουλευτές, καθηγητές πανεπιστημίων, συμβούλους του Δημοσίου κτλ. Ο πελάτης πιστεύει εύλογα ότι όλοι αυτοί διαθέτουν άπειρες προσπάθειες στους κρατικούς και άλλου είδους μηχανισμούς, ώστε αυτό να αποβαίνει προς όφελος της υπόθεσής τους. Τρίτο να απαγορευθεί η άσκηση της δικηγορίας σε

συνταξιούχους άλλων κλάδων (αστυνομικούς, στρατιωτικούς, δικαστικούς κτλ.). Γιατί είναι γνωστό ότι π.χ. ο αστυνομικός ο οποίος συνταξιοδοτήθηκε σε ηλικία ... 50 ετών (... βαρέα κι ανθυγιεινά επαγγέλματα...) και παίρνει σύνταξη 80.000 δραχμών δεν θα χάσει την ευκαιρία ν' ανοίξει ένα γραφείο, έτσι για να αξιοποιήσει τις «γνωριμιές» του, αφού κατά τη διάρκεια της θητείας του, «κατάφερε», παρουσιαζόμενος ένστολος στις εξετάσεις, να πάρει και το πτυχίο της Νομικής. Το ίδιο άνετα μπορούν ν' αξιοποιήσουν τις «γνωριμιές» τους και οι συνταξιούχοι δικαστικοί, στρατιωτικοί, εφοριακοί κτλ. που γνωρίζουν πρόσωπα και πράγματα από «πρώτο χέρι»! Ένας από αυτούς μπορεί να συγκεντρώσει δικηγορική ύλη, την οποία δεν θα πιάσουν ούτε δέκα δικηγόροι μαζί σ' όλη τη θητεία τους.

Τα αιτήματα αυτά ήταν γνωστά στο Υπουργείο εδώ και πολλά χρόνια. Οι διαδοχικές ηγεσίες του δεν έδειχναν καμιά διάθεση να τα επιλύσουν, αφού δεν τις πιέζαμε. Με αφορμή όμως την κινητοποίηση για τους πραγματογνώμονες στα τροχαία, τέθηκαν πάλι από τους δικηγόρους περισσότερο μεθοδικά. Η κυβέρνηση αποπειράθηκε, αντισυνταγματικά να δημιουργήσει ένα άλλο «δικαστήριο» δίπλα στα θεσμοθετημένα Δικαστήρια, αναθέτοντας στους πραγματογνώμονες να κρίνουν και για την υπαιτιότητα των διαδίκων! Η προσπάθεια αυτή αποτυγχάνει, η κυβέρνηση υποχωρεί και οι πραγματογνώμονες θα συντάσσουν πλέον εκθέσεις μόνο για τις υλικές ζημιές.

Παρά τη σύστασή του, οι ασφαλισμένοι δεν πρόκειται να εξυπηρετηθούν. Απεναντίας θα εξυπηρετήσει τις ασφαλιστικές εταιρείες, οι οποίες θα βρουν διάφορους τρόπους, ώστε να εκδίδονται ευνοϊκές γι' αυτές εκθέ-

σεις, αφού είναι εύκολο να διαπιστώσει κάποιος ότι αυτοί οι «πραγματογνώμονες» δεν διαθέτουν τις εγγυήσεις αντικειμενικότητας και αμεροληψίας, τις οποίες προσφέρουν, κατά τεκμήριο, οι δικαστές.

Το νομοσχέδιο ψηφίσθηκε με τις τροπολογίες που προτείναμε κι από δω και πέρα η βάση του δικηγορικού σώματος με εμπροσθοφυλακή τους νέους και μαχόμενους δικηγόρους που έχουν ως μοναδικό και αποκλειστικό μέσο βιοπορισμού την ελεύθερη δικηγορία, αναγκάζει τη Διοίκηση του Συλλόγου μας να προωθήσει για επίλυση τα αιτήματα που ανέφερα παραπάνω μαζί με ορισμένα άλλα (π.χ. αναμόρφωση νομικών σπουδών, πρόσληψη στο Δημόσιο με αντικειμενικά κριτήρια, ανάκληση αδειών εταιριών νομικής προστασίας). Η Διοίκηση του Συλλόγου μας έχει δεξιό πρόεδρο, αλλά η δεξιά παράταξη είναι μειοψηφία (ΝΔ 12 θέσεις, και ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, ΚΚΕ εσ. και ανεξάρτητοι 13 θέσεις). Τα αιτήματα που ανέφερα, όλα ή τα βασικότερα από αυτά πάντοτε τα σκαμπόταζε η παράταξη της Δεξιάς. Στις 22-4-85 οι σύμβουλοι της παράταξης αυτής καταψηφιστικού Συμβουλίου, τις προτάσεις για την αναστολή της δικηγορίας από βουλευτές, συνταξιούχους κτλ. Η επίλυση των αιτημάτων αυτών θα ήταν βαρύ πλήγμα στο κατεστημένο των μεγαλοδικηγόρων του κλάδου. Φυσικό είναι λοιπόν να μην τα υποστηρίξει η δεξιά, αφού από αυτό αντλεί δυνάμεις και ψήφους.

Απεναντίας τα αιτήματα αυτά ήταν προγραμματικά διακηρύξεις των άλλων παρατάξεων, οι οποίες στην πορεία του αγώνα τα εγκαταλείψαν, για διάφορους λόγους η καθεμιά και σε διαφορετικές στιγμές. Η παράταξη του ΠΑΣΟΚ είχε ευθύς εξαρχής... σταθερή θέση! Αναστολή της αποχής για να μην φθαρεί πολιτικά η κυβέρνηση! Κι όμως με την άκριτη φιλοκυβερνητική της

στάση, έφθειρε, όσο κανένας άλλος το πολιτικό γόητρο τόσο το δικό της, όσο και της κυβέρνησης. Οι παρατάξεις του ΚΚΕ και του ΚΚΕ εσωτ. παλινδρομούσαν. Στο διάστημα της τρίμηνης αποχής πρότειναν στη γενική συνέλευση (ΓΣ) από δύο φορές η κάθε μία, αντίθετες θέσεις (αναστολή-συνέχιση αποχής), ενώ η στάση του υπουργού παρέμεινε η ίδια. Η στάση τους αυτή είχε ως συνέπεια να δημιουργηθούν προβλήματα στο εσωτερικό τους (παραίτηση Α. Αυδή) και να χάσουν την εμπιστοσύνη της μαχόμενης βάσης του κλάδου. Έτσι έμειναν ξεκρέμαστες, με συνέπεια να μην μπορέσουν και οι τρεις μαζί στις 17-10-85 και στις 5-12-85 να πάρουν την πλειοψηφία της ΓΣ και να πετύχουν αναστολή. Το φαινόμενο αυτό, της άρνησης δηλαδή του δικηγορικού σώματος να πειθαρχήσει στη γραμμή των κομματικών παρατάξεων, παίρνει τεράστιες διαστάσεις πολιτικού γεγονότος, όταν στις τρεις αυτές παρατάξεις προστίθενται και η δεξιά η οποία στη ΓΣ της 17-10-85 πρότεινε κι αυτή αναστολή της αποχής. Δυστυχώς για όλους αυτούς οι δικηγόροι, που ενδιαφέρονται μόνο για την ουσιαστική επίλυση των αιτημάτων τους δεν πειθαρχούν, κι όλοι (υπουργός και παρατάξεις) πέφτουν απ' τα σύννεφα! Διαπιστώνεται απόκλιση Διοίκησης και σώματος και κρίση εμπιστοσύνης στη Διοίκηση.

Μετά το φιάσκο αυτό της Διοίκησης η δεξιά παράταξη ανασυντάσσεται και στη ΓΣ της 24-10-85 εμφανίζεται ως υπερασπιστής των αιτημάτων που από παλιά είχε σκαμπόταρει! Προωθεί αιτήματα ενώ κατά βάθος δεν θέλει την επίλυσή τους! Καταφέρνει, καιροσκοπικά, να εμφανίζεται υπερασπιστής των χαμηλόμισθων! Δηλαδή. Στην πολιτική όμως δεν μετράει η πρόθεση, αλλά το αποτέλεσμα. Έτσι αντικειμενικά σημειώνεται μια άνευ προηγουμένου προώθηση των αιτημάτων μας, που εμείς οι μαχόμενοι δικηγόροι ούτε μπορούσαμε να φανταστούμε. Αναδιπλώνονται

ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ:

Απόκριες στην Πλάκα

ΤΟ ΚΟΥΤΙ ΤΗΣ ΠΑΝΩΡΑΣ

BIBLIA
Ελληνική και
ξένη λογοτεχνία
Εκδόσεις τέχνης
πολιτική
ψυχολογία
παιδικά
κινηματογράφος
θεατρά
ξενόγλωσσα
τέχνες
Υκράτους
Λιθογραφίες
μεταφορές
αφίσσες

πλακά · Βυρωνος 9 · τηλ. 9225477

υφαντά, kilίμια, κουρτίνες, σεμέν, ρούχα και διακοσμητικά, παραδοσιακά και μοντέρνα όλα χειροποίητα στο εργαστήρι υφαντικής. Βύρωνος 8, στην Πλάκα. ήθη κοντζοπούλου τηλ. 32 49 118

Δυστυχώς η διοίκηση απέτυχε να αναδειχθεί ο φυσικός ηγέτης του αθλητικού αγώνα μας. Δεν οργάνωσε σωστά τον αγώνα, δεν πρόβαλε τα αιτήματά μας στο ευρύτερο κοινό, δεν περιφρουρήσε την αποχή από απεργοσπαστικές κινήσεις των κυβερνητικών συνδικαλιστών και το κυριότερο δεν συνεργάστηκε ουσιαστικά με την αθληγιάκη επιτροπή, η οποία αναδείχθηκε ως η μόνη ικανή δύναμη που μπορεί να εμπνεύσει στο δικηγορικό σώμα νέους αγώνες.

ΣΣ. Το σχόλιο του ΑΝΤΙ δεν αναφερόταν σε αιτήματα των δικηγόρων τα οποία άλλωστε είχαν θεθεί από πολύ παλαιότερα στο περιοδικό. Τα προβλήματα που προέκυψαν είχαν να κάνουν κυρίως με την κρίση του επαγγέλματος, κρίση που δεν υπάρχει μόνο στο χώρο του δικηγορικού επαγγέλματος. Αυτά τα θέματα όμως ελάχιστα αντιμετωπίσθηκαν και σίγουρα κανείς δεν υποστήριζε ότι είναι σωστό αστυνομικός - συνταξιούχος να δικηγόρει. Αλλά με το σχόλιο του ΑΝΤΙ θελήσαμε να επισημάνουμε την αδυναμία των κομμάτων της αριστεράς να τοποθετηθούν επί της ουσίας των προβλημάτων και να αναδείξουν τα θέματα της κρίσης.

Είμαι μόνιμος αξιωματικός του στρατού με τον βαθμό του Υπολοχαγού. Στο τεύχος 311 διάβασα το άρθρο «ΠΟΙΟΣ ΘΥΜΑΤΑΙ ΤΟΥΣ ΠΛΗΘΕΙΟΥΣ» και θα ήθελα να σας απαντήσω στα γραφόμενά σας. Αναφέρεστε για πρωτοφανή παροχή προνομίων και επιδομάτων στο στρατό και για αύξησης μέχρι 35%.

Ποιος μόνιμος αξιωματικός ρωτήθηκε από βαθμό Τ/χη και κάτω τι πρόβλημα έχει; Κανένας και ΠΟΤΕ. Ο εκάστοτε Διοικητής νομίζει και λέει στις συγκεντρώσεις αξιωματικών ότι είναι θεός και κάνει ό,τι θέλει. Ερωτώ εφόσον εμείς οι μόνιμοι αξιωματικοί έχουμε προβλήματα και άγχος από τον εκάστοτε διοικητή - μπαμπούλα με ποια δεδομένα να ευρεθεί προέμια και αρίστη ψυχική διάθεση για να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα του στρατού; Ερωτώ όταν ο εκά-

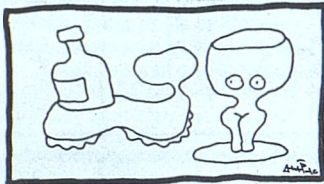
στοτε διοικητής έχει δικαίωμα επί των αξιωματικών του 10 μέρες φυλάκη να τους τιμωρήσει με έκτιση ποινής εν τω στρατοπέδω πώς θα ευρεθεί η διάθεση να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα των οπλιτών μας;

Ερωτώ ποιος θα ασχοληθεί με τα δικά μας προβλήματα;

Προτεινόμενη λύση είναι να επιτραπεί ο συνδικαλισμός στα μόνιμα και έφεδρα στελέχη. Μόνο έτσι θα περάσει η δημοκρατική νοοτροπία σε μας τους μόνιμους. Ουδέποτε μέχρι τώρα η πολιτική και η στρατιωτική ηγεσία έχει προβεί σε συγκεντρώσεις αξιωματικών όλων των βαθμών για να συζητήσουμε τα προβλήματα που μας απασχολούν. Αυτό νομίζω είναι δημοκρατία στην πράξη.

Αγαπητό ΑΝΤΙ πιστεύω να απάντησα στα γραφόμενά σου και θα ήθελα να γνωρίζεις ότι εμείς οι νέοι αξιωματικοί θέλουμε να αποκοπούμε από το σκοτεινό και βεβαρημένο παρελθόν μας και να διαβεβαιώσω τους αναγνώστες ότι ΠΟΤΕ ΠΙΑ δεν θα χρησιμοποιηθούμε σαν μηχανισμός καταστολής των ελευθεριών του λαού μας.

Με αγωνιστικούς
χαιρετισμούς.

ΚΑΙ ΞΑΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΑΓΜΑ ΓΕΣ

● Ομάδα στρατιωτών του Τ. ΓΕΣ μας έστειλε την επιστολή που ακολουθεί. Ας ελπίσουμε ότι επιτέλους κάποιος από την πολιτική ηγεσία του Στρατού να θελήσει να ασχοληθεί με τη «φανταστική» αυτή χώρα όπως μας έγρα-

φαν και σε προηγούμενα τεύχη άλλοι στρατιώτες που υπηρετούν εκεί:

Αυτό το γράμμα είναι η κραυγή διαμαρτυρίας που υψώνουν μια ομάδα «πολιτών με στολή», που υπηρετούν στο Τάγμα ΓΕΣ. Έχει περάσει περίπου ένας χρόνος από τότε που ο σημερινός διοικητής ανέλαβε τη διοίκηση του Τ. ΓΕΣ και κατάφερε μέσα σ' αυτό το χρονικό διάστημα να το φέρει σε κατάσταση πλήρους αποσύνθεσης, χάρις στην αλλοπρόσβαλη διοίκησή του. Εκατάτησε το Τ. ΓΕΣ μονάδα ανεπιθύμητων (κάτι πρέπει να μας θυμίζει η λέξη αυτή), μια και κανένας φαντάρος δεν θέλει να υπηρετήσει τη θητεία του σ' αυτό, έστω και αν είναι από την Αθήνα. Εξάλλου υπάρχει και το αναμφισβήτητο γεγονός ότι στα «σημειώματα» που κατά καιρούς στέλνουν οι διάφοροι στρατηγοί για μεταθέσεις στην Αθήνα, αναφέρουν με κεφαλαία γράμματα «ΠΡΟΣΟΧΗ ΟΧΙ ΤΑΓΜΑ ΓΕΣ», μην τυχόν και γίνει κανένας λάθος και κακοπέσει κανένα παιδί. Αν αυτό δεν σημαίνει τάγμα ανεπιθύμητων, τότε τι άλλο μπορεί να σημαίνει;

Ας κάνουμε λοιπόν μια «ιστορική» αναδρομή σε μερικά γεγονότα που σημάδεψαν τη ζωή του τάγματος, τα οποία συντέλεσαν στο να φθάσουμε στο σημερινό χάλι. Το καλοκαίρι που μας πέρασε ο Διοικητής δεν δέχθηκε μεταθέσεις στρατιωτών για το τάγμα ΓΕΣ με την αιτιολογία ότι υπήρχαν ήδη αρκετοί. Αποτέλεσμα αυτής της ενέργειας ήταν τον Αύγουστο και τον Σεπτέμβριο να μένουμε 4 μέρες, μέσα για να βγούμε 1 μέρα έξω. Εκείνη την εποχή έγιναν 2 απόπειρες αυτοκτονίας που αποσιωπήθηκαν έντεχνα, φυσικά είχαμε και αρκετές εισαγωγές στρατιωτών στην ψυχιατρική κλινική του 401 στρατιωτικού νοσοκομείου.

Κατόπιν βέβαια έφτιαξαν κά-

πως τα πράγματα, χωρίς φυσικά να λείπουν οι συχνές τιμωρίες (αλήθεια πόσους φαντάρους έχετε στείλει στο στρατοδικείο κ. Ιατράκη). Βέβαια, δεν έφερε και στρατιώτες με μεταθέσεις, και απ' όσους έφερε του έφυγαν οι περισσότεροι μια και είχαν μέσον και αυτός δεν είχε «κότσια» να τους κρατήσει.

Φθάσαμε λοιπόν στο Δεκέμβρη και το Γενάρη, απολύονται οι στρατιώτες της 84 ΓΕΣσο και αυτοί που μένουμε καταφέρνουμε να βλέπουμε το σπίτι μας μία φορά την εβδομάδα. Γίνονται αναφορές στις εφημερίδες και τα περιοδικά, ο Διοικητής πανικοβάλλεται. Ψάχνει να βρει λύσεις. Και βρίσκει, της κακιάς ώρας όμως.

Σαν πρώτο μέτρο αναγκάζει τους οδηγούς να φυλάνε σκοπιά. Βέβαια τώρα αν κάποιος οδηγός είχε κάποιο ατύχημα από την κούραση και το ξενύχτι, θα φρόντιζε να τον στείλει στρατοδικείο. μια και όπως δηλώνει συνεχώς είναι «Εισαγγελέας», τις δικές του ευθύνες δεν ξέρουμε αν θα τις αναλάμβανε. Τούτο το μέτρο σφραγίστηκε από το τραγικό γεγονός του θανάτου 2 φαντάρων οδηγών σε τροχαίο ατύχημα με μοτοσυκλέτα. Γεγονός τυχαίο, τόσο δε τυχαίο που είμαστε σίγουροι ότι κάποιος ψυχολόγος ή κοινωνιολόγος θα μπορούσε να μας πει αρκετά πράγματα περί καταπιεσμένης προσωπικότητας, ή για τη νεανική ενεργητικότητα που φυλακίζεται και που ψάχνει να βρει διέξοδο σε διάφορες έστω και λάθος εκδηλώσεις (π.χ. ταχύτητα). Φθάνουμε λοιπόν στον Φλεβάρη και ο κύριος αυτός μας ξεφουρνίζει το καινούργιο τερατούργημα που βγήκε από το μυαλό του. Κόβει τις άδειες μικράς διάρκειας (20 μέρες στο σύνολο της στρατιωτικής θητείας). Και ξεχνά τις εποχές που κόμπαζε λέγοντας ότι κανένας φαντάρος του Τ. ΓΕΣ δεν πρόκειται να χάσει έστω και μία μέρα άδεια, και αν τολμά ας το διαψεύσει.

Αιτιολογία για αυτή του την απόφαση έχει ότι «πονά» την υπηρεσία και φροντίζει για το καλό μας.

Ας φροντίσει λοιπόν κάποιος να βάλει σε κάποια θέση αυτόν τον άνθρωπο όπου θα ταλαιπωρεί όσο το δυνατόν λιγότερους ανθρώπους, προτείνουμε το σπίτι του. Γιατί όταν η απόγνωση των στρατιωτών φθάσει στο αποκορύφωμά της θα καταλήξουμε σε τετελεσμένα, πιθανόν τραγικά, γεγονότα. Και τότε ας έλθουν οι ειδήμονες να τους τα εξηγήσουμε, θα έχουμε πλήρη στοιχεία, επιστημονικά τεκμηριωμένα. Εκείνο που δεν θα έχουμε είναι οι τύψεις, αυτές θα τις αφήσουμε για τους άμεσους και έμμεσους υπεύθυνους.

Σας ευχαριστούμε
για τη φιλοξενία
ομάδα στρατιωτών Τ. ΓΕΣ
Αθήνα, 6 Μαρτίου 1986

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.32.819

- Υπεύθυνος, σύμφωνα με το νόμο:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Υπεύθυνος τυπογραφείου:
ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
Σπαρτάκου 9, Καλλιθέα
- Δημοσίες σχέσεις
Διαφημίσεις:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Αναπαραγωγή φιλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Εκτύπωση:
«Εκδοτικά επιχειρήσεις»
Ν. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ Α.Ε.
Πειραιώς 52, Μοσχάτο
Τηλ. 48.12.558 - 48.22.779

● Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα του.
● Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξαιμ. 850 δρχ. - Ετήσια 1.700
Ετήσια Οργανισμών
Τραπεζών, κτλ.: 6.000 δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 13
ετήσια: δολ. 26
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αφ. Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 15
ετήσια: δολ. 30

● Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 70
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 100

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

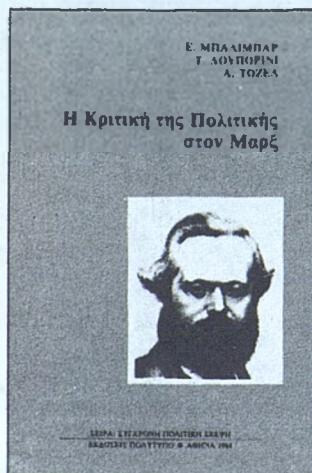
- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ANTI»
Δημοχάρους 60
τηλ. 72.32.713 - 72.32.819
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας: Βιβλιοπωλείο Μ. Κοτζιά και Σια Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
546 22 Θεσσαλονίκη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΣΕΙΡΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΣΚΕΨΗ

Ε. ΜΠΑΛΙΜΠΑΡ
Τ. ΛΟΥΠΟΡΙΝΙ
Α. ΤΟΖΕΛ
Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΣΤΟΝ ΜΑΡΞ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΑΘΗΝΑ: ΠΟΛΥΤΥΠΟ,
Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Μ. Κοτζιά και Σια,
Τσιμισκή 78

Μιλάμε την ίδια γλώσσα

Ξέρουμε ότι όταν ταξιδεύετε στο εξωτερικό για τουρισμό, για δουλειές, για σπουδές ή για οποιοδήποτε άλλο λόγο, ζητάτε κάτι περισσότερο από ένα απλό μέσο μεταφοράς.

Κι επειδή σκεφτόμαστε με τον ίδιο τρόπο σας προσφέρουμε όλα αυτά που θα κάνουν το ταξίδι σας πραγματικά αξέχαστο: Από πλήρως οργανωμένα ταξίδια με πληρωμή σε δραχμές, μέχρι την άνεση και την πολυτέλεια της 1ης ή διακεκριμένης θέσης με τα ιδιαίτερα γκισέ, τις ξεχωριστές αίθουσες αναμονής, τις ειδικές θέσεις και την ιδιαίτερη περιποίηση στο αεροπλάνο. Και πάντα, φυσικά, φιλική εξυπηρέτηση, απολαυστικό φαγητό στο οποίο η Ολυμπιακή έχει παράδοση, εκτεταμένο δίκτυο πτήσεων με πολλές διασυνδέσεις και υπερσύγχρονα αεροσκάφη.

Ταξιδεύοντας με την Ολυμπιακή θα αισθανθείτε άνετα και θα νιώσετε πραγματικά σαν στο σπίτι σας. Γιατί καταλαβαίνουμε και φροντίζουμε να ικανοποιούμε όλες τις απαιτήσεις και τις ανάγκες σας. Και, πάνω απ' όλα, στην Ολυμπιακή μιλάμε την ίδια γλώσσα!

Για περισσότερες πληροφορίες
απευθυνθείτε στα γραφεία της
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ
ή στον ταξιδιωτικό σας πράκτορα

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

Γραφεία: ΑΘΗΝΑ: Λεωφ. Συγγρού 96, Τηλ. 9616.161, 9292.251 - 'Οθωνος 6, Τηλ. 9292.555
Μητροπόλεως 11, Τηλ. 9292.257 - ΟΜΟΝΟΙΑ: Κοτοπούλη 3 - ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Πύργος Αθηνών
ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Ακτή Μισούλη 27, Τηλ. 4520.968, 9292.797/8 - ΚΗΦΙΣΙΑ: Κηφισίας 267, Τηλ. 8016.119
ΓΛΥΦΑΔΑ: Αθηνών & Αθ. Διάκου - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Κομνηνών 1 & 3, Τηλ. 260.121/9 και σε όλες τις πόλεις της Ελλάδας.

και τώρα... 3 μαγικά βιβλία - παιχνίδια που θα γοητέψουν τα παιδιά σας (και εσάς...)

Τι είναι;

...Είναι η **Ιστορία μιας γραμμής**! Ναι! Μια γραμμή που ξεκινάει γοητευτικές, συναρπαστικές περιπέτειες με τα παιδιά! τι κάνει; Και τι δεν κάνει!

Αλλάζει μορφές... αλλάζει σχήματα και ρυθμούς... αλλάζει χρώματα... παραστάσεις... γίνεται τετράγωνο... γίνεται τρίγωνο... γίνεται κύκλος...

έναν κόσμο ολόκληρο από εικόνες, παραμυθένιος μα και αληθινός!

Η «**Ιστορία μιας γραμμής**», είναι τρία βιβλία για παιδιά σε πανέμορφα σχέδια του **Μίλτου Σκούρα**. Τρία μαγικά βιβλία - παιχνίδια που θα γοητέψουν τα παιδιά, θα κεντρίσουν τη φαντασία τους και θα αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους.

Πραγματικά «μαγική» ιδέα για δώρο!

Η «**Ιστορία μιας γραμμής**» υπάρχει σε όλα τα βιβλιοπωλεία και διατίθεται σε ειδικό σετ, σε χαρούμενη, εορταστική συσκευασία.

μαζί με κάθε σετ προσφορά
για τα παιδιά.
για τα παιδιά.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.29.237

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
**ΠΟΛΥ
ΤΥΠΟ**